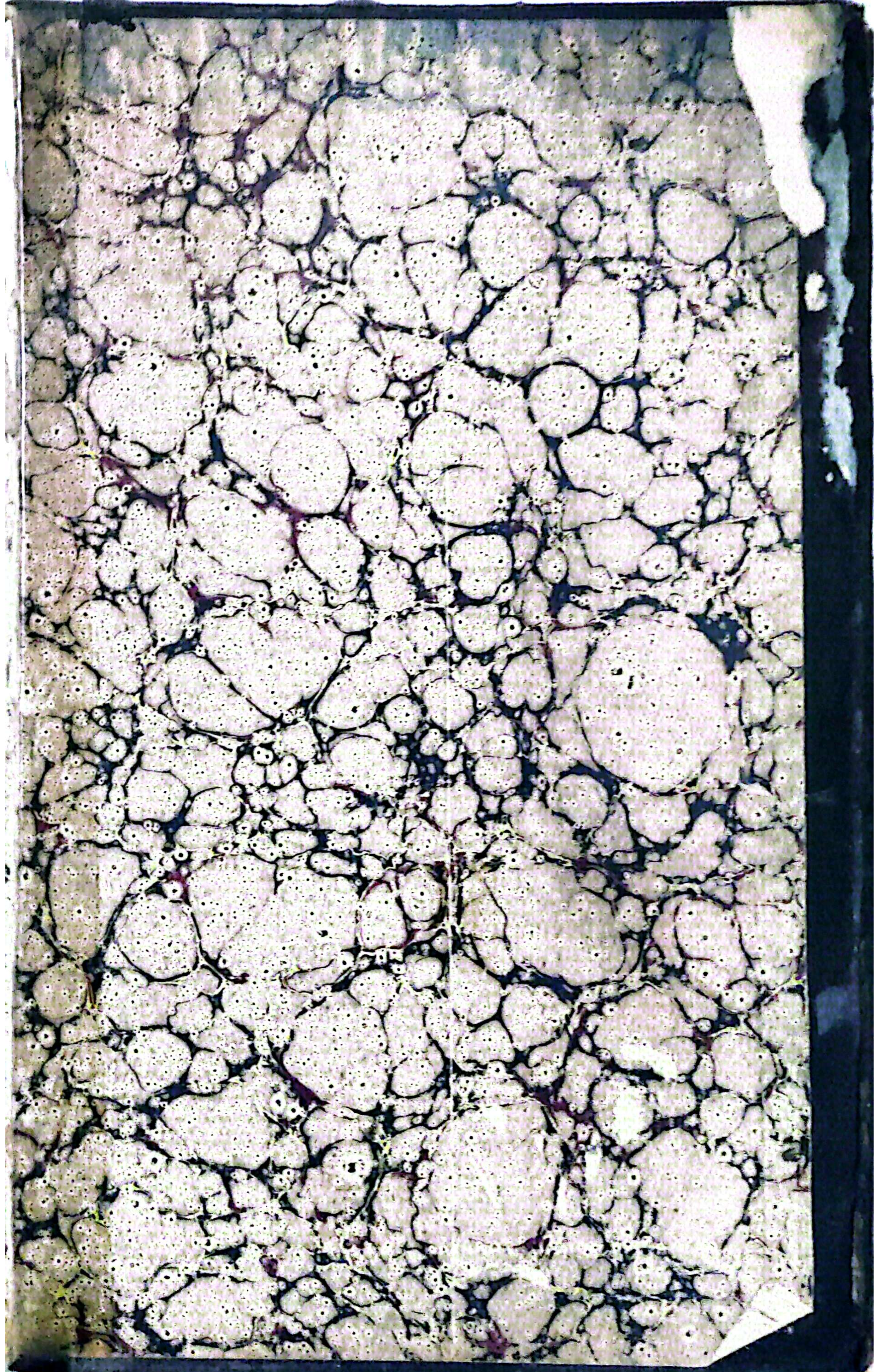

دیباچه

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد لایحصی . حضرت خدای بی همتا . جل ثناؤه عن العد والاحصا . جنابنه
الیق واولی درکه دست قدرتی نفحهٔ سیرت محمدیه . وطیب اخلاق احمدیه برله مجمرهٔ
مشبك كردونی میان مجلس ملاٴ اعلی . وانجمن سا کنان خطهٔ غبراده کردان
ایتمشدر . ودرود دائم الورود بی انتها . اول آفتاب مطلع صدق وصفا .ونیر
آسمان اصطفا . محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه سزاوار واحرا درکه
نور حقیقتی : قدجاء کم من الله نور و کتاب مبین : حسبنجه چراغ افروز کارخانهٔ
وجود اولوب شعلهٔ شریعتی : فآمنوا بالله ورسوله والنور الذی انزلنا : حکمنجه چراغ
شعله سوز مجامع شهود قلنمغله عرصهٔ کون ومکان وزوایای زمین وزمانی مظهر لوامع
سر ایمان ومطرح اشعهٔ بر واحسان ایتمشدر

سبحان من انشأ من سبحانه
بشرا باسرار الغیوب یبشر
فخر الملاح بحسنهم وجمالهم
وبحسنه کل المحاسن یفخر
فجماله مجلی لکل جمیلة
وله منار کل حسن نیر

صلی الله علیه وسلم وعلی آله و اصحابه . المقتبسین من نور جماله . سلطان دار الملك
رسالت که آوازهٔ پنج نوبت دعوتی سوامع سکان هفت اقلیمه رسانیده قیلوب مراسم
واجبات تبلیغی جامع نه قباب خضراده اقامت ایتدی

امام امم مقتدای رسل
همام هما قدر هادی السبل
فرستادهٔ خاص پروردکار
رسانندهٔ حجهٔ استوار

وشاهسوار مضمار قرب ومحرمیت که پایهٔ صخره دن پای عزتله رکاب مرصع کردونه

قدم بصوب رخش رهوار و براق برق رفتاری ایله ما ورای صحرای لامکانه عزیمت ایلدی

ای ذروهٔ لامکان مکانت

معراج ملائك آستانت

رفتی زورای عرش والا

هفتاد هزار پایه بالا

اللهم اوصل الیه سلامنا بشرائف الصلوات وکرائم التحایا ﴿ بعدهذا ﴾ رأی مرایانظیر صاحب دلان روشنضمیره بومعنالر واضح وجلی ومکشوف ومنجلی درکه اول نبی کریم مسند نشین بارکاه : انك لعلی خلق عظیم : سرخیل مقربان درکاه خاص الخاص خلوت سرای لی مع الله . مشعله دار مناهج یقین خوانسالار مائدهٔ : وما ارسلناك الا رحمة للعالمین : هادی العباد الی سبیل السداد والسلامه . وقائد اهل الایمان الی دار المقامة یوم القیمه . النور اللامع الربانی . والسر الجامع القرآنی . دارندهٔ منشور جلالت نشان : انك لمن المرسلین : برارندهٔ حجت وبرهان عدالت عنوان : انك علی الحق المبین : صلی الله تعالی علیه وسلم وعلی آله وصحبه الطاهرین اجمعین حضرتلرینك سیرتنه اطلاع وشریعتنه اتباع وانقیاد ایله سالکان منهاج سداد . ورهروان شارع اقتصاد . سرمنزل مقصود و منتهای مراده وصول بولمشلردر . و فرمان واجب القبول : اطیعوا الله واطیعوا الرسول : حسبنجه آنك اثرینه اقتفا وسنتنه اقتدا ایدنلر احرام احترام ومطیهٔ اکرامله کعبهٔ امن وامان وحرم رضای رحمانه دخول ایتمشلردر

ای کرده اقتدا بکمال تو انبیا

وی مهتدی بنور جمال تو اولیا

همرنك روی وموی تو کشتند صبح وشام

آمد قسم بهر دو که واللیل والضحی

لاجرم تتبع آثار نبویه . وتسمع اخبار حضرت مصطفویه سبب صلاح امت وموجب فلاح اهل ملت اولمغین . علماء سیر وعظماء نقلهٔ خبر واثر رحمهم الله تبارك وتعالی اول حضرتك سیرت سدیده واطوار کزیده واخلاق حمیده واوصاف پسندیده سی باینده بقدر الامکان لوح بیانه رقم چکوب نیجه تصنیف معتبر منصهٔ ظهورده جلوه کر ایتمشلردر . خصوصا شیخ الاسلام والمسلمین ومرشد مسالك الحق ومنازل الیقین العالم الربانی شمس الملة والدین مولانا احمد بن الخطیب القسطلانی الشافعی اسکنه الله فرادیس جنانه وتغمده بمزید غفرانه حضرتنه منسوب ﴿ مواهب اللدنیه بالمنح المحمدیه ﴾ نامیله موسوم اولان کتاب نفیس مصدوقهٔ : انه خیر الجلیس : که بین الانام مزید فضل ومزیت کمال ایله اشتهار تام واعتبار مالا کلام بولمشدر . وحسن ادا

وعذوبت لفظ ومعنی ایله مقبول علماء عصر ومطبوع فضلاء دهر واقع اولمشدر . الحق کتاب مستطاب بریاسمن رخسار مشکین نقابدرکه الفاظ آبداری کفتار شیرین سخنان نادره کوی کبی جانفزا ومعانی لطافت شعاری خندهٔ کلعزاران کشاده روی کبی روح بخش وروان آسادر . وبر چمنزار جنت جناب وروضهٔ عنبرین ترابدرکه اغصان شجرهٔ ادابلند ومعنای دلپسندی یادنه سایه نشینان طوبی وسکان سدرة المنتهی : طوبی لهم وحسن مآب : دیسه‌لر سزاوار واحرادر ولکن صورت دلکشای مخدرات فحواسی پس پردهٔ عبارات عربیه وزیر نقاب استعارات غریبه‌ده محجوب ومستور قالوب نوربخش باصرهٔ انام وایام وبهجت افزای خواطر خاص وعام اولمدن فی الجمله دوردوشمکین بوفقیر حقیر شکسته ضمیروذلیل افتادهٔ بی دستکیر مجروح مخالب آزار وآزردهٔ اظفار مکاند اشرار عبدالباقی جزاه الله یوم التلاقی قصدوهمت وتصمیم عزیمت ایلدیکه بنان کلك بیان وسرانکشت خامهٔ تبیانله چهرهٔ قمر شعاع ورخسارهٔ مهرالتماع معانیسندن کوشهٔ قناعی رفع ایدوب دیدهٔ ارباب اشتیاق ونظر نظارکیان مراصد اشواقی روشن قیله اکرچه بونوع شغله اقدام وبوطور مهمه اهتمام اشبو فقیر کم بضاعه‌نك حوزهٔ استطاعتندن بیرون واندازهٔ اقتدارندن افزون ایدوکی ظاهرومتبادر ایدی ولکن یمن همت خداوندی وتأیید نظر کیمیا اثر ارجندی اعنی جناب آصف مناب وزیر دارا دولت . ودستور دریا همت . صاحب صائب تدبیر . مدبر مشتری ضمیر . عطارد نظیر . امیر موفور السعد کریم صادق الوعد . افتخار اکارم واسخیا . نمودار اطوار آصف برخیا . شمسهٔ ایوان خاندان خاقانی . زینت دیوان عدالت بنیان سلطانی . ذوالقدر العالی والصدر المتعالی . مستجمع انواع الفضائل واصناف المعالی مؤتمن الحضرة السنیة السلطانیه . عضد الدولة العلیة العثمانیه . مطاع اعاظم الولاة والحکام فی العالم . مربی افاخم اصحاب السیف وارباب القلم . سر افراز سریر سروری کرسی نشین بارکاه معدلت کستری

آنکه برسمت رضایش میکند اختر مسیر
وانکه برقطب مرادش میکند کردون مدار
رأی ملك آرای اورا ازبلندی آسمان
میتوان کفتن بشرطی کآسمان کیرد قرار
خلق اورا کی توان کفتن صبا وقتی مکر
کز صبا ننشسته باشد بردلی هر کز غبار

الوزیر الاعظم الاعلی . والمشیر المعظم المعلی . محمد پاشا وفقه الله لما یشاء وحماه عما یخشی . حضرتلری صوبندن کتاب مذکورك ترجمه وتفسیری بابنده فرمان عالی شرف صدور بولوب انلرك ایمای سعادت سیما وامداد اشارت بشارت انتمالری برکاتیله نهال

موزون حرکات قلم ریاض رقده خرامه کلوب شاخسار اندیشه وافکار صحایف بیانه کلوریز ونسایم خاطر بی قرار صفحات کافوره عنبربیز اولمغه بشلدی . دمادم اول سحاب فضل وکرم وسرچشمهٔ محاسن اخلاق وشیم حضرتندن رشحات صلات پروصدقات سرپله ریاض آمال مخضر وشاداب وسرسبز وسیراب اولوب تربیت آفتاب احسان بی امتنانیله میوهٔ مراد وثمرهٔ مقصود فؤاد حاصل اولدی

آنکه بی واسطهٔ سعی سحاب کرمش

بکسی میوهٔ احسان ندهد شاخ امل

ذات او واسطهٔ عقد لآلیٔ نجوم

رأی او آینهٔ نقش تصاویر ازل

والحاصل نسخهٔ شریفه متضمن اولدیغی آیات کریمه تفاسیر مشهوره ده مسطور اولان اصح اقوال اوزره اوضح عباراتله تفسیر اولندقدنصکره مواضع مهمه ده تصدیری واجب اولان مسائل فقهیهٔ حنفیه که شیخ مشارالیه کندی مذهبی رعایتن التزام ایتمکین اهمال ایتمش اولا آنلر تدارك اولنوب کتب فتاوادن نقل صریحله یرلو یرنجه تحریر وتسطیر قلندی ، واحادیث وآثاردن اولکه معیار عیار ومحك اعتبار ائمهٔ کبارده صحت بولمشدر صحیفهٔ بیانه ثبت اولنوب سندنده مجهول واسنادی بین العلما نامقبول اولان قول منکر ونقل نامعتبردن احتراز واجب اولمغین ائمهٔ دین تعیین بیوردقلری اوزره وارد اولان روایاتك ضعف وقوت وفساد وصحتلرینه اشارت قلندی . وایرادی موجب ملال اولان فضول اقوال وتفاصیل بی مآلدن تجرید قلنوب شروح وحواشی معتبره ده موجود اولان کلمات اهل تحقیقدن بعض مقدمات نافعه واجوبهٔ دافعه الحاق واضافت اولندی

زوائدن اقلیوب تنقیح وتهذیب

فوائد برله قلدم نقش وتذهیب

ایدوب مشکللرین آلتون کبی حل

بیان اوراقنی قیلدم مجدول

تخیل آینه زر کبی چوکدم

زرافشان برینه کوز نوری دوکدم

فواضل اصحاب فضیلت ومکارم ارباب فضل ومعرفتدن استدعا اولنور که محل التفاتنده ظاهر اولان هفواته قلم اغماض چکوب واقف اولدقلری خبط وخطایی صفحهٔ صفح واعراضه نقل بیوره لر

خدایا حرف کیران در کمینند

پناهی ده که حرفم را نبینند

سخن بی حرف نیك وبد نباشد
همه کس نیکخواه این خود نباشد

ومأخذ مألوف اولان کتب تفاسیر واحادیث واصول وفروع ومعانی وکلام وطب وتواریخ وسیر وسائر فنون فضائل مشحون تعداد اولنسه یوزدن افزون اولوب بو مقامده ایراد اسامیسی حد اعتدالدن بیرون اولمغین تفصیلی ترك اولندی وشبوب مدعا اثنای تصفح اوراق واجزاده غایت وضوحنه مبنی قیلندی ٭ وعامهٔ ادله وبراهینی آیات قرآن مبین واحادیث رسول گزین اولمغین « معالم الیقین فی سیرة سید المرسلین » برله تسمیه قلنوب اون مقصد اوزرینه ترتیب اولندی .

مقصد اول سلطان انبیا علیه من الصلوات ازکاها ومن التحیات اصفاها حضرتنك ازل آزالده تاج ابتهاج رسالتله سرافراز اولوب نگین انگشترین نبوتی نقش خاتم النبیین برله تزیین قلندیغنك بیانندهدر

مقصد ثانی اول حضرتنك قرآن عظیمده وتورات وانجیل وزبور وسائر صحف سماویهده واحادیث نبویهده واقع اولان اسامیٔ شریفهسی بیانندهدر. واولاد کرامی وازواج طاهراتی وعمیلری وعمهلری ورضاعا برادرلری وجدهلری وخدمتکارلری وکولهلری ومعتقلری وحارسلری وکاتبلری واهل اسلامه ارسال ایتدیکی مکتوب شریفلری وملوك اطرافله واقع اولان مراسلاتی وآلات وادواتی وخدمت شریفهلرینه گلان ایلچیلر بونده مذکوردر

مقصد ثالث اول حضرت صلی الله تعالی علیه وسلمك کمال خلقتی وجمال صورتی واخلاق رضیهسی وخصال مرضیهسی بیانندهدر

مقصد رابع اول حضرت صلی الله تعالی علیه وسلمك صدق نبوت وثبوت رسالتنه دال اولان معجزات باهره وخصائص آیات وبدایع کرامات ظاهرهسی بیانندهدر

مقصد خامس اول حضرت صلی الله تعالی علیه وسلمك پایهٔ معراجله سرافراز اولوب پیشگاه حضرت عزتده انواع تشریفات مکالمه ومشاهده برله شرف امتیاز بولدیغنك بیانندهدر .

مقصد سادس اول حضرت صلی الله تعالی علیه وسلمك قرآن عظیم وفرقان کریمده صدق نبوت وثبوت بعثتنه شهادت ایدن آیات کریمهنك بیانندهدر . وتحقیق رسالت وعلو منزلت ومکانتی اوزره واقع اولان قسملر واتباع سنت ، وجوب طاعتنه متعلق اولان دلائل وآنك حقنده انبیا علیهم السلامدن اخذ اولنان عهد ومیثاقلری تورات وانجیل وسائر کتب آسمانیده انواع تعظیم وتبجیل برله ذکر جمیلی جریان ایتدیکی بونده مذکوردر .

مقصد سابع اول حضرت صلی الله تعالی علیه وسلمك وجوب محبت واتباع سنتی بیانندهکذلك آل واصحاب واتباعنه محبت واجب ایدیکی وصلاة وسلام ایتمك احکامی

بیانندەدر

مقصد ثامن اول حضرت صلی الله تعالی علیه وسلمك امراض وعلل صاحبلرینه علاجی ذکرنده وتعبیر رؤیاسی ومغیباتدن اخباری بیانندەدر .

مقصد تاسع اول حضرت صلی الله علیه وسلمك طاعات وعباداتی واذکار وادعیەسی بیانندەدر .

مقصد عاشر حق تعالی اول حضرتی حطیرۀ قدس وجوار انسه دعوتله اتمام نعمت وکمال عزت ایتدیکینك بیانندەدر .

فهرست جلد اول مواهب لدنیه ترجمه‌سی معالم الیقین

مواهب لدنیه ترجمه‌سی معالم الیقین

مؤلفی	مترجمی
امام قسطلانی شارح بخاری	شاعر مشهور عبدالباقی
تاریخ تألیفی	تاریخ ترجمه‌سی
۸۹۹	۱۰۰۸

شمائل شریفه ترجمه‌سی

مؤلفی	مترجمی مشهور
امام الترمذی	حسام‌الدین النقشبندی
تاریخ تألیفی	تاریخ ترجمه‌سی
۲۷۵	۱۲٤۸

حدیث اربعین ترجمه‌سی

مؤلفی	مترجمی
امام نووی شارح معلم	اسماعیل حقی صاحب تفسیر روح البیان
تاریخ تألیفی	تاریخ ترجمه‌سی
٦۷۰	۱۱۳۷

طابعی وناشری

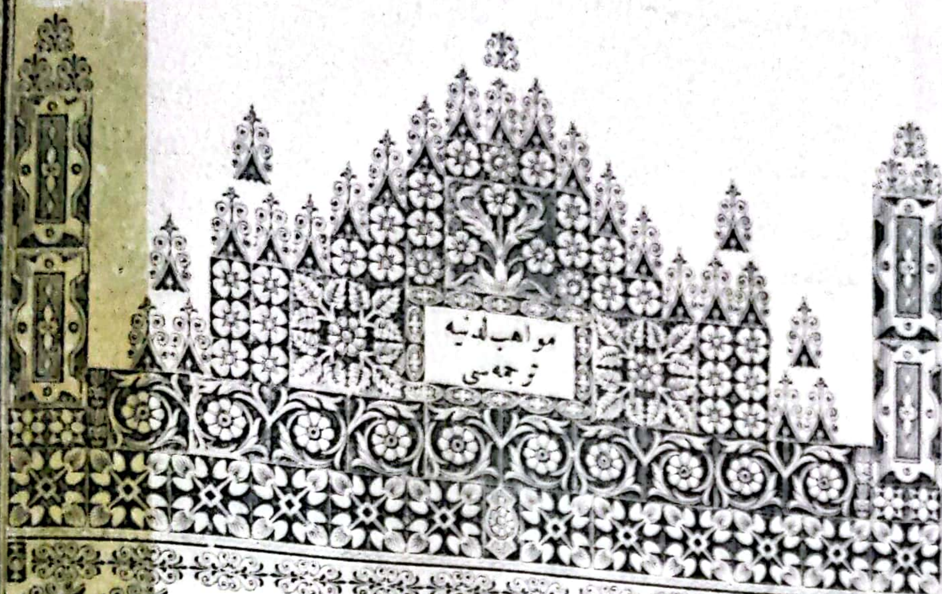
شرکت تحکیمیه مدیری خلیل ابراهیم

واحد رفعت واحد جیل

معارف نظارتنك ۵۸۲ نومرولی ٤ کانون اول سنه ۳۱۳ تاریخلی

رخصتنامه‌سی حائزدر

بسم الله الرحمن الرحيم

مقصد اول

سلطان انبیا علیه من الصلوات ازکاها ومن التحیات اصفاها حضرتلرینک ازل آزالده تاج ابتهاج رسالتله سر افراز اولوب نگین انکشترین نبوتی نقش خاتم النبیین برله تزیین قلدیغنک بیانده‌در . ونسب طاهری کیملره وارنجه روشن ومعین وزمان حمل وآوان ولادتنده جحت وبعثتی‌نه دلیللر ایله مثبت ومبرهن اولدیغی . وسن طفولیتدن حد رجولیته ترقی قلنجه نهال ناز پروری قنغی باغبان النده پرورش بولدیغی . ونه چاغده کافهٔ ناسه نبوتله مبعوث اولوب لواء دعوتی اوج آسمانه افراخته قلندیغی . وندکلو غزالرقیلوب اعداء دینی تأیید ربانی برله شعلهٔ شمشیر جهانکیرندن ظلمات کفر وضلال عرصهٔ عالمدن آچلدیغی وبو نشیمن خاکده نقدر مدت آسایش ایدوب طوردیغی وعاقبت مرغ روان پاکی ذروهٔ کنکرهٔ افلاکه پروازاوردیغی بو بابده ذکر اولنور .

ارباب عقل سلیم واصحاب طبع مستقیمه شویله معلوم اوله که مبدع جمیع اشیاء خالق الارض والسماء حق جل وعلا وقتا که ممکناتی وجوده کتوروب رزقلرین تقدیر اتمکه ارادت ازلیه‌سی تعلق ایلدی حقیقت محمدیه‌یی انوار صمدیتدن ابراز ایدوب علوی وسفلی نقدر عالم وارایسه علم وارادت سابقه‌سی حسبنجه اول حقیقتدن سلخ ایتدی. آندن نبوتن اعلام ایدوب رسالتله بشارت بیوردی. وبو حالده هنوز حضرت آدم علیه السلامک روح شریفی جسدنه تعلق ایتمامش ایدی. نتکیم ائمهٔ حدیثدن امام احمد وغیریلر رحمهم الله تبارك وتعالی نقللرنده عرباض بن ساریه رضی الله عنه اول فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشلردر که : انی عندالله لخاتم النبیین وآدم لمنجدل فی طینة :

شمائل شریفه

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله حق حمده . والصلاة والسلام على خير خلقه . سيدنا ومولانا محمد وعلى آله وصحبه اجمعين . والذين اتبعوهم باحسان الى يوم الدين . ورضى الله تبارك وتعالى عن السلف الصالحين وعن ائمة الدين وعن جامع هذا الكتاب ورواته وشراحه وعنا وعن كافة المسلمين اجمعين . قال الفقير المحتاج الى رحمة الله وشفاعة رسوله حسن ابن محمد بن حسن بن محمد الشهير بحسام الدين النقشبند ان السعادة فى الدارين . مربوطة بمتابعة سيد الكونين . لا تحصل الا بعد المعرفة باخلاق رسول الله واوصافه . و هذا كتاب كفيل لها لتضمنه اياها ولذا شرح بالتركية ليعم النفع

دیو بیورمشلردر. یعنی تحقیقا بن الله تبارك وتعالی قتنده خاتم النبیین ایدم شول حالده كه
دخی آدمك بالچمی یریوزینه براقلمش یاتوردی جسمنه روح نفخ اولنمامش ایدی دیمكدر
. وینه امام احمد وامام بخاری وابونعیم رحمهم الله تعالی روایتلرنده وارد اولمشدر كه
صحابهٔ كرامدن میسرهٔ ضبی رضی الله عنه بركون ایتدی یارسول الله نوقت پیغمبر
اولدك دیو سؤال ایتدم : وآدم بین الروح والجسد : دیو بیوردی معناسی آدم علیه السلام
جانله تن اراسنده ایكن پیغمبر ایدم دیمكدر. وجانله تن اراسنده ایدی دیمكدن مراد
جسمنه جان حلول ایتمامشدی دیمكدر. اصل علماء حدیث مابیننده ثابت اولان عباره
: وآدم بین الروح والجسد : در. اما خلق لساننده مشهور اولان : كنت نبیا وآدم بین
الماء والطین : عبارتی حقنده شیخ ابو الخیر سخاوی رحمة الله علیه مقاصد حسنه آدلو كتابنده
حدیث شریفی بز بو لفظله بولمادق دیو بیورمشدر. وبعض روایتده رسول الله صلی
الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه : متی كتبت نبیا : دیو سؤال اولندقده : كتبت نبیا
وآدم بین الروح والجسد : دیو جواب واقع اولمشدر. وبو روایت اوزره حدیث
شریفده واقع اولان كتابت وجوب معناسنه‌در مثلا : كتب علیكم الصیام : ده
وجوب معناسنه اولدیغی كبی. پس بو تقدیرجه عبارهٔ مذكوره ایله عرباضدن روایت
اولنان عباره‌نك مجموعندن حاصل اولور كه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك نبوتی عالم ازلده واجب وظاهر وثابت ایمش. وامام ترمذی رحمة الله
علیه روایتنده ابی هریره رضی الله عنه بیورمشدر كه اصحاب كرام یارسول الله : متی
وجبت لك النبوة : دیو سؤال ایتدیلر. یعنی سكا نبوت نه زمانده واجب اولدی دیدیلر :
وآدم بین الروح والجسد : دیو بیوردی. وصحیح مسلمده عبدالله بن عمر رضی الله تعالی
عنهما روایتنده وارد اولمشدر كه رسول الله صلی الله علیه وسلم بیوردیكه تحقیقا الله تبارك
وتعالی یرلری وكوكلری خلق ایتمزدن اللی بیك ییل مقدم عرش صو اوزرنده ایكن
خلقك مقادیرین یازدی. وام الكتابده یازدیغی اشیانك جمله‌سندن بری : محمد خاتم
النبیین : ایدی دیو بیوردی. بو روایتدن دخی فهم اولندیكه الله تبارك وتعالی بو عالملری
وجوده كتیرمدن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمی وصف نبوتله موصوف ایتمشدر.
سهل بن صالح همدانی رحمة الله علیه ایدر ابا جعفر محمد بن علی دن سؤال ایدوب رسول الله صلی
الله علیه وسلم جمیع انبیادن صكره مبعوث اولمشدر نه طریقله سائر پیغمبرلردن مقدم
اولور دیدم. ایتدی الله تعالی عالم ازلده جمیع ارواحه : الست بربكم : خطابن بیوردقده
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم جمله‌دن اول : بلی : دیو جواب ویرمشدر. پس جمله
انبیادن صكره كلمش ایكن ینه جمله‌دن مقدم اولدیغنك وجهی بودر دیو بیوردی. اكر سؤال
اولنوب نبوت بر صفتدر بهر حال آنكله موصوف اولان موجود اولمق كركدر
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم عالم وجوده قدم بصمادن دخی ازل آزالده نبوتله نیجه
موصوف اولور دینلور ایسه. امام غزالی رحمة الله علیه بعض مؤلفاتنده بو سؤالدن : وانا
اول الانبیاء خلقا وآخرهم بعثا : حدیث شریفنده جواب ویروب بیورمشدركه بوراده

للمؤمنین الذین لایعرفون
العربیة والمرجو من
الاخوان ان یصلحوا الخطأ
والنسیان قال الله تعالی
: وتعاونوا علی البر والتقوی :

﴿ اما بعد ﴾

بسمله ایدملم فتح كلام
فتح اوله تا بو معمای بنام
حمد اول الله‌كه یكتادر اول
دخی دانا وتوانادر اول
شاه كونین امام الحرمین
جد سبطین ونبی الثقلین
متصل حقله همراز اولسون
قرب وصلتده سرافراز اولسون
جمله اصحابی وهم انسابی
دخی آنلردن اولان احبابی
دائما مظهر احسان اوله‌لر
زینت روضهٔ رضوان اوله‌لر

(قال الشیخ الحافظ ابو عیسی
محمد بن عیسی بن سوره
الترمذی) معلوم اوله‌كه
مصنف رضی الله عنه
حضرتلرینك اسم شریفی
محمددر . كنیه‌سی ابو عیسی
در پدرلرینك اسمی دخی
عیسی در بیوك پدرلری
سوره در كه موسی بن
ضحاك السلمینك اوغلیدر.
پس ترمذ جیحون كنارنده
مدینة الرجال نامنده بر قریه
نك اسمیدر . مصنف
مشایخ كباردن صدر اوله
ملاقی اولوب علماء عظام
وحفاظ ومشایخ اسلامدن
چوق كمسنه دن علم اخذ

ذكر اولنان خلقدن مراد تقدیردر ایجاد دكلدر زیرا آنادن طوغمیجه موجود و مخلوق اولمز ولكن فضائل وكمالات تقدیر اللهده مقدم و وجودده مؤخر اولور وبو سوز : اول الفكرة آخر العمل وآخر العمل اول الفكرة : دیدكلرینك معناسیدر . وبونك دخی بیانی بودركه بر معمار استاد بر قصر بنیاد ایتمك ایسته سه اولا كندخاطرنده تمام مقتضاسی اوزره رسم ایدوب آندنصكره خارجده بنا ایتمكه باشلر فكر وفراستنده نه طور اوزره تصور ایتدی ایسه آكا موافق اسلوب اوزره تكمیل ایلركه بنا اولنان قصر تقدیر جهتندن مقدم وجود جهتندن مؤخر اولور . ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك : كنت نبیا : دیو بیوردیغی دخی معنای مذكوره اشارتدر . زیرا آدم علیه السلام خلق اولنمادن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری تقدیر اللهده پیغمبر ایدی . وحضرت آدم علیه السلام خلق اولنمقدن مراد ذریتندن فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم وجوده كلمك ایدی . والحاصل قدم نبوتی تقدیر اللهه كوره در دیو جواب ویردی . اما شیخ تقی الدین سبكی رحمة الله علیه امام غزالی رحمة الله علیهك بو جوابن بكنمیوب دیركه تقدیر اللهده قدیم اولماغك رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اختصاصی یوقدر بلكه جمیع اشیانی علم الله محیطدر بو معنایه كوره قدم هر نسنه ده بولنور بو تقدیرجه ازلیت نبوتنده سائر انبیا علیهم السلام ایله تفاوت بولنماز . رسول الله تعالی علیه وسلم حضرتلری عالم ازلده وصف نبوتله موصوف اولمق بو معنادن عبارت اولمق كركدركه اول حضرت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمه مخصوص اوله غیریلرده بولنمیه تاكه بو معنادن خبر ویرلمك رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك حق جل وعلا قتنده قدر وشرفی بیلنمك ایچون اولدیغی ظاهر اوله والا اول خبرك فائده سی معلوم اولمز . بلكه جواب صحیح بودركه احادیث شریفه ده وارد اولدیغی اوزره الله تبارك وتعالی ارواحی اجساددن اول خلق ایلمشدر هر شیئك جسمی یرادلمه دن روحی یرادلمشدر . رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك : كنت نبیا : دیو بیوردیغی روح شریفنه اشارتدر حاصلی مبارك جسم شریفی خلق اولنمادن روح پاكنه نبوت ویرلمش ایدی دیمكدر . یاخود حقیقتنه اشارت اوله اكرچه معرفت حقایقده بزم عقللریمز قاصره در انلری كیمسه بیلمز الا اینه خلق ایدن بیلور . یاشول كیمسه لر ادراك ایدر كه الله تبارك وتعالی نور الهی ایله آنلره امداد ایلمش اوله . جائزدركه الله تعالی حضرتلری دیلدیكی زمانده هر حقیقتی ارادتی مقتضاسنجه بر وصفله متصف قیله وحقیقت محمدیه یه دخی عالم ازلده وصف نبوت ثابت اوله وبو عنوانله اسم شریفن عرش اوزرینه یازه ملائكه سنه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتنك كندی قتنده فضل وكرامتن اعلام ایتمك ایچون رسالتندن خبر ویره حقیقتده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم وصف نبوتله اول زمانده متصف اوله نهایت جسم شریفی وبعث وتبلیغی مؤخر اوله دیو بیورمشدر . امام شعبی رحمة الله علیه ایدر بر كیمسه سؤال ایدوب یا رسول الله نه زمانده پیغمبر

(قیلندك)

ایتدی قتیبه وبخاری ودارمی واسحاق بن موسی كبی . والحاصل امام عصر وحفاظ دهر ایدی وعدالت وضبطی مجمع علیه در . حتی كتب سته دن بریكه جامع الصحیح الترمذی در . علو كعبنه شاهددر . حتی شیخ عبدالله انصاریدن منقولدر كه جامع ترمذی بنم عندمده كتب خمسه دن انفع در دیر ایدی سن شریفلری یتمش سنه یه بالغ اولدقده ایكیوز یتمش طقوز تاریخنده وفات ایدوب ترمذده دفن اولنمشدر . كندیلردن منقولدر كه بنم جدم سوره مروزشهرندن ایدی لیث بن سیار ایامنده ترمذه نقل ایتدی . وبو تألیفلرینك اسمی شمائلدر طبیعت معناسنه وبو كتابه شمائل تسمیه سی بر شیء اشرف اجزاسیله تسمیه قبیلندندر . زیرا بو كتابده رسول اكرم حضرتلرینك سیرت شریفلرندن بحث اولندیغی كبی صورت بشریلرندن دخی بحث اولنور

﴿ رباعی ﴾

ای واحد بی مثل وعلیم ودانا
ذاتكدر اولان عالم غیب آمنا
بیلدیرمدك نسنه یه واقف دكلز
سبحانك لا علم ولا فهم لنا

قیلندلك دیدکده : وآدم بین الروح والجسد حین اخذ منی المیثاق : دیو جواب بیوردی یعنی آدم علیه السلام روحله جسد اراسنده ایکن بندن عهد و میثاق آلندیغی زمانده پیغمبراولمش ایدم دیمکدر. بوحدیث شریف دلالت ایلرکه آدم علیه السلامك جسدی بالچقدن دوزولوب دخی نفخ روح اولنمادن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم آندن چیقاریلوب نبی قیلنه رق عهد ومیثاق آلندقدنصکره ینه ظهر آدم علیه السلامه اعاده قلنمش اوله. و بوندن لازم کلمزکه آدم علیه السلام مقدم خلق اولنمش اوله. زیرارسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم استخراج اولنوب نبوت ویرلدیکی وعهد میثاق آلندیغی زمانده حی ایدی وآدم علیه السلام هنوز بی روح ایدی ینه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم جمیع انبیادن اول خلق اولنوب آخر بعث اولنمش اولمق مقرر اولور دیدیلر . اکر سؤال اولنوب آدم علیه السلامك ظهرندن ذریاتی استخراج اولندیغی حضرت آدمه نفخ روح اولندقدنصکره ایدی نته کیم بویله ایدیکنه اکثراحادیث شریفه دلالت ایلمشدر. وبوحدیث شریفدن فهم اولنورکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرت آدمه روح نفخ اولنمادن استخراج اولنوب قلنمش وعهد میثاق آلنمش اوله دینلور ایسه .بعض علمارحمهم الله تعالی بوندن جواب ویروب آدم علیه السلامه نفخ روح اولنمادن ظهرندن استخراج اولنمق رسول الله صلی الله علیه وسلمه مخصوصدر زیرا نوع انسانی خلق ایتمکدن مراد خلاصهٔ نوعدر وواسطهٔ عقددر نته کیم احادیث سابقه بومعنایه صریحاً دلالت ایتمشدردیدیلر. عماد بن کثیر رحمة الله علیه تفسیرنده ایدر امام علی وابن عباس رضی الله تعالی عنهمدن روایت اولنمشدرکه حق تعالی کوندردیکی پیغمبرلرك جمیعندن عهد آلمشدرکه آنلر حیاتده ایکن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم مبعوث اوله جق اولور ایسه آکا ایمان کتوره لر ونصرت ایلیه لر وامتلرندن دخی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمه ایمان کتوروب نصرت ایلك اوزره عهد اله لر . بعض علمادن مرویدرکه حق تعالی حضرتلری رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك نورشریفن خلق ایلدیکی زمانده امر ایلدیکه سائر پیغمبرلرك نورلرینه نظر ایلیه آندن نور محمد صلی الله علیه وسلم جمیع انبیا علیهم السلامك نورلرین احاطه ایلدکده آنلر یاربنا کیمدر اولکه آنك نوری بزی احاطه ایلدی دیدیلر. الله تعالی حضرتلری جواب ویروب بونور حبیبمك نوریدر اکرسز آکا ایمان کتوررسکز سزی پیغمبرلر ایدهرم دیو بیوردی آنلر دخی: آمنابه وبنبوته : دیوب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه ایمان کتوردیلر. دخی الله تبارك وتعالی حضرتلری بن شاهد اولایمی دیو بیوردی آنلر دخی: نعم: دیدیلر ایشته بوقصه درکه الله تبارك وتعالی کلام قدیمنده : واذ اخذ الله میثاق النبیین لما اتیتکم من کتاب وحکمة ثم جاءکم رسول مصدق لما معکم لتؤمنن به ولتنصرنه : آیت کریمه سیله اشارت بیورمشدر. بو آیت کریمه ده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتنك شان شریفن کمال تعظیم

﴿ باب جاء فی خلق رسول الله صلی الله علیه وسلم ﴾

شو باب رسول اکرمك جسم شریفی حقنده روایت اولنان حدیثلر بیانده در. مرویدرکه رسول اکرم حضرتلرینك بدن مبارکنده مجتمع محاسن باطنه یه دال اولان محاسن ظاهره اصلا بر فردك بدننده مجتمع اولمامشدر. حتی امام قرطبی روایت ایدرکه رسول اکرم حضرتلرینك حسن وجمالی تماما ظاهر اولمامشدر . اکر جمیع محاسن ظاهریه لری تمام ظاهر و نمایان اولسه صحابهٔ کرام آکا نظر ایتمکه طاقت کتوره مزلردی.

﴿ مثنوی ﴾

عالم سر خفیات جهان
واقف جملهٔ ذرات نهان
کنج پنهان کبی تا اولدن
ذاتی فردیتله قائم ایکن
اقتضا ایتدی منزه ذاتی
سبب خلقت موجوداتی
ایتدی اولدمده همان عشق ظهور
اولدی القصه هویدا پرنور
سودی اول نوری حبیبم دیدی حق
اولدی دیدارینه عشق مطلق
نظر ایتدیکجه آکا رب غفور
درلدی شرم حیادن اول نور
دوکلی عالم ارواحه اوتر
اولدی هر قطره سی بر پیغمبر

ینه بر دفعهٔ اخراده خدا
باقدی افراط محبتله آکا
ایلدی غرق عرق آنی حجاب
کل پرژالهیه دوندی اوحباب
قطرهسندن آنك استادازل
ایتدی برکوهر شهوار اول
بر نظر قیلدی مهابتله آکا
اریبوب اولدی اوکوهردریا
اوزرنده نیجه کف ایتدی قرار
موجلر ظاهراولوب چقدی بخار
ایلدی صکره آنك ایزدپاك
کفنی خاك و بخارك افلاك
صولجان ید قدرتله همین
کلدی میدانه بوکزکوی زمین
اولدیلر کتم عدمدن موجود
بوقدر ملك وملك بولدی وجود
جملهنك اولیدر ختم رسل
دیدیلر آنك ایچون مأخذ کل
نصب اولوب کافهٔ عالمه اول
جانب حقدن اودم اولدی رسول

الحدیث الاول

(اخبرنا ابورجاء قتیبة بن سعید عن مالك بن انس عن ربیعة بن عبد الرحمن عن انس بن مالك) مصنف بیورر اولکی حدیثی انسدن ایکی واسطه ایله قتیبه بزه خبرویردی. ابو رجاء قتیبه نك کنیهسیدر قتیبه لقبیدر اسمی یحیی یاخود علیدر بخاری ومسلم مشایخندن ثقهدر هجرتك یوز قرق سکزنده تولد ایدوب ایکی یوز قرق تاریخنك شعبانده وفات ایتدی. سعید عبدالله

وتکریم اولدیغندن ماعدا دلالت واردرکه اکر سائر انبیا علیهم السلام زمانلرنده مبعوث اولمق تقدیر اولنسه آنلره دخی مرسل اولوردی که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتنك نبوتی ورسالتی تا حضرت آدمدن یوم قیامته وارنجه نقدر مخلوقات وار ایسه جملهسنه عام اولمش اولور وجمله انبیا وامتلری رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتنك امتندن اولمسی لازم کلورایدی بو تقدیر اوزره : بعثت الی الناس کافة : حدیث شریفی که معناسی جمیع افراد نوع انسانه پیغمبر کوندرلدم دیمکدر مراد کندودن اکر مقدم اکر مؤخر دنیایه نقدر نفوس بشریه کلدی ایسه جمیعنه پیغمبر اولمقدر نبوت ورسالتی همان کندو زمان شریفندن قیامته دکین کلنلره مخصوص اولماز بلکه مقدم کلنلره بیله متناول اولور بوتقدیرجه : کنت نبیا وآدم بین الروح والجسد : حدیث شریفندن مراد ظاهر اولور. بو مرتبهلر معلوم اولدقدنصکره شبهه قالمازکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم جمیع پیغمبرلرك پیغمبری ایمش آنکیچون ایدیکه معراج کیجهسی بیت المقدسده امام اولوب جمیع انبیا علیهم السلام ارواحی رسول الله صلی الله علیه وسلمه اقتدا ایتدیلر. وینه یوم آخرتده جملهسی آنك علمی دبنده حشر اولسهلر کرکدر بو خصوصده دخی زیاده تفصیل التنجی بابده کله جکدر انشاءالله تعالی. عبدالله ابن ابی جره رضی الله عنه بهجت النفوس آدلو کتابنده کعب الاحبار رضی الله عنه حضرتلرندن روایت ایتمشدر وقتاکه حق تعالی پیغمبرمز علیه الصلاة والسلامی خلق ایتمکه ارادتی متعلق اولدی جبرائیل علیه السلامه امر ایتدیکه ارضك قلبی ونوری اولان طپراقدن کتوره جبرائیل علیه السلام دخی فردوس اعلا ومقام علیین ملائکهسیله یر یوزینه اینوب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتنك قبر شریفی اولان موضعدن بر آوج بیاض ونورانی طپراق آلوب واردی جنت ایرمقلرینك صویله یوغوردیلر آق اینجو کبی آغاروب شویله اولدیکه اطرافنه ضیا ویردی آندن ملائکه آلدیلر عرش وکرسی اطرافلرنده وکوکلرده ویرلرده وطاغلرده ودریالرده طولاشدیردیلر آندنصکره جمیع ملکلر وغیریلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی وفضلنی معلوم ایدندیلر اول زمانده هنوز حضرت آدمدن کیمسه نام ونشان بیلمز ایدی دیو بیوردیلر. وروایت اولندیکه الله تبارك وتقدس حضرتلری آدم علیه السلامی خلق ایتدیکی زمانده قلبنه الهام ایتدیکه بکا نیچون: ابو محمد: دیو کنیه قلدك دیه آندن الله تعالی امر ایدوب یا آدم باشکی قالدر حضرت آدم باشنی قالدیروب نظر ایدیجك عرش اعلاده رسول الله صلی الله علیه وسلمك نور پاکن کوردی یارب بونور نه اصل نوردر دیدی حق تعالی بیوردیکه بونور سنك ذریتکدن بر پیغمبرك نوریدرکه آنك اسمی کوکلرده احمد ویرلرده محمددر. اکر اول اولمیدی سنی یراتمزدم ویرلری وکوکلری دخی خلق ایتمزدم دیو بیوردی. ائمهٔ حدیثدن حاکم رحمه الله صحیحنده روایت ایتدیکی بوکا شاهد درکه بیورمشدر

(تحقیقا)

ت
الله
تعالی
یاجابر
بالقدرة حیث
شاء الله تعالی ولم یکن فی ذلك ال ... ولاملك ولاسماء
ولارض ولاشمس ولاقمر ولاجنی ولاانسی ب ... مبارك وتعالی حضرتلری
جمیع اشیادن اول سنك پیغمبریكك نورینی كندو ... رندن یراتدی دخی شویله
ایلدیکه اول نور الله تعالینك قدرتیله دیلدیکی یرلر ه دور ایدوب کزردی
اول زمانده نه لوح ونه قلم ونه جنت ونه جهنم ونه ملك ونه کوك ونه یر ونه کونش ونه
آی ونه جن ونه انس وار ایدی حاصلی مخلوقاتدن برنسنه یرادلمامش ایدی دیمکدر آندن
بیوردیکه : فلما اراد الله تعالی ان یخلق الخلق قسم ذلك النور اربعة اجزاء فخلق
من الجزء الاول القلم ومن الثانی اللوح ومن الثالث العرش ثم قسم الجزء الرابع اربعة
اجزاء فخلق من الاول حملة العرش ومن الثانی الکرسی ومن الثالث باقی الملائکة. ثم
قسم الجزء الرابع اربعة اجزاء فخلق من الاول السموات ومن الثانی الارضین ومن
الثالث الجنة والنار. ثم قسم الرابع اربعة اجزاء فخلق من الاول نور ابصار المؤمنین
ومن الثانی نور قلوبهم وهی المعرفة بالله ومن الثالث نور السنتهم وهو التوحید لااله
الاالله محمد رسول الله : یعنی حق تعالی حضرتلری مخلوقاتی یراتمق دیلدیکی زمانده
اول نوری قسمت ایدوب درت جزء قیلدی . اولکی جزءدن قلمی خلق ایتدی .
ایکنجی جزءدن لوحی خلق ایتدی. اوچنجی جزءدن عرشی خلق ایتدی . دردنجی

ب
اتمشدر
هجریه سنده
مرویدر که
طننده او چ سنه
یوز تمش طقوز
ده مدینۀ منوره ده
ا ایتدی . حضرت
ام اعظم ایله جمع اولوب
احدهما آخردن اخذ ایتمك
اوزره مشهوردر ربیعه رانك
فتحی وبانك کسری ویانك
سکونی وعینك فتحی بعده
ها ایله در جلالت ومرتبه
سنده ائمه مبالغه ایتدیلر.
انس بن مالك انصاری
خزرجیدر رسول اکرم
حضرتلرینك خدمه
شریفلریله شرفیـ
اولدیغنده اون یاشنده ایدی
اون سنه دولت خدمتله
مستسعد اولدی سنین عمری
یوزه بالغ اولوب جمیع
صحابۀ کرامدن صکره
بصره ده هجرتك طقسان
برنده وفات ایتدی یوز
عدد اولادی دنیایه کلوب
یتمش سکزی مذکر ایدی
(انه) ربیعه (سمعه) انسدن
استماع ایتدی (یقول)
حضرت انس بیورر (کان
رسول الله صلی الله علیه

ا
صو
اوله
مرويدر
وماا كتب قال ... ى
قلمدر .پس خق ايتدى ... يزايم ديدى الله تبارك وتعالى
بيورديكه هرشيئك مقادير ... ايتدى يعنى هر برينك عمرين ورزقن وسائر
احوالن تقديرايله يازديعكدر ... ن بو حديث شريف مقتضاسنجه تقدير مقادير قلم خلق
اولنديغى زمانده اولمش ... لور. امام احمد وامام ترمذى رحمهماالله تعالى نقللرنده ابى
زرين عقيلى رضى الله ... روايت ايتمشدركه تحقيقا صوعرشدن مقدم خلق اولنمشدر.
وسدى رحمةالله عل... روايتنده الله تعالى خلق ايتديكى اشيادن برنسنه يوقدركه صودن
اول خلق اولنمش ... وله جمله دن مقدم صو خلق اولنمشدر كه بو ذكر اولنان روايتلرك
ما بيننى جمع بويله اولمق كركدر. قلمك اوليتى نور محمد صلى الله تعالى عليه وسلم وصو
وعرشدن ماعداسنه كوره اوله بونلردن ماعدا نقدر اشيا وار ايسه قلم انلردن اول
خلق اولنمش اوله ديديلر. وبعض علما رحمهم الله ايتديلر هر برينك اوليتى كندو جنسنه
اضافتله در. مثلا نور محمد صلى الله تعالى عليه وسلم سائر نورلردن اول خلق اولندى وقلم
تقدير سائر قلملردن اول يرادلدى ديمكدر وغيريلرى دخى بوكا قياس اولنه ديديلر
. ابن مرزوق رحمةالله عليه نقلنده حضرت حسين رضى الله عنه فخر عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرندن روايت ايلشدر كه : كنت نورا بين يدى ربى قبل خلق
آدم باربعة عشر الف عام : بيورلمشدر. معناسى آدم عليه السلام خلقندن اون درت بيك

صى...
تلرينك ...
وقصر ماين...
ايدى. انس ر...
طويل بائن ...
ديمه لرنده طو...
اولديغنه اشارت ...
زيرا طولى فاحش او...
كسنه يه بائن اطلاق اولنور
رسول اكرم حضرتلرينك
قامت شريفلرينه وهلهٔ
اوليده نظر ايدن كسنه اورته
بويلو ظن ايدوب امعان
نظر ايتدكده طوله قريب
ديو حكم ايدردى .

نظم

معتدل قدنى ايتمشدى كريم
مظهر خلق عظيم التعظيم
قامتى اولمش ايدى اسلامه
لفظة الله كبى سر نامه

بيهقى وابن عساكر ايتديلر
كه رسول اكرم حضرتلرى
هر كيمه همراه اولسه اول
كسنه دن طويل كورينوردى
واكر ايكى طويل القامه
آدم يانه توسط ايلسه
ايكيسندن دخى طويل
كورينوردى . لكن تنها
اولدقده اورته بويلو
كورينوردى .

نظم

سدره دن قدينه ايتدكجه نكاه

بيل مقدم ربمك قارشوسنده برنور ايدم ديمكدر . وخبرده وارد اولمشدركه الله تبارك وتعالى آدم عليه السلامى خلق ايتديكى زمانده اول نورى حضرت آدمك ظهرنده قودى شويله اولديكه آلننده شعله سى ظاهر اولوب كيرو قلانك نورينه غالب اولدى حق تعالى آدم السلامى سرير اوزرينه چيقاروب ملكلرك اوموزلرينه يوكلتدى دخى امر ايلدى كوكلرى طواف ايتدرديلر حق تعالى حضرتلرينك عجايب ملكوتن سير ايلدى . روايت اولنديكه روح آدم عليه السلامك مبارك باشنده يوز ييل اكلندى وكوكسنده دخى يوز ييل اكلندى وساقلرنده واياقلرنده دخى يوز ييل اكلندى آندنصكره الله تبارك وتعالى حضرتلرى جميع مخلوقاتك اسملرين آدم عليه السلامه تعليم ايلدى اندن ملائكه يه امر ايلديكه آدم عليه السلامه سجده ايده لر جميع ملائكه سجده ايتديلر ابليس ايتمدى آندن حق تعالى حضرتلرى غضب ايدوب ابليسى كوكلردن سوردى وحضرت آدمه اولنان سجده تعظيم وتحيت سجده سى ايدى عبادت سجده سى دكل ايدى . مثلا حضرت يوسفك قرنداشلرى حضرت يوسفه ايتدكلرى سجده كبى حقيقت حالده سجده الله تعالى حضرتلرينه ايدى آدم عليه السلام قبله كبى واقع اولمش ايدى نتكيم كعبه يه قارشو سجده قلندقده سجده ينه حق تعالى حضرتلرينه اولور وكعبهٔ شريف قبله اولور . جعفر صادق رضى الله تعالى عنه دن مرويدركه آدم عليه السلامه اول سجده قيلان جبرائيل عليه السلام ايدى صكره ميكائيل عليه السلام صكره اسرافيل عليه السلام صكره عزرائيل عليه السلام صكره ملائكهٔ مقربين عليهم السلام ايديلر . وبعضيلر اول سجده قيلان اسرافيل عليه السلام ايدى آنكيچون لوح محفوظك توليتى آكا ويرلدى ديديلر . ابن عباس رضى الله تعالى عنهمادن مرويدركه آدم عليه السلامه سجده اولنديغى زمان جمعه كونى زوال وقتندن ايكندى زمانه دك ايدى آندن حق تعالى حضرت آدمك صول جانبنده اولان ايكه سندن حضرت حوايى خلق ايلدى آدم عليه السلام اويقوده ايدى اويانوب حضرت حوايى كوريجك ميل ايتدى الن اوزاتديغى كبى ملكلر ياآدم ابسم طور ديديلر نيچون ابسم طوره يم حق تعالى بونى بنم ايچون خلق ايتمشدر ديدى آنلر مهرينى ادا ايله ديديلر مهرى ندر ديدى ملكلر محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلمه اوچ كره صلوات كتورمكدر ديديلر آندن حق تعالى حضرتلرى حضرت آدم ايله حوا عليهما السلامه جنت نعمتلرين مباح ايدوب بغداى آغاجندن صاقنك آكا يقين وارمه يك ديو نهى بيوردى . بعضيلر اوزوم آغاجندن . بعضيلر انجير آغاجندن نهى بيورلمش ايدى ديديلر . پس ابليس عليه اللعنه آدم وحوا عليهما السلامه حسد ايلدى اولا عالمده حسد ابليسدن صادر اولمشدر حسودلرك شيخى ابليس عليه مايستحقدر . حق بودركه شمديكى زمانده خيلى مقبول مريدلرى پيدا اولمشدر آندن ملعون جنت قپوسنه كلوب حيله ايله ايچرو كيردى آغلهب فرياد ايدرك آدم وحوا عليهما السلام قارشولرينه كلدى اولا فرياد ايله ايدى جنت قالمشدر . والحاصل ابليسك آغلاديغندن محزون اولوب نيچون آغلرسك

روح قدسى درايدى طال بقاء امتيازينه اوسروك اشجار سرفرو ايلديلر طوبى وار

وابن سبع روايت ايتديكه حضرت رسول اكرم جلوس ايتدكلرنده مبارك دوشلرى جلساسندن مرتفع كورينوردى . بو كيفيت رسول اكرمك معجزاتندندر . يعنى من حيث الصورة الظاهرة امتندن بر فرد كندولره موازى وهمپا اولمدقلرى كبى من حيث السيرة والمعنى دخى معادل ومساوى اولمدقلرين اشعاردر (ولا بالابيض الامهق) رسول اكرم حضرتلرينك بدن مباركنك لونى بياض امهق دكل بلكه حمرت ايله مختلط نورانى بياض ايدى بياض امهق كرج كبى اولان بياضه ديرلر

نظم

رنك رويى كل ايله يكدل ايدى
كل كبى قرمزى يه مائل ايدى
قپلامشدى يوزنى نور سرور
سورهٔ نور ايدى يامطلع نور

(ولا بالادم) رسول اكرم حضرتلرى اسمر دكل ايدى (ولا بالجعد القطط) رسول اكرم حضرتلرينك موى عنبر بويلرى زياده قيورجق دكل ايدى

دیو سؤال ایتدیلر ملعون ایتدی سزلره آغلرمکه موت یتشوب وفات ایتسه کز
وجنت نعمتلرندن آیرلسه کز کرکدر وسزلره شجرهٔ خلدی کوستره یم آندن اکل
ایدك تاکه جنتده باقی قاله سیکز و یمین ایدوب همان مرادم سزلره نصیحتدر دیدی اولا یلان
یره یمین ایتمك ابلیسدن قالمشدر. پس بونلر ابلیسك اغواسنه مغرور اولدیلر اولا
حضرت حوا شجرهدن اکل ایتدی آندن ترغیب ایدوب نه خوش نسنه اولور
دیو حضرت آدمه دخی یدردی واعتقادلری بو ایدیکه هرکز حق تعالی یه یلان
یره یمین اولمیه آندن الله تبارك وتعالی یا آدم سکا جمیع جنت نعمتلرین مباح قیلدم
تمزمی ایدیکه واردك نهی ایتدیکم نسنهدن دخی اکل ایتدك بیوردی آدم علیه السلام
ایتدی بلی یارب عزتك حقیچون یتردی اما بن شویله صاندمکه هرکز حضرتکده
یلان یره یمین اولمیه آکا آلداندم الله تبارك وتعالی حضرتلری بیوردیکه ایمدی
عزم وجلالم حقیچون سنی یر یوزینه ایندیره یم تعیش ایلیه سك الا محنت ومشقتله
. ابن عباس رضی الله عنهمادن مرویدرکه حق تعالی حضرتلری یا آدم نیچون بویله
ایلدك دیدیکی زمانده یارب بکا حوادن اولدی آنك سوزینه اویدم دیدی الله تعالی
بیوردیکه ایمدی بن آنی بلا ایله حامله اولوب وبلا ایله طغورمغه و آیده برکره
حیض کورمکه مبتلا ایده یم . روایت اولنور وهب بن منبه ایدر آدم علیه السلام
یریوزینه ایندیرلدیکی زمانده اوچ یوز ییل آغلدی کوزی یاشی دکلدی مسعودیدن مرویدر
آدم علیه السلام جنتدن چیقدیغی زمانده شول قدر اغلدیکه اکر اهل ارضك
کوزلری یاشی جمع اولسه حضرت آدمك کوزی یاشی جملهسندن زیاده اولوردی . مجاهد
رضی الله عنه روایت ایدر آدم پیغمبر علیه السلام باشنی کوك جانبنه قالدرمدن یوز ییل
آغلدی کوزلرینك یاشندن زنجبیل وعود وصندل وسائر خوب رایحهلو نسنهلر وحوا
علیها السلام آغلدی کوزینك یاشندن قرنفل وبعض خوش قوقولی اوتلر حاصل اولدی
آدم علیه السلام الله تبارك وتعالی نك برکره امرین انفاذ ایتمیوب برکناه ایتدیکیچون اوچ
یوز ییل آغلیجق هرکون نیجه دفعه الله تعالینك امر شریفنه مخالفت ایدوب کناه
کبائر ایشلینلرك حالی نیجه اولسه کرکدر عاقل اولان بوکا کوره عمل ایتملیدر
. روایت اولنورکه آدم علیه السلام ملائکه نك کوکلردن اینوب چیقدقلرین کوردکجه
حسرت واشتیاقی زیاده اولوب اولکی وطنلرین واولکی یولداشلرین آرزو ایلر
ایدی ایمدی آدم اوغلانی دخی شول اصل ایشدن صاقنمق کرکدرکه کندی محبوبندن
آیرلمق لازم کلمیه . اکر سؤال اولنوب آدم علیه السلامك ایشلدیکی کناه اکر
کبائردن اولور ایسه انبیادن کناه کبائر صادر اولمسه کرك ایدی اکر صغائردن اولور
ایسه سبب نه ایدیکه آندن اوتوری بوقدر لباسندن عریان قلنوب جنتدن اخراج
اولندی دینلور ایسه. صاحب الکشاف رحمة الله علیه بوسؤاله جواب ویروب بیوررکه
آدم علیه السلامك کناهی صغائردن ایدی و اولقدر کناه آدمك قلبنده اولان
اخلاص وافکار صالحه که جمیع طاعت وعبادتلرك اصلیدر بونکاه مست

(ولا بالسبط) رسول اکرم
حضرتلرینك شعر مبارکلری
دوز دکل ایدی یعنی شعر
مبارکلری قیورجق ایله
دوز ماییننده ایدی

﴿ نظم ﴾

دخی مشکین صاچی با قول صریح
نه قیورجق نه طویل ایدی صحیح
لیلهٔ زلف شب آسای آنك
سر مکنونی ایدی اسرانك

(بعثه الله تعالی علی رأس
اربعین سنة) الله ذو الجلال
حضرتلری تبلیغ احکام ایچون
قرق یاشنده ارسال ایلدی
. مرویدرکه سال اسکند-
ریدن سکز یوز سکسان
ایکی سنه مرورندن نصکره
وقعهٔ فیلدن اللی بش کون
مقدم ماه ربیع الاولك اون
ایکنجی اثنین کیجهسی ثلث
ثالثده ولادتلری واقع
اولدی بعثده جمهور ارباب
سیر رسول اکرم حضرتلرینه
وحیك نزولی سنین عمر-
لری کاملا قرق سنه تمامنده
نصکره در دیدیلر. مسعودی
وابن عبد البر قرقنجی
سنه نك آخرنده بعث
اولندی دیدیلر . شیخ
شهاب الدین ابن حجر بو
قولی صحیحدر دیدی .
جمهور عندنده مشهور
بودرکه شهر رمضانده
مبعوث اولدی

اولمق دخی قابل ایدی اما بومثللو عقوبت قلنمتمدن مراد الله تعالی جانبندن آدم وذریتنه لطف ایدی زیرا کناهدن تمام اجتناب اوزره اولوب زیاده معصیته اقدام ایتمیەلر تاکه قرب حضرتدن بالکلیـه دور دوشمك لازم کلیه وبوندن ماعدا نیجه حکمت دخی واردرکه بعضی ادراك اولنور وبعضی ادراك اولنماز آدم علیه السلام یر یوزینه اینمسه مجاهدلرك جهادی و عابدلرك عبادتی حاصل اولمز وتوبه کارلرك انفاسی کوکلره چیقمـاز وکنهکارلرك کوزلری یاشی یرلره دوکلمز ایدی هب بونلر الله تعالی قتنده سوکیلو نسنەلردر . آندن حق تعالی حضرتلری بیوردیکه یا آدم اکرکه دار القربدن ایندیریلوب ایراق دوشدك ایسـه بن یقینم دعا ایدەنك دعاسنی اجابت ایدەرم اکر جنتدن چیقارلمق ایله قلبکه انکسار حاصل اولدیسه بن قلبلری منکسـر اولانلرك قتندەیم اکر کوکلرده تسبیح ایدن ملائکەنك آوازلرین دکلمکدن قالدکسه یریوزنده کنهکارلرك ایکلدیسن دکلمك سکا آندن عوض ویرلدی آنلرك ایکلدیسی بکا ملکلرك تسبیحندن سـوکیلودر زیرا کاه اولورکه مسبحلرك تسبیحنه افتخار قاریشور وکنهکارلرك ناله وفریادی انکسـارله زینت بولور اکر سز کناه ایشلمییدیکز سزی کیدەروب برقوم دخی خلق ایدردمکه آنلر کنـاه ایدوب صکره اسـتغفار ایدرلر ایدی بن انلرك کناهلرك مغفرت ایلر ایدم دیو بیوردی . کورك حق تعالی حضرتلرینك لطفندەکه قچن برقولنه عنایت ایلسه محنت ومشقتلری اقبال وسعادتلره منقلب اولور وبرقولنه خذلان ویروب نصرتن ترك ایلسه چالشدیغی فائده ویرمز کندویه وبال اولور حضرت آدم علیه السـلامه عنایتی ظهور ایدوب حجتن تلقین ایلدی وتوبه ویروب دخی توبەسن قبول ایتدی ابلیس علیه اللعنه غضبنه مظهر دوشوب بوقدر مدت ایلدیکی عبادت هباء منثور اولوب درکاهدن سورلدی . روایت اولنور وقتاکه آدم علیه السلام حضرتلرینك سـائر خلق اوزره : وعلم آدم الاسماء کلها : حسبنجه فضائلی ظاهر اولدی وعلم دخی موجبیله عمل اولنمیەجق کمال بولمیوب جنت دخی دار عمل اولمدیغیچون آدم علیه السـلام یر یوزینه ایندرلدی وابلیس دخی شقاوتی مقتضاسنجه حسد ایدوب حضرت آدمك جنتدن چیقارلمسنه سعی ایتـدی اما بورادن غافل ایدیکه حضرت آدم جنتدن چیقمقله فضائل عملیه کسب ایدوب کمال بولدقدنصـکره اولکی حالندن دخی احسن حال اوزره جنته کیروب مخلد قالسه کرك ایدی . بعضیلر دخی بیورمشلردرکه حضرت آدم جنتدن اخراج اولنمسندە بو معنایه اشارت واردرکه اکر الله تبارك وتعالی آدەمك کناهك جنتده ایکن مغفرت ایدیدی یالکز بر کنـاهکارك صوچن عفو بیورمقله لطف و کرمی نه مرتبەده ایدیکی ظاهر اولماز ایدی اما دنیـایه کتوروب ذریاتندن نیجه یوز بیك کنهکاری عفو ومغفرت ایدیجك لطف و کرمی نه درجه ایدیکی معلوم اولور وبر حکمتی دخی بو ایدیکه حضرت آدمك بلندەکه ذریاتی اخراج اولنسه کرك ایدی جنت ایسه ولد کتورەجك یر دکلدر . وبری دخی بو ایدیکه ذریاتندن

﴿ نظم ﴾

مظهر حق ایکن اول صنع جلیل
دخی نا بوده ایکن جبرائیل
امر کن دن یوغدی صوت سخن
اول خدا ایله تکلمده ایکن
ایلش ذاتك اودمده مرسل
کار فرمای ازل عز و جل
کلدین داخی عدمدن آدم
آکا دیرلردی نبی اقدم

(فاقام بمکة عشر سنین) رسول اکرم بعثتدنصکره مکەده اون سـنه اقامت ایتـدی . جـهور اهل حدیث وسیر رسول اکرم بعد البعثه مکەده اون اوچ سـنه اقامت ایتـدی دیو اتفاق ایتدیلر . اوچ سـنه خفیة خلقی حقه دعوت ایتدی صکره آشکاره اون سـنه دعوت ایتدی انس حضرتلرینك اون سنه دیو روایتی آشـکاره اولان دعوتك مدتنی بیـاندر دیدیلر

﴿ رباعی ﴾

دوجهان ایچره اوفخر رسلك وارمی اشی
کعبەنك ایردی صفا ایله اوشب عرشه باشی
قاپلدی پرتو انوار رخك چار ششی
حق نما آینەدر روی نبی قرشی

معـلوم اوله که ابن حجر بیـوررکه رسـول اکرم

جنته لایق اولمیان کمسه‌لر اولوب آنلرده طشره‌ده قالسه‌لر کرك ایدی آنکیچون دنیایه کوندرلدی دیدیلر. وبالجمله حق تعالی حضرتلرینك جمیع افعالی حکمت اوزره‌در بعضیسنك وجهی ظاهر وبعضیسنك خفی اولور هرکشی عقلی مقتضاسنجه برمقدار ادراك ایدر اما کمالیله سر وحقیقتن ینه کندی بیلور تعالی شانه. واهل ایمانك عاقبت وارەجق یرلری جنتدر نتکم حق تعالی حضرتلری قرأن کریمنده بیورر : وبشر الذین آمنو وعملو الصالحات ان لهم جنات تجری من تحتها الانهار : یعنی یا محمد سن بشارت ایله شول کیمسه لره که ایمان کتوروب صالح عمل ایشلدیلر تحقیقا شول آلتندن ارماقلر آقن جنتلر آنلرکدر . حاصلی جنتلر آنلرك ایدیکن اول مؤمنلره بشارت ایله دیمك اولور . روایت اولنورکه آدم علیه السلامك ساکن اولدیغی جنت قنغی جنتدر دیو علما رحمهم الله تعالی اختلاف ایتمشلردر. بعضیلر ایتدیلر آدم علیه السلام جنة الخلدده ایدی بعضیلر ایتدیلر غیریده ساکن ایدیکه الله تعالی آنی آدم علیه السلامه دار ابتلا قیلمش ایدی. یعنی تجربه وامتحان یری ایلمش ایدی زیرا جنة الخلده قیامت کوننده کیرلسه کرکدر واول دار جزا وثوابدر دار تکلیف دکلدر آنده امر ونهی اولماز ودار سلامتدر دار ابتلا وامتحان دکلدر ودار قراردر دار انتقال دکلدر دیدیلر . ودار الخلدده ساکن ایدی دینلر دخول عارضی قیامتدن اول واقع اولور کورمزمیسکز که لیلهٔ معراجده فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری جنته کیروب تماشا ایلدی وجنتده آدم علیه الصلاة والسلامك مبتلا اولدیغی حزن ومشقت اولماز دیدکلری آخرتده کیرنلره کوره‌در نتکیم آیت کریمه‌نك سیاقی بوکا دلالت ایدرزیرا جنتده حزن اولمامق مؤمنلر دخولنه مقرون قیلنمشدر دیو جواب ویردیلر . روایت اولندیکه آدم علیه السلام جنتدن اخراج اولندیغی زمانده نظر ایدوب کوردیکه عرشده وجنتك هر موضعنده حق تعالی نك اسم شریفی یاننده محمد اسمی یازلمش. ایتدی یارب بو محمد کیمدر الله تعالی بیوردیکه بوسنك اولادکدن شول کیمسه درکه اکر اول اولمیدی سنی خلق ایتمزدم آدم علیه الصلاة والسلام ایتدی یارب بنی بواوغلوم حرمتنه سن عفو ایدوب اسرکه حق تعالی بیوردیکه یا آدم اکر کوکلر ویرلر خلقی حقنده بواوغلك حرمتنه بندن شفاعت دیله‌سك شفاعتك مقبول اولور . عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن مرویدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه آدم علیه الصلاة و السلام خطیئه کسب ایدوب کنهکار اولدیغی زمانده یارب محمد حقیچون بنی مغفرت ایله دیدی حق تعالی یا آدم سن محمدی نیجه بیلدك که بن هنوز انی خلق ایتمدم دیو بیوردی آدم علیه الصلاة والسلام ایتدی آندن بیلدمکه سن بنی ید قدرتکله خلق ایدوب بکا روح نفخ ایتدیکك زمانده باشمی قالدیروب عرش اوزرنده : لا اله الا الله محمد رسول الله : یازلمش کوردم بیلدمکه سن اسم شریفکی مضاف ایلمزسك الاسکا جمیع خلقك احبی اولان کیمسه‌نك اسمنه مضاف ایلرسن دیدی آندن حق تعالی

غرهٔ ربیع الاولده لیله خمیسده مکه‌دن چیقوب جبل نورده اولان غاره کلدیلر جمعه ، وسبت ، و احد کیجه‌لری مکث ایدوب اثنین کیجه سی غاردن چیقوب ینه ربیع الاولك اون ایکنجی کونی یوم اثنینده مدینه‌یه داخل اولدیلر . وابتداء تاریخ اسلامی رسول اکرمك مکه‌دن مدینه‌یه هجرتلری وقتی اعتبار اولنمغله ربیع الاولك اون ایکنجی اثنین کونینك ضحوهٔ کبری وقتی ابتداء تاریخ اسلامی اولور. مکه‌دن هجرتده رسول اکرمك سن شریفلری اللی اوچ سنه‌یه بالغ اولمش ایدی دیو ابن اسحاق بیوردی (وبالمدینة عشر سنین) رسول اکرم مدینه‌ده اون سنه اقامت ایتدی (فتوفاه الله تعالی علی رأس ستین سنة) حق سبحانه وتعالی رسول اکرم حضرتلرینك روح پرفتوحلرین قبض ایتدی، سن شریفلری التمش سنه‌یه بالغ اولدقده . خفی اولمیه‌که رسول اکرم ولادتلرندن قرق سنه مرورندن صکره مبعوث اولوب جمهور قولی اوزره مکه‌ده اون

یاآدم طوغری سویلدك اول بکا خلقك احبیدر چونکه آنك حرمتنه بندن مغفرت
استدك تحقیقا بن سنی عفو ییوردم اکر محمد اولمیدی سنی خلق ایتمزدم دیو بیوردی
. امام طبرانی رحمة الله علیه روایتنده اول سنك ذریتکدن اولان انبیانك آخریدر
دیمك دخی واقع اولمشدر . سلمان رضی الله عنهك حدیثنده وارد اولمشدر که
جبرائیل علیه السلام رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلوب
یامحمد ربك شویله بیوردیکه اکر ابراهیمی دوست ایدندمسه سنی حبیب ایدندم
وبکاسندن اکرم برمخلوق یراتمدم وتحقیقادنیایی واهلنی آنکیچون یراتدمکه سنك
کرامت ومنزلتك بنم قتمده نه ایدوکن آنلره بیلدیرم اکرسن اولمیدك دنیایی خلق
ایتمز ایدم دیدی . معلوم اوله که حق تعالی حضرت حوایی خلق ایدوب آدم
آدم علیه السلام ایله بریره کلدکلرنده حضرت آدمك برکاتی حضرت حوایه فیض
اولنوب آنلردن قرق اوغلان حاصل ایلدی هر طغوردقجه ایکیشر طغورر ایدی
اماشیت علیه السلامی طغوردقده یالکز طغوردی آنکیچون که پیغمبر ایدی نبوت
وکرامتی ایچون یالکز طوغدی وآدم علیه السلام وفات ایتدکده شیت علیه السلام
آدم علیه السلامك اولادنه وصی اولدی .شیت علیه السلام دخی کندی اوغلونه آدم
علیه السلامك وصیتی کبی وصیت ایلدی که نور محمد صلی الله تعالی علیه وسلمی وضع
ایتمیه لر الا پاکیزه خاتونلره وضع ایده لر یعنی ناپاك خاتونلره یقینلق ایتمیه لر . دور
آدم علیه السلامدن تاعبدالله بن عبد المطلب زمانته کلنجه یه قدر حال بویله ایدی حق
تعالی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك نسب شریفن سفاح جاهلیتدن
حفظ ایلدی یعنی هرکز آباء واجدادی ما بیننده زنادن حاصل اولمق واقع
اولمدی زیرا زنا زمان جاهلیتده چوق واقع اولورایدی بر عورت بر کیمسه ایله
نیجه زمان زنا ایدی آندنصکره تزوج ایلر ایدی . حضرت علی کرم الله
وجهه روایت ایلمشدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم : خرجت من نکاح ولم
اخرج من سفاح من لدن آدم الی ان ولدنی ابی وامی لم یصبنی من سفاح اهل الجاهلیة شیء :
دیو بیورمشدر .معناسی بن نکاحدن طوغدم زنادن طوغمادم حضرت آدم علیه السلام
زماننددن تا اتام وانام بنی طغورنجه یه دك اهل جاهلیتك اول قبیح فعلندن بکانسنه یتشمدی
دیمکدر .وابن عباس رضی الله عنهمادن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
: لم یلتق ابوای قط علی سفاح لم یزل الله ینقلنی من الاصلاب الطیبة الی الارحام
الطاهرة لا یتشعب شعبتان الا کنت فی خیرهما : بیوردی معناسی بودرکه .بنم نسبمده
هرکز زنا واقع اولمدی الله تبارك وتعالی دائما بنی پاك اتالربلندن پاك انالر رحمنه نقل
ایدر ایدی هربارکه نسبمده ایکی شعبه حاصل اولسه بن آنلرك خیرلیسنده واقع اولوردم
دیمکدر. یعنی بنم نسبمده بر کیمسه نك ایکی اوغلو اولسه قنغسی اصلح ایسه بن اول
جانبده واقع اولوردم تادنیایه کلنجه بو طریقله کلدم دیمکدر . روایت اولنورکه
ابن عباس رضی الله عنهما : وتقلبك فی الساجدین : آیة کریمه سنده بیورمشدر که

اوچ .سنه مدینه ده اون سنه
اقامت ایتدیلر . پس سن
شریفلری التمش اوچ سنه یه
بالغ اولدقده آخرته تشریف
بیورديلر . میرك شاه
بیوررکه انس حضرتلر .
ینك التمش سنه دیو روایتی
عقودی اعتبار ایدوب
کسری اسقاط ایتدی یعنی
التمش دیوب اوچی ترك
ایتدی

رباعی

ذات پاککه شرف بولدی
قریش وعدنان
کیم یوزك صوتنه خلق اولدی
بوکونیله مکان
روضهٔ پاکنه شوقیله یوزن
سورسه کثی
خاکپایی کیدرر دیده ٔ دلدن عمشی
(ولیس فی رأسه ولحیته
عشرون شعرة بیضاء)
رسول اکرم حضرتلرینك
بقایه تشریفنده مبارك
باشنده وصقالنده یکرمی
بیاض موی شریف اولمدی .
ینه انسدن مرویدرکه اون
یدی یا اون سکز شعرهٔ
بیضا وار ایدی . صلی الله
علیه وسلم

الحدیث الثانی

(حدثنا حمید بن مسعدة
البصری) حمید مذکور
تبع تابعینك اوسطندندر .
کنیه سی ابوعلیدر روایت
واسعه و حدیث کثیر

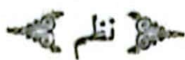
معناسی سنی پیغمبر قواندن پیغمبر قولنه نقل ایتدم تا دنیایه کتورنجه بوندن دخی مراد
سنك نسلکده سنی پیغمبرلر کلن سلسله‌یه اوغراتدم دیمکدر یعنی برآتانك ایکی
اوغلو اولسه نبوت قنغی جانبه دوشدیسه رسول‌الله حضرتلرینی اول جانبدن
کتورمکدر . جعفر بن محمددن مرویدر اول دخی آتاسندن روایت ایتمشدر
حق‌تعالی حضرتلرینك : لقدجاءکم رسول‌من‌انفسکم : آیهٔ کریمه‌سنده معنی رسول
اکرم حضرتلرینك ولادتنه عالم جاهلیت قبایحندن نسنه ایرشمدی دیمکدر . انس
بن‌مالك رضی‌الله عنهدن مرویدرکه رسول اکرم حضرتلری : لقدجاءکم رسول
من‌انفسکم : فتح فائله قراءت بیوردی بو تقدیرجه معنی تحقیقا سزك غایت نفیسکزدن
سزه رسول کلدی دیمکدر. آیهٔ کریمه فخر عالم صلی‌الله تعالی علیه وسلمك کمال طهارت
نسبینه صریحا دلالت ایلر. بعض روایتده وارد اولمشدرکه بن نسب وطهر وحسب
جهتلرندن سزك بغایت نفیسکزم دیو بیورلمشدر . یعنی نسبمده خاتونلرم جانبندن
اولان قرابتلرده کندو ذاتمده و آتالرم جانبلرندن اولان مفاخرتده سزك
جمله کزدن نفیس و پاکم دیمك اولور رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك طهارت نسبنه وشرف حسبنه متعلق عبارات متغایره برله نیجه حدیث
شریف وارد اولمشدر . امام طبرانی رحمة‌الله علیه نقلنده عبدالله بن عمر رضی‌الله
عنهمادن مرویدرکه رسول اکرم صلی‌الله علیه وسلم : ان‌الله تعالی اختار خلقه
فاختار منهم بنی آدم. ثم اختار منهم العرب. ثم اختارنی من العرب فلم ازل خیارا من خیار
الا من احب العرب فبحبی احبهم ومن ابغض العرب فببغضی ابغضهم : دیو بیورمشدر
یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلری مخلوقاتنی اختیار ایلدی یعنی حلصلرین واعلالرین
انتخاب ایدوب چیقاردی. پس یرادلمشلرده بنی آدمی اختیار ایلدی وبنی آدمدن
طائفهٔ عربی اختیار ایلدی وطائفهٔ عربدن بنی اختیار ایلدی. پس دائما بن مختارلردن
مختار اولمقدن خالی اولمدم آگاه اولوك كه طائفهٔ عربه محبت ایدن کیمسه بنم محبتم
سببیله محبت ایدر وآنلره بغض ایدن بکا بغض ایتمك سببیله بغض ایدر دیمکدر. وشویله
معلوم اوله كه رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك ولادتنده هرکز
کیمسه شریك اولمدی یعنی هرکز نه ار قرنداشی وار ایدی نه خود قیز قرنداشی وار ایدی
زیرا حضرت آدم علیه السلامدنبرو تا عبدالله‌ه کلنجه‌یه دك واقع اولان سلسلهٔ نسبی
کله کله خاندان نبوته منتهی اولیجق اول اشرف موجودات وسید کائنات علیه افضل
الصلوات واکمل التحیات عالم وجوده وحید ویکانه وفرید وفرزانه قدم باصدی کندی
باباسنك اسمی عبدالله‌در وعبدالله دخی عبدالمطلب اوغلیدر وعبدالمطلبك اصل اسمی
قول صحیح اوزره شیبة‌الحمددر آنکیچون بویله تسمیه اولنمش ایدیکه طوغدیغی زمانده آق
صاچلو طوغمش ایدی لسان عربده شیب دیو قیل آغارمغه دیرلر وکنیه‌سی دخی
ابوالحارث ایدی کنیه دیو شول اسمه دیرلر كه اولنده اب یاخود ام ویاخود ابن

صاحبیدر (قال حدثنا عبد
الوهاب الثقفی عن حمید)
بو حمیددن مراد ابو عبد
الخزاعی البصریدر حمید
طویل دیمکله مشهوردر
صغار تابعیندندر (عن انس
ابن مالك) مصنف بیورر كه
حدیث ثانی‌یی ایکی واسطه
ایله انسدن حمید بزه خبر
ویردی . (قال) انس
بیوردی (کان رسول الله
صلی الله علیه وسلم ربعة)
رسول اکرم حضرتلری
اورته بویلو ایدی . معلوم
اوله كه ربعه معتدل القامه
دیمکدر . لکن اعتدال
قامت ایچون حد معین
واردر . صاحب قامت
اولان شخصه قیاسیله زیرا
صاحب قامتك کندی شبری
ایله یدی شبر مقداری
اولان قامته معتدل دیرلر.
وصاحب قامتك قامتی
مقدار مذکوردن زیاده
اولور ایسه طویل . ناقص
اولور ایسه قصیر اطلاق
اولنور . رسول اکرم
حضرتلرینك قامتلری
کندو شبرلریله یدی شبر
مقداری اولمغله ربعه اطلاق
صحیحدر . معلوم اوله كه
اعتدال قامت اول وقت
ممدوح ومطبوع اولور كه
تناسب اعضا ایله اوله زیرا

(لفظلری)

لفظلری اوله مثلا بر کیمسه فلانك باباسی دیمکله مشهور اولمه اول لفظ آنك کنیه‌سی اولور طائفهٔ عربده عادت بودرکه بر اوغلان وجوده کلدیکی کبی، اکا بر اسم و بر کنیه قورلر مثلا آدین عبدالرحمن وکنیه‌سن ابوبکر قورلر بوندن غرضلری اتالق مرتبه‌سنه ایرسون دیو یمن طوتمقدر بعض کیمسه اسمیله مشهور اولور وبعض کیمسه کنیه‌سیله مشهور اولور نتکیم ابوبکر حضرتلرینك اسم شریفلری عبدالرحمن در ولکن کندی کنیه‌لریله مشهور اولمشلردر اما عبدالمطلب انکیچون دیرلر ایدیکه کندینك مطلب ادلو بر عمیسی وار ایدی بر کون دوه‌سی اردینه بندیروب مکه شهرنه کیردی بو کیمدر دیو سؤال ایدنلره قولومدر دیو جواب ایتدی زیرا عبدالمطلب اوغلان ایدی ولباسی اسکی وشکلی دخی متغیر اولمش ایدی بونك ایچون قرنداشم اوغلیدر دیمکدن عار ایدوب قولومدر دیدی صکره‌دن هیئت و لباسی منتظم اولیجق قرنداشم اوغلیدر دیو اظهار ایلدی اورادن شیبة الحمدك اسمی عبدالمطلب قالدی طائفهٔ عرب ایچنده اولا صقال بویامق عبدالمطلبدن قالمشدر یوز قرق ییل عمر سوردی اولدخی هاشم اوغلیدر وهاشمك اسمی عمرو ایدی قحطلق زمانده کندی قومنه اتمك قیروب ترید ایدوب خلقه یدردیکیچون اسمی هاشم قالمش ایدی اولدخی عبد مناف اوغلیدر واسمی مغیره ایدی اولدخی قصی اوغلیدر قصی‌نك معناسی ایراجق دیمکدر اناسنك آدی فاطمه ایدی کندویه حامله ایکن قضاعه ولایتنده اولان قوم وقبیله‌سندن ایراق دوشدیکی ایچون طوغدیغی زمانده آدین قصی قومشلر ایدی اولدخی کلاب اوغلیدر معناسی یامکالبه معناسنه مصدردر دشمنله جنك وغوغا اتمك معناسنه یاخود لفظنك جمعیدر طائفهٔ عربده عادتدرکه کندی اوغللرینه یرتجی جانور اسمن قورلر روایت اولندیکه براعرابیدن نیچون اولادکزه بویله نامعقول اسملر قیوب خدمتکارلریکزه کوزل اسملر قورسکز دیو سؤال ایتدکلرنده خدمتکارلریمزی کندیمز ایچون اوغللریمزی ایسه دشمنلریمز ایچون بسلرز دیو جواب ویرمشدرو بو لفظ لقب ایدی اصل اسمی حکیم ایدی دیدیلر . بعضلر دخی عروة ایدی دیمشلردر اولدخی مره اوغلیدر مره دخی کعب اوغلیدر وکعب اول کیمسه درکه جمعه کوننده جمعیت ایلك آندن قالمشدر قریش طائفه‌سن جمع ایدوب خطبه اوقودی رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك نبوتله کله‌جکن وکندی اولادندن اوله‌جغن آنلره اعلام ایلر ایدی وآنك زمانه یتشنلریکز آکا ایمان کتوروب اتباع ایده‌سز دیو امر ایلر ایدی اولدخی لؤی اوغلیدر واول غالب اوغلیدر وغالب دخی فهر اوغلیدر فهرك اصل معناسی آوجی طولدیرر طاش دیمکدر بونك اصل اسمی قریش ایدی بونك ایچوندرکه اولادنه نسبتده قریشی دینلور بودخی مالك اوغلیدر مالك دخی نضر اوغلیدر نضرك معناسی التون دیمکدر اصل اسمی قیس ایدی بودخی کنانه اوغلیدر وکنانه حزیمه اوغلیدر اولدخی مدرکه اوغلیدر و مدرکه الیاس اوغلیدر کعبة اللهه قربان کسمك بوندن قالمشدر بودخی مضر اوغلیدر دیرلرکه مضر غایتله خوب

نیچه اشخاص واردرکه معتدل القامة اولوب لکن اعضاسی متناسب اولمامغله طبع نیکو پسندانه موافق اولماز رسول اکرم حضرتلرینك اندام دل آرام‌لری متناسب واعضای جان فزالری متناسق واقع اولمغله اعتدال قامتلری بغایت دلنشین اولدیغی یقیناً ظاهردر .

نظم

اورته بویلو ایدی اول سدره مقام
اورتالق انکله بولدی نظام
کورمدی خازن باغ جنات
اویله بر سرو ملایم حرکات
کویا اول رسلك پادشهی
کلبن حسن ایدی باسرو سهی
سیر ایدن معجزهٔ قامتنی
دیدی هب مدح ایدوبن حضرتنی
نه عجب اولسه وسط قدرسل
امته واسطهٔ حق ایدی اول

(ولیس بالطویل) رسول اکرم حضرتلری زیاده اوزون دکل ایدی (ولا بالقصیر) رسول اکرم حضرتلری قصیر دخی دکل ایدی (حسن الجسم) رسول اکرم حضرتلرینك جسم نظیفلری کوزل ایدی (وکان شعره لیس بجعد ولابسیط) رسول اکرم حضرتینك موی سعادتلری قیوررجق ودوز اولمیوب

صدالی کیمسه ایدی دوه یانجه آوازه ایدوب شوق وحرکته کتورمك که طائفهٔ عرب ایچنده عادتدر مضردن قالمشدر مضر دخی نزار اوغلیدر ونزار نزردندرکه معناسی قلیل دیمکدر . روایت اولنورکه طوغدیغی زمانده باباسی نظر ایدوب اننده محمد صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك نورین کوریجك بغایت مسرور وشادمان اولدی خلقی جمع ایدوب عالی ضیافتلر ایلدی وبودکلو ضیافتلر بو اصل اوغل ایچون آزدر دیدی اورادن اول اوغلانك آدی نزار قالدی دیدیلر ونزار دخی معد اوغلیدر ومعد عدنان اوغلیدر جمیع علما اتفاق ایتمشلردرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك نسب شریفی عدنانه وارنجه یه دك معلومدر یوقاروسی معلوم دکلدر. عبدالله بن عباس رضی الله عنهما بیورمشدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك نسبی عدنانه چیقار عدنانی تجاوز ایلمز وبونك معناسی عدناندن یوقاروسنك اسملری ترتیب اوزره معلوم دکل دیمکدر یوقسه حضرت اسماعیله چیقدیغی مقرردر. نتکیم ابن عباس حضرتلرندن مرویدرکه عدنان ایله اسمعیل علیه السلام اورته سنده اوتوز بابا دخی واردر اما کیملر ایدوکی معلوم دکلدر دیو بیورمشدر . عروة بن زبیر رضی الله عنهدن دخی مرویدرکه عدناندن اوته سی نیجه ایدوکن بیلور کیمسه یه راست کلمدك دیو بیورمشدر. کعب الاحبار رضی الله عنهدن روایت اولنمشدرکه نور محمد صلی الله تعالی علیه وسلم وقتا کیم عبدالمطلبه انتقال ایلدی عبد المطلب برکون کعبه آولیسنده یاتوب اویومش ایدی اویاندیغی زمانده کندیسنی برحالده بولدیکه کوزلری سورمه لنمش وحلهٔ حسن وجمال کیدیرلمش متحیر قالدی بونی کیم ایلدیکن بیله مدی باباسی الینه یاپشوب قریش کاهنلرینه ایلتدی کوروب ایتدیلرکه کوکلر تکریسی بو اوغلانی اولنمکه اجازت ویرمشدر وار بونی اولندیر دیدیلر اندن باباسی عبدالمطلبه قیله نام بر قیز الیویروب آندن حارث آدلو براوغلو اولدقدنصکره قیله وفات ایدوب هند بنت عمروی الیویردی وعبدالمطلب شویله ایدیکه جسمندن مسك رایحه سی کلور ایدی واننده نور محمد صلی الله تعالی علیه وسلم ضیا ویرر ایدی قچن مکه دیارنده یغمور یغمیوب قتلق اولسه قریش قومی عبدالمطلبی ثبیر طاغنه چیقاروب آنك حرمتنه حق تعالیدن یغمور استرلر ایدی نور محمد صلی الله تعالی علیه وسلم برکاتنه حق تعالی عظیم یغمورلر یاغدیروب غنی اولورلر ایدی. ویمن پادشاهی اولان ابرهه بیت اللهی یقمق نیتیله کلدیکنی عبدالمطلب ایشیدیکده یا قریش بحضور اولمه یك اول کلوب بو اوی ییقه ماز بونك صاحبی واردر بونی صاقلر دیدی آندن ابرهه کلدی قریشك دوه لرین وقیونلرین سوردی وعبدالمطلبك درتیوز مایه دوه سن آلدی عبدالمطلب دخی قریش طائفه سیله بنوب ثبیر طاغنك اوستنه چیقدی نور محمد صلی الله تعالی علیه وسلم عبدالمطلبك آلننده هاله کبی دور بغلیوب مکة الله اوزرینه شعاع ویردی عبدالمطلب بوحالی کوریجك قریشه ایتدی دونك مکه یه کیده لم ظفر بزمدر هربارکه بونور بنم آلنمده

ایکیسی ما بیننده ایدی (اسمر اللون) رسول اکرم حضرتلرینك لون شریفی اسمر ایدی . معلوم اوله که اسمردن مراد صرف بیاضی نفی وحمرت قلیله یی اثباتدرکه اسمر اللون دیمکدر . یعنی رسول اکرم حضرتلرینك لون شریفی حمرتله مختلط نورانی بیاض ایدی (اذا مشی یتکفأ) رسول اکرم حضرتلری مشی ایلدکلری وقتده قداملرینه میل ایدرلر ایدی . صلی الله علیه وسلم

﴿ الحدیث الثالث ﴾

(حدثنا محمد بن بشار) عثمان بن کیسان البصرینك اوغلیدر. کنیه سی ابوبکردر . بندار دیمکله مشهوردر . تبع تابعیندن اخذ ایدنلرك کبارندندر (یعنی العبدی) ربیعه دن برقبیله اولان عبد بن قیسه منسوبدر (حدثنا محمد بن جعفر) کنیه سی ابو عبد الله در . غندر دیمکله معروفدر . بصریدر ائمهٔ سته صحاحلرندن حدیثنی تخریج ایتمشلردر (حدثنا شعبة) بسطامك اوغلیدر . ثوری بیوررکه حدیثده شعبه امیر المؤمنین در . امام شافعی بیوررکه اکر شعبه اولمسه ایدی عراقده

دور بغلسه ظفر بزم اولور دیدی اورادن دونوب مکه‌یه کلدکلری کبی ابرهه
کندی قومندن بر کیمسه‌یی سردار ایدوب بر مقدار آدمله کوندردی که واره‌لر
مکه شهرنده قریش طائفه‌سن سوروب شهری ضبط ایده‌لر اول کیمسه کلوب
عبدالمطلبی کوردیکی کبی دیلی طولاشدی و عقلی باشندن کیدوب دوشدی
بوغازلنمش صغر کبی خورلمغه باشلدی قالقوب عقلی باشنه کلنجه عبدالمطلبه سجده
قیلدی و بن شهادت ایلرمکه‌سن قریش طائفه‌سنك سیدیسن دیدی. روایت اولندیکه
عبدالمطلب ابرهه‌نك قتنده حاضر اولدیغی زمانده ابرهه فیل باشنه امر ایلدی بر آق
فیل وار ایدی که سائر فیللر ابرهه‌یه سجده ایتدکلری حالده او سجده ایتمز ایدی بو آق فیلی
قارشوسنه کتوردیلر فیل عبدالمطلبی کورنجه دوه کبی چوکوب سجده ایلدی
وحق تعالی حضرتلری اول فیلی سویلتدی عبدالمطلبده اولان نور محمد صلی الله
تعالی علیه وسلمه سلام ویردی. وابرهه مکه‌یه کیروب ییقمق قصد ایتدکده اول فیل
برابر ایدی همان بریره چوکوب یاتدی دوکدیلر قالدیره‌مدیلر آخر فیلك
باشنی یمن جانبنه چویردیلر همان یوقارو قالقدی آندنصکره حق سبحانه وتعالی
حضرتلری دریا جانبندن ابابیل قوشلرین ابرهه عسکرینك اوزرینه کوندردی
هر قوشده مرجك قدر اوچ عدد طاشجغزلر وار ایدی بری اغزنده ایکیسی ایکی
ایاغنده ایدی حق تعالی حضرتلرینك امری ایله اوزرلرینه براقدیلر هر کیمه
طوقندیسه هلاك ایتدی آندن عسکر چیقوب قاچغه باشلدیلر ویوللرده قیریلوب
دوکلدیلر ابرهه دخی بر چیرکن مرضه مبتلا اولدی پرماقلرینك اوچلری
چوریبوب دوشدی قانلر وایرکلر آقدی آخر یوره‌کی چتلایوب هلاك اولدی
قرآن عظیمده : الم ترکیف فعل ربك باصحاب الفیل : بونك حقنده نازل اولمشدر
وبو قصهٔ عجیبه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك شرف شاننه دلالت
ایچون ونبوتن تعیین ایچون وقوم وقبیله‌سنه تعظیم واکرام ایچون ایدی حتی
بوخصوص واقع اولدقدنصکره طائفهٔ عرب حق جل وعلا حضرتلرینك قریش
قومنه بو لطفی ایتدیکنی کورنجه جمله‌سی بونلره اطاعت اوزره اولدیلر بونلره
مخالفت ایدوب جنك وجدال فکرین ترك ایتدیلر بوجمله احسانلر وعون عنایتلرکه
حق سبحانه وتعالی حضرتلری جانبندن قریش قومنه لطف بیورلدی هب رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حرمتنه ایدی. دخی دنیایه کلوب نبوت ویرلمدن واقع اولان
بومقوله امور عجیبه‌یه ارهاصات دیرلر ونبوتدنصکره دعوایه مقارن اولان عجایب
احواله معجزات دیرلر. حق جل وعلا حضرتلری ابرهه‌نك شرین قریش اوزرندن
بوطریقله دفع ایدوب عبدالمطلبه صفا وسرور میسر قلنجه برکون ینه مکه آولوسنده
یاتوب اویورکن بر عجیب واقعه کوروب بغایت خوفله اویاندی وقریش کاهنلرینه
واروب واقعه‌سن تقریر ایتدی کاهنلر ایتدیلر اکر بو واقعه کرچك ایسه سنك
نسلکدن بر کیمسه کله‌که جمیع یرلر وکوکلر خلقی آکا ایمان کتوره‌لر بونك اوزرینه

حدیث معروف اولمازایدی
. تبع تابعینك کبارندندر
(عن ابی اسحاق) اسمی عمر
بن عبدالله در یعنده همدان
قبیله‌سندندر . کوفیدر
تابعینك مشهوریدر .
حضرت عثمان رضی الله عنه
خلافتندن ایکی سنه صکره
تولد ایتدی (قال) ابو
اسحاق دیدی (سمعت البراء)
استماع ایتدم براءدن. براء
صحابیدر کنیه‌سی ابو عماره‌در
خندق غزاسنده حاضر
اولمشدر . مصعب بن زبیر
ایامنده کوفه‌ده وفات ایتدی
(بن عازب) صحابیدر براء
آنك اوغلیدر (یقول)
براء بیورر (کان رسول الله
صلی الله علیه وسلم رجلا)
رانك فتحی جیمك سکونیله
رسول اکرم حضرتلرینك
شعر شریفلری قیورجق ایله
دوز مابیننده ایدی (مربوعا)
رسول اکرم حضرتلری
معتدل القامه ایدی (بعیدما
بین المنکبین) رسول اکرم
حضرتلرینك ایکی
دوشلرینك مابینی وسعتلی
ایدی اعتدال اوزره .
منکبینك مابیننك وسعتی
علامت نجابت ونشانهٔ
سیادتدر (عظیم الجمة)
ابن حجر بخاری شرحنده
بیوررکه جمه اول شعر

عبدالمطلب فاطمه آدلو برقز آلوب عبدالله آندن وجوده كلدی وبوكا عبدالله
ذبیح دیرلر ایدی ذبیحك معناسی بوغازلنمش دیمكدر. وبویله دینلمكك وجهی اول
ایدیكه عمروبن حارثك قومی كعبة اللهده فساد ایدوب حق تبارك وتعالی حضرتلری
اوزرلرینه غالب دشمن حواله قیلوب یمن دیارینه قاچمق لازم كلدیكی زمانده عمرو
كعبهٔ شریفه خزینه سندن وافر مال ومنال كتوروب زمزم قیوسنه براقدی
اوزرینه طاش طپراق دوكوب تا زمزمی نابدید ایتمش ایدی نیجه زمان شویله
قالوب زمزم قیوسنك نشانن كیمسه بیلمز ایدی بر كیجه عبدالمطلبه واقعه سنده
زمزمك نشانن كوستردیلر ینه قازوب معمور ایتمك ایستدی قریش قومی مانع
اولدیلر وسفهادن چوق كیمسه عبدالمطلبی اینجتدیلر قتی بیحضور ایتدیلر وكندویه
معاونت ایلر حارث آدلو براوغلاندن غیری كیمسه سی یوق ایدی. آندن عبدالمطلب
اكر حق تعالی حضرتلری بكا اون اوغل میسر ایدوب بئر زمزمی حفر ایدر ایسم
بریسن حق تعالی حضرتلرینك یولنه قربان ایده یم دیو نذر ایتدی آندن حق سبحانه
وتعالی حضرتلری عبدالمطلبه اون اوغل ویردی آنلر ایله قوت حاصل ایدوب
زمزم قیوسن قازدقدنصكره بر كیجه واقعه سنده بر كیمسه كلوب یا عبدالمطلب ایلدیكك
نذری وفا ایله دیدی عبدالمطلب قورقو ایله اویانوب برقوچ قربان ایلدی آندن
ینه بر كره دخی اویقویه واردقده ایتدیلر یا عبدالمطلب اول قرباندن دها بیوك نسنه قربان
ایله دیدیلر اویانوب برصغر قربان ایلدی ینه اویقویه واردقده یا عبدالمطلب دها بیوك
نسنه قربان ایله دیدیلر اویانوب بردوه قربان ایلدی ینه اویقویه وارنجه ندا كلوب
یا عبدالمطلب دها بیوك نسنه قربان ایله دینلدكده دها بیوك نذر دیو سؤال ایتدی اون
اوغلك اولدی مقصودك حصول بولدی بریسن قربان ایله سن بویله نذر ایتمش ایدك
عهدیكی یرینه كتوردیدیلر همان عبدالمطلب اویانوب غایت اضطرابه دوشدی اوغللرین
جمع ایدوب بو حالدن خبر ویردی اوغللری بز سكا مطیعز همان قنغی مزی اختیار ایدر
ایسك قربان ایله دیدیلر پس عبدالمطب بیوردی واردیلر هر بری بر اوق اوستنه
آدلرین یازوب كتوردیلر قریش قومنك كعبه نك ایچنده طورر هبل آدلو بر صنملری
وار ایدی آكا غایت تعظیم ایدرلر ایدی بر مهم خصوصلری واقع اولسه آنك یاننه واروب
قرعه آتارلر ایدی نیجه دوشر ایسه آكا راضی اولورلر ایدی عبدالمطلب دخی عادتلرنجه
اوقلری آلوب اول صنمك یاننه واردی وانك یاننده بر قیم وار ایدی اوقلری اول براقور
ایدی عبدالمطلب اوقلری آنك النه ویروب كندو حق تعالی حضرتلرینه دعا ایتمكه باشلدی
قیم اوقلری براقدیغی كبی عبداللهك آدینه دوشدی عبد المطلب النه بچاغی آلوب عبد
اللهك النه یاپشدی كعبه یاننده ایكی صنم دخی وار ایدی برینه اساف برینه نائله دیرلر ایدی
قربان انلرك یاننده بوغازلنور ایدی عبداللهی اورایه كتوردی همان قریش قومنك اولولری
قارشو كلوب ایتدیلر یا عبدالمطلب بز راضی دكلزكه سن بو اوغلانی بوغازلیه سن
شمدنكرو قریش ایچنده عادت اولور بر كشی اوغلنی نذر ایدر همان كتورر بوغازلر

بجمعدر كه قولاق یمشاغنه
رأسدن نازل اوله . رسول
اكرم حضرتلرینك مبارك
رأسنده اولان شعر
شریفلرینك كثرتی (الی
شحمة اذنیه) مبارك قولاغی
یمشاغنه واصل ایدی .
معلوم اوله كه رسول اكرم
حضرتلرینك شعر مباركلری
بیاننده روایات مختلفه واقع
اولمشدر . بر روایتده اذن
وعاتقلری ما بیننه واصل و بر
روایتده اذنلرینك نصفلرینه
واصل و بر روایتده اذنلرینه
واصل و بر روایتده منكبلرینه
واصل و بر روایتده كتفلرینه
واصل دیو واقع اولدی
قاضی عیاض روایات ما بیننی
توجیه ایدوب دیدیكه
اختلافات مذكوره
اوقاتك اختلافندندر. یعنی
رسول اكرم حضرتلرینك
مبارك شعر شریفلرینی قطع
ایتمدیكی وقتده منكبلرینه
واصل اولوردی . قطع
ایتدیكی وقتده كاه اذنلرینه
وكاه نصف اذنلرینه وكاه
شحمهٔ اذنلرینه واصل
اولوردی پس شعر مباركلر-
ینك طول وقصری بو اعتبار
ایله در . اذن قولاق وشحمه
قولاق یمشاغی دیمكدر (علیه
حلة حمراء) حانك ضمی
لامك تشدیدیله حله ازار

نه لازم بویله ایلك وارسن ربکی بر طریقله راضی ایله دیدیلر وایتدیلر خیبر قلعه‌سنده
بر یهودی قاریسی واردر آدی قطبه‌در غیبدن خبر ویرر قتی عجیب کاهنه‌در آکا وار
سکا بر طریق کوسترسن پس بر قاچ کیمسه‌لر عبدالمطلبك یاننه دوشوب خیبره کلدیلر
واول عورتی بولوب بو قصه‌یی تقریر ایتدیلر وبوکا چاره ندر دیدیلر قاری ایتدی سزك
عادتکزده بر آدمك دیتی نقدر نسنه‌در اون دوه‌در جوابنی ویردیلر قاری وارك اون
دوه حاضر ایدك وعبداللهی دخی کتورك بنه قرعه ایدك اکر بنه عبدالله نامنه دوشر ایسه
اون دوه دخی زیاده ایدك بو اسلوب اوزره قرعه دوه‌لره دوشنجه اونر اونر دوه‌یی
زیاده ایدك نه زمان قرعه دوه‌لره دوشر ایسه ربکز راضی اولمشدر همان دوه‌لری قربان
ایدك اوغلان خلاص اولسون دیدی. عبدالمطلب واروب قارینك دیدیکی کبی ایلدی
قرعه عبدالله نامنه دوشدکجه اون دوه زیاده ایلر ایدی یوز دوه‌یه واردیغی زمان قرعه
دوه‌لره دوشدی همان اول ساعت یوز دوه‌یی بر اغوردن کسوب قربان ایدوب
براقدیلر انسان و وحوش وطیور نیجه کون اول دوه‌لردن تنعم ایتدیلر . پس
بو مناسبتله عبداللهه ذبیح دینلمش ایدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه
ابن الذبیحین دیرلر ایدی بوندن مرادایکی قربان اولنمغه امر اولنمشك اوغلی دیمکدر
بری باباسی عبدالله وبری جد اعلاسی اسمعیل علیه السلامدر. اکرچه بعض علما قربان
اولنمغه کتوریلن اسمعیل علیه السلام دکل اسحق علیه السلام ایدی دیمشلردر. امااکثرك
قولی بودرکه اسمعیل علیه السلام ایدی وبو خصوصده چوق کلام واردر . روایت
اولنورکه عمر بن عبدالعزیز زماننده علماء یهوددن بر کیمسه ایمانه کلدی عمر بن عبدالعزیز
سؤال ایتدیکه الله تعالی حضرتلری جانبندن قربان اولنمسی امر اولنان اسمعیل علیه السلام
می ایدی یوقسه اسحق علیه السلام می ایدی اول کشی یا عمر یهود طائفه‌سی حضرت
اسمعیل ایدیکن بیلورلر اما طائفهٔ عربك اناسی اولمغین بونلره حسد ایدوب انکار ایدرلر
حضرت اسحقدر دیرلر زیرا حضرت اسحق کندولرك اناسیدر دیو جواب ویردی.
بعضیلر عبدالله عبدالمطلبك کوچك اوغلی ایدی دیمشلردر امابویله ایدیکی معلوم دکلدر
مکر والده‌سنك کوچك اوغلیدر دینیله زیرا حضرت حمزه عبداللهدن کوچك ایدی
وحضرت عباس حضرت حمزه‌دن کوچك ایدی دیمشلردر . حضرت عباسدن
مرویدرکه بن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك طوغدیغن
بیلرم بن اوچ یاشمده وار ایدم بر کون کتوردیلر بن باقوب طورردم خاتونلر بکا
قرنداشکی اوپ دیدیلر بنده اوپدم دیو بیورمشدر. بو تقدیرجه عبدالله جمله‌دن کوچك
اولمق راست کلمز. وبعضیلر قربان ایتمك ایستدیکی زمانده کوچك اوغلی عبدالله ایدی
حمزه وعباس رضی الله عنهما صکره وجوده کلدیلر دیمشلردر بو روایتك وجهی
واردر اما حمزه وعباس رضی الله عنهما وجوده کلمینجه عبد المطلبك اون اوغلی
نیجه تمام اولورکه برین قربان ایدوب عهدین یرینه کتورمك لازم کله دنیلور ایسه
امام سهیلی رحمة الله علیه بونده اشکال یوقدر زیرا علمادن بر جماعت رسول الله

ورداء دیمکدر . امام نووی
بیورورکه حله البته ایکی
ثوبدر اکثریا ازار ورداءدن
اولور . ابو عبیده‌دن
منقولدرکه حله جنس
واحددن ایکی ثوبدن
اولور . رسول اکرم
حضرتلرینك اوزرنده
قرمزی حله وار ایدی
.معلوم اوله که امام شافعی
قرمزی رنکلو ثوب کیمك
جائزدر دیدی . امام اعظم
لباس احمر منهیدر دیدی.
وبو حدیثده واقع اولان
حلهٔ احمردن مرادبك رنك
قرمزی دکلدر . بلکه
قرمزی الاجه تعبیر
اولناندر . عسقلانی
بیورورکه برد یمانیده
متعارف اولان الاجه‌در
خالص قرمزی دکلدر
دیو اهل لغت اتفاق ایتدیلر.
بوندن معلوم اولدیکه حلهٔ
احمردن مراد خالص
قرمزی دکلدر (مارأیت
شیأفط احسن منه) براء بن
عازب بیورورکه بن رسول
اکرم حضرتلرندن احسن
برشی کورمدم . یاخود
رؤیتدن علم مراد اولور
ایسه رسول اکرمدن احسن
برشی بیلمدم . یعنی رسول
اکرم جمله بیلدیکم یا
کوردیکم شیلردن احسندر.

براء بن عازب رسول اکرم
حضرتلرینك جمال پرکمالنی
بیان اثناسنده کندینك اول
حضرته کمال ایمان وتمام
اعتقاد وایقانن دخی اشعار
ایدر زیرا کلام مذکور کمال
محبتدن نشئت ایدر . وبراء
بن عازب رضی الله عنهما
حضرتلرینك سن تمیز
ودرجهٔ ادراك وعرفانه
بالغ اولدیغی ساعتدن برو
هرکز دیده سنه رسول
اکرمدن غیری بر شیٔ
احسن کورنمدیکن ایهام
واردر . زیرا رسول اکرمه
حسنده زیاده وحسنده
مساوی کمسه یوقدر . صلی
الله علیه وسلم

﴿ الحدیث الرابع ﴾

حدثنا محمود بن غیلان) کنیه سی ابو احمد مروزیدر . بخاری ومسلم مشایخندندر تبع تابعیندن اخذ ایدنلرك کبارندندر (حدثنا وکیع) جراح کوفینك اوغلیدر کنیه سی ابو سفیاندر . امام اعظمدن استماع ایدوب انك قولیله افتا ایدردی . مکهٔ مکرمه دن عودت اثناسنده عاشورا کونی فیدنام بر موضعده وفات ایلدی (حدثنا سفیان) میرك شاه ومصنف بو سفیاندن مراد سفیان ثوریدر دیدیلر سفیان

صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك عملری اون ایکی ایدی دیمشلردر بو تقدیرجه جائزدرکه قربان امر اولندیغی زمانده اولادی اون تمام اولمش اوله وعبدالمطلبك اوندن زیاده اوغلی اولمدی دینلرك قولنجه جواب بودرکه اول زمانده عبدالمطلبك کندی اوغللرندن واوغلانلرینك اوغلانلرندن اون نفر اولادی حاصل اولمش ایدی نذره وفا اندن لازم کلمش ایدی زیرا کشینك حفیدی کندی اولادیدر دیمشلر . روایت ایدرلرکه دوه لری قربان ایتدکدنصکره عبدالله باباسی ایله دونوب کلور ایکن کعبه یاننده بنی اسد قبیله سندن برخاتونك یاننه اوغرادیلر آدی قتیله ایدی خاتون عبداللهك یوزنده کی نوری کورنجه بو کون یوز دوه قربان ایتدیکز اول یوز دوه یی بن سکا ویره یم کل بنمله مصاحبت ایله دیدی عبدالله بکا حرام کرکز دیوب اعراض ایتدی آندن اتاسی عبداللهی بنی زهره قبیله سنك سیدی اولان وهب بن عبد منافك یاننه کتوروب قزی امینه خاتونی عبداللهه الیوردی اول زمانده امینه خاتون قریش طائفه سنك حسب ونسب جهتندن افضلی ایدی اورادن امینه خاتون رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه حامله اولنجه عبدالله طشره چیقدی ینه اول قتیله دیدکلری خاتونه راست کلدی قتیله بوکره عبداللهه هیچ نسنه سویلدی عبدالله تعجب ایدوب ایتدی قنی اول سنك اول سویلدیکك سوزی نیچون سویلدك یوقسه سنده انصافه کلوب حرامدن فراغت می ایتدك دیدی قتیله ایتدی اول کون یوزکده برعجب نوروار ایدی آنی کوروب اختیارم قالمیدرق سویلدم ایدی شمدی اونور سنده یوق دیدی زیرا امینه خاتون حامله اولنجه نور محمد صلی الله تعالی علیه وسلم عبداللهدن کیدوب آکا وارمش ایدی اول سببدن قتیله عبداللهه میل ایتمدی . سهل بن عبدالله تستری رحمة الله علیه بیورمشدرکه حق تعالی حضرتلری رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی اناسی رحمنده خلق ایلك دیلدیکی کیجه امر ایلدی جنت خزینه داری اولان رضوان جنت فردوسی آچدی وبرمنادی کوکلرده ویرلرده ندا ایلدی آکاه اولك که نور محمد صلی الله تعالی علیه وسلم بو کیجه اناسی رحمنده قرار ایلدی وخلقی آنده تمام اولوب دنیایه کلوب بشیر ونذیر اولسه کرك دیو چاغردی . وکعب الاحبار رضی الله تعالی عنهدن روایت اولنورکه ایتدی اول کیجه کوکلرده ویرلرده ندا اولندیکه شول نورکه محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم آندن خلق اولسه کرکدر بو کیجه امینه نك رحمنده قرار ایلدی . فیاطوبی لها ثم یاطوبی . دینلدی یعنی ای الله تبارك وتعالی حضرتلرینك مخلوقاتی نه کوزل حال . اولدی امینه یه دیمکدر و اول کون دنیاده اولان پوتلرك باشلری اشاغه اولدی اوسنه قریش قومی قتی قحطلغه مبتلا ایدیلر چوق مضایقه لری وار ایدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم برکاتندن اول ییل مزرعه لری وباغ وباغچه لری شویله اولدیکه جمله سی غنی اولدیلر وطائفهٔ عرب ایچنده اول ییلك آدینه : سنة الفتح

(والابتهاج)

والابتهاج: قوديلر يعنى فتح وافتخار ييلى ديمكدر زيرا حق تعالى حضرتلرى فتح ميسر ايدوب رزقلرينه وسعت كلمكله افتخار ايتمشلر ايدى آندن امينه خاتونك حملى ايكى آيلق اولنجه عبدالله وفات ايلدى قريش طائفه‌سيله تجارته كتمش ايدى كلورايكن مدينه‌ده داييلرى ياننده خسته‌قالدى يولداشلرى مكه‌يه كلدكده عبدالمطلب نيجه‌اولدى عبدالله‌ديو سؤال ايلدى آنلر بوحالدن خبر ويرنجه بيوك‌اوغلى اولان حارثى مدينه‌يه كوندردى حارث مدينه‌يه كلديكى زمانده عبدالله وفات ايدوب دار نابغه‌ده دفن اولنمشيدى. ابن‌عباس رضى‌الله عنهمادن مرويدركه عبدالله وفات ايدنجه ملكلر يارب رسولك يتيم‌قالدى ديديلر الله‌تبارك وتقدس حضرتلرى آنك‌حافظ وناصرى بنم ديو بيوردى . جعفر صادق رحمةالله عليهدن سؤال ايدوب حكمت نه ايديكه رسول‌الله صلى‌الله‌تعالى‌عليه‌وسلم آنادن واتادن‌يتيم قالدى ديديلر اوزرنده‌مخلوقدن كيمسه‌نك حقى اولمسون ديو بويله قيلندى ديدى . ابن عباس رضى الله عنهما روايتنده امينه خاتوندن مرويدركه رسول‌الله صلى‌الله‌تعالى عليه‌وسلمك حملندن التى آى كچد كدنصكره بركيجه واقعه‌ده كوردمكه بركسه كلوب يا امينه تحقيقا بلمش اول‌كه سن خيرالعالمينه حامله اولدك طفورديغك زمانده اسمنى محمد قويه‌سن وحالكى كيمسه‌يه آچيوب صاقليه‌سن‌ديدى آندنصكره ولادت وقتى يتشدكده بركون عبدالمطلب طواف كعبه‌ده ايدى بن‌اوده يالكز قالمش ايدم سمعمه برعظيم صوت ايريشوب غايتله خوف ايتدم كوردم همان برآق قوش كلوب قناديله آرقمى صيغه‌دى وبندن خوف واضطراب زائل اولدى يانمه نظرايتدم برآق كاسه ايله شربت صونديلر آلوب ايچديكم كبى بنى نور عظيم احاطه ايدوب اول ساعت رسول‌الله صلى‌الله‌تعالى‌عليه‌وسلم وجوده كلدى‌آندن كوردم عبدمناف قزلرينه‌بكزر بعض خاتونلر بنى طواف ايدرلر هربرينك بويى بو كسكلكده خرما آغاجنه بكزر بونلرى‌كوروب تعجب ايتدم يارب بونلر كيملراولدى ديدم. برروايتده‌وارد اولمشدركه حين ولادتنده امينه خاتونك كوزندن پرده وحجاب رفع اولندى مشرق ومغرب مابينن تماشاايلدى امينه خاتون ايدر كوردم كه برعلم مشرقده وبرعلم مغربده وبرعلم دخى كعبةالله اوستونه ديكلدى آندن وضع حمل ايتدم ونظر ايدوب كوردم محمد صلى‌الله‌تعالى عليه‌وسلم سجده‌يه وارمش شول تضرع ايدن كيمسه كبى برمغين كوك طرفنه قالدرمش آندن كوردم برآق بولوطاينوب محمدى قپلدى برزمان كوزمدن غائب‌اولدى وبرآواز ايشدم ديرلرايدى‌كه مشرق ومغربى طولاشديرك ودريالرى كزديرك تا مخلوقات محمد صلى‌الله‌تعالى عليه‌وسلم حضرتلرينى اسميله وصفتيله وصورتيله بيله‌لر ديرلر ايدى آز زمان كچديكى كبى ينه بولوط قالقوب كندى ديدى . ابن‌عباس رضى‌الله عنهما حضرتلرندن روايت اولنمشدر كه رسول‌الله صلى‌الله‌تعالى عليه‌وسلم وجوده كلدكده خازن جنت رضوان كلوب قولاغنه :ابشر يامحمد فمابقى لنبى علم الاوقد اعطيته فانت اكثرهم علما واشجعهم قلبا : ديدى‌معناسى

بن سعيد بن مسروق ابو عبدالله ثوريدركه ثور عبدمنات بن آد بن‌طابخه‌يه منسوبدر . طقسان بش سنه سنده تولد ايتدى : حكايت : اولنوركه ابو جعفر خليفه ايكن مكه‌يه توجهى اثناسنده مكه‌يه نجارلر كوندرديكه سفيان ثورى‌يى صلب ايچون دار احضارايده‌لر بوخبرشيوع بولدقده سفيان ثورى حضرتلرى باشين‌فضيل‌بن عياضك زانولرينه وضع ايدوب اضجاع ايتمشدى. وسفيان بن عيينه حاضر ايدى بو ايكى رفيق شفيق ديديلركه ياابا عبدالله جعفر خليفه سكا سوء قصديله بو طرفه عزيمت ايلديكى تواتربولدى‌مناسب بودركه بو بلا نزول ايتمدن مختفى اولسك معاذالله عدوى كينه‌جوى‌وجود شريفكزه دست جوردر ازا ايدرسه بزلر دخى مبتلاى شماتت اعدا بلكه افتادهٔ رنج بلا اولمق‌لازم كلور . بوكلمات مشفقانه‌يى سفيان ثورى استماع ايدوب درون مسجده دخول واستار كعبه‌يه تعلق ايلدى . وباركاه قاضى الحاجاته عرضحال ايلديكه اكر

یا محمد شاد اولکه بز نبینك علمی قالمادیکه سکا ویرلمیه جمیع انبیانك علومی سکا ویرلدی پس ایمدی سن انبیانك علم جهتندن اکثری وقلب جهتندن اشجعی سن یعنی علمك آنلردن زیاده وقلبك آنلردن بهادر قیلندی دیمکدر . ائمهٔ حدیثدن نیجه کیمسه روایت ایتمشدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم طوغدیغی کیجه امینه خاتون بر نور کوردیکه آنك شعاعندن تا ولایت شامك قصرلری کورندی . بعضیلر ایتدیلر شام کورندیکنك سری بو ایدیکه زمان حیاتنده شام ولایتی فتح اولنسه کرك ایدی نتکیم کعب الاحباردن بر روایت وارد اولمشدرکه قدیمی کتابلرده مسطوردر محمد رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم مکه ده طوغسه ومدینه یه هجرت ایتسه وملکی شامده اولسه کرك پس رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم مکه دن ظهور ایتدی وزمان حیاتنده نبوتی شامه دکن واردی آنکیچون ایدیکه معراج کیجه سی شام ولایتنده بیت المقدسه واردی وابراهیم علیه السلام دخی شامه هجرت ایتمش ایدی وحضرت عیسی علیه السلام دخی شامه اینسه کرکدر شام ارض مبارکه اولمغین انبیا علیهم السلامدن نیجه کیمسه هر بری بر طریقله شامه تعلق ایتمشلردر وحشر نشر یری دخی شامدر. علمای حدیثدن چوق کیمسه روایت ایتمشلردرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدر : علیکم بالشام فانها خیرة الله من ارضه یجتبی الیها خیرته من عباده : معناسی ولایت شامده ساکن اولمغه ترغیب ایدوب شام مملکتی حق تبارك وتعالی نك ارضنده اختیار ایتدیکی یردر قوللرندن اختیار ایتدیکی کیمسه یی دخی شامه چکر دیمکدر. عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه کندی اناسی اولان شفا خاتوندن روایت ایلرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم دنیایه کلدیکی زمانده بن آلمش ایدم بنم الیم اوستنه دوشمش ایدی قولاغمه بر آواز کلدی ایشتدمکه بر کیمسه رحمك الله دیدی وکوردم مشرقله مغرب اراسی نورله طولدی حتی دیار رومك بعض قصرلرین کوردم آندن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی امزردم ویاتوردم همان بکا بر حالت کلدیکه بدنم دترمکه باشلدی کوزم قراردی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کوزمدن غائب اولدی ایشتدم بر کیمسه قنده کتدی دیدی مشرقه ایلتدیلر دیو جواب ویردیلر بو سوز هیچ بنم قلبمدن کتمدی تا اول زمان اولدیکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه نبوت کلدی اولا ایمانه کلن مسلمانلر ایله همان ایمانه کلدم دیدی. وعجایب ولادتنك بری دخی بودرکه امام بیهقی وابو نعیم روایتلرنده حسان بن ثابت رضی الله تعالی عنه ایدر ایدی بن سکز یاشنده وار ایدم بیلورمکه بر صباح وقتنده بر یهودی فریاد ایدوب یا معشر الیهود دیو چاغردی یهود جماعتی دخی نه اولدك نه چاغررسك دیو باشنه اوشدیلر ایتدی احمدك یلدیزی بو کیجه طوغدی واحمد دخی بو کیجه وجوده کلدی دیدی . حضرت عایشه رضی الله عنهادن مرویدرکه بر یهودی وار ایدی مکه ده ساکن اولور ایدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم

(حضرتلرینك)

جعفر کینه‌ور سلامت ایله مکه یه دخول ایدرسه عمرم اولدقجه کعبه یی خاطرمدن اخراج ایده یم همان دعاسی مقبول اولوب اول کون ابو جعفرك اولدی خبری مکه یه کلدی بعده سفیان ثوری حضرتلری بصره یه توجه ایدوب براززمان بصره ده ساکن اولوب یوز التمش سنه سنده دعوت حقه اجابت ایتدی. اکثر اقوال بودرکه قبر شریفی نجفده در زیارت وتبرك اولنور رحمة الله علیه (عن ابی اسحاق عن البرآء بن عازب) مصنف بیوررکه بو حدیث شریفی براء بن عازبدن اوچ واسطه ایله محمود بن غیلان بزه خبر ویردی (قال) برآء بن عازب بیوردی (مارایت من ذی لمة سودآء فی حلة حمرآء احسن من رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم) باشی صاچلی حلهٔ حمرآء کیجیجی افراد انسان بیننده رسول اکرم حضرتلرندن احسن برفرد کورمدم (شعره یضرب منکبیه) بو کلام ذی لمه نك بیانیدر . یعنی رسول اکرمك شعر شریفی منکبیننه واصل اولوردی تفصیلی آنفا کچدی (بعیدما بین المنکبین)

حضرتلرینـك ولادتی کیجه‌سی قریش قومنه هیچ بو کیجه ارا کزده بر اوغلان وجوده کلدیمی دیدی بیلمز دیدیلر ایتدی وارك ایمدی کورك بو امتك پیغمبری بو کیجه طوغدی ارقه‌سنده علامتی واردر دیو خبرویردی واردیلر قریش طائفه‌سی ارالرنده صوردیلر خبر ویردیلر که بو کیجه عبداللهك براوغلی وجوده کلدی واقعا ارقه‌سنده برنشانی واردر دیدیلر یهودی دخی کلوب نشان نبوتی کوریجك عقلی باشندن کیدوب دوشدی های مدد نبوت بنی‌اسرائیلدن کتدی دیدی وقریش قومنه سزه برمرتبه‌ده غلبهٔ دولت حاصـل اوله که خبری مشرقدن مغربه دکن واره دیدی ویهود طائفه‌سی بومقوله نسنه‌دن خبر ویردکلرینك وجهی بودر که آنلرك ایچنـده علما چوق ایدی و کتابلرنده رسـول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك کله جکن کورمشلرایدی وعلم نجومده بهره‌لولری وارایدی دائمامقید ایدیلر کلدیکی زمانی نجوم حسبیله بولمشلرایدی زیرا رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك ولادتنه نجوم ایچنـده قوی دلیل وار ایدی اهلنه معلوم ایدی حتی شمدیکی زمانده دخی منجملر رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك ولادتنه دال اولان قرانك فلان بیلنده دیو تقویملری اولنه تاریخ یزارلراول قران برمشهور قراندرکه بتون دنیـاده اولان اهل حکمتك معلوملریدر انی هرکز انکاره مجال یوقدر. وجملهٔ عجایبدن بعضیسی دخی مداینده‌ایوان کسرانك چاتلایوب اون‌ایکی بدنی ییقلدیغیدر. وطبریه دکزی یره کچدیکیدر. وفارس ولایتنده آتش پرستلرك بیك ییلدنبرو ینـان آتشلری اول کیجه سوندیکیدر. وکسرانك ایواندن اون ایکی بدن ییقلدیغی نسل کسرادن اون‌ایکی کیمسه‌ده سلطنت آخر اولمغه اشارت اولمش ایدی فی الحقیقه اویله واقع اولدی. ومبارك کوبکی کسلمش وسنت اولمش طوغدی. بعض علمادن منقولدرکه حضرت آدم سنتلو خلق اولندی وانبیادن اون ایکی کیمسه دخی انادن سنتلو طوغدی آخری محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلمدر دیو بیوردی. کیرو قلانی. شیت . ادریس ،نوح . لوط . یوسف . موسی . سلیمان . شعیب . یحیی هود. پیغمبرلردر صلوات‌الله وسلامه علیهم اجمعین . علمای تاریخ رحمهم‌الله رسول اکرم افندیمز حضرتلرینی قنغی ییلده طوغدیغنـده اختلاف ایتمشلردر اکثری بونك اوزرینه‌درکه فیل‌ییلنده وجوده کلدی یعنی سابقاً اشارت اولنان ابرهه که اصحاب فیل انك قومیدر اول کعبه‌یی ییقمق نیتیله کلوب حق جل وعلاجانبندن بلانازل اولوب هلاك اولدقلری ییلده طوغدی دیمشلردر. مشهور بودرکه اول ییل ایچنـده فیل قصدسندن اللی کون صکره وجوده کلمشدر بوندن غیری دخی اختلافات ذکر اولنمشدر امامشهوری بودرکه‌بیان‌اولندی. وینه قنغی آیده‌طوغدیغی دخی اختلاف اوزره‌در بونده‌ده مشهور اولان ربیع‌الاولده واقع اولمقدر جمهور علمانك قولی بودر. امابعضیلر صفرده. وبعضیلر ربیع‌الآخرده طوغدی‌دیمشلردر وبوندن غیری دخی ذکر ایتمشـلردر وقنی کونده طوغدیغی دخی اختلافلیدر. اما اهل مکه‌نك

ایکی دوشلری مابینی وسعتلی ایدی اعتدال اوزره (لم یکن بالقصیر) رسـول اکرم قصـیر اولمـدی (ولا بالطویل) دخی رسـول اکرم طویل اولمدی. یعنی معتدل القامه ایدی. صلی الله علیه وسلم

الحدیث الخامس

حدثنا محمد بن اسماعیل) امام المحدثین اولان صاحب الصحیح در کنیـه‌سی ابو عبداللهدر محمدبن اسماعیل بن مغیرة الجعفی البخاریدر جدی مغیره یمان بخـاری یدنده اسلامه کلوب بخارایه نقل ایتدی محمد البخاری حضرتلری یوز طقسـان درت سـنه‌سی شوالنك اون اوچنجی کونی صلاة جمعه‌دنصکره تولد ایتدی. وایکی یوزاللی‌التی سنه‌سنك عید فطری کیجه‌سی صلاة عشادنصکره عالم بقایه روح پر فتوحلری عروج بیـوردی . وخرتنك نام قریه‌ده وجود شریفلری مدفون اولدی . وسنین عمرلری التمش اوچ سنه‌دن اون اوچ کون مقـداری ناقصـدر امام بخـاری حضرتلرینك یوم وفاتنه کانجه خرتنـك قریه‌سی غیراسم ایله تسمیه اولنمشدی

اعتقادلری بودرکه اون ایکنجی دوشنبه کیجه‌سی طوغمش اوله وعملری بونك اوستنه‌در ولادت واقع اولان مقام شریفی اول آیك اون ایکنجی کیجه‌سی زیارت ایدرلر . ابن عباس رضی الله عنهمادن مرویدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دوشنبه کونی طوغدی ودوشنبه کونی نبوت ویرلدی ودوشنبه کونی مکه‌دن مدینه‌یه هجرت ایلدی ودوشنبه کونی مدینه‌یه کیردی . روایت اولنورکه وجوده کلدیکی زمان شریفی طالع‌لری آغاردیغی زمان ایدی . وروایت اولنمشدرکه زمان ولادتی غفر طلوع ایتدیکی وقت ایدی . غفر . دیدکلری منازل قمردن اوچ دانه ییلدزدر پیغمبرلرك مولدی اولدر یعنی طوغدقلری زمان آنك طلوعی وقتنه کلور. وشهور شمسیه‌دن نیسان آینده طوغمشدرکه اورته بهار آییدر آنك دخی یکرمی سنده واقع اولمشدر . ومدت حملی طقوز آی ایدی دیمشلردر. بعضیلر اون آی ایدی دیدیلر بونك غیری دخی دیمشلردر. ومکه شهرنده حجاجك قرانداشی محمد بن یوسف اولدیغی اوده وجوده کلدی . وثویبه دکلری خاتون امزرمشدر واول خاتون ابولهبك جاریه‌سی ایدی رسول الله حضرتلرینك ولادتن بشارت ایتدکده ابولهب آنی آزاد ایلمش ایدی وابولهب وفات ایتدکدنصکره بر کیجه واقعه‌ده کوردیلر یا ابالهب حالك ندر دیدیلر ایتدی جهنمده‌یم امادوشنبه کیجه‌لری کلدیکی کبی عذابم تخفیف اولنور پرمقلرم اراسن امرم آندن صو چیقار آنی ایچرم دیدی وسببی بودرکه دوشنبه کیجه‌سی رسول الله صلی الله علیه وسلم دنیایه تشریف ایتدکده ثویبه کلوب بکا بشارت ویرمش ایدی بنده آنی آزاد ایتمش ایدم حق تعالی آنك مقابله‌سنده دوشنبه کیجه‌لری عذابم تخفیف ایدوب بو احسانی ارزانی قیلدی دیدی . ابن جزری رحمة الله ایدر ابولهب رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك طوغدیغی کیجه احسان ایتمکله ابولهب کبی کافر جهنم ایچنده فائده‌سن مشاهده ایدنجه قیاس ایله که بر کیمسه مؤمن وموحد اوله او کیجه‌لره تعظیم ایدوب رسول الله حرمتنه انعام واحسانلر ایلیه حق سبحانه وتعالی جانبندن نقدر لطف وکرملره مستحق اولور لایق بودرکه دائما اهل اسلام رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مولدی آینده جمعیت ایدوب ضیافتلر ایلیه‌لر فقرایی انواع خیرات وصدقاتله نوازشلر ایده‌لر ومولد شریف اوقوده‌لر دیمشلردر . و مجربدرکه بر کیمسه وجه مشروح اوزره مولد آینده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حرمتنه جمعیت وضیافت ایلسه ومولد شریف اوقتسه اول ییل ایچنده بلادن امین اولوب مرادی نه ایسه حاصل اوله دیمشلردر . روایت اولنورکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك دایه‌سی اولان حلیمه خاتون حکایت ایلدیکه بز بنی سعد بن بکر قبیله‌سندن بر نیجه خاتونلر ایله مکه شهرنه کلدك که اهل مکه‌نك امزره‌جك اوغلنجقلرین آلوب دایه‌لق ایده‌لم دیو والحاصل بمله کلن خاتونلرك جمله‌سنه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرین امزرمکه عرض ایتدیلر یتیمدر دیو کیمسه امزرمکه میل ایتمدی هر بری بر

(اوغلان)

روز وفاتنده اهالیٔ سمرقنده صلاة جنازه‌یه حاضر اولمق ایچون قریهٔ مزبوره بخارایه ایکی فرسخ مقداری اولدیغندن مشیه قدرتی اولمیان جار کرایه طوتوب خلق غایت چوق اولمغله چارپا وفا ایتمیوب بر حمار ایکی کندی قیمتنجه کرایه بالغ اولدیغی جهتدن قریهٔ مزبوره‌یه خرتنك تسمیه ایتدیلر . امام بخاری حضرتلرینك بخارادن بو قریه‌یه نقلنه سبب بو ایدیکه بخاری شاهی اولان خالدشاه مراد ایلدیکه امام بخاری حضرتلری هر کون سرایه کلوب اولادلرینه تعلیم ایلیه . امام بخاری اجابت ایتمیوب شو وجهله جواب ویردیکه علم شریفکه جوهر عزیز اولمغله انی ابواب ناسه کوتروب ذلیل وخوار ایتمك بر وجهله معقول دکلدر . اکر اولادلرینك تحصیل کمالی مطلوبك ایسه تکمیل کماله عار و تحصیل علمه حیا اولمز . پس بهر روز سائر طلبهٔ علوم کبی ملازم عتبهٔ استاذ اولسونلر دیدکده شاه مزبوره نیجه کره آدملر ارسال و دعوت ایدوب بو شاکارلرینك اولادی

اوغلان بولوب الدیلر بندخی رسول اللهدن غیریسن بولمیوب زوجه دیدم بزمله کلن خاتونلرك هربری براوغلان بولوب الدی بن شـویله قالمق بکا کوج کلدی بندخی رسول الله صلی الله تعـالی علیه وسلم حضرتلرینی آلمق نیتیله واردم کوردمکه مبـارك جسمنی بر یشـیل حریره و اوسـتنه‌ده بر آق صوف صارمشـلرکه سوددن بیاض ومسك رایحه‌سن ویرر ایدی پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی مبارك آرقه‌سی اوستنه یاتورمشلراویورایدی جمال شریفنه نظر ایتدم اویاندرمغه قیامدم یاواش یاواش یاننه واردم الیمی مبارك کوکسی اوستنه قودم مبارك کوزلرینی آچوب یوزیمه باقدی کولدی و کوزلرندن بر نور چیقوب تا کوکلره یتشـدیکنی کوردم آندن ایکی کوزلرینك آراسنی اوپدم وصاغ ممه‌می ویردم آلدی ودیلدیکی قدر امدی آندن صول ممه‌می ویردم آلمدی آندنصکره دائما حالی بو ایدیکه صاغ جانبـدن امر ایدی هیچ صول جانبدن اممدی دیدی. بعض علما بونك وجهنده بیورمشـلردرکه صول ممه‌نك صاحبی حلیمه‌نك کندی اوغلی ایدیکنی حق جل وعلا بیـلدیرمش ایدی انکیچون عدالت ایدوب کندی صاغ ممه‌دن واول بری صول ممه‌دن امرلر ایدی. آندن حلیمه دیدی که کلدیکمز زمانده برمرکبمزوار ایدی یورومز ایدی وبرمایه دوه‌مز وارایدی اوغلانمزه غدااوله‌جق قدر سود ویرمزایدی پیغمبری آلوب مسکنمزه کتوردیکمز کبی زوجم دوه‌یی صاغمغه واردی کوردیکه ممه‌لری طوبطلو سـود اولمش آندن صاغوب سـودینی کتوردی ایچـدك زوجم دیدی که یاحلیمه آلدیغـك یتیمك قدمی مبـارك ایمش کلیو کلمز برکتی ظـاهر اولوب کیجه‌مز خیر اولدی آندن کتدکچه نعمت ودولتلری زیاده اولدی طوارلری وقیونلری چوغالدی بنه حلیمه دیبور کندی یریمزه کیدر ایکن مرکبك اوستنه بندم پیغمبر صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی اوکمه آلوب طوتدم مرکب شـویله سرعتله یوریمکه باشـلدی که دیکر خاتونلرك مرکبـلری آردمزده قالدی هر بری حیران اولوب تعجب ایدرلر ایدی. یاحلیمه بومرکب نه‌عجب یوکرك اولمش کلدیکك زمانده دوشه قالقه کوجله کلور ایدی دیدیلر. آندن بنی سعد دیارینه کلدك اویل شویله قتلق ییل ایدیکه یرلریمزده طوار اوتلایه‌جق نسنه بوله‌مز ایدی بزم قیونلریمز الله تعالینك فضل وعنایتیله سودلنور ایدی وسعتله عیش وتنعم ایدردك دیکر کیمسه‌لرك طوارلری برقطره سود ویرمزایدی چوبانلرینه اصمارلرلر ایدیکه سزده طواریکزی حلیمه‌نك طواری کزوب اوتلادیغی یره آلوب کیدك آنلر دخی اویله یاپارلر ایدی فقط بنه فائده ویرمز ایدی بزم قیونلریمز سودلو کلور ایدی آنلرك سودسز کلوردی. حلیمه روایت ایلرکه رسول اکرم حضرتلری ممه‌دن کسلدکده «الله اکبر کبیرا والحمد لله حمداً کثیراً وسبحان الله بکرةً واصیلا» دیدی. اول زمانده‌که حرکته کلوب اایاق اوزرینه قالقدی اوغلانجقلر اوینارلر ایدی اول حضرت طورر سیرایدرایدی اویونه قارشمز ایدی دیدی. ائمهٔ حدیث رحمهم الله تعالی ابن عباس رضی الله

همواره دولت سرای عزتده مقیم وسایه نشین نازنعیم اولمغله استماع کلمات شریفلرینی اغیاردن حالی تنها راغب ومجلس مخصوصده تعلمه طالبلردر بناء علی ذلك دعوت ایدرز دیو خالد شاه امام حضرتلرینك سرای شاهه کلمکلکنی تکرار ایتدی. حضرت امام دخی بعض خلقی تعلیمه تخصیص وبعضنی علم شریفدن محروم ایلمك لایق دکلدر دیو جواب بیوردقده. شاه مزبور منفعل اولوب حضرت امامی نفی ایتمکله قریهٔ مرقومه‌یه توجه وانده اقامت نیتی ایله رو براه اولدقده «اللهم ارم ما قصدونی به فی انفسهم واولادهم واهالیهم» دیو بیوردی. مرویدرکه مدت یسیره مرورنده غیرت حق ظهورایدوب جمله‌سی مقهور اولدیلر. عبد القدوس سمرقندی دیدیکه قریهٔ مزبوره‌ده حضرت امام اقرباسی خانه‌سنه نزول بیوردیلر زیارت شریفی ایچون بن حاضرایدم عقیب صلوة عشاده کندولرندن «اللهم قدضاقت علی الارض بما رحبت فاقبضنی الیك»

عنهمادن روایت ایتمشلردرکه حلیمه خاتون رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی اصلا نزدندن آییرماز واوزاغه کیتمکه براقماز ایدی. برکون نصلسه غفلت ایدوب کوزتمدی. رسول الله صلی الله علیه وسلم دخی رضاعا قیز قرنداشی اولان «شیماء» ایله اوکله صیجاغنده قوزیلری آراسنه کیتدیلر حلیمه دخی آراشدیره رق کیتدی بولدی بو صیجاقده نیچون طیشاری کیدرسکز دیدی «شیماء» دیدی که «یا امه» قرنداشمه صیجاق طوقونمز بن کوردم کزدیکی یرلرده باشی اوزرنده بر پاره بولوط قنده کیتسه بیله کیدروطوردیغی زمانده طورر تا بورایه کلنجه بوحال اوزره ایدی دیدی. علماء حدیثدن ابویعلی وابونعیم وابن عساکر نقللرنده شدادبن اوس رضی الله تعالی عنه روایت ایلمشدرکه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم بیوردیکه صبی ایدم برکون کندی اقرانم اولان صبیلرله بر دره ایچنده ایدك ناکاه آنی کوردمکه اوچ کیسه کلدیلر ویانلرنده بر آلتون لیکن دخی وار ایچی طوپطلوقار ایدی. همان بنی صبیلر آراسندن آلدیلر وصبیلر دخی سرعتله قاچوب قبیله یه کتدیلر. صکره اول کیسه لرك بری بنی بر اوزرینه یانم اوستنه یاتوردی قارنمی یاردی بن باقوب طوریبوردم اما هیچ آجیسنی طویمدم قارنمده اولان باغرسقلری طیشاری چیقاروب اول لیکنده اولان قار ایله محکم ییقادی ینه قارنمه قویدی. بری دها کلدی یوره کمی طشره چیقاروب یاردی وایچندن برپاره اویوشمش قاره قان چیقاروب آتدی صکره الیله صاغ وصول جانبمدن برشیء آلور کبی اولدی همان کوردم النده نوردن برخاتم پیدا اولدیکه نظر ایدن کیسه نك عقلی حیران اولوردی اول خاتمله یوره کمی مهرلدی آندنصکره قلبم نور نبوت وحکمتله طولدی ویوره کمی کتوروب ینه یرینه قودی نیجه زمان اول خاتمك برودتی یوره کمده طویار ایدم. اندنصکره اوچنجی کیسه کلوب قارنمك یاریلان یرینی الیله صغادی باذن الله تعالی یاره سی ابو اولدی والیمه یاپشوب لطفله بنی ایاق اوزرینه قالدیردی. ابن عباسدن وارد اولان برروایته کوره حلیمه دیرکه اوغلم «ضمره» سکرده رك واغلیه رق و فریاد ایده رك تیز یتیشك برکیسه کلدی ارامزدن «محمد»ی تاپدی برطاغ اوزرینه آلوب کیتدی قارننی یاردی دیو چیقه کلدی. بالجمله روایات مختلفه ایله وارد اولمشدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك عالم صباوتده ایکن مبارك قارننی شق ایدوب ایچنی پاك ایتدکدنصکره مبارك قلب شریفنی نور نبوت وحکمتله طولدرمشلردر وقلب شریفی شق اولنتی بر دفعه حرا طاغنده جبرائیل علیه السلامك وحی ایله کلدیکنده وبردفعه دخی لیلهٔ اسراده واقع اولمشدرکه ان شاء الله تعالی هر بری اشاغیده محللرنده ذکر اولنسه کرکدر. اصلا خاطره کتورلمسونکه مبارك قارنی شق اولنمقدن پیغمبریمز علیه الصلاة والسلامه الم چکمك احتمالی اوله. حاشا بویله دکلدر بلکه الله تبارك وتعالی حضرتلرینك حکمتیله شویله اولوردیکه اصلا ذوقیوب همان

دیو دعا ایتدیکنی استماع ایتدم. ایام قلیله مرورنده دار بقایه انتقال بیوردیلر. نسفی روایت ایتدیکه امام بخاری حضرتلری وفات ایتدکده بدن نظیفنی تکفین ایدرکن اعضای شریفندن طیب رایحه لو عرق ترشح ایدوب حضار اول خوی عنبر بویلری استشمام ایلدکلرندن بشقه قبره وضع اولندقدنصکره مدفن شریفندن رایحه تنسم اولنمغله اهالی مملکت تراب مزاری مانند کحل کشیدهٔ دیده ایتملریله قبر شریفی مکشوف اولمغه قریب اولدی بناء علی ذلك قبر شریفی خشب ایله مستحکم ایلدیلر. حضرت امام راویلرندن امام فربری بیورر که جامع الصحیح بخاریدن مدینهٔ فربرده قرائت ایلدیکم وقتده یتمش بیك مقداری کمسنه درس شریفه حاضر اولورلر ایدی. حضرت امام زهد وصلاح ایله اراسته وورع وتقوی ایله پیراسته ایدی. وزماننده اولان محدثینك اکثرینه ملازمت ایدوب عراق وحجاز وشام ومصره سیاحت ایدوب مشایخ حدیثدن اخذ حدیث

تماشاسنی ایتدیکنی بیلوردی . روایت اولندیکه مبارك ظهرنده مهر نبوت
وار ایدی مسك رایحه‌سی کبی رایحه ویرردی اما مهر نبوتك شکلی حقنده
علمای حدیث چوق سوز سویلمشلردر . بخاری رحمة الله علیه نقلنده اول
دیارده معروف اولان «حجله» دیدکلری چادردوکمه‌سی یا «ککلك» یمورطه‌سی قدر
ایدی دیمشلردر . مسلم روایتنده آوچ اورته‌سی قدرایدی اوستنده سیاه بکلروار ایدی
دینلمشدر . برروایتده دخی کوکرجن یمورطه‌سی قدر ایدی دینلمشدر . بعضیلردخی
بربرده بتمش قیللر ایدی دیمشلردر . والحاصل جمله‌سنك محصول کلامی بردر : مبارك
ارقه‌سنده مهر شریف وار ایدی که نهایت هرکشی عقلی مقتضاسنجه برنسنه‌یه تشبیه
ایتمش و بونلردن بشقه دها بعض روایتلر واقع اولمشدر . مهر شریف وار
ایدیکنده شك وشبهه یوقدر لکن هیئتنی صحتی اوزره بیلدیرمك مشکلدر .
حضرت عایشه رضی الله عنها رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات ایتدکده مهر
شریفی المرایله یوقلدم بوله‌مدم رفع اولنمش ایدی دیو بیوردی . بعض علما مهر شریفله
برابر وجوده کلمشدر دیدیلر . بعضیلر مهر شریف صکره‌دن اولدی دیدیلر . امام
حاکم رحمة الله علیه وهب بن منبه رضی الله عنهدن روایت ایتمشدرکه الله تعالی
حضرتلری هیچ برپیغمبر کوندرممشدرکه انك صاغ الی اوستنده نبوت بکلری اولمیه
الا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك نبوت بکی مبارك ارقه‌سنده
ایدی دیمشدر . بوتقدیرجه جمیع انبیا صلوات الله علی نبینا وعلیهم اجمعین حضرتلر .
ینك نبوت نشانلری اولور ایمش اما مبارك یاغرنده قلب شریفی مقابله‌سنده اولمق
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه مخصوص ایمش . روایت اولنورکه
پیغمبر عز علیه الصلاة والسلام درت یاشنده ایکن اناسی امینه خاتون «ابوا» دیدکلری
موضعده وفات ایلدی بعضیلر «حجون» ده وفات ایلدی دیمشدر . صاحب القاموس
مکهٔ مکرمه‌ده دار نابغه‌ده دفن اولندی دیمشدر جائزدرکه ذکر اولنان موضعلرك
برنده وفات ایدوب دار نابغه‌ده دفن اولنمش اوله وکندولری هنوز بش ویاالتی
یدی یاشنده ویاخوددها زیاده بریاشنده ایکن اناسی وفات ایتمك روایتلری وارد اولمشدر
الله اعلم بحقیقة الحال . ابن سعد رحمة الله علیه برچوق طریقدن روایت ایلمشدرکه
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم التی یاشنه کیردیکی زمانده اناسی مدینه‌ده
ساکن اولان دایلرینی زیارت ایتمکه آلوب کتدی ام ایمن دیدکلری خاتون دخی
برابر کتمش ایدی واردیلر دار نابغه‌ده قوندیلر برآی دایلریله قالدیلر صکره
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مدینه‌یه هجرت ایتدیکی زمان
صبی ایکن مدینه‌یه کلدیکینی وانده اولان بعض خصوصلرینی ذکر ایدوب انام
ایله بواوده مسافر اولمش ایدك وفلان شی شویله واقع اولمش ایدی دیو بیوردی . ام ایمندن
مرویدرکه اول زمانده یهود طائفه‌سی کاوب رسول الله صلی الله علیه وسلمه نظر
ایدرلر وبو امتك پیغمبری اولاجق بودر دیرلر ایدی صکره اناسی ینه مکه‌یه

ایلدی . وجامع الصحیح که
یدی بیکدن زیاده حدیثی
مجتمعدر مسجد حرامده
تألیف ایلدی . بیوررلردی
که هربر حدیث شریفی
صحیحه ادخال ایتدم . اولا
غسل وایکی رکعت صلاة
نافله ادا ایدوب بعد
الاستخاره تحریرایدرایدم .
وبو کتابی التی یوز بیك
حدیثدن انتخاب ایتدم .
واون التی سنه‌ده کاملا
استکتاب ایتدم . وخاطرمده
یوز بیك حدیث صحیح
وایکی یوز بیك حدیث
مشکوك محفوظدر . پس
حضرت امامك مناقبی
تحریردن بیروندر . بومقامده
اکتفا اولندی . رضی الله
عنه (حدثنا ابونعیم) اسمی
افضل بن دکیندر . بخارینك
کبار مشایخندندر حفظ
واتقانده رتبهٔ عالیه‌یه نائل
ودرجهٔ جنته واصل ایدی
(حدثنا المسعودی) اسمی
عبدالرحمن در عبدالله بن
عتبه بن عبدالله المسعودینك
اوغلیدر تابع تابعینك
کبارندندر کوفیدر (عن
عثمان بن مسلم بن هرمز
عن نافع بن جبیر بن مطعم)
جلیل القدر تابعیندندر
(عن علی بن ابی طالب)
کرم الله وجهه مصنف

آلوب کیدر ایکن « ابواء » دیدکلری منزله کلدکلرنده وفات ایلدی دیو حکایت ایلر ایدی . بعض روایتده رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه نبوت کلدکدنصکره اناسی واتاسی قبرلرینه کلوب دعا ایلدی حق جل وعلا حیات ویروب رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه‌وسلم حضرتلرینه ایمان کتوردیلر ینه وفات ایتدیلر وبوکا متعلق بعض حدیث شریف ذکر ایتمشلردر . بعضیلر دخی بو قوله راضی اولمیوب خلافنه بعض دلیللر اقامه ایتمشلردر. حقیقت حال حق تعالی حضرتلرینه معلومدر طرفینك اقوالنی ذکرله تطویل کلامك نفعی یوقدر اما حذر ایدوب انلره نقصان ویره جك کلام سویلمامك کرك . زیرا رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه‌وسلم حضرتلرینه اذا حاصل اولور کشی اناسنی واتاسنی نقصانله ذکر ایتدکلرندن انجینور رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه‌وسلم حضرتلرینی انجتمك کفردر اناسنه واتاسنه متعلق کم سوز سویلکدن غایت صاقنمق کرکدر. حتی بعض علما اول حضرتك والدینك ایمانه کلدکلرینی بك چوق تفصیل ایتمشلردر . امینه خاتون وفات ایتدکدنصکره پیغمبر عز علیه الصلاة والسلامه «ام ایمن» دایه‌لك ایدوب خدمت سعادتلرنده بولنمشدر حتی رسول‌الله صلی الله تعالی علیه‌وسلم حضرتلری اکا «سن انامدنصکره انامسك» دیو بیوروردی. وسکز یاشنده ایکن جدی عبدالمطلب وفات ایلدی اول زمانده عبدالمطلب یوز قرق یاشنده ایدی رسول‌الله حضرتلرینك جمیع لوازماتنی کورن وکوزه‌دن عبدالمطلب ایدی بوندن صکره عمیسی ابو طالب خدمت ایتمکه باشلدی عبدالمطلب اکا وصیت ایلمش ایدی زیرا ابو طالب عبدالله ایله برانادن طوغمشلر ایدی . ابن عساکر رحمة الله علیه جلهمه‌دن روایت ایلمشلردرکه بر قحطلق زمانده مکه‌یه کلدم قریش قومی کلوب یا ابا طالب قحطلقدن حالمز خراب اولدی کل حق تعالی حضرتلرندن استسقا ایله امید اولنورکه یغمور ویره دیدیلر بونك اوزرینه ابو طالب چیقدی ویاننده بر حسن الوجه صبی وار ایدی ابو طالب الینه یاپشدی ارقه‌سنی کعبه دیوارینه طیادی صبی پرمغنی قالدردیغی کبی اصلا کوك یوزنده برپاره بولوط یوق ایکن هرجانبدن بولوتلر چیقوب یغمورلر یاغدی واو والر طولوب سیللر آقدی دیدی . بوقصه‌یی ابو طالب برقصیده‌سندن کمال فصاحت وبلاغت اوزره ذکر ایدوب رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه‌وسلم حضرتلرینك نبوتنه متعلق کلام ایلمشدر حتی بعض طائفه بوقصیده‌دن ابو طالبك اسلامنی استدلال ایتمشلردر . ابن ابی شیبه رحمة الله علیه روایتنده وارد اولمشدرکه رسول‌الله صلی الله تعالی علیه‌وسلم اون ایکی یاشنه کیردکده عمیسی ابو طالب ایله چیقوب شام دیارینه کیتدیلر اوراده «بصری» دیدکلری یره واردقلری زمان اول یرده بحیرا دیرلر برراهب وار ایدی رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی کورنجه مبارك الینه یاپشدی و « بوسید العالمیندر حق سبحانه وتعالی حضرتلری بونی رحمة للعالمین کوندرمشدر» دیدی. یا بحیرا نه‌دن بیلورسن دیدیلر بحیرا « سز شوقارشوده اولان یوقوشدن اینوب کاور ایکن کوردم حجر وشجردن برنسنه قالمدی الا بوکا سجده قیلدیلر انلر کیسه‌یه سجده قیلمازلر

بیورورکه بشنجی حدیث شریفی حضرت علیدن درت واسطه ایله امام بخاری بزه خبر ویردی . معلوم اوله که حضرت علی کرم الله وجهه ابو طالبك اوغلیدر. هاشمی وقریشی وخلیفهٔ رسول الله وداماددر حین صباوتنده مسلم اولان صبیا. نك اقدمیدر . رسول اکرم حضرتلریله تبوك غزاسندن غیری جمیع غزواتنده حاضر اولمشدر. رسول اکرم غزوهٔ تبوکه توجه ایلدکلرنده حضرت علی‌یی مدینه‌ده حرم رسول الله اوزرینه ناظر ترك ایدوب بیوردیلرکه یا علی سن راضی اولمز میسن بندن اولمقلغه موسادن هارون منزلنده . لکن بندنصکره نبی یوقدر . عثمان رضی الله عنه اوتوز بش سنه‌سی ذی الحجه‌سنك اون سکزنجی جمعه کونی شهید اولوب . همان اول کون حضرت علی استخلاف اولندی . مدت خلافتی درت سنه وآلتی آی اولوب سنین عمرلری التمش اوچه بالغ اولدقده هجرتك اوتوزنجی رمضان شریفك اون یدنجی جمعه کونینك صباحنده کوفه‌ده

الا پیغمبرلره قیلورلر و بن بونی مهر نبوتله بیلورم بونك ارقه‌سنده مهر نبوت واردر وبز کتابلریمزده بونی بولمشزدر یااباطالب صاقن یهود طائفه‌سی بوکا ضرر یتشدیر مسونلر همان بونی ینه مکه‌یه آل کیت » دیدی . بعض روایتنده ابن عباس رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه ابوبکر الصدیق رضی‌الله‌تعالی عنه اون سکز یاشنده و پیغمبریمز علیه‌الصلاة والسلام یکرمی یاشنده ایدی یولداش اولوب شام دیارینه تجارته کیتدیلرتصادفاً برکور کن اغاجنك دیبنه واردیلر رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کولکه‌سنه اوتوردی . حضرت ابوبکر بر شی سؤال ایتمك ایچون اوراده ساکن اولان بحیرا دیدکلری راهبك یانه واردی راهب : « اول‌اغاج کولکه‌سنده اوتوران کیمدر » دیدی حضرت ابوبکر دخی اول محمد بن‌عبدالله بن‌عبدالمطلبدر دیو جواب ویردی بحیرا والله‌بو پیغمبردر عیسی علیه السلامدنصکره اورایه بوندن غیری کیمسه اوتورمدی دیدی اول زمان بوسوز حضرت ابو بکرك قلبنده یرایتمش‌ایدی. صکره‌دن رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلرینه نبوت کلوب دینه‌دعوت ایلدکده ابوبکرالصدیق رضی‌الله‌تعالی عنه تردد ایتمیوب ایمانه کلدی. ابن‌حجر رحمةالله‌علیه بوقصه صحیح اولدیغی تقدیرجه رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی‌علیه‌وسلم ابوطالب ایله واردیغندن غیری شامه برسفری دخی اولمق کرکدردیدی . ابن‌ذهبی رحمةالله‌علیه بحیرا دیدکلری راهب رسول‌الله حضرتلرینه نبوت کلمدن کوروب ایمان کتورمشدر دیدی وبو سفردنصکره رسول‌الله حضرتلری چیقوب ینه‌تجارته کتدی«بصری»دیدکلری شهرك پازارینه واردی اول زمان یکرمی بش یاشنده ایدی وام المؤمنین حضرت خدیجه‌نك میسره آدلوقولی‌رسول‌الله حضرتلریله‌برابرایدی وذی‌الحجه آیندن اون درت کون کچمش ایدی محل مذکوره کلدکلری زمان اینوب بر اغاج سایه‌سنده اوتوردی. نسطورادیدکلری راهب‌بونی کورنجه‌دیدی‌که‌بواغاجك‌التنه‌پیغمبرلردن غیری کیمسه اوتورمز . و برروایتده حضرت عیسی علیه السلامدنصکره کیمسه اوتورمدی دیدی واوکلدیجانلرنده‌میسره کوررایدیکه رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی‌علیه وسلم حضرتلرینك اوزرینه ایکی ملك سایه صالوب اکا کونش طوقنمز ایدی اندن دونوب مکهٔ مکرمه‌یه کلدکلری زمان خدیجه رضی‌الله عنها دخی کندی اونده چارطاق اوزرنده کورمشدرکه ایکی ملك رسول‌الله صلی‌الله تعالی‌علیه‌وسلم حضرتلرینك‌اوستنه قنادلریله کولکه ایدرلرایدی. وبوسفردن ایکی آی‌ویکرمی‌بش کون‌کچدکدنصکره‌خدیجه‌رضی‌الله‌عنهابی نکاح ایلدی.اول‌زمان‌خدیجه‌رضی‌الله‌عنها قرق بریاشنه وارمش ایدی.حضرت خدیجه‌نك اولدن اسمی طاهره‌ایدی بنی‌تمیم قبیله‌سنده ابوهالاة بن زراره دیرلر بر کشینك خاتونی ایدی اندن ایکی اوغلان طوغرمش ایدی اندنصکره عتیق بن عامر المخزومی تزوج ایلدی اندن دخی براوغلان طوغورمش ایدی اندن مفارقت ایتدکدنصکره کندیسنی رسول‌الله

ابن‌ملجم نام بدبخت مجروح ایدوب اوچ کون مرورنده عالم بقایه عازم اولدی . امام حسن و امام حسین وعبدالله ابن جعفر غسل ایدوب و حضرت امام حسین صلاة جنازه‌یی ادادنصکره سحروقتی دفن اولندی . رضوان الله علیهم‌اجمعین (قال)حضرت علی بیور دیکه (لم یکن النبی صلی الله علیه وسلم بالطویل ولا بالقصیر) نبی علیه السلام طویل دخی قصیر اولمدی یعنی معتدل القامه ایدی (شثن الکفین والقدمین) رسول اکرم حضرتلرینك مبارك‌کفینی دخی قدمینی ضخم یعنی فرموده ایدی . معلوم اوله که رسول اکرم حضرتلرینك خلقتلری معتدل اولمغله جسم شریفلرنده اولان اعضاء نظیفلری دخی تناسب اوزره مخلوقدر (ضخم الرأس) رسول اکرم حضرتلرینك‌مبارك‌باشلری عظیم ایدی زیرا عظم رأس کمال قوای دماغیه‌یه دلیلدر (ضخم‌الکرادیس) کرادیس کمکلرن باشلری معناسنه‌در دوش‌وزانوکی رسول اکرم حضرتلرینك

صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه عرض ايدوب بنى السون ديدى. پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام دخى عمليرينه طانشدى حضرت حمزه رضى الله تعالى عنه حضرت خديجه‌نك باباسنه واروب حضرت خديجه‌يى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه دليوب اليوردى رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرت خديجه‌يى تزوج ايدوب بردفعه طغورمش يكرمى رأس كنج دوه صداق ويردى اندن ابوطالب كلدى نكاح خطبه‌سنى اوقيوب نكاحنى قيديلر. بعض روايتده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرت خديجه‌يه اون ايكى بچق قيه آلتون آغرلق ويردى دينلمشدر هر قيه قرق درهمدر . آندن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اوتوز بش ياشنه ايردكى زمانده قريش طائفه‌سى كعبة اللهى سيلدن ييقلور ديو خوف ايتدكلرندن «ياقوم» ديدكلرى استاده امر ايدوب كعبه‌نك تعميره محتاج اولان يرلرينى ياپديرديلر. رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم دخى قريش قوميله برابر طاش طاشيرايدى. وقتاكه فخر كائنات سعادتله قرق ياشنه ايردى حق تعالى كافهٔ ثقلينه نبوتله مبعوث قيلدى يعنى جميع انس وجنه پيغمبر ايلدى ونبوتله مشرف اولديغى كون اشهر روايت اوزره شهر رمضانك اون يدنجى پازار ايرتسى كونى ايدى .بوندن غيرى دخى روايت وارد اولمشدر لكن اصح بودركه ذكر اولندى رمضان شريفده مبعوث اولدى دينلرك دليللرى بودركه قرآن عظيمده مذكور اولديغى اوزره حضرت قرآن رمضان آينده انمكه باشلامشدر ورسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم نبوتله اكرام اولندى قرآن نازل اولمغه باشلادى بعضيلر دخى قرآن عظيم قدر كيجه‌سنده كوكارده اولان بيت عزته جملةً نازل اولدى اندن صكره يريوزينه تدريجاً تدريجاً يكرمى اوچ ييلده اينديى ديمشلردر اما بو روايت ينه اولكيه مخالف دكلدر زيرا ليلهٔ قدر رمضان ايچنده‌در ايمدى جائزدركه قرآن عظيم اول كيجه‌ده بيت عزته جملةً نازل اولوب ينه اون يدى سنه‌ده برمقدارى يريوزينه اينمش اوله زيرا قدر كيجه‌سى رمضان شريفك تا ابتداسندن انتهاسنه وارنجه هر كيجه اولمق احتمالدر بعض علما دخى ابتداء مبعث رجبده ايدى ديمشلردر يعنى نبوت رجب آينده كلدى ديديلر . امام بخارى رحمة الله عليه عايشهٔ صديقه رضى الله عنهادن روايت ايلمشدركه ابتداء وحى رؤياى صادقه ايله واقع اولمش ايدى هر واقعه كه كورسه اثرى صبح كبى ظاهر اولور ايدى واول زمانده حرا طاغنه كيدوب كيجه‌لرده عبادت ايلر ايدى حتى حرا طاغنك مغاره‌سنده ايكن برملك كلدى ﴿اقرأ﴾ ديو امر بيوردى يعنى يا محمد اوقو ديمكدر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم دخى « ما انا بقارئ » بيوردى كه بن اوقيوجى دكلم ديمكدر . رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بيورركه ملك بنى طوتدى ومحكم صيقدى ينه صاليويروب ﴿اقرأ﴾ ديدى بندخى ينه « ما انا بقارئ » ديدم. اوچ دفعه بويله واقع اولدقدنصكره ﴿اقرأ باسم ربك الذى خلق خلق الانسان من علق اقرأ وربك الاكرم الذى علم بالقلم علم الانسان

(مالم)

مقصدده مجتمع اولان استخوانلرى عظيم ايدى : يعنى مبارك اوموزلرى وديزلرى وبيلكلرى كمكلو ايدى عظامك عظمتى علامت قوتدر

نظم

استخوان بدن پاك تمام
يعنى جسمنده اولان جمله عظام
هر برى ايرى ومردانه ايدى
صورت وسيرتى شاهانه ايدى

(طويل المسربة) رسول اكرم حضرتلرينك صدر سعادتى بيننده ن سرهٔ شريفنه‌دك شعر باريكدن الف كبى برخط وارايدى شق صدرك علامتيدر (اذا مشى تكفاء كانما ينحط من صبب) رسول اكرم حضرتلرى مشى ايلدكلرى وقتده قداملرينه ميل ايدرلر ايدى . كويا مكان عاليدن نزول ايدر كبى صبب نشيب معناسنه‌در . شرح سنده بيورركه رسول اكرم حضرتلرى مشى قوى ايله مشى ايدوب مبارك قدملرينى زميندن رفع ثابت ايله رفع ايدرلرايدى

نظم

ديديلر وصف شريفنده بنه
بوريسه مائل اولوردى اوكنه
نى شكر كبى حيادن هربار
اكيلوردى اوكنه برمقدار

مالم يعلم ﴾ ديدى يعنى رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرينى بورايه كلنجه‌يه
قدر اوقوتدى كه معناسى بودر : قرآن اوقو يا محمد ربكك اسميله باشلر اولديغك حالده
اويله رب كه يراتمق اكا مخصوصدر آندن غيريسى نسنه ياراتمغه قادر دكلدر اول
تكرى تعالى انسانى اويوشمش قانلردن ياراتدى ديمكدر . قاضى بيضاوى رحمة الله
عليه بيان ايدر «وقتا كه اول واجبات معرفة الله اولدى ايسه اولا حق تبارك وتعالينك
وجودينه وقدرتنك چوقلغنه وكمالنه دلالت ايدن آيت نزول ايلدى وينه تأكيداً
بر دخى اوقو دقدنصكره سنك ربك كرمده هر كريمدن ارتوقدر شول اصل كريمدر كه
علوم ضبط اولنمق ايچون قلم ايله يازى يازمق تعليم ايلدى وانسانك بيلمديكى نسنه‌لرى
انسانه تعليم ايتدى ديمكدر. حق سبحانه وتعالى انسانه تعليم ايتمه‌سنك طريقى بودر كه
انسانده قوى خلق ايلدى يعنى سمع وبصر وعقل وادراك وسائر قوتلر كه انلر علم
حاصل ايتمكه آلات واقع اولور انلرى يرادوب دليللر نصب ايلدى وآيتلر انزال
ايلدى وطالب اولان كيمسه‌يه اسباب علمدن برشى تقصير اولنمدى.» اندن رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه حرا طاغنده بويله واقع اولنجه قلب شريفنه
خوف كلدى بعض اعضاسى دتره‌يه‌رك دوندى حضرت خديجه اوينه كلدى
« زملونى زملونى » بيوردى بنى اورتيلرله صارك ديمكدر اندن بعض اثوابله
محكم اورتوب باصديرديلر قلب شريفندن خوف زائل اولنجه ياتدى اندنصكره
قالقوب « ياخديجه بكا نه اولدى بونك اصلى نه اوله» ديه‌رك واقع اولان قصه‌يى خبرويردى
وقورقدم ياخديجه بكا برضرر اوله بيوردى. خديجه رضى الله عنها حاشا وكلا كه سكا
ضرر يتيشه شاد اول يا محمد والله، حق تبارك وتعالى ابداً سكا ضرر وزيان يتيشديرمز
سن صلهٔ رحم ايدرسك يعنى اقربا كله انس والفت اوزره‌سك وحشت اوزره اولوب
منقطع دكلسك وسوزكده صادقسك ومسافرلريكه ضيافت واكرام ايدرسك وخلقك
مشكل ايشلرينه معاونت ايلرسك هيچ حق جل وعلا سكا ضررمى يتشديرر ديدى
آندن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينى خديجه كندى عمى اوغلى
اولان ورقه بن نوفل يانمه آلدى كوتوردى واول بركمسه ايديكه زمان جاهليتده دين
عربدن يعنى پوت پرستلكدن نصرانيته رجوع ايتمش و خط عربى يازار ايدى
اورايه آلوب كوتورمه‌دن مرادى بو ايديكه رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك
كوزينه كورينن اكر جن ايسه بعض نسخه يازيويره خديجه رضى الله عنها ياابن عم باق محمد
نه‌سويلر ديدى ورقه دخى سؤال ايدوب « يا ابن اخى ماذا » ديدى يعنى اى قرنداشم
اوغلى ندر او ديديكك نه‌سوزلر سويلرسك ديمكدر رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم قصه‌يى تقرير ايديويردى ورقه او مغاره‌ده كورديكك كمسه شول ملكدر كه
موسى عليه السلامه وحى كتورمش ايدى يعنى حضرت جبرائيلدر ديو خبر ويردى
«ونه اولايدى بندخى تازه اولايدم قومك سنى ارالرندن چيقاردقلرى زمانه يتشه ايدم»
ديدى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بيوردى آنلر بنى ارالرندن

(لم ار قبله ولا بعده مثله)
حضرت على بيوررلر كه
رسول اكرمدن اول وصكره
اكا مماثل كورمدم يعنى
رسول اكرم حضرتلرى
افراد آفريده نك جمله
سندن احسندر زيرا
محبوب رب العالميندر
صلى الله عليه وسلم

﴿ الحديث السادس ﴾

(حدثنا سفيان بن وكيع)
كنيه‌سى ابو محمددر كوفيدر
(قال حدثنا ابى) مراد
وكيعدر جراح بن مليح
اوغليدر (عن المسعودى
بهذ الاسناد نحوه بمعناه)
مصنف امام ترمذى بيو.
رركه سفيان بن وكيع
بزه ديديكه پدرم وكيع
بزه مسعوديدن اسناد مذ.
كور ايله يعنى حديث
خامسده واقع اولان اسناد
ايله . من حيث المعنى
حديث خامسه مشابه
حديثى خبرويردى . ميرك
شاه بيوررلركه اصحاب
حديثك عادتلرى بودركه
اكر بر حديثده متعدد
سندلر اولور ايسه . اولا
بر سند ايله روايت اولنسه
بعده اسناد آخرله روايت
اولنسه اكر مذكور اولان
حديثلر لفظاً و معناً متوا.
فقلر ايسه اختصار ايچون

چیقارسەلرمی کرکدر . ورقه یامحمد هرکسەکه نبوتله کلمشدر البته قومی اکا دشمنلق ایتمشلردر هیچ بر پیغمبر یوقدرکه اعدادن قورتلمش اوله اکر بن اول کونلره یتیشیدم سکا چوق نصرتلر ایدردم. دیدی اندنصکره چوق کچمیوب ورقه وفات ایلدی و برزمان کچوب وحی کلمدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری وحی کلمدیکندن محزون اولدی. حتی روایت اولنمشدرکه محزونلغندن یوکسك طاغلر باشنه چیقوب کندینی اشاغی آتمق استر ایدی. هربارکه بوقصدله طاغ باشنه چیقسه همان جبرائیل علیه السلام ظاهر اولوب : « یامحمد تحقیقا سن حق رسول سك » دیر و رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اضطرابی ساکن اولور ایدی. نفسی بوندن حظ ایدوب ینه دونر کلور ایدی. اندن ینه بر زمان وحی کلمدیکی کبی ینه الم واضطراب کلوب اولکی نیتله طاغلره کیدردی کندوینی آتاجق یره واردیغی کبی همان ینه جبرائیل علیه السلام کورینوب اویله دیر ایدی . امام بخاری و مسلم رحمة الله علیهما نقللرنده جابر بن عبد اللهدن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه حرا طاغنده برآی مجاوراولدم وقتاکه مجاورتمی تمام ایدوب اشاغی‌یه ایندم بکا برندا کلدی. صاغ جانبمه باقدم برشی کورمدم وصول جانبمه باقدم ینه برشی کورمدم دونوب اردیمه باقدم ینه برشی کورمدم باشمی یوقارو قالدردم برکمسه کوردم همان طورمیوب خدیجه‌یه کلدم : « دثرونی دثرونی وصبوا علی ماء باردا » دیدم یعنی بنی اثوابله اورتك واوزریمه صغوق صو دوکك دیمکدر اندنصکره ﴿ یاایها المدثر قم فانذر وربك فکبر ﴾ آیتی نازل اولدی معناسی ای لباسله بورونوب یاتان یوقارو قالق وانذار ایله دیمکدر وانذارك معناسی قورقه‌جق خبر ویرمکدر مثلا بوکفر وضلال سزی جهنمه کتورر واندە شو اصل عذاب ایله معذب اولورسز دیمك کبی حق جل وعلا دخی رسولنه امر ایدوب امتکه قورقولو خبر ویر متنبه اولسونلر دیو بیوردی ـ وربك فکبر ـ دیمك ربکی تکبیر ایله دیمکدر یعنی کبریا ایله وصف ایتمکی ربکه مخصوص ایله اندن غیری‌به اولولق اثبات ایله دیمك اولور . قاضی بیضاوی رحمة الله علیه بیان ایدر : روایت اولندیکه بو آیت کریمه نازل اولدیغی وقتده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم تکبیر ایلدی ومقرر بیلدیکه بووحی‌در جن وشیاطین سوزی دکلدر زیرا انلر تکبیر ایتمزلر . والحاصل ابتداء وحی بوطریق اوزره اولمشدرکه ذکر اولندی یعنی حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها روایتی اوزره اولا ـ اقرأ بسم ربك ـ نازل اولمشدر اندنصکره امام بخاری ومسلم وترمذی رحمة الله علیهم روایتلری اوزره ـ یاایها المدثر ـ نازل اولمشدر. امام بیهقی رحمة الله تعالی علیه روایتنده وارد اولمشدرکه حق جل وعلا حضرتلری رسولنی اکرام مراد ایدوب ابتداء نبوت اولدیغی زمانده هرقنده کیدر ایسه اوغرادیغی یرلرده طاشلر واغاجلر سلام ویروب «السلام علیك یارسول الله» دیرلر ایدی عجبا سلام ویرن کیم اوله دیو صاغنه وصولنه نظر ایدردی طاشدن واغاجدن غیری نسنه

(کورمز)

مثله دیرلر واکر انجق معنا متوافقلر ایسه نحوه دیرلر

﴿ الحدیث السابع ﴾

(حدثنا احمد بن عبدة الضبی البصری) ضب بصره سکانندن عربدن برقبیله‌در . احمد بن عبده بوقبیله دندر (وعلی بن حجر) ایاس بن مقاتل بن محارش السعدی المرزینك اوغلیدر حافظ حدیثدر وثقه‌در (وابو جعفر بن محمد بن حسین و هوا بن ابی حلیمه) ایمدی حسین ابی حلیمه نك اوغلیدر (والمعنی واحد) مصنف امام ترمذی بیوررکه بو مذکور راویلر حدیثلرینی عبارات مختلفه ایله خبر ویردیلر حال بوکه حدیثلرینك معنالری واحددر (قالوا) احمد بن عبده وعلی بن حجر وابو جعفر بن محمد دیدیلر (حدثنا عیسی بن یونس) ائمهٔ ستە عیسانك حدیثنی تخریج ایتدیلر علمده وعملده وزهدده مسلم ایدی روایت اولنورکه هارون الرشید زیارت بیت الحرمدن عودت وکوفه جانبنه عزیمت ایتدکده ابو یوسف شو وجهله فرمان اصدار

کورمز ایدی . ابونعیم رحمة الله علیه : اولا جبرائیل ومیکائیل علیهما السلام
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مبارك کوکسنی شق ایدوب
ییقادیلر پاك ایتدیلر . اندنصکره ﴿ اقرأ باسم ربك ﴾ دیدیلر دیو بیورر . حکمتی
بوایدیکه وحی اولنان نسنه‌یی قوت قلبیله اخذایلیه دیمشلردر. بعض روایتده قرآن
عظیمدن اولا نازل اولان بسمله ایله تمام سورهٔ فاتحه‌در دینلمشدر اماعلمای حدیث
بوروایتك صحتنه قائل اولمامشلردر حتی امام نووی رحمةالله علیه باطلدر سویلیه جك
شی دکلدر صواب اولدرکه حضرت عایشه‌دن نقل اولندی وسلف وخلفدنخی
نقل بو اعتقاد اوزره در دیو بیورمشدر. بعض علما رحمةالله علیه بیورمشدر که
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه وحی برقاچ مرتبه اوزره واقع
اولمشدر اولا رؤیای صادقه‌در: واقعه سنده هرنه کورسه صبح کبی ظاهر اولوردی
ایکنجی مرتبه بوایدیکه ملك کورنمیوب خبری همان قلب شریفنه القاایلردی نتکیم
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری « ان روح القدس نفث فی روعی لن
تموت نفس حتی تستکمل رزقها » دیو بیورمشدر. معناسی تحقیقا : جبرائیل علیه
السلام بنم قلبمه القا ایتدیکه هیچ برنفس رزقنی تمام ایتمینجه موت یتشوب اولمز.
اوچنجی مرتبه بوایدیکه جبرائیل علیه السلام انسان صورتنه کیروب کلورسویلشور
ایدی . ابن عمر رضی الله عنهما حدیثندن سند صحیحله مرویدرکه جبرائیل دحیة
الکلبی صورتنه کیروب کلور ایدی. دحیه دیدکلری کیمسه شویله خوب صورت
کیمسه ایدیکه تجارته کلدیکی زمان جالن کورمك ایچون تماشایه چیقارلردی.
دردنجی مرتبه بوایدیکه وحی صلصلهٔ جرس کبی کلور ایدی یعنی چاك آوازلری
کبی افراط مهابتله کلورایدی وبو اسلوب ایله کلیشی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینه جمله کلشلرندن اشد ایدی. حتی شویله اولوردیکه غایت صغوق کونده
مبارك آلنندن تر اقار ایدی وجود شریفلرینی شویله ثقلت باصار ایدیکه التنده
دوه‌سی چوکوب یاتار ایدی برکره مبارك ایاغی زید بن ثابتك ایاغی اوزرنده ایکن
واقع اولدی زید بن ثابتك ایاغی ازیله یازدی . ائمهٔ حدیثدن امام طبرانی وغیریلر
رحمهم الله تعالی زید بن ثابت رضی الله تعالی عنهدن روایت ایلشلردر که بن رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وحی کاتبی ایدم وحی نازل اولدیغی زمانده
کاه اولوردیکه پك زیاده ترلرایدی اندنصکره اضطرابی آچلوب اول حضرت سویلرایدی
بن یازاردم کتابتدن فارغ اولمازدم حتی شویله اولوردیکه قرآنك ثقلتندن ایاغم اوفانمغه
قریب اولوردی. شویله ظن ایدمکه ارتق ایاغم اوزره یوری یه میم اصلا وسورهٔ مائده
ایندیکی زمانده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ناقه اوزرنده ایدی
سوره‌نك ثقلتندن ناقه‌نك قولی اوفانه یازدی دیو بیوردی. بشنجی مرتبه بو ایدیکه
جبرائیل علیه السلام کندی صورتنده کلور ایدی التی یوز قنادی وار ایدی
وبو صورت اوزره کورنمك ایکی کره واقع اولمشدر. التنجی مرتبه بو ایدی که

ایتدیکه اول حوالیده
موجوداولان محدثین کرام
هارون الرشیده ملاقاته
مبادرت ایده‌لر چون حکم
مزبور نشر اولدقده
محدثین فرمان خلیفه‌یه
اطاعت ایچون مسابقت
ایتدیلر. لکن عبدالله بن
ادریس وعیسی بن یونس
حضرتلری ساکنان کنج
فراغت زهدوورعه ملازم
وعلم وعمله مداوم اولمغله
هارون الرشیده ملاقاتدن
امتناع ایتدیلر. خلیفهٔ مزبور
انلرك زهدوتقوی وابواب
عوامدن اجتنابلرینه واقف
اولدقده اوغلی مأمون
وامین قرائت حدیث
شریف ایچون عیسی بن
یونسك مجلس شریفلرینه
ارسال ایدوب اکرام
قصدیله اون بیك درهم
فرزندلریله همراه ایدوب
شرف مجالست شیخ ایله
سرافراز اولدقده صرهٔ
مذکوری پیشکاه شیخه
عرض ایلدکلرنده شیخ
قبولندن اعراض ایلدی
هارون زاده‌لر شیخك
اعراضنی اون بیك درهم
قلیل اولدیغندن ظن ایدوب
یکرمی بیك درهم عرض
ایلدیلر. ینه حضرت شیخ
قبولیدن اعراض ایدوب

رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كوكلر اوستنده ايكن واقع اولمش ايدى. نتكيم معراج كيجه‌سى صلاة فرض اولنمق كوكلرده وحى اولنمشدر. يدنجى مرتبه بو ايديكه اراده جبرائيل واسطه اولقسزين حق جل وعلا موسى عليه السلامه سويلديكى كبى سويلر ايدى امابو سويلمك وراء حجابدن سويلمكدر بعضيلر سكزنجى مرتبه دخى وار ايديكه بلاحجاب سويلمك واقع اولمش ايدى ديديلر اما بو مسئله‌ده علمانك اختلافلرى واردر تفصيلى اشاغيده كلسه كركدر. ان شاء الله تعالى. شيخ الاسلام ولى بن عراقى رحمة الله عليه ايدر عامر شعبيدن طريق صحيحله مرويدر كه اولا اوج ييل رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه كلوب كتمكه اسرافيل موكل قلنمش ايدى كلور كورينور وحى كتورردى وغير سوز سويلر ايدى صكره‌دن جبرائيل موكل قلنوب كلدى وقرآن كتوردى ديو بيورمشدر. بعضيلر دخى مراتب وحى‌ده ايكى مرتبه دها ذكر ايتمشلردر: برى بودر كه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه واقعه‌ده حق جل وعلا حضرتلرى سويلمشدر. نتكيم زهرى روايت ايتديكى حديث شريفده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم: «اتانى ربى فى احسن صورة فقال يا محمد اتدرى فيم يختصم الملأ الاعلا» ديو بيورمشدر ربم بكا غايت كوزل بر صورتده كلدى و يا محمد ملأ اعلانه شيده بربريله خصومت ايدرلر بيلورميسن ديدى ديمكدر. ملأ اعلادن مراد كوكلر خلقيدر ايمدى بو حديث شريفده كلوب سويلدى ديو بيورديغى واقعه‌ده سويلدى ديمكدر برى دخى بودر كه جبرائيل عليه السلام دحيه‌دن غيرى صورتده دخى كلمشدر نتكيم كتب احاديثده واقع اولمشدر كه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك خدمتنه بركشى كلوب اوكنه اوتوردى بعض شى سؤال ايدوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى جواب بيوردقدنصكره قالقدى كتدى. رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اصحاب كرامنه بو كشى كيمدر بيلورميسكز ديو بيوردقده هيچ بيلور كيمسه بولنميوب كندولرى جبرائيل عليه السلامدر ديو بيورمشلر ايدى. ابن منير رحمة الله عليه‌دن منقولدر: وحى‌ده حال مقتضاى وحى اختلافيله مختلف اولور ايدى يعنى حق جل وعلا حضرتلرى جانبندن كلن خبر اكر وعد اكر بشارته متعلق ايسه جبرائيل عليه السلام انسان صورتنده كلور ايدى. خطابده وجوابده رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرينه مشقت حاصل اولمز ايدى. اكر برقهر وعذابه متعلق ايسه صلصلهٔ جرس كبى شدت ومهابتله كلور ايدى. ابن عادل رحمة الله عليه تفسيرنده بيورمشدر كه جبرائيل عليه السلام رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه يكرمى درت بيك كره نازل اولمشدر آدم عليه السلامه اون ايكى كره ايمش ايدى. ادريس عليه السلامه درت كره ايمش ايدى. نوح عليه السلامه اللى كره ايمش ايدى. ابراهيم عليه السلامه قرق ايكى كره ايمش ايدى. موسى عليه السلامه درت يوز كره ايمش ايدى. عيسى عليه السلامه اون كره ايمش ايدى. روايت اولنمشدر كه

(جبرائيل)

بيورديلر كه تعليم حديث مقابله سنده دنيا متاعندن بر متاع اخذنه احتمال يوقدر بلكه مسجد سقفنه بالغ اولنجه زر وكوهر ايله مملو ايتسه‌لر بر قيراطنه اقبال محالدر. مرويدر كه شيخ حضرتلرى برسنه غزايه وبرسنه حج شريفه كتمكى عادت ايتمشدى قرق بش حج و قرق بش غزاسى واردر رحمة الله عليه (عن عمر بن عبد الله) انسدن وسعيد بن مسيبدن حديث اخذ ايتدى (مولى غفرة) عمر غفره‌نك عتقاسندندر (قال حدثنى ابراهيم بن محمد من ولد على بن ابى طالب) عمر ديدى بو حديث شريفى حضرت علينك اوغلى محمدك اوغلى ابراهيم بكا خبر ويردى * ابراهيم صدوقدر * امام نسائى وابن ماجه وترمذى ابراهيمدن حديث اخذ ايتديلر * ابراهيمك پدرى محمد الحنفيه‌در كه كنيه‌سى ابو القاسمدر * ابوبكر رضى الله عنه ابن حنيف سبا ياشندن حنيفه نام بر جاريه اخذ ايدوب حضرت على يه اعطا ايتمشدى * ابو محمد اندن اولدى امامندنصكره اولاد علينك افضليدر * علم وعمل وعبادت وشجاعت ايله

جبرائیل علیه السلام رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اولا کلدکده بغایت خوب صورت و خوب رایحه ایله کلدی و : یامحمد ربك سکا سلام ایلر وبیوررکه سن بنم جن وانسه رسولم سك امدی انلری کلمهٔ توحیده دعوت ایله . و جبرائیل علیه السلام ایاغنی یره اوردی یردن صوقینا یوب چقدی . اندن جبرائیل علیه السلام اوصودن کندی ابدست الدی اندنصکره رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه دخی ابدست آل دیو امر ایتدی وجبرائیل علیه السلام نمازه طوردی اکا دخی کندیله نماز قلمغه امرایلدی وابدست الوب نماز قلمق تعلیم ایتدکدنصکره چیقوب کوکه کتدی. اندن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دونوب کلور ایکن یولده طاشدن اغاجدن بر نسنه یه اوغرامازدیکه «السلام علیك یارسول الله» دیو کندویه سلام ویرمیه لر. حتی حضرت خدیجه رضی الله عنها یه کلدی خبر ویردی. حضرت خدیجه شویله شاد اولدیکه سوندیکندن بر زمان عقلی کتدی. اندنصکره پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرت خدیجه یه آبدست ال دیو امرایلدی حضرت خدیجه ابدست الدقدنصکره رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خدیجه ایله نماز قیلدی. اولا نماز ایکی رکعت فرض اولمش ایدی . آندنصکره حق جل وعلا حضرتلری مسلمانلره سفرده اول فرض اولنان اوزره ایکی رکعتی مقرر ایلدی وحضرده تمام قلمق ایله امربیوردی. مقابل رحمة الله علیه بیان ایدرصلاة اول ایکی رکعت فرض اولمش ایدی وایکی وقت ایدی ایکی رکعت صباح وایکی رکعت اقشام قلنور ایدی . نتکیم حق سبحانه وتعالی ﴿ وسبح بحمد ربك بالعشی والابكار ﴾ دیو بیورمشدر. معناسی صباحده واقشامده صلاته امردر . فتح الباری آدلو کتابده مسطوردرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری معراج کیجه سندن اول نماز قیلار ایدی . واصحابی دخی بویله ایدیلر بومقرردر بونده خلاف یوقدر . اما بش وقت نمازدن اول هیچ نماز فرض اولنمشمیدر یوقسه اولنمامشمیدر بونده اختلاف ایتمشلردر . بعضیلر ایتدیلر کونشك طلوعندن وغروبندن اول نماز قیلمق فرض ایدی حق تبارك وتعالی حضرتلرینك ﴿ وسبح بحمد ربك قبل طلوع الشمس وقبل غروبها ﴾ دیو بیوردیغی اولدر دیدیلر . امام نووی رحمة الله علیه ایدر اول واجب اولان انذار ایدی وتوحیده دعوت ایدی اندنصکره کیجه نمازی ایدی نتکیم سورهٔ مزمل اولنده ﴿ یاایها المزمل قم اللیل ﴾ دیو بیورلمشدر معناسی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کیجه ایله نماز قیلمغه امردر. اندنصکره بش وقت نماز امر اولنوب کیجه نمازینك فرضیتی نسخ اولنمشدر اماروایت مذکوره ده جبرائیل علیه السلام رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه آبدست آلمق ایله تعلیم بیورمسی دلالت ایلرکه آبدست المق لیلهٔ اسرادن اول فرض قلنمش اوله وبیورمشلردرکه پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینه حرا طاغنده ملك کلوب - اقرأ باسم ربك - دیو بیورب اول حالتلر واقع اولدقدنصکره وحی اکلندی

مشهوردر (قال) حضرت علینك حفیدی ابراهیم بیوردی (کان علی اذا وصف رسول الله صلی الله علیه وسلم) حضرت علی رسول اکرمی وصف ایتدیکی وقتده (قال) علی بیوردی (لم یكن رسول الله بالطویل الممغط) رسول اکرم حضرتلری زیاده طویل اولمدی (ولا بالقصیر المتردد) رسول اکرم حضرتلرینك اعضاسی بربرینه متداخل قصیر دخی دکل ایدی (وكان ربعة من القوم) رسول اکرم حضرتلری کمال اعتدال قامتله قومدن ممتاز ایدی زیرا اعتدال قامتلری تناسب اعضایه مقرون اولمغله سائر معتدل القامه لردن متمیز اولوب جمیع افراد قومدن اعدل القامه ایدی (لم یكن بالجعد القطط) رسول اکرمك موی عنبر بویلری زیاده قیو رجق اولمدی (ولا بالسبط) رسول اکرمك مویلری دوزدکل ایدی (کان جعدا رجلا) رسول اکرم حضرتلرینك شعر شریفی فی الجمله قیورجق ایدی (ولیس بالمطهم) رسول اکرم حضرتلری کثیر اللحم اولمدی (ولا

بالمكلثم) رسول اكرم حضرتلرينك وجه شريفى زياده مدور اولمدى (وكان فى وجهه تدوير) رسول اكرم حضرتلرينك وجه مباركلرى وجه مااستداره دن حالى دكل ايدى . يعنى رسول اكرمك مبارك يوزلرى غايت دكرمى دكل ايدى

نظم

وجه پاكنده اولان لحم لطيف
نه كثير ايدى ديمشلر نه خفيف
هم دخى اول ايكى رخساره تر
قتى چوق اتلو دكلدر ديديلر

(ابيض مشرب) رسول اكرم حضرتلرينك رنك مباركلرى حمرتله مخلوط بياضدر (ادعج العينين) رسول اكرمك ديدۀ مباركلرينك حدقه لرى بغايت سياهدر (اهدب الاشفار) رسول اكرم حضرتلرينك مژكانلرى كثير مستطيلدر (جليل المشاش) رسول اكرمك استخوانلرينك باشلرى عظيمدر (والكتد) رسول اكرم حضرتلرينك مبارك ايكى كوركلرينك اورته سى عظيمدر بو شيلرك عظمتى قوت و شجاعته دليلدر (اجرد) رسول اكرم حضرتلرينك جميع اعضاسى موبلى دكلدر (ذومسربة)

كلدى. رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى غايت مضطرب اولدى ديو روايت اولنمش ايدى اما نه قدر مدت اكلنديكنى ابن اسحق رحمة الله عليه تعيين ايدوب اوچ ييل ايدى ديمشدر. وبو جمله اكلنمكدن مراد رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرينه اول زمانده عارض اولان حيرت ودهشت بالكليه زائل اولوب ينه وحى كلمكه تمام شوق حاصل اولسون ديمك ايدى ديو بيورمشلردر . امام احمد رحمة الله عليه تاريخنده شعبيدن روايت ايلمشدر كه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه قرق ياشنده ايكن نبوت كلدى . ونبوتنه اوچ سنه اسرافيل عليه السلام مقرون قلندى يعنى كلوب كيدر ايدى وبعض شى تعليم ايدر ايدى فقط اسرافيل عليه السلام لسانى ايله قرآن كلمدى اوچ سنه دنصكره جبرائيل عليه السلام مقرون اولوب آنك لسانى ايله رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه يكرمى سنه قرآن نازل اولدى ابن سعد و بيهقى دخى بويله روايت ايتمشلر . ايمدى ابو عمرو وغيريلر ديدكلرى كبى بو روايتدن ظاهر اولديكه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك نبوتى رسالتندن مقدم ايمش ـ اقرأ باسم ربك ـ نازل اولديغى زمانده نبوت كلمش وسورۀ مدثر نازل اولدقده رسالت كلمش امته بشير ونذير اولمق وصاحب شريعت اولمق بو مرتبه ده واقع اولمش وسورۀ مدثر سورۀ ـ اقرأ باسم ربك ـ دنصكره نزول ايتديكى مقرردر بونده خلاف يوقدر والله اعلم. رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه خاتونلردن اولا ايمان كتورن خديجه رضى الله عنها ايدى وخاتون طائفه سنه بو فضل وشرف يتركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه جمله دن اول ايمان كتورمك آنلره ميسر اولدى. پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينك دائما رضاء شريفنى كوزه دوب كمال ميل ومحبت اوزره اولديغيچون حق تعالى حضرتلرى خديجه رضى الله تعالى عنها يه بو سعادتى ارزان بيوردى. واركلردن اولا ايمان كتورن ابو بكر الصديقدر .رضى الله تعالى عنه . ابن عباس وحسان بن ثابت واسما بنت ابى بكر ونخعى وابن الماجشون ومحمد بن منكدر رضوان الله عليهم اجمعين اتفاق ايتمشلردر كه اركككلرده اولا ايمان كتورن حضرت ابو بكر اوله بعضيلر ديديلر على بن ابى طالب كرم الله وجهه نابالغ ايدى ورسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك خدمتنده بولنوردى همان خديجه رضى الله عنها دنصكره اول ايمان كتورمشدر ديديلر طبرى رحمة الله تعالى عليه حكايت ايتديكى اوزره حضرت على اولوقت اون ياشنده ايدى .سلمان وابوذر ومقداد وخباب وجابر وابوسعيد خدرى وزيد بن ارقم رضوان الله عليهم اجمعين اتفاق ايتمشلردر كه حضرت خديجه دنصكره همان حضرت على رضى الله عنه ايمانه كلمش اوله اما كرك اركككده كرك قادينده خديجه رضى الله عنهادن اول كيمسه ايمانه كليوب جمله دن مقدم حضرت خديجه ايمانه كلديكنده اتفاق واردر بونده اصلا خلاف يوقدر . بعضيلر اولا ايمانه

کلن رجالدن سابقا ذکر اولنان ورقة بن نوفلدر که حضرت خدیجه رضی الله عنهانك
عمیسی اوغلیدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حرا طاغنده واقع اولان خصوصدن
خوف ایدوب حضرت خدیجه ورقه نك یاننه آلوب کتدیکی زمانده ورقه: یا محمد اول
کلن ملك حضرت موسایه وحی کتورندر ونه اوله ایدی سنك نبوتك زماننه بنده
یتشیدم وسکا نصرت ایده ایدم دیمش ایدی. بونلر پیغمبر عز علیه الصلاة والسلام
حضرتلرینك نبوتنه یتشمکدر نهایت رسالتنه یتشمش اولور دیدیلر اما ابونعیم
روایتی اوزره ورقة بن نوفل: یا محمد شاد اول که بن شهادت ایدرم تحقیقا سن اول
کیمسه سنکه عیسی بن مریم سنی بشارت ایلمش ایدی . وموسی علیه السلامه کلان
وحی ملکی سکا دخی کلدی وسن نبی مرسل سن وسکا جهاد ایتمك ایله امر
اولنسه کرکدر. اکر بن اول زمانه یتشه ایدم سنکله بیله جهاد ایلر ایدم دیدیکی
صحیح اولور ایسه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك رسالتنی تصدیق
ایتمش اولور. بو تقدیرجه رجالدن اولا اسلامه کلن ورقة بن نوفل اولور دیمشلردر
ولکن بو روایتده کلام واردر زیرا ایمان کتوردی دیمکدن مراد رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری تبلیغ رسالت ایتدکده تصدیق واقرار ایتدی دیمکدر
یوقسه تبلیغ واقع اولمدین کتب سماویه ده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك اوصافنی کوروب نبوت ورسالت ایله کله جکنه اعتقاد ایدن امم سالفه
دخی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك امتندن اولمق لازم کلور
باخصوص که بویله ایدیکی ثابت دکلدر . ابن صلاح رحمة الله علیه ایدر بو امتك
اولا ایمانه کلنلری خصوصنده لایق بودر بویله دینلکه حر اولوب عاقل وبالغ
اولان کیمسه لردن اولا حضرت ابو بکر الصدیقدر . صبیلرده حضرت علیدر.
خاتونلرده حضرت خدیجه در آزاد اولمش قوللرده زیددر وآزاد اولمیان قوللرده
حضرت بلال حبشیدر رضوان الله علیهم اجمعین . طبری رحمة الله علیه ایدر اولی
بودرکه روایات بیننی توفیق وتصدیق ایدوب شویله دینلکه مطلقا اول اسلامه
کلان خدیجه در اصلا بوندن مقدم کیمسه ایمانه کلمامشدر . ارکك صبیلرده اولا
اسلامه کلان واسلامه کلدیکنی کیزلیوب آشکار ایتمیان حضرت علیدر وطائفۀ عربك
ذکورندن اولا اسلامه کلوب اسلامیتنی آشکاره ایدن ابوبکر الصدیق رضی الله
تعالی عنهدر وآزاد اولمش قول طائفه سندن اول ایمانه کلان زیددر وبو قول متفق
علیهدر بونده خلاف یوقدر. اولا رجالدن اسلامه کلان حضرت ابو بکردر دیبان
کیمسه نك مرادی حر وبالغ اولانلردن دیمکدر. وحسندن روایت اولنان قول دخی
بو ذکر اولنان کلامی تقویت ایدرکه حضرت علی کرم الله وجهه بیورمشدرکه
ابو بکر بنی درت شیده سبقت ایلدی اول درت شی ابوبکره ویرلدی بکا ویرلمدی
بریسی اسلامیتنی آشکاره ایلمك. بری دخی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله
مقدم هجرت ایتمك زیرا مکه دن مدینه یه کیتدیکی زمانده حضرت ابو بکر برابر

رسول اکرم حضرتلری
ناف سعادتندن سینۀ
شریفنه دك الف کبی موی
باریکدن برخط صاحبیدر
(شثن الکفین والقدمین)
رسول اکرم حضرتلرینك
مبارك اللری وایاقلرینك
اصابعی فرموده در (اذا
مشی تقلع کانما ینحط فی
صبب) رسول اکرم
حضرتلری مشی ایلدکده
مشی قویله مشی ایدوب
مبارك قدملرینی زمیندن
قوتله قلع ایدوب خطواتی
وسعتلی ایدی کویا
مکان عالیدن پسته نزول
ایدرکبی (واذا التفت التفت
معا) رسول اکرم
حضرتلری برشیئه نظر
مراد ایتدکده مبارك
کردنلرین یمینا وشمالا
بوکمزلر بلکه جمله بدنلریله
اقبال ایدرلرایدی. ۞لا مکالمه
ایچون برکمسه یه توجه
ایتسه لر مجموع جوارحیله
توجه ایدوب فقط باشلرین
چویروب نظر ایتمزلرایدی
(بین کتفیه خاتم النبوة)
رسول اکرم حضرتلرینك
مبارك کورکلری بیننده
خاتم نبوة واردر سلسلۀ
نبوة رسول اکرمك ذات
شریفلریله منقطع وتمام
اولدیغنه تنبیه ایچون (وهو

کیدوب حضرت علی مصلحت ایچون مکه‌ده قالمش ایدی . بری دخی مغاره‌ده رسول صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله برلکده بولنمق بری دخی اقامت صلاة اتمك بن اول زمانده اسلامی صاقلردم دیو بیورمشدر . وزید بن حارثه دنصکره حضرت عثمان بن عفان وزبیر بن عوام وعبدالرحمن بن عوف وسعد بن ابی وقاص وطلحة بن عبیدالله اسلامه کلدیلر . رضوان الله تعالی علیهم اجمعین . وبونلری حضرت ابی بکر الصدیق کلوب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه دعوت ایلدی بونلر دخی قبول ایدوب خدمت شریفنه واردیلر اسلامه کلوب نماز قیلدیلر . بونلر دنصکره ابوعبیدة بن الجراح وابو سلمه عبدالله بن عبدالاسد وارقم بن ابی الارقم وعثمان بن مظعون وآنك قرنداشلری قدامه وعبدالله وعبیدة بن حارث بن عبد المطلب وسعید بن زید وخاتونی فاطمه بنت خطاب اسلامه کلدیلر . اندنصکره همان خلق بلوك بلوك اسلامه کلمکه باشلدیلر بو مرتبه‌یه وارنجه حق جل وعلی حضرتلری ﴿ فاصدع بما تؤمر ﴾ دیو امر بیوردی . یعنی یا محمد شول امر اولندیغك شیئ مشرکاره آشکاره سویله دیمکدر . حاصلی شمدنصکره کیمسه‌دن صاقنمه وخوف ایله سکا کوندردیکمز احکام شریعتی اظهار ایدوب بزم جانبمزدن ارسال اولندیغی اوزره خلق اراسنده امر ونهی ایله دیو بیورلدی . مجاهد رضی الله عنه ایدر -فاصدع- دیمکدن مراد نمازده قرآنی جهر ایله اوقود یمکدر . ابو عبیدة بن عبدالله بن مسعود در رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه بو آیت نازل اولنجه‌یه قدر قرآنی حضرت رسول الله اخفا ایله اوقوردی . بوندنصکره کندولری واصحاب کرام جهر ایله اوقومغه باشلدیلر دیو بیورمشدر . روایت اولنور که پیغمبریمز علیه السلام اوچ ییله دکین جمله نبوت امرین صاقلدی آشکاره ایلدی . اندن حق تعالی حضرتلرینك امریله اظهار بیوردی وقومنه یعنی قریش طائفه سنه نبوتی آشکاره قیلوب اسلامه دعوت ایلدی وقریش قومی بو مرتبه‌ده ایکن چوق اینجتمدیلر . رسول الله حضرتلرندن اول قدر نفرت ایتمدیلرو قتا که پوتلرینی ذکر ایدوب پوته طاپدقلرینی عیبلامغه باشلادی عداوت پیداء اولوب دشمنلق اظهار ایتدیلرو بو حال دردنجی سنه‌ده واقع اولدی . اسلامه کلان کلدی کیرو قلانی جمیعا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه عداوت ومخالفت اوزره اتفاق ایتدیلر . عمیسی ابو طالب شفقت وحمایت اوزره ایدی کتدکجه عداوتلری مشتد اولوب قومنك کافرلری مسلمانلر ایله دوکوشمکه باشلدیلر وکافرلر چوق ایدی مسلمانلره جفا ایدرلر ایدی . طورمیوب ینه دین اسلامدن دوندیروب مرتد ایلکه چالیشورلر ایدی . ورسول الله حضرتلرینه یرامز ایشلر قصد ایدرلر ایدی . الله تعالی حضرتلری حمایه ایدوب شر وفسادلرینی رفع ایدردی . ابو طالب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه نصرت ومعاونت اوزره ایدی . ابولهبدن غیری جمیع بنی هاشم وبنی عبدالمطلب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم جانبنده ایدیلر . اول سببدن کیمسه ضرر یتشدیره مز ایدی

خاتم النبيين) رسول اکرم حضرتلری انبیایی ختم ایدیجیدر یاخود انبیاء عظام رسول اکرم حضرتلریله ختم وختام بولدی وآنك ذات شریفیله ممهور اولدی (اجود الناس صدرا) ناسدن مراد انسان کامللردر . صدردن مراد قلبدر . سخا معناسنه اولان جوددندر اجود یعنی رسول اکرم حضرتلرینك قلب شریفلری معارف الهیه وانوار عالم قدسیی مستعدینه اعطاده سائر سخا ایله موصوف اولان انسان کامللردن هزار مرتبه قلب جهتندن اسخا واعطادر . اکر اجود سعه معناسنه اولان جوددن مأخوذ اولور ایسه معنی دیمك اولور که رسول اکرم حضرتلرینك قلب شریفلری تجلیات الهیه‌یی قبول جهتندن بو صفتله موصوف اولان انسان کامللردن قلب یوننده اوسع وافسحدر . اکر اجود لفظی حسن معناسنه اولان جودتدن مأخوذ اولور ایسه معنی دیمك اولور که رسول اکرم حضرتلرینك قلب شریفلرندن پرتوایدن کمالات الهیه بو صفت ایله

مقاتل رحمةالله عليه بيورر: رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم ابو طالب یانه واروب دینه دعوت ایلر ایدی همان قریش طائفه‌سی دخی جمع اولوب ابو طالبه کاورلر ومحمدی بزه ویر حقندن کله‌لم دیرلر ایدی. ابو طالب: هیچ اولورمیکه بن قرنداشم اوغلنی سزه ویره‌یم اکر ناقه کندو کوچکندن غیری‌یه میل ایدرایسه بنده محمدی سزه ویریرم دیرایدی زیرا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلری هم قرنداشی اوغلی ایدی وهم النده بیومش ایدی. لکن هدایت میسر اولوب ایمانه کلمامش فقط رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرینه جان وباشله خدمت اوزره ایدی. اوغلی کبی سورو میل ومحبتی کالده ایدی. رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلری خلقك اولرینه کیدوب «یاایها الناس ان الله یأمرکم ان تعبدوه ولا تشرکوا به شیئا» دیو بیورر ایدی. یعنی ای آدم اوغللری تحقیقا حق تعالى حضرتلری سزه بیوررکه کندویه عبادت ایده‌سکز واکا هیچ بر شیئی شریك ایتمیه‌سکز دیمکدر. پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری بویله دیدکجه ابولهب آردنجه کزوب (یاایها الناس ان هذا یأمرکم ان تترکوا دین آبائکم) دیو چاغرر ایدی. معناسی ای آدم اوغللری محمد سزه امر ایلرکه اتالریکزك دیننی ترك ایده‌سکز دیمکدر. ولید بن مغیره دیدکلری کافر: محمد ساحردر دیو سویلر ایدی. قومی دخی اکا تابع اولوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرینه ساحر دیرلر ایدی. قریش طائفه‌سی اذا ایدوب شاعردر قرآنی کندو سویلر کاهن ومجنوندر دیرلر ایدی. کیمیسی مبارك باشنه طوپراق صاچارلر وکیمیسی دخی قان کتوروب قپوسنه سورر ایدی. وکعبة الله قربنه واروب سجده ایتدکده عقبة بن ابی معیط دیدکلری ملعون کلوب چوق اذا ایلدی. ابوبکر الصدیق رضی الله تعالى عنه یانه کلوب «اتقتلون رجلا ان یقول ربی الله» دیدی یعنی بر کشی بنم ربم اللهدر دیدیکیچون قتل می ایدرسکز دیمکدر وصدیق اکبر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرینه هم دیلیله هم الیله معاونتلر ایلردی. علما رحمهم الله بیورمشلردرکه ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری مؤمن آل فرعوندن افضلدر زیرا اول موسى عليه السلامه همان دیلیله یاردم ایدرایدی. حضرت ابوبکر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرینه هم دیلیله هم الیله یاردم ایتدی دیمشلردر. تفصیلی بودرکه فرعون نسلندن بر کیمسه وارایدی. حضرت موسایه ایمان کتورمش ایدی اما قورقوسندن ایمان کتوردیکنی صاقلر وکیمسه‌یه اظهار ایتمز ایدی. بنی اسرائیل حضرت موسایه اذا ایدوب قتل ایتمك استدکلری زمانده دیلیله نصرت ایدوب بنم ربم الله تعالى در دیدیکیچون بر کیمسه‌یی قتل می ایدرسکز دیر ایدی حق تعالى حضرتلری قرآن عظیمنده ﴿وقال رجل مؤمن من آل فرعون یکتم ایمانه اتقتلون رجلا ان یقول ربی الله﴾ دیو بیوردیغی اول قصه‌در. امام بخاری رحمةالله علیه روایت ایلمشدرکه پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام کعبه قربنده

موصوف اولان سائر انسان کاملردن قلب یونندن هزار مرتبه احسندر (اصدق الناس لهجه) لهجه لسان معناسنه‌در رسول اکرم حضرتلرینك لسان معارف عنوانلری اصدق السنه‌در (والینهم عریکة) عریکه طبیعت دیمکدر رسول اکرم حضرتلری طبیعت یونندن سائر اخلاق حیده ایله موصوف اولنلردن ارفق والین وقلوبه او فقدر (واکرمهم عشیرة) رسول اکرم حضرتلری قبیله یونندن جمله ناسدن اکرمدر (من رأه بدیهة هابه) بدیهه فجأة برشیئ ظهور ایتمکه دیرلر رسول اکرم حضرتلرنده اولان مهابت الهیه‌دن ناشی جمال پرکماللرینه بغتة نظر ایدن کمسنه‌یه هیبت مستولی اولوردی.

نظم

دیدی داماد رسول حرمین
والد جملهٔ سادات حسین
بر کذار کاهده آدم کاهی
اکسوزین کورسه رسول اللهی
هیبت آلوردی کذاورندن انك
کثرت حلم ووقارندن انك

(ومن خالطه معرفة احبه) رسول اکرم حضرتلرینك حسن خلقلرینه عارف اولمق وجهیله برکسنه

نماز قیلار وقریش کافرلرندن برجماعت حرمده اوتوررلر ایدی . ارالرندن بریسی کوربیورمیسکز شومرائی‌یی دیو رسـول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسـلم حضرتلرینی کوستردی وقنغیکزدرکه واروب آل فلانك دوه بوغازلادقلری یردن برمقدار قان ومهملات کتوره نماز قیلار ایکن ارقه‌سنه‌قویه‌دیدی. همان ایچلرندن برغایت شقی بدبخت قالقوب کتوردی وکوزه‌دوب رسوالله صلی‌الله تعالی علیه وسلم‌حضرتلری سجده‌یه واردیغی کبی مبارك ارقه‌سنك‌اوستنه‌قودی. کافرلر حظ ایدوب کولوشدیلر رسـول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسـلم حضرتلری سجـده‌ده اکلنمش ایدی بریسی حضرت فاطمه‌یه خبر ویردی همان سکرده‌رك کلدی مبارك ارقه‌سـندن مهملاتی آلوب بیانه آتدی‌ودونوب کافرلری‌تعییب وتوبیخ ایتدی . رسول‌الله‌صلی‌الله‌علیه‌وسلم دخی نمازی تمام ایدنجه قریش طائفه‌سـنه بددعا ایلدی. اندن آدلو آدیله برقاچ ملعونی ذکر ایدوب آنلره بددعا ایتدی.آنلر عمرو بن هشـام وعتبة بن ربیعـه وشیبة بن ربیعه وولید بن عتبه وامیة بن خلف وعقبة بن ابی معیط وعمـارة بن الولیددر لعنةالله علیهم اجمعین . ابن‌مسعود رضی‌الله عنهما ایدر:والله بن کوردم آنلری‌که بدر غزاسنده قلجدن کچدیلر و قلیب ایچنه براغلدیلر و قلیب شول قیودرکه همان قازه‌لر و طاشله یاپمیه‌لر و ذکر اولنان ملعونلرده عمرو بن هشام دینیلان ابوجهل لعیندر . روایت اولنورکه بدر غزاسنده ملعونلری صحابهٔ کرام قیردیلروکلب کبی آیاقلرندن سـورکلیوب قیو ایچنـه طـولدردیلر واول ملعونلر حقنده رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم‌حضرتلری « واتبع اهل‌القلیب لعنة » دیو بیورمشـدر. معنـاسی اول قلیبه آتیـلان کافرلر اردنجه یارب لعنت یتشدر دیمکدر . بعضیلر رسـول الله صلی الله تعالی علیه وسـلم حضرتلری بو کلامی بد دعا ایتدیکی زمانده سویلش ایدی دیدیلر . بوتقدیرجه نبوتنه عظیم دلیل اولور زیرا اول زمانده قلیبه آتیله‌جقلرینه اشـارت ایتمش اولور اماقلیبه آتلدقلرندن صکره سویلك احتمالی دخی ویرمشلردر.اندنصکره حضرت حمزه بن عبـدالمطلب رضی‌الله عنه اسـلامه کلدی وطائفهٔ قریش ایچنـده حضرت حمزه رضی‌الله عنه بغایت عزتلو و معتبر یکیت و پهلوان و دلاور کیمسـه ایدی . عتقی رحمة الله علیه دیدیکی اوزره حضرت حمزه التنجی سـنه‌ده اسـلامه کلمکله رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه غلبه وقوت حاصل اولدی . قریش قومی برمقـدار چکیلوب اولکی کبی انجیده‌مز اولدیلر . مغلطای رحمةالله علیه ایدر: قریش کافرلری‌رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسـلم حضرتلرینه کلدیلر و اکر مرادك شریف اولمق ایسه سنی اوزریمزه سید ایده‌لم جمله‌مزك اولوسی سن اول اکر پادشاه اولمق ایستر ایسك سنی پادشاه ایده‌لم پادشاهمز اول و اکر سکا کلوب کورینان شی جنی ایسه مالل‌ریمزی خرج ایده‌لم طبیبلر کتوروب سکا علاج ایتدیره‌لم خلاص اوله‌سك یوقسه سنی‌معذور طوته‌لم دیدیلر رسول‌الله

مصاحبت ایلسه رسـول اکرمه محبت‌شدیده ایله محبت ایدر ایدی حتی او کمسه‌یه رسول اکرم پدر وپسر و کافهٔ بشردن بلکه کندو نفسکدن احب اولوردی .

نظم

دخی برکمسه رسول‌ایله مدام
ایلسه خلطه ایدوب بعض‌کلام
کلماتنده کی لذاتله اول
قولی اولوردی قبول‌ایتسه‌رسول

(یقول ناعته) نعت برشیئی صفت حسنهٔ موجوده‌سیله توصیفدن عبارتدر . یعنی رسول‌اکرم حضرتلرینك جمال باکمالنی توصیف واخلاق حمیده‌لرینی تعریف مراد ایلین کمسنه عجزینه مقر وقصـورینه معترف اولمغله دیرایدیکه (لم‌ارقبله ولا بعده مثله) بن رسول اکرمـدن اول وصـکره رسـول اکرمه صـورتا وسیرتا وخلقا وخلقاناسده انلره مشابه کمسنه کورمدم صلی‌الله علیه وسلم

نظم

وصف‌ایدنلر اوفلك درکاهی
یعنی اطـوار حبیب اللهی
اول وآخر موجود اونی‌بیل
کورمدك مثلنی دیر الحاصل
اتفاق بودر اصحابك هب
او شهنشاه ملائك مشرب
صدف صنع الهیده عیان
درشهوار ایدی بردانه همان

حضرتلری ایتدی « مابی ماتقولون ولکن الله بعثنی رسولا وانزل علی کتابا وامرنی ان اکون بشیرا ونذیرا فبلغتکم رسالات ربی ونصحت لکم فان تقبلوا منی ماجئتکم به فهو حظکم فی الدنیا والآخرة وان تردوه علی اصبر لامر الله حتی یحکم الله بینی وبینکم » یعنی اول سزك دیدیککز نسنه‌لر بنده یوقدر لکن حق تعالی بنی حق رسول کوندردی وبکا کتاب ایندیردی وبیوردیکه بن بشیر ونذیر اولم یعنی لطفی خبرلری ایله سویندیره‌یم وقهری خبرلری ایله قورقوده‌یم . پس بن تکری تعالی‌نك رسالتلرینی سزه یتشدیردم وسزه نصیحت ایلدم اکر سزه کتوردیکم نسنه‌یی بندن قبول ایدر ایسه‌کز اوسزك دنیا وآخرتده بهره مند اولوب مراده یتشمکزه سبب اولور اکر قبول ایتمیوب اوزریمه رد ایدر ایسه‌کز تاباری تعالی بنمله سزك اورته‌کزده حکم ایدنجه صبر ایده‌رم دیمکدر . حاصلی نه شریفلك نه پادشاهلق مرادمدر ونه کوزمه جنی کورینور حق پیغمبرم حق جل وعلا جانبندن رسالتله کلدم وسزه تبلیغ رسالت ایتدم اکر طوتارسه‌کز خوش طوتمازسه‌کز حق تبارك وتعالی سزك حقکزدن کلنجه صبر ایده‌رم دیو جواب ویردی . بوندنصکره نضر بن حارث وعقبة بن ابی معیط کتدیلر یهود علماسنه واردیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن خبر صوردیلر ایشته ارامزده شو اصل برکیمسه پیدا اولدی دعوای نبوت ایلر نصل اولمق کرك کتابلریکزده وارمیدر دیدیلر . انلر دخی ایتدیلر وارك اوچ نسنه‌دن سؤال ایدك اکر خبر ویررسه کرچك نبی مرسلدر خبر ویره‌مزسه یلان سویلر دیدیلر . اولا سؤال ایدك که اول زمانده کیدن یکتلر کیملردر اندنصکره سؤال ایدك که رجل طواف کیمدر اندن سؤال ایدك که روح ندر دیدیلر . پس کلدیلر مذکور سؤاللری رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه صوردیلر پیغمبر علیه الصلاة والسلام یارین سزه خبر ویره‌یم دیدی ان شاء الله تعالی دیمك خاطرینه کلمدی . اندن برنیجه کون اکلنوب وحی کلمدی صکره بو آیت کریمه نازل اولدیکه ﴿ ولاتقولن لشیء انی فاعل ذلك غدا الا ان یشاء الله ﴾ معناسی بودر ان شاء الله دینجه هیچ برنسنه ایچون یارین بن اونی ایشلرم دیمه‌لر اندنصکره حق تبارك وتعالی وحی ایتدیکه اول سؤال ایتدکلری یکتلر که اول زمانده کتمشلردر انلر اصحاب کهفدرکه دقیانوسدن قاچوب کتدیلر ایدی ورجل طواف ذوالقرنین در وروحدن سؤال ایتدیلر ایدی روح بنم ربمك امرندندر دیو جواب ویر دینلدی . نتکیم حق سبحانه وتعالی ﴿ ویسئلونك عن الروح قل الروح من امر ربی ﴾ دیو بیورمشدر . اما امام بخاری رحمة الله علیه نقلنده عبدالله بن مسعود رضی الله عنه بیورمشدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایله باغچه‌ده ایدك برقاچ یهودی کلدیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه روحدن سؤال ایتدیلر برمقدار سکوت ایلدی بیلدمکه وحی کلور اندنصکره ﴿ ویسئلونك عن الروح قل الروح من امر ربی ﴾ آیتی نازل اولدی دیمشدر . ابن کثیر رحمة الله علیه ایدر بوروایتك

المشدی انی خلاق ازل
حسن واخلاقه بی مثل وبدل
شب معراجده اولدی اول ماه
شب چراغ حرم بزم اله
وجه نوروندن ایدی مالامال
تا سرا پردهٔ درکاه جلال
خاصکان حرم مولانك
اوتانورلردی جنابندن انك
نوری اولمشدی اوشمعك هربار
جرم خورشید کبی شعشعه‌دار
کان فطرتده اوذات یکتا
جوهر فردایدی دیرلر فرضا

(قال ابوعیسی) مصنف دیدی (سمعت ابا جعفر محمد بن الحسین) بن ایشتدم ابوجعفردن (یقول سمعت الاصمعی) ابو جعفر دیر ایدی بن ایشتدم اصمعیدن (یقول فی تفسیر صفة النبی صلی الله علیه وسلم) حدیث مذکورده اولان لغاتك شرحنده اصمعی دیر ایدی اصمعی لقبده امامدر جدی اصمع بصره‌یه منسوبدر جماعت کثیره‌دن حدیث روایت ایتدی واندن دخی جماعت کثیره حدیث روایت ایتدیلر . یحیی بن معیندن مرویدرکه امام مالك اصمعیدن حدیث استماع ایتدی . ایمدی اصمعی بیورر (الممغط) بولفظك معناسی (الذاهب طولا) دیمکدر یعنی ممغط اول شخصه

ظاهرندن فهم اولنان بودر که بو آیت کریمه مدینهٔ منورهده یهود طائفهسی سؤال ایتدکلری زمانده نازل اولمش اوله. سورهٔ بنی اسرائیل تحقیق جملهسی مکهده نازل اولمشدر ومکهده نازل اولدیغنه بودخی دلیلدرکه قریش واردیلر یهود طائفهسنه بزه سؤال اوکرهدك وارهلم محمده صورهلم دیدیلر. بوکا جواب ویرلمشدرکه برآیت ایکی دفعه نازل اولمق جائزدر نیجه کره واقع اولمشدر بودخی احتمالدرکه اول مکهده نازل اوله صکره مدینهده نازل اوله ومدینهده سؤال اولندیغی زمانده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری نیچون علی الفور جواب بیورمیوب توقف ایتدیلر چونکه آیت کریمه مکهده نازل اولمشدر سکوتك اصلی نهایدی دینلور ایسه جائزدرکه دها واضح بیان نازل اوله دیو توقف ایتمش اوله وسؤال ایتدکلری روحدن مرادنه ایدیکنده علما اختلاف ایتمشلردر. بعضیلر ایتدیلر روح انساندر بعضیلر ایتدیلر روح جبرائیل علیه السلامدر. بعضیلر ایتدیلر عیسی روح اللهدر. بعضیلر ایتدیلر برعظیم ملکدرکه قیامت کونده یالکز برصف اولسه کرکدر وبونلردن غیری اولمق احتمالنی دخی ویردیلر. زیرا روح چوق معنایه کلور. امام قرطبی رحمة الله علیه ایدر راجح بودرکه مرادلری روح انساندن سؤال اوله عیسی علیه السلامدن سؤال اولمیه زیرا طائفهٔ یهودانك روح الله ایدیکنه قائل دکللردرکه اکا روح دیهلر ده سؤال ایدهلر. ومرادلری جبرائیل علیه السلام یاخود آخر ملك دخی دکل ایدی زیرا انلر ملکلر ایدیکی معلومدر مشکل نسنه دکلدرکه امتحان ایدوب سؤال ایدهلر. امام فخر رازی رحمة الله علیه ایدر فی الحقیقه قول مختار بودرکه شول سبب حیات اولان روحدن سؤال ایتمش اولهلر وجواب دخی احسن وجوه اوزره واقع اولمشدر. بیانی بودزکه روحدن سؤال ایتمك احتمالدرکه ماهیتندن سؤال ایتمك اوله یعنی روح نهشیدر حقیقتی ندر دیمك اوله یاخود متحیزمیدر یوقسه دکلمیدر ویاخود متحیزده حالمیدر دکلمیدر دیمك اوله: بونلرك معنالری شویله دیمك اولورکه روح بر مکانده طوررمی یوقسه طورمزمی یاخود مکانده طوران نسنهیه کیرمش میدر یوقسه دکلمیدر دیمکدر. اندن بیوررکه بو احتمال واردرکه روحدن سؤال ایتدکلرینك معناسی روح قدیم میدر یوقسه حادث میدر دیمك اوله یاخود بدندن آیرلدیغی زمانده طوررمی یوقسه فنابولور لیدرمی وروحه راحت وعذاب نهطریقله یتشور قنغیسی اولور ایسه اولسون جواب دلالت ایلرکه روح برموجود نسنهدرکه جمع طبایع وعناصره مخالفدر وانلردن ترکیب اولنمه دکلدر بلکه برجوهر بسیط مجرد در الله تعالینك امریله حادث اولور وجسده حیات ویرمکده تأثیری واردر وکیفیت مخصوصهسی بیلنمکدن نفی لازم کلمز. و بیورمشدرکه آیت کریمهده واقع اولان امر جائزدرکه فعل معناسنه اوله نتکیم ﴿ وماامر فرعون برشید ﴾ ده واقع اولان امر دخی فعل معناسنهدر. بو تقدیرجه جواب روح حادثدر دیمك اولور دیدی

اطلاق اولنور که قامتنك طولنده افراط اوله (قال) ممغط طول مفرط معناسنه اولدیغنی اثبات حقنده اصمعی دیدی (وسمعت اعرابیا) بن براعرابیدن ایشتدم (یقول فی کلامه) اعرابی اثنای کلامنده (تمغط فی نشابته) لفظنی تکلم ایدر نشابه سهم معناسنهدر. ایمدی اصمعی اعرابیدن تمغط فی نشابته کلامنی استماع ایدوب عبارهٔ مذکورهده اولان تمغط لفظنك معناسنی تفسیر ایدوب (ای مدها مدا شدیدا) دیدی یعنی اعرابینك کلامنك معناسی بودرکه فلان کمسه سهمنی مد شدید ایله مد ایتدی دیمکدر. بوندن معلوم اولدیکه ممغط قامتنك طولی افراط اوزره اولمش دیمکدر (والمتردد) بو لفظك معناسی (الداخل بعضه فی بعض قصرا) دیمکدر. یعنی بغایت قصیر اولان کمسنهیه متردد اطلاق اولنور. اعضاسی بری برینه کیرمش کبی اولدیغی ایچون (واما القطط) بو لفظك معناسی (فشدید الجعودة) دیمکدر یعنی شعرنده زیادهقورجقلق اولان کمسنهدر (والرجل)

(وسلف)

وسلف بو خصوصلرده بحث و دقت ایتمکدن ساکت اولمشلردر دیو بیوردی . فتح
الباری صاحبی رحمة الله علیه ایدر هرقوم روح نه ایدیکنده کلام ایدوب هر بری
بردرلو سوز سویلمشلردر کیمسی ایتدی شول نفسدر که ایچرویه کیروب چیقار
کیمسی ایتدی برجسم لطیفدر که بدنك هر یرینه کیرر کیدر کیمسی قاندر دیدیلر
والحاصل بو خصوصده سویلنن کلام یوزه یتشدی دیمشدر . ابن منده رحمة الله
علیه بعض متکلمیندن روایت ایلمشدر که هر پیغمبرك بش روحی واردر وهر
مؤمنك اوچ روحی واردر دیمشلردر. واطبا قولنجه روح حیوانی دیدکلری قلبك
تجویف ایسردن چیقوب دماغه طوغری متصاعد اولور بر بخار لطیفدر
یعنی قلب اورتاسندن ایکی بولنمش بر نسنه در هکبه کبی ایکی کوزی واردر
صول جانبنده اولان کوزندن چیقار بخور توتونی کبی بر لطیف بخاردر دماغه طوغری
کیدر ذی روح قسمنده جمیع قوایی حامل اولان اولدر یعنی کورمك واشتمك وبیلمك
واکلامق وحرکت ایلك وغیری هرنه که وار ایسه اندن حاصل اولور مزاجه
برآفت یتشوب فاسد اولدیغی زمانده ضعف نهایتنی بولوب اول بخار چیقمازاولسه
حیات منقطع اولوب بدن میت اولور و انکیچون صول جانبندن چیقارکه صاغ
جانبی جکردن غدا جذب ایتمکه مشغولدر. حق جل وعلانك حکمتیله بویله خلق
اولنمشدر وبو روح حیوانینك مرکبی قاندر یعنی بدنك هر یرینه قانله کیرر کیدر.
ابو بکر بن عربی رحمة الله علیه ایدر نفس وروح نه ایدیکنده اختلاف ایتمشلردر
بعضیلر دیدیلر که آیری آیری نسنه لردر. هم حقیقت حال بویله در بعضیلر دخی
ایکیسی بر نسنه در دیدیلر. اما کاه اولورکه روحه نفس دیرلر ونفسه دخی روح
دیرلر دیو بیورمشدر . ابن بطال رحمة الله علیه ایدر حقیقت روحی بیلمکی حق
تبارك وتعالی کندینه اختیار ایتمشدر زیرا ﴿ قل الروح من امر ربی ﴾ دیو بیوروب
تمام حقیقتی بیان بیورلمیوب مبهم قلندیغندن اکلاشیلورکه حق جل وعلا آنك علمنی
کندویه مخصوص قیلمش اوله وبیلدرمیوب مبهم قومقده حکمت بودرکه انسان
عجزینی بیله و مضطر اولوب ادراکی یتشمدیکی نسنه نك علمنی حق تبارك وتعالی
حضرتلرینه حواله قیله. امام قرطبی رحمة الله علیه ایدر بونده حکمت بودرکه انسانك
عجزی ظاهر اوله زیرا بر کشی کندی وارلغنی یقینا بیلور ایکن کندی نفسنك
حقیقتنی بیلمینجه حق تعالی نك حقیقتنی ادراك ایتمه ده عجزی ظاهر اولور. بعض
علما بیورمشدر که آیت کریمه ده دلالت یوقدرکه حق تبارك و تعالی حضرتلری
روحك حقیقتنی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اعلام ایتمامش
اوله بلکه جائزدرکه انی مطلع قیلمش اوله اما غیری کیمسه یی مطلع قیلمغه امر ایتمامش
اوله قیامت قوپمق خصوصنده دخی بویله بیورمشلردر. فی الحقیقه بو مقامده اصل
کلام بودرکه کاه اولورکه سؤاله حقیقتی اوزره جواب ویرلمدیکی سائل اولان
کیمسه نك فهم ایتمکه قابلیت واستعدادی اولمدیغیچون اولور. اکلاتمغه امکان اولماز

بولفظك معناسی (الذی
فی شعره حجونه) دیمکدر
ایمدی حجونت لفظنك معنا.
سنده غموضت اولمغله مصنف
تفسیر ایدوب (ای تثن قلیلا)
دیدی. فی الجمله بوکولمك
دیمکدر. زیرا اول کمسنه نك
شعرنده انعطاف قلیل اوله
اویله اولان شعره رجل
دیرلر. معلوم اوله که رسول
اکرم حضرتلرینك موی
عنبر بویلری فی الجمله منعطف
ایدی (واما المطهم) بو
لفظك معناسی (فالبادن
الکثیر اللحم) دیمکدر .
یعنی سمین وفربه دیمکدر
(و المکلثم) بو لفظك
معناسی (المدور الوجه)
دیمکدر . یعنی مکلثم غایت
دکرمی یوز دیمکدر
(والمشرب) بو لفظك
معناسی (الذی فی بیاضه
حمرة) دیمکدر. یعنی مشرب
حمرتله مخلوط بیاض دیمکدر
ایمدی اشراب برلونی لون
آخره قارشدرمغه دیرلر
(والادعج) بو لفظك
معناسی (الشدید سواد العین)
دیمکدر . یعنی ادعج دیده
لرینك حدقه لری غایت
سیاه اولان کمسنه یه دیرلر
(والاهدب) بو لفظك
معناسی (الطویل الاشفار)
دیمکدر . اشفار کوز قپا

و برمبهم جواب ویریلور مثلا برکیمسه اناسندن کوزسز طوغمش اولسه ظاهر بودرکه اول کیمسه‌یه الواندن برنسنه‌یی حقیقتی اوزره آکلاتمغه مجال یوقدر مثلا یشیل ندر قزل ندر دیسه آکا نه‌دیمك کرکدرکه آنلری کوزلو کیمسه‌لك بیلدکلری کبی آکلاتمغه قابلیت اوله سؤال اولنان کیمسه‌ده علم وار وتفهیم ایتمکه قدرت وار اما سؤالی ایدن کیمسه‌ده فهم ایتمکه اصلا قابلیت یوق لاجرم لازم کلورکه برمبهم جواب ویریلوب حق تعالی نك امریله خلق اولنمش برنسنه‌در دنیله. وبالجمله مجیب طرفی کمال اوزره‌در انده اصلا نقصان یوقدر قصور سائل جانبنده درکه کندو ذاتنده انی فهم ایده‌جك قوت خلق اولنمامشدر والله اعلم. ابتداء اسلامده کفار قریش اهل اسلامه پك چوق جفا ایتمشلردر حتی روایت اولنورکه عمار بن یاسرك اناسی سمیه دیدکلری خاتون رضی الله عنهایه کفار عذاب ایدرکن ابوجهل لعین یانه‌اوغرادی برحربه اوروب شهید ایتدی ابوذر رضی الله عنه روایتنده اولا اسلاملرینی آشکاره قلنلر یدی نفر کیمسه ایدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم وابوبکر الصدیق وعماربن یاسر واناسی سمیه خاتون وصهیب رومی وبلال حبشی ومقداد رضوان الله تعالی علیهم اجمعین. اولا بونلر اظهار ایتمشلردر. رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه عذاب ایده‌مزلر ایدی. زیرا عمیسی ابوطالب منع ایدردی وابوبکر رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه دخی جفا ایده‌مزلر ایدی. زیرا قومی چوق ایدی منع ایدرلردی اما کروقلان مسلمانلری مشرکلر طوتارلر ایدی وجبه کیدیروب کونشلرده قورلر ایدی کونش حرارتی مسلمانلری اریدر ایدی وبلالی طوتارلر ایدی وصبیلرك النه ویروب مکه نك صوقاقلرنده کزدیررلر ایدی. بلال رضی الله تعالی عنه «احد احد» دیر ایدی. یعنی انلر جفا ایتدکچه تکری تعالی بردر بردر دیر ایدی امام احمد رحمة الله علیه بویله روایت ایتمشدر ومجاهد روایتنده بلالی طوتوب بوینینه ایپ طاقارلر ایدی وصبیلرك النه ویروب آنکله اوینارلر ایدی حتی مبارك بوینینی ایپ کسوب نشان ایلدی اول ینه «احد احد» دیر ایدی. حضرت بلال برحبشی قول ایکن کفره اکراه ایدر ایدی. ینه صبر وثباتی بومرتبه‌ده ایدی ایمانك لذتی ایتدکلری عذابك شدتنی طویورماز ایدی. امام بیهقی رحمة الله علیه نقلنده عروه رضی الله تعالی عنهدن روایت اولنمشدرکه کفارك عذابندن خلاص ایتمك ایچون حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله عنه ایمانه کلان قولدن وجاریه‌دن یدی نفر کیمسه‌یی صاتون آلوب آزاد ایتمشدر وآنلرك بریسی. زنیره رضی الله تعالی عنهادر ایمانه کلدیکیچون عذاب ایدرلر ایدی. ینه کافر اول دیو اوده قبول ایتمز ایدی بلایی چکوب صبر ایدر ایدی آخر ایتدکلری عذابدن کوزلری کورمز اولدی کافرلر لات وعزی کوزیکی شویله ایلدی دیرلر ایدی «لا والله ماهو کذلك» دیر ایدی. یعنی والله اویله دکلدر بنم کوزیمی بویله ایدن لات وعزی دکلدر دیدی. آخر حق تبارك وتعالی کوزلرینه نور ویردی کورمکه باشلدی. زنیره

غنك کنارید رکه آنده مژکان ثابت اولور بو مقامده مراد ذکر محل اراده حال درکه اشفار طویل دیمك مژکانی طویل دیمکدر. زیرا اهدب کوز قپاغنك کنارنده کرپکلری طویل وکثیر دیمك اولور (والکتد) بولفظك معناسی (مجتمع الکتفین) دیمکدر (وهو الکاهل) مجتمع الکتفین دیمك فارسیده میان هر دوشانه و ترکیده ایکی کورك اورتاسی دیدکلری موضعدر (والمسربة) بو لفظك معناسی (هو الشعر الدقیق الذی کانه قضیب من الصدر الی السرة) دیمکدر یعنی مسربه اول موی باریکلردرکه خط کبی سینه‌دن بدأ ایدوب سره‌یه منتهی اوله (والشثن) بولفظك معناسی (الغلیظ الاصابع من الکتفین والقدمین) دیمکدر. یعنی شثن اللرینك وایاقلرینك پرمقلری مردانه اوله (والتقلع) بولفظك معناسی (ان یمشی بقوة) دیمکدر یعنی تقلع یوررایکن زمیندن قدمینی رفع ایلدکده قوتله رفع ایلمکدرکه خبلامشی ومرضا ونسا رفتاری کبی اولمیه (والصبب) بولفظك

برخاتون وجاریه ایکن دین اسلام یولنه جفا ومحنته صبر ایتدی . حق جل وعلا
حضرتلری دخی عنایت ایدوب صبری برکاتنه ینه کوزینك نورینی احسان ایلدی .
آندن نبوتك بشنجی سنه‌سی رجب آینده رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری اصحابنه اجازت ویردیکه کیدوب حبش ولایتنه هجرت ایده‌لر . برقاچ
کیمسه‌لر اول‌دیاره کتدیلر بعضیلر یالکز نفسیله کیتدی وبعضیلر اهلنی دخی آلوب
کتدیلر . وکیدنلرك جمله‌سی برروایتده اون‌برار ودرت خاتون ایدی . برروایتده
اول ایکی ار وبش خاتون ایدی . بعضیلر دخی همان‌ایکی خاتون ایدی دیمشلردر .
وبوکیدنلرك اوستنه عثمان بن مظعون رضی الله عنه بك نصب اولنمش ایدی .
زهری رحمة‌الله علیه نقل ایدر بکلری یوق ایدی همان‌شویله کتمشلرایدی . دریایه
وارنجه‌یه قدر یایا یوریدیلر اندنصکره نصف التونه برکمی طوتدیلر وکیروب حبشه
کتدیلر . روایت اولنور که بو طائفه‌ده مکه‌دن اولا چیقان حضرت عثمان بن
عفان رضی‌الله عنه وخاتونی رقیه‌که پیغمبریمز علیه‌الصلاة‌والسلامك کریمه‌سیدر
برابر آلوب کتمش ایدی . روایت اولنورکه کتدکلرندنصکره رسول‌الله صلی‌الله
تعالی‌علیه وسلم حضرتلرینه خبرلری کلمدی . صکره‌دن برخاتون کلوب خبرویردی
عثمانی کوردم خاتونی برمرکب اوستنه بندیرمش کیدییورلر ایدی . رسول‌الله
صلی‌الله تعالی علیه‌وسلم حضرتلری بیوردیکه لوط پیغمبر علیه السلامدنصکره
خاتونیله اول هجرت ایدن عثمان بن عفاندر . وقریش طائفه‌سی حبشه کیدنلرك
آنده امن وامان اوزره قرار ایتدکلرینی کوردیلر وبعض یاکلشلر دوزدیلر عمرو
بن عاص وعبدالله بن ابی‌ربیعه ایله حبش پادشاهی اولان اصحمه‌یه کوندردیلر
وعمارة‌بن ولیدی برابرکوندردیلرکه اوراده اولان مسلمانلری سوروب ینه مکه‌یه
کتوره‌لر وایستدکلری قدر جفالرایده‌لر اصحمه دخی پشکشلرینی قبول ایتمیوب رد
ایتدی یوزلری قره‌سیله کرویه کلدیلر . وحضرت عمربن خطاب رضی‌الله‌تعالی‌عنه
حضرت حمزه رضی‌الله تعالی عنهدن اوچ کون صکره اسلامه کلمش ایدی .
واسلامنه سبب رسول‌الله صلی‌الله علیه وسلمك دعاسی اولمش ایدی . « اللهم اعز
الاسلام بابی جهل اوبعمربن الخطاب » دیو دعاایلر ایدی ، معناسی یارب اسلامه
سن‌عزت ویروب غالب ایله ابو جهلی یاخود عمری ایمانه کلمك سببی ایله دیمکدر
هدایت حق حضرت عمره میسر اولوب ایمانه کلدی وایمانه کلمسی کندودن
روایت‌اولنان‌بوطریق‌اوزره‌اولمشدر . حضرت‌عمربیوررلرقز قرنداشمك‌ایمانه‌کلدیکنی
ایشتدم واونه واردم «یاعدوة نفسها» یعنی ای نفسنك دشمنی ایشتدم سن مسلمان
اولمش سك دیدم پك چوق دوکدم قانی آقتدم وقانی کوربجك آغلایوب دیدی .
یاابن‌الخطاب‌هرنه ایلرایسك ایله بن اسلامه کلدم دیدی آندنصکره بنده‌اوفکه ایله
ینه ایچرو کیردم کوردمکه بریازلمش کاغد طورر آلوب باقدم کوردمکه ❁ بسم‌الله
الرحمن الرحیم ❁ یازلمش ـــ الرحمن الرحیم ـــ ی کوردیکم کبی قورقدم کاغدی المدن

معناسی (الحدور) دیمکدر
حدور حانك فتحیله جای
نشیب دیمکدر . حانك
ضمیله حدور نزول
معناسنه‌در مصنف صبب
جای نشیب معناسنه اولدیغنی
بیان ایچون دیرکه (تقول)
سن دیرسن (انحدرنا)
بز نازل اولدق فی صبوب
وصبب) مکان منحدره‌یه
پس صبب وصبوب معنای
واحده‌در (وقوله جلیل
المشاش یرید) یعنی جلیل
المشاش قولنك قائلی مشاش
دیمکله مراد ایدر (رؤس
المناکب) دیمکلکی پس
جلیل المشاش دیمك جلیل
رؤس المناکب دیمك اولور
یعنی اموز باشلری عظیم
دیمکدر (والعشرة) بولفظك
معناسی (الصحبة) دیمکدر
یعنی همنشین اولمقدر
(والعشیر) بولفظك معناسی
(الصاحب) دیمکدر یعنی
معاشر معناسنه در * معلوم
اوله که قبیله معناسنه اولان
عشیره لفظی عشیرتدن
مأخوذ اولمق احتمالی قریبدر
زیرا رجال قبیله بر بریله
صحبت ایدر (والبدیهة)
بولفظك معناسی (المفاجاة)
دیمکدر یعنی بدیهه اکسزك
معناسنه‌در (یقال بدهته
بامر) یعنی بن اکسزك برشیئه

براقدم اندن ینه رجوع ایدوب کاغده نظر ایتدم ﴿ سبح لله مافی السموات والارض ﴾ یازلمش یعنی سورهٔ حدید یازلمش اوقودم ﴿ آمنو بالله ورسوله ﴾ دیو بیوردیغی یره کلدمکه معناسی حق تعالی حضرتلرینه ورسولنه ایمان کتورك دیمکدر همان بونی اوقودیغم کبی «اشهد ان لااله الاالله واشهد ان محمدا رسول الله» دیدم مسلمانلر ایشیدوب سویندیلر وتکبیر ایده رك طشره چیقدیلر بن دخی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه واردم صفا التنده اولان اوده اولورلردی ایچرو کیردم ایکی کیمسه قوللریمه یاپشدیلر رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری صالویرك دیو بیوردی صالیویردیلر واردم قارشوسنه اوتوردم قفتانلریمه یاپشوب بنی کندودن یکا چکدی و « اسلم یا ابن الخطاب» دیو بیوردی یعنی بنم یانمده اسلامه کل دیمك ایدی ودعا ایدوب « اللهم اهدقلبه » دیدی یعنی یارب قلبنه سن هدایت ایله دیمکدر وهدایتك معناسی طوغری یول کوسترمکدر. اندن عمر ایدربنده کلمهٔ شهادت کتوردم مسلمانلر شویله تکبیر ایتدیلر که مکه نك صوقاقلرنده اشیدلدی واول زمانده برکشی اسلامه کلسه آشکاره ایده مز ایدی اسلامنی صاقلر ایدی بن طشره چیقدم وبراز صاقلمز کیمسه یه واروب بن مسلمان اولدم دیو سویلدم همان بلند آواز ایله «الاان ابن الخطاب قدصبأ» دیو چاغردی معناسی عمر اسلامه کلدی دیو خلقه تنبیه ایلدی. اندن کفار کلوب بنمله دوکوشمکه باشلدیلر انلر بکا اوررلردی بن انلره اووردم دایم وار ایدی کعبه حولیسنده طورر ایدی کفارله بنم غوغامی ایشیدوب ندر شوغوغانك اصلی دیو سؤال ایلمش قصه یی خبر ویرمشلر اولدخی یکنی صالوب سویلدی خلقی منع ایلدی اول کوندن تا حق تعالی حضرتلری اسلامه عزت ویرنجه متصل کافرلرله دوکوشردم اونلر بنی دوکرلر ایدی بن انلری دوکر ایدم دیو بیوردی . ابن عباس رضی الله تعالی عنهمادن روایت اولنمشدر که جبرائیل علیه السلام یا محمد کوکلر خلقی عمرك ایمانه کلدیکندن شاد اولدیلر دیو بیورمشدر. وقتا که قریش طائفه سی اهل اسلامله وحضرت عمرك ایمانه کلمه سیله رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك عزت بولدیغنی کوردیلر ارالرینه غایت اضطراب دوشدی. بریره کلوب اتفاق ایتدیلر که پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینی هلاك ایلیه لر. بوتدبیرلری ابو طالبك سمعنه واصل اولدی همان بنی هاشمی وبنی عبدالمطلبی جمع ایلدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی ارالرینه آلوب حفظ ایتدیلر حتی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اقرباسندن ایمانه کلمیانلر بیله رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه معاونت اوزره اولدیلر. قرابت مقتضاسنجه جمله سی غیرته کلوب پیغمبریمز علیه الصلاة والسلامی قتل ایتمك استیان کافرلری منع ایدوب فتنه وفسادلرینی رسول الله صلی الله تعالی وسلم حضرتلرینك اوزرندن دفع ایدرلر ایدی . آخر قریش طائفه سی کوردیلر که فکر فاسدلری مقتضاسنجه ظفر بوله مدیلرینه مشاوره واتفاق ایتدیلر وبرعهدنامه یازدیلر که من بعد بنی هاشم وبنی

راست کلدم دینلور (ای فجأته به) یعنی بدیهة دیمك فجأة دیمکدر

﴿ الحدیث السابع ﴾

(حدثنا سفیان بن وکیع حدثنا جمیع بن عمر وبن عبدالرحمن العجلی) عینك کسری و جیمك سکونیله عجله منسوبدر عربدن قبیلهٔ عظیمه در (املاء علینا من کتابه) مصنف بیورر که سفیان دیدیکه جمیع بزه کندی کتابندن قرائت ایتدیکی حالده بوحدیثی خبرویردی (قال حدثنی رجل من بنی تمیم من ولد ابی هالة زوج خدیجة یکنی اباعبدالله عن ابن ابی هالة عن الحسن ابن علی رضی الله عنهما) امام حسن رضی الله عنه حضرتلرندن راوی اولان ابن ابی هاله دن کنیه سی اباعبدالله اولان ابی هاله اولادندن بنی تمیم قبیله سندن بررجل بوحدیثی بکا خبر ویردی دیدی . جمیع معلوم اوله که امام حسن رضی الله عنه حضرتلری رسول اکرم افندیمز حضرتلرینك سبطیدر . اهل جنت شبابنك سیدیدر کنیه سی ابو محمددر . لقبی تقیدر هجرتك اوچنجی سنه سی

عبدالمطلب ايله معامله ايتميه‌لر اصلا نه بيع وشرا ايده‌لر ونه قز ويروب قز آله‌لر ونه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريني كندولره تسليم اولنمدين صلح قبول ايده‌لر حاصل كلام بو سوزلري بر كاغده يازديلر. يازان كيمسه‌نك الى قوريدي بعضيلر منصور بن عكرمه يازدي ديديلر بعضيلر دخي بغيض بن عامر يازمش ايدي ديديلر وكاغدي كتورديلر يدنجي ييل محرمنك غرسنده كعبه‌نك ايچنه آصديلر ابولهبدن غيري جميع بني هاشم وبني مطلب ابوطالبك يانته جمع اولديلر بو حال اوزره ايكي اوچ ييل طورديلر بعضيلر دخي زياده طورديلر ديمشلردر. بري برندن شويله انقطاع اوزره اولديلر كه بونلره برنسنه آشكاره واصل اوله مزدي. روايت اولنور كه سورهٔ ﴿ والنجم اذا هوى ﴾ نازل اولديغي زمانده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري تلاوت ايدر ايكن ﴿ افرأيتم اللات والعزى ومنات الثالثة الاخرى ﴾ ديو بيوريلوب مشركينك صنملري ذكر اولنديغي يره كلديكي زمانده ابليس عليه اللعنه كلدي صنملري مدح طريقيله (تلك الغرانيق العلى وان شفاعتهن لترجى) ديو سويليوب كفاره اشتديردي. غرانيق غرنوقك جمعيدر وغرنوق ايكي معنايه كلور بريسي بر آق قوشدر كه صوده اولور برمعناسي دخي شول يكيتدر كه آق اوله وكوزل انداملو اوله. والحاصل ابليس عليه اللعنه اول پوتلري ذكر اولنان نسنه‌لرك برينه تشبيه ايدوب وشفاعتلري رجا اولنور ديمش اولدي مشركلر بو سوزي ايشيدنجه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن صادر اولدي صانديلر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري سوره‌نك آخرينه واروب سجده آيتني تلاوت ايليوب سجده‌يه وارديغي كبي مشركلر دخي سجده‌يه وارديلر شويله صانمشلر ايديكه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري انلرك صنملريني خير ايله يادايتمش اوله وبو خصوص خلق اراسنده شايع اولدي. ابليس عليه اللعنه مشهور ايلدي حتى حبش ولايتنده ايشيدلدي اكا كتمش اولان مسلمانلر شويله ظن ايتديلر كه مكه مشركلري جمله‌سي مسلمان اولوب رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلريله نماز قلمش اوله‌لر. اورادن بعضيسي عجله ايله قالقوب مكه‌يه كلديلر صكره‌دن حق جل وعلا حضرتلري اول كلام باطل ابليسك كلامي ايديكني بيلديرمك ايچون بو آيت كريمه‌يي انزال ايلدي ﴿ وما ارسلنا من قبلك من رسول ولا نبي الا اذا تمنى القى الشيطان في امنيته ﴾ الآية يعني يا محمد بزسندن اول هيچ بر رسول وبر نبي كوندرمدك الا شيطان انك تلاوتي اراسنه برنسنه القا ايلدي ديمكدر. حاصل كلام جميع پيغمبرلره واقع اولمشدر كه تلاوت ايدر ايكن انلرك كلاملري اراسنه شيطان عليه اللعنه كندو كلامندن برسوز قاتمشدر. تاكم ايشيدنلر پيغمبردن صادر اولدي ظن ايده‌لر و بو طريقله خلق اضلال ايليه اندن مشركلر حال بويله ايديكني فهم ايدنجه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه عداوتلري اولكندن زياده اولدي بز بوني صاندقكه الهمزي خيرله ذكر ايلدي انكيچون يانجه بيله سجده

رمضان شريفك اواسطنده تولد ايتدي . پدرلري امام علي كرم الله وجهه شهيد اولديغي ساعت قرق بيك مقداري كسنه كندودن بيعت ايتديلر . هجرتدن قرق برسنه مرورندنصكره امور خلافتي معاويه‌يه تسليم ايدوب رسول اكرمك كلمات شريفه‌لريني تحقيق ايچونكه بيورمشلر ايدي . «ان ابني هذا سيد ولعل الله يصلح به بين فئتين عظيمتين من المسلمين» و قرق بش تاريخنده عازم دار بقا اولديلر . نسل كريملري حسن بن حسن وزيد بن حسندن باقي ومنتشر اولدي رضي الله عنهم اجمعين . امام حسن حضرتندن راوي اولان ابن ابي هاله‌دن مراد ابي هاله‌نك خفيديدر . ميرك شاه ديركه اسمي هنددر پس بو مقامده ابن ابي هاله هند بن هند بن هند دركه هند اول راوي وهند ثاني ربيب رسول اكرم وهند ثالث ابو هاله‌در پس مذكور ابن ابي هاله‌دن راوي اولان رجلدن مراد عسقلاني ديديكه . رجل مذكور ابو عبدالله التميمي دركه احوالي چندان معلوم دكلدر . فقط ابي هاله اسباطندندر (قال سألت

براقدم اندن ينه رجوع ايدوب كاغده نظر ايتدم ﴿ سبح لله ما في السموات والارض ﴾ يازلمش يعني سورۂ حديد يازلمش اوقودم ﴿ آمنو بالله ورسوله ﴾ ديو بيورديغي يره كلدمكه معناسي حق تعالى حضرتلرينه ورسولنه ايمان كتورك ديمكدر همان بوني اوقوديغم كبي «اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا رسول الله» ديدم مسلمانلر ايشيدوب سويندیلر وتكبير ايده رك طشره چيقديلر بن دخي رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه واردم صفا التنده اولان اوده اولورلردي ايچرو كيردم ايكي كيمسه قوللريمه ياپشديلر رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلري صالويرك ديو بيوردي صاليويرديلر واردم قارشوسنه اوتوردم قفتانلريمه ياپشوب بني كندودن يكا چكدي و « اسلم يا ابن الخطاب» ديو بيوردي يعني بنم يانمده اسلامه كل ديمك ايدي ودعا ايدوب « اللهم اهد قلبه » ديدي يعني يارب قلبنه سن هدايت ايله ديمكدر وهدايتك معناسي طوغري يول كوسترمكدر. اندن عمر ايدربنده كلمۂ شهادت كتوردم مسلمانلر شويله تكبير ايتديلر كه مكه نك صوقاقلرنده اشيدلدي واول زمانده بركشي اسلامه كلسه آشكاره ايده مز ايدي اسلامني صاقلر ايدي بن طشره چيقدم وبراز صاقلمز كيمسه يه واروب بن مسلمان اولدم ديو سويلدم همان بلند آواز ايله «الا ان ابن الخطاب قد صبأ» ديو چاغردي معناسي عمر اسلامه كلدي ديو خلقه تنبيه ايلدي. اندن كفار كلوب بنمله دوكوشمكه باشلديلر انلر بكا اوررلردي بن انلره اوررردم دايم وار ايدي كعبه حوليسنده طوررايدي كفارله بنم غوغامي ايشيدوب ندر شو غوغانك اصلي ديو سؤال ايلمش قصه يي خبر ويرمشلر اول دخي يكني صالوب سويلدي خلقي منع ايلدي اول كوندن تا حق تعالى حضرتلري اسلامه عزت ويرنجه متصل كافرلرله دوكوشردم اونلر بني دوكرلر ايدي بن انلري دوكر ايدم ديو بيوردي . ابن عباس رضي الله تعالى عنهما دن روايت اولنمشدر كه جبرائيل عليه السلام يا محمد كوكلر خلقي عمرك ايمانه كلديكندن شاد اولديلر ديو بيورمشدر. وقتا كه قريش طائفه سي اهل اسلامله وحضرت عمرك ايمانه كلمه سيله رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك عزت بولديغني كورديلر ارالرينه غايت اضطراب دوشدي. بر يره كلوب اتفاق ايتديلر كه پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلريني هلاك ايليه لر. بو تدبيرلري ابو طالبك سمعنه واصل اولدي همان بني هاشمي وبني عبد المطلبي جمع ايلدي رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريني ارالرينه آلوب حفظ ايتديلر حتى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك اقرباسندن ايمانه كلميانلر بيله رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه معاونت اوزره اولديلر. قرابت مقتضاسنجه جمله سي غيرته كلوب پيغمبريمز عليه الصلاة والسلامي قتل ايتمك استيان كافرلري منع ايدوب فتنه وفسادلريني رسول الله صلى الله تعالى وسلم حضرتلرينك اوزرندن دفع ايدرلر ايدي . آخر قريش طائفه سي كورديلر كه فكر فاسدلري مقتضاسنجه ظفر بوله مديلرينه مشاوره واتفاق ايتديلر وبر عهدنامه يازديلر كه من بعد بني هاشم وبني

راست كلدم دينلور (اى فجأته به) يعني بديهة ديمك فجأة ديمكدر

﴿ الحديث السابع ﴾

(حدثنا سفيان بن وكيع حدثنا جميع بن عمر وبن عبد الرحمن العجلي) عينك كسري و جيمك سكونيله عجله منسوبدر عربدن قبيلۂ عظيمه در (املاء علينا من كتابه) مصنف بيورر كه سفيان ديديكه جميع بزه كندي كتابندن قرائت ايتديكي حالده بو حديثي خبر ويردي (قال حدثني رجل من بني تميم من ولد ابي هالة زوج خديجة يكني اباعبدالله عن ابن ابي هالة عن الحسن ابن علي رضي الله عنهما) امام حسن رضي الله عنه حضرتلرندن راوي اولان ابن ابي هاله دن كنيه سي ابا عبدالله اولان ابي هاله اولادندن بني تميم قبيله سندن بر رجل بو حديثي بكا خبر ويردي ديدي . جميع معلوم اوله كه امام حسن رضي الله عنه حضرتلري رسول اكرم افنديمز حضرتلرينك سبطيدر . اهل جنت شبابنك سيديدر كنيه سي ابو محمددر . لقبي تقيدر هجرتك اوچنجي سنه سي

عبدالمطلب ایله معامله ایتمیه‌لر اصلا نه بیع وشرا ایده‌لر ونه قز ویروب قز آله‌لر
ونه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی کندولره تسلیم اولنمدین صلح قبول
ایده‌لر حاصل کلام بو سوزلری بر کاغده یازدیلر. یازان کیمسه‌نك الی قوریدی
بعضیلر منصور بن عکرمه یازدی دیدیلر بعضیلر دخی بغیض بن عامر یازمش ایدی
دیدیلر وکاغدی کتوردیلر یدنجی ییل محرمنك غرسنده کعبه‌نك ایچنه آصدیلر
ابولهبدن غیری جمیع بنی هاشم وبنی مطلب ابوطالبك یاننه جمع اولدیلر بو حال
اوزره ایکی اوچ ییل طوردیلر بعضیلر دخی زیاده طوردیلر دیمشلردر. بری برندن
شویله انقطاع اوزره اولدیلر که بونلره برنسنه آشکاره واصل اوله‌مزدی. روایت
اولنور که سورهٔ ﴿ والنجم اذاهوی ﴾ نازل اولدیغی زمانده رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری تلاوت ایدر ایکن ﴿ افرأیتم اللات والعزی ومنات الثالثة
الاخری ﴾ دیو بیوریلوب مشرکینك صنملری ذکر اولندیغی یره کلدیکی زمانده
ابلیس علیه اللعنه کلدی صنملری مدح طریقیله (تلك الغرانیق العلی وان شفاعتهن
لترتجی) دیو سویلیوب کفاره اشتدیردی. غرانیق غرنوقك جمعیدر وغرنوق ایکی
معنایه کلور بریسی برآق قوشدر که صوده اولور برمعناسی دخی شول یکیتدر که
آق اوله وکوزل انداملو اوله. والحاصل ابلیس علیه اللعنه اول پوتلری ذکر اولنان
نسنه‌لرك برینه تشبیه ایدوب وشفاعتلری رجا اولنور دیمش اولدی مشرکلر
بوسوزی ایشیدنجه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن صادر اولدی
صاندیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سوره‌نك آخرینه واروب
سجده آیتنی تلاوت ایلیوب سجده‌یه واردیغی کبی مشرکلر دخی سجده‌یه واردیلر
شویله صانمشلر ایدیکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انلرك صنملرینی
خیرایله یاداتمش اوله وبوخصوص خلق اراسنده شایع اولدی. ابلیس علیه اللعنه
مشهور ایلدی حتی حبش ولایتنده ایشیدلدی اکا کتمش اولان مسلمانلر شویله ظن
ایتدیلر که مکه مشرکلری جمله‌سی مسلمان اولوب رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلریله
نماز قلمش اوله‌لر. اورادن بعضیسی عجله ایله قالقوب مکه‌یه کلدیلر صکره‌دن حق
جل وعلا حضرتلری اول کلام باطل ابلیسك کلامی ایدیکنی بیلدیرمك ایچون
بو آیت کریمه‌یی انزال ایلدی ﴿ وما ارسلنا من قبلك من رسول ولانبی الا اذا تمنی
القی الشیطان فی امنیته ﴾ الآیة یعنی یامحمد بزسندن اول هیچ بر رسول وبرنبی
کوندرمدك الاشیطان انك تلاوتی اراسنه برنسنه القا ایلدی دیمکدر. حاصل کلام
جمیع پیغمبرلره واقع اولمشدر که تلاوت ایدرایکن انلرك کلاملری اراسنه شیطان
علیه اللعنه کندو کلامندن برسوز قاتمشدر. تاکم ایشیدنلر پیغمبردن صادر اولدی
ظن ایده‌لر و بوطریقله خلقی اضلال ایلیه اندن مشرکلر حال بویله ایدیکنی فهم
ایدنجه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه عداوتلری اولکندن زیاده
اولدی بز بونی صاندقکه الهمزی خیرله ذکر ایلدی انکیچون یانجه بیله سجده

رمضان شریفك اواسطنده
تولدایتدی. پدرلری امام
علی کرم الله وجهه شهید
اولدیغی ساعت قرق بیك
مقداری کمسنه کندودن
بیعت ایتدیلر. هجرتدن
قرق برسنه مرورندنصکره
امورخلافتی معاویه‌یه تسلیم
ایدوب رسول اکرمك
کلمات شریفلرینی تحقیق
ایچونکه بیورمشلر ایدی.
«ان ابنی هذا سید ولعل الله
یصلح به بین فئتین عظیمتین
من المسلمین» وقرق بش
تاریخنده عازم دار بقا
اولدیلر. نسل کریملری
حسن بن حسن وزیدبن
حسندن باقی ومنتشر اولدی
رضی الله عنهم اجمعین. امام
حسن حضرتندن راوی
اولان ابن ابی هاله‌دن مراد
ابی هاله‌نك خفیدیدر. میرك
شاه دیرکه اسمی هنددر پس
بومقامده ابن ابی هاله هندبن
هندبن هند درکه هنداول
راوی وهند ثانی ربیب رسول
اکرم وهند ثالث ابوهاله‌در
پس مذکور ابن ابی هاله‌دن
راوی اولان رجلدن مراد
عسقلانی دیدیکه. رجل
مذکور ابوعبدالله التمیمی
درکه احوالی چندان معلوم
دکلدر. فقط ابی هاله
اسباطندندر (قال سألت

ایلدك دیدیلر. ینه انواع فتنه وفساده باشلدیلر اندن مسلمانلر بردفعه دخی هجرت ایدوب حبش ولایتنه کتدیلر عمار بن یاسر برابر اولدیغی تقدیرجه بوکره کیدنلر سکسان اوچ ار واون سکز خاتون ایدیلر حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله عنه دخی حبشه کتمك نیتیله چیقمش ایدی «برك الغماد» دیدکلری موضعه واردیغی کبی حبشه کتمکدن فراغت ایدوب اوراده اولان قومك سیدی مالك بن دغنه نك حمایه سنده اولوب قالدی وانك قپوسی اوکنه برمسجد بنا ایدوب انده عبادته مشغول اولدی. نماز قیلدیغی زمانده مشرکلرك خاتونلری وجاریه لری کلوب بقارلر وتعجب ایدرلر حضرت ابی بکر رضی الله عنه غایت کوزی یاشلو کشی ایدی. قرآن اوقودیغی زمانده اغلامامغه مالك دکل ایدی بهر حال کوزلرندن یاش روان اولور ایدی قریش طائفه سی حضرت ابوبکرك بو حالنی ایشیدوب ابن دغنه یه خبر کوندردیلر بز بوکا قائل دکلز که ابو بکر مسجدنده آشکاره نماز قیله وعورتلریمز واوغلنجقلریمز واره لر وباقیشه لر جائز که اسلامه میل ایده لر اکر نماز قیلار ایسه اونده قیلسون اولمازایسه یانکدن کتسون دیدیلر. اولدخی بو سوزلری ابوبکر رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه نقل ایدنجه حضرت ابی بکر ایتدی بن سنك قومشولغکدن کچدم حق تعالی حضرتلرینك قومشیلغنه راضی یم دیدی . امام بخاری رحمة الله علیه بویله روایت ایتمشدر پس بوندن فهم اولنور که ابو بکر الصدیق رضی الله عنه اورادن قالقوب ینه مکه شهرینه کلمش اوله. اندن روایت ایدرلرکه مشرکلر کعبه ایچنده آصدقلری عهد نامه یی برکون آلوب بیرتمق ایستدیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری الهام الهی ایله بیورر اول کاغدك ایچنده نه یازلمش ایسه اسم اللهدن غیریسنی هب بوجك یمشدر کافرلرك بریسی واروب کاغدی ایندردی کوردیلر فی الحقیقة رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك بیوردیغی کبی هر نره سنده اسم الله وار ایسه قالمش کیرو قلانتی بوجك یمش وبو قضیه اونجی سنه ده واقع اولدی . رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك عمر شریفی قرق طقوز سنه سکز ماه اون بر کون اولدیغی کبی عمیسی ابو طالب دنیادن انتقال ایلدی . وفات ایتدیکی زمان سکسان یدی یاشنده ایدی . بعضیلر تاریخ نبوتك اونجی سنه سی شوالنده وفات ایتدی دیمشلردر . روایت ایدرلرکه وفات ایدرایکن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری: یاعم برکره کلمهٔ شهادت کتور قیامت کوننده سکا شفاعت ایده یم : دیدکده ابو طالب کوردیکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك کندویی مسلمان ایتمکه حرصی واردر : ای قرنداشم اوغلی اکر قریش طائفه سی اولوم قورقوسندن مسلمان اولدی دیمه یه لر ایدی سنی سویندرمك ایچون شهادت کتورردم دیدی . اولومی یقین اولدیغی زمانده عباس کوردیکه ابو طالب طوداقلرینی دپره در دکلدی ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه خبر ویروب: ای قرنداشم اوغلی والله قرنداشم

خالی) امام حسن رضی الله عنه بیوردی والدم فاطمة الزهرآء رضی الله عنها حضرتلرینك لام برادری اولان (هند بن ابی هاله) دن سؤال ایتدم . پس بو هنددن مراد رسول اکرمك ربیبی اولان هند بن ابی هاله که والده سی خدیجة الکبرادر . معلوم اوله که خدیجة الکبری رضی الله عنها رسول اکرم حضرتلرینه جمله دن اول ایمان کتوردیکی علما مابیننده متفق علیه در رسول اکرم حضرتلری یکرمی بش یاشنده وخدیجه نك قرق تمام اولمشدیکه مابینلرنده عقد ازدواج واقع اولدی . وهند مذکوره رسول اکرمك حجر تربیتلرنده نشو ونما بولدی ورسول اکرمك ابراهیمدن ماعدا ذکور واناث اولادی جمله سی خدیجه دن اولدی ورسول اکرمك تحت نکاحنده یکرمی بش سنه قالوب سنین عمری التمش بشنه بالغ اولدقده مکه ده نبوتك اونجی سنه سنده دار بقایه ارتحال ایتدی وجبل حجونده دفن اولندی رضی الله عنها (وکان وصافا) حضرت امام بیوردیکه هند مذکوره کا هو حقها برشیئی

سنك بيورديغك كلمهٔ شهادتی سويلدی. رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری
بن ايشتمدم ديو بيورديدی ابن اسحق بويله روايت ايدوب ابوطالب اولور ايكن ايمانه
كلدی ديمشدر. اما بوكا جواب ويرمشلردركه عباسك شهادتيله ابوطالب ايمانه
كلمشدر ديمك اولماز زيرا اول زمانده دخی عباس مسلمان دكل ايدی. اكر مسلمان
اوله ايدی رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری شهادتنی قبول ايلر ايدی
بن ايشتمدم ديو رد ايلمز ايدی. باوجودكه امام بخاری رحمة الله عليه سعيد بن
مسيبدن روايت ايتديكی حديث صحيح مقتضاسنجه ابوطالب كفرله كتديكی مقرردر
حتی آخر كلامی «علی ملت عبد المطلب» ديمك واقع اولمشدر كلمهٔ شهادت كتورمكدن
امتناع ايلدی رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری بيورديكه ياعم مادامكه
حق تعالی حضرتلری جانبندن نهی اولنميم سنك ايچون حق تعالی حضرتلرندن
مغفرت طلب ايدهيم ديو بيوردی. صكره بو آيت كريمه نازل اولديكه ﴿ ما كان
للنبی والذين آمنوا ان يستغفروا للمشركين ولو كانوا اولی قربا ﴾ معناسی پيغمبره
وسائر مؤمنلره مشركلر ايچون مغفرت طلب ايتمك يوقدر اكر يقين خصملری
دخی اولور ايسه ديمكدر. حاصلی رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم وكيرو قلان
مؤمنلر مشركلر ايچون استغفاردن نهی اولنديلر. اندن حق تعالی حضرتلری
رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينه بيورديكه ﴿ انك لا تهدی من احببت
ولكن الله يهدی من يشاء ﴾ يعنی تحقيقا يا محمد سن سوديكك كيمسه يه هدايت
ايده مزسن لكن الله تعالی ديلديكی كيمسه يه هدايت ايلر ديمكدر. بونلر دلالت ايلركه
ابوطالب كلمهٔ توحيدی سويلمامش اوله زيرا اكر سويلمش اوله ايدی حق جل وعلا
حضرتلری آنك ايچون استغفار ايتمكدن نهی بيورماز ايدی زيرا آيت كريمه آنك
حقنده نازل اولمشدر. عباس رضی الله عنهدن حديث صحيحده وارد اولمشدركه
ايتدی يا رسول الله ابوطالب سكا رعايت ونصرت ايدر ايدی وسنك ايچون ايللره
غضب ايدر ايدی هيچ بونلرك اكا نفعی وارميدر ديو سؤال ايتدی رسول الله
صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری بيورديكه «نعم وجدته فی غمرات من النار
فاخرجته الی ضحضاح» يعنی نعم نفعی واردر بن آنی جهنم آتشندن درين يرلرده
بولدمده صغوجق يره چيقاردم ديمكدر. حاصلی بكا ايتديكی خدمتلر مقابله سنده
عذابی تخفيف اولندی ديمكدر وحديث صحيحده دخی بيورلمشدركه «لعله تنفعه
شفاعتی يوم القيمة فيجعل فی ضحضاح من النار تبلغ كعبيه يغلی منه دماغه» يعنی
اومارمكه قيامت كوننده شفاعتم اكا نافع اوله دخی جهنم آتشندن برصغوجق يره
قونه كه آتش طوبوقلرينه چيقه آندن دماغی قاينيه ديمكدر. والحاصل بونلر دلالت
ايلركه حسناتی مقابله سنده كافرك عذابی تخفيف اولنه. شرح تنقيح قرافيده ايدر
كفار درت قسم اوزره در. بری بودركه نه قلبيله تصديق ايده نه لسانيله اقرار ايده.
بری دخی بودركه قلبيله تصديق ايدوب لسانيله اقرار ايتميه. بری دخی بودركه

وصف ايتمك عادتی ايدی.
زيرا حضرت امام رسول
اكرم حضرتلرينك اوصا
فنی هنددن سؤال ايتديكه
كنهی ايله بيان ايليه (عن
حلية رسول الله صلی الله
عليه وسلم) حليه حانك
كسری ولامك سكونيله
هيئت وشكل معناسنه در.
پس هند مذكوره رسول
اكرمك اوصافنی لايق
اوزره ضابطه وشرف
خدمتلريله مشرف اولد
يغندن ناشی شمائل كريملرينه
واقف اولمغله حضرت امام
اندن سؤال ايلدی (وانا
اشتهی ان يصف لی منها شيا)
امام بيورركه ابن ابی هاله
رسول اكرمك بعض
اوصاف جميله لرينی وصف
ايلمسنی ايستر ايدم (اتعلق
به) يعنی هند مزبوره حليهٔ
رسول اكرمی بيان ايتمسنی
ايستر ايدم تاكه اول وصفه
تشبث ايدوب آنی خزينهٔ
خيالمده حفظ ايليم وآنكله
تخلق ايليم. امام حسن
رضی الله عنه حضرتلری
رسول اكرم حضرتلرينك
انتقاللرنده سنی تميز كامله
بالغ اولميوب حفظ اشكال
وضبط صورته قادر اولمامغله
كلام مذكوری تكلم ايتدی
(فقال) هند بن ابی هاله

بیوردی (کان رسول الله
صلی الله علیه وسلم فخما)
یعنی رسول اکرم حضرتلری
حد ذاتنده عظیم القدر ایدی
(مفخما) رسول اکرم
صدور بنی آدمده معظم
وجمال پرکمالنه نظر ایلین
ناظرینک قلوبنده مفخم
ایدی (یتلالأ وجهه تلالؤ
القمر لیلة البدر) آیک اون
دردنجی کیجه سنده قمر
بغایت نورانی وتمام اولدقده
قمره بدر اطلاق اولنور.
یعنی رسول اکرمک وجه
کریملری غایت نورانی
ولامع اولمغله لیلهٔ بدرده
قمر لمعان ایدر کبی وجه
شریفلری لمعان واشراق
ایدر ایدی. معلوم اوله که
رسول اکرم احسن مخلوقات
والطف کائنات اولوب
هرکز عالمده اکا مماثل بر
موجود یوق ایکن چهرهٔ
بی نظیر وروی دلپذیرلرینی
قمره تشبیه عادت شاعران
اوزره مبنیدر. پس ابن ابی
هاله نک تشبیه مزبوردن
مقصودی حضرت رسالت
پناهک وجه شریفنک حسن
ولمعانی تعلیم وتمثیل طریقیله
سامعینک ذهنلرینه تفهیمدر

نظم

هم آنی ابن ابی هاله دیدی
بدر رخساری قمر کبی ایدی

لسانیله اقرار ایده قلبیله تصدیق ایتمیه. بری دخی بودر که قلبیله تصدیق لسانیله
اقرار ایده اما ایمانه لازم اولان اعمالی اذعان وقبول ایتمیوب رد وانکار اوزره اوله.
نتکیم ابوطالبدن روایت ایدرلرکه ایدردی تحقیقا بن بیلورمکه قرنداشم اوغلی
حقدر اکر قریش طائفه سنک عورتلری بنی تعییب ایتمیه لر ایدی بن اکا تابع اولوردم
وبر قصیده سنده دخی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک حقنده اول
یالان سویلمز وآندن قول باطل صادر اولماز دیمشدر. بونلر لسانیله اقرار وقلبیله
اعتقاد قسمندندر اما قبول واطاعت ایتمدیکی ایچون کافر اولدی دیمشدر. بعضیلر
روایتنده وارد اولمشدرکه ابوطالب وفات ایدر اولدقده اعیان قریشی جمع ایدوب
وصیت ایتدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی قریشه اصمارلیوب
ایتدی محمد بو طائفه نک ایچنده امیندر وعرب ایچنده صدیقدر آندن یالان صادر
اولماز بنم سزه وصیت ایده جکلریمی اول هپ جامعدر یعنی سزه بنم ایده جکم ارشاد
ونصیحتلری هپ اول ایتمکه قادردر وکتوردیکی دین اسلام بر نسنه درکه قلب قبول
ایلر. انکار ایدن لساندر والله بن کویا کوزمله کوررمکه طائفهٔ عربک فقرا
وضعفاسی وبادیه نشینلر واطراف عالم خلقی آنک دعوتنی قبول ایده لر سوزینی
تصدیق ایلیوب شاننی تعظیم ایلیه لر. غزالر وجهادلر ایدوب قریشک باشلری
قویروقلری اولسه کرکدر یعنی اطاعت ایتمیان اکابر واشرافی ذلیل وحقیر اولسه لر
کرکدر والحاصل یا جماعت قریش آکا عون ونصرت اوزره اولک والله آنک یولنه
کیدن طوغرو یوله کیدر آنک هدایتنه مقارن اولان سعادت بولور والله اکر
بن صاغ اولیدم اعدانک شر وشورینی آنک اوزرندن دفع ایدردم دیدی ووفات
ایلدی وبوندن اوچ کون صکره بعضیلر قولنجه بش کون صکره رمضان شریف
ایچنده ام المؤمنین خدیجه رضی الله عنها وفات ایلدی تاریخ نبوتدن اونجی سنه
ایچنده ایدی پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام بو سنه یی آکدیغی زمانده «عامة الحزن»
دیو ذکر ایدر ایدی. معناسی غم وغصه سنه سی دیمکدر. وخدیجه رضی الله تعالی
عنها رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله قول صحیح اوزره یکرمی بش سنه
دیرلک ایلشلر ایدی. آندن برقاچ کون کچدکدنصکره ام المؤمنین سودة بنت زمعه یی
نکاح ایلدی وابوطالبک وفاتیله قریش کفاری ینه انجتمکه باشلاینجه حضرت
خدیجه نک وفاتندن اوچ آی کچدیکی کبی که شوال آینک برقاچ کیجه سی قالمش ایدی
چیقوب طائفه کیتدی طائف دیدکلری مکه قربنده بر یردر برآی انده قرار
ایدوب اول یرخلقنک اشرافنی حقه دعوت ایلدی اعانه کلمدیلر واراذلرنده بعض
سفهایه وقوللرینه اشارت ایدوب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه
سوکدیررلر ایدی. موسی بن عقبه دن مرویدرکه آردنجه طاش آتارلر ایدی.
مبارک ایاقلرینه طوقنوب یاره لنور ایدی قاندن نعلینی بویانور ایدی. زیدبن حارث
رضی الله تعالی عنه بیله کیتمش ایدی. رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم

(حضرتلرینه)

حضرتلرینه کندویی پرده ایلر ایدی طاش کلدکجه رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه طوقنمسـون دیو قارشو طورر ایدی، طاشله آنك مبارك باشنی برقاچ یردن یاردیلر. امام بخاری وامام مسلم رحمة‌الله علیهما روایتلرنده وارداولمشدرکه عایشهٔ صدیقه رضی‌الله عنها برکون پیغمبریمز علیه‌الصلاة والسلام حضرتلرینه ایتدی هیچ احد غزاسی کوننده بلالی کون واقع اولدیمی سکا دیو سؤال ایتدی رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلری ایتدی والله سنك قومکدن برجفا چکدمکه احد غزاسنده اولان کفاردن آنی چکمدم ایدی شول زمانده که ابن عبد یالیل بن عبد کلالیه نفسمی عرض ایلدم یعنی نبوتمی بیلدیروب دینه دعوت ایلدم قبول ایتمدی دخی شویله محکم اضطرابله کتدمکه تا «قرن ثعالب» دیدکلری یره وارمینجه کندومه کلمدم اندن باشمی یوقارو قالدیردم کوردم بر بلوط اوزریمه سایه صالمش نظر ایتدم بلوط ایچنده جبرائیل علیه‌السلام طورر پس ندا ایدوب ایتدی یامحمد حق‌تعالی حضرتلری سنك آنلری دینه دعوت ایتدیکك ایشتدی ومقابله‌ده انلر سکا نه اصل سوز سویلدکلرینی ایشتدی وطاغلر موکلی اولان ملکی کوندردیکه نه‌استر ایسـك اکا امر ایلیه‌سن دیدی اندن اول ملك دخی بکا ندا ایدوب سلام ویردکدنصکره ایتدی یامحمد حق‌تعالی حضرتلری سنك قومك سکا نه‌سویلدیکنی ایشتدی وبن طاغلر ملکی‌یم بنی سکا کوندردیکه نه‌استر ایسك بکا امر ایده‌سن اکر دیلرایسك آنلرك اوزرلرینه ایکی طاغی بربرینه قاوشدیره‌یم دیدی بن راضی اولمادم بلکه رجا ایلرمکه انلرك صلبندن حق تعالی حضرتلری کندویه توحید وعبادت ایدوب شریك قاتمیـان کیمسه‌لری دنیایه کتوره بنم مرادم بودردیدم دیو بیوردی.

روایت اولنورکه رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم طائفدن دونوب کلور ایکن ربیعـه اوغللری عتبه وشیبه دیدکلری کافرلرك باغلری یاننـه اوغرادی رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلرینی کوروب ترحم ایتدیلر برصالقم اوزوم قوپاروب خدمتکارلری اولان عداس نام نصرانی ایله کوندردیلر رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وسلم حضرتلری مبـارك النی اوزادوب بسم‌الله دیوب صـالقمدن یمکه باشلدی عداس رسول‌الله حضرتلرینك یوزینه باقوب والله بوسوزی بودیار اهلی سویلمزلر دیدی رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلری سن قنغی دیاردن ونه‌دیندن سین دیدی عداس ایتـدی نینوی قریه‌سـندن برنصرانی‌یم دیدی رسول‌الله صلی‌الله علیه‌وسلم حضرتلری ایتدی یونس علیه‌السلامك قریه‌سندن ورجل صالح یرندن ایمشسك عداس سن یونسی نه‌بیلورسین دیدی رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلری بیوردیکه اول بنم قرنداشمدر اولدخی بنم کبی برپیغمبر ایدی همان عداس پیغمبریمز علیه‌الصلاة والسـلام حضرتلرینك الینه وایاغنه دوشوب مبـارك ایاقلرینی اوپدی اسلامه کلدی. علماء حدیثدن مرویدرکه طائفدن کلوز ایکن نخله دیدکلری یره کلدی دخی اول کیجـه انده قرآن اوقودی سورة الجنی تلاوت ایلردی نصیبین

لیلهٔ بدر اولیجق جرم قمر
نیجه رخشان ایسه اول عارض تر
شویله تابان ودرخشنده ایدی
مهر انور کبی تابنده ایدی
آفتاب رخ رخشان نبی
ماهتاب ایلر ایدی تیره شبی

نظم

حق نما آینه درروی نبی قرشی
نیجه تشبیه ایده‌یم وجهکه ماهی کنشی
رحم عالمدن آنك طوغمدی ماننده اشی
چون طوغوب طوتدی جهانی یوزینی حسنك کنشی

(اطول من المربوع) رسول اکرم حضرتلری معتدل القامه ایدی

نظم

کورمدی خازن باغ جنات
اویله بر سرو ملایم حرکات
نه عجب اولسه وسط قدررسول
امته واسطهٔ حق ایدی اول
کوییا اول رسلك پادشهی
کلبن حسن ایدی یاسرو سهی
باغ فردوسدن آنك بونی بیل
اولدی بالاسنه طوبی مائل

معلوم اوله‌که «اطول من المربوع» روایتی کأن ربعة من القوم دیمکدر. یعنی رسول اکرم حضرتلری کمال اعتدال قامت ایله قومدن ممتاز اولدیغیچون بوحدیثده اورته بویلودن اوزونجه دیو تعبیر اولندی

دیدکلری شهردن یدی نفر جن کلدیلر رسول‌الله حضرتلرینی دکلدیلر نتکیم حق تعالی حضرتلری کلام قدیمنده ﴿ واذ صرفنا الیک نفرا من الجن یستمعون القرآن ﴾ دیو حکایه بیوردیغی اولدر اما جن طائفه‌سی قرآن استماع ایتدکلرینک اولی بوذکر اولنان کیجه دکلدر بلکه تا ابتداء . وحی ده دکلمش ایدیلر نتکیم امام احمد رحمة الله علیه نقلنده ابن عباس رضی الله عنهمادن مرویدر که جن طائفه‌سی اول وحی دکلرلر ایدی برسوز ایشیدرلر ایدی دخی اون سوز کندو یانلرندن قاتارلر ایدی اول ایشتدکلری برسوز کرچک چیقاردی کیروقلانی یالان چیقار ایدی و رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مبعوث اولمادن جنلره نجوم آتلمزایدی صکره‌دن جنلر عادت قدیمه‌لرنجه کوکلر یوزینه وحی اشتمکه چیقدقلری کبی شهابلر آتیلوب طوقوندیغی جنی یاقغه باشلدی اندن کلدیلر بو خصوصدن ابلیس علیه اللعنه‌یه شکایت ایلدیلر شهاب آتیلوب بزی یقار اولدی بونک اصلی ندر بزم حالمز نیجه اولور دیدیلر ابلیس ایتدی بو ایش تهی دکلدر عالمده برحادثه ظهور ایتمشدر دیدی همان شیاطین عسکرینی اطراف عالمه پراکنده ایلدی یوقلادیلر کوردیلر که رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری نخله دیدکلری موضعده ایکی طاغ اراسنده نماز قیلر کلدیلر ابلیسه خبر ویردیلر ایتدی ایشته یریوزنده ظهور ایدن حادثه بودردیدی .

ابن ابی شیبه رحمة الله تعالی علیه نقلنده عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنهما بیورمشدر که رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری نخله‌ده ایدی قرآن اوقور ایدی جنلر کلوب استماع ایتدیلر دخی «انصتوا» دیدیلر یعنی بری برین اسکات ایدوب دکلمکه مشغول اولدیلر همان حق جل وعلا حضرتلری ﴿ واذ صرفنا الیک نفرا من الجن ﴾ آیت کریمه سنی انزال ایلدی بو روایتلردن فهم اولنور که بو دفعه جنلرک کلدیکندن رسول‌الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک خبری اولمیه کلوب دکلیه‌لر ودونوب قوملری اراسنه کیده‌لر اما بوندنصکره پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینه نیجه دفعه بری بری اردنجه ایلچیلر کوندرمشلردر نخله‌ده کلان جنلر یدی نفر جن ایدی . صاحب الروض یازدیغی اوزره بش نفرینک اسملری بونلردر که ذکر اولنور منشی، ناشی، شاصر، ماصر، احقب. ایکیسنک اسمی معلوم دکلدر. اندن رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری نخله‌دن قالقوب مکه شهرینه کلدی مطعم بن عدینک جوارنده قوندی ربیع الاول آینده برکیجه جبرائیل علیه السلام کلوب معراجه مسجد حرامدن مسجد اقصایه آلوب کتدیلر مسجد اقصادن یدی قات کوکلر اوستنه آلوب کتدی حق جل وعلا حضرتلرینی باش کوزیله مشاهده ایلدی اوراده بالذات بعض نسنه وحی اولندی وبش وقت نماز فرض اولندی اول کیجه ینه مکة اللهه کلوب معراجی ابوبکر رضی الله عنه حضرتلرینه خبر ویردی ابوبکر وسائر مسلمانلر تصدیق ایتدیلر کفار اینانمدیلر مسجد اقصانک نشانلرینی صوردیلر حق جل وعلا رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک کوزندن پرده‌یی رفع

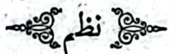
﴿ نظم ﴾

حضرت شارع خاص الخاصک
یعنی اولدر یتیم اخلاصک
دکل ایدی بویی هم شویله طویل
که اوله اندامی پریشان بونی بیل
متفرق اوله بالالقدن
شاه عرعر کبی اعضای بدن
سیر ایدن معجزه قامتنی
دیدی هب مدح ایدوبن حضرتنی

(واقصر من المشذب) غایت طویل اولوب لحمی ناقص ولاغر اولان کمسنه‌یه مشذب دینور. یعنی رسول اکرم زیاده طویل دکل ایدی قتیبی بیورر که مشذب متفرق معناسنه‌در . کویا غایت طویل اولان کمسنه‌نک اعضاسی بربرندن تفریق اولنمشدر (عظیم الهامة) رسول اکرم حضرتلرینک رأس شریفلری عظیم ایدی (رجل الشعر) رسول اکرم حضرتلرینک شعر شریفلری قیورجق ایله دوز مابیننده (ان انفرقت عقیصته فرقها) بو مقامده عقیصه‌دن مراد شعر رأسدر یعنی رسول اکرم حضرتلرینک رأس شریفنده اولان شعر شریفلری بنفسه ایکی بلوک اولسه خالی اوزره ابقا ومبارک باشلرینک ایکی جانبنه ارسال ایدر ایدی واول متفرق اولان شعری

ایتدی مسجد اقصایه نظر ایدوب بر برنشـانلرینی سویلدی . زهری رحمةالله علیه
قولنجه معراج بشنجی ییلده واقع اولدی دیمشلردر . امابوقول مقبول دکلدر زیرا
ام المؤمنین خدیجه رضی الله تعالی عنها ابتداء نبوتدن اون ییل کچدکدنصکره وفات
ایتمشدر وحضرت عایشه رضی الله تعالی عنهادن مرویدرکه حضرت خدیجه بش
وقت نماز فرض اولنمه‌دن وفات ایتدی دیوبیورمشدر. بوندن لازم کلورکه معراج
ابتـداء نبوتدن اون ییل کچدکدنصکره اولمش اوله ودخی معراجه متعلق تفصیل
اشاغیده کلور ان شاالله تعالی . حق سبحانه وتعالی وقتا کیم دین اسلامی اظهار ایدوب
وعده‌سنی انجاز قیلمغله رسولنه اعزاز مراد ایدندی برکون موسمده عقبه قربنده
مدینه جانبندن کلمش خزرج قبیله‌سندن برمقدار کیمسه‌یه راست کلدی سز کیملرسز
دیو سؤال ایلدی ایتدیلر بزخزرج قبیله‌سنده‌نز دیدیلر رسول الله صلی الله علیه وسلم
حضرتلری ایتدی برمقدار اوتورسه‌کز سزه بعض نسنه سویلسم اولمزمی دیدی
انلردخی نوله‌دیوب برمقـدار اوتوردیلر پیغمبریمز علیه الصلاة والسـلام بونلره
اسلام عرض ایدوب دینـه دعوت ایلدی وبرمقـدار قرآن عظیم تلاوت ایلدی
دکلدیلر وخزرج دیدکلری مدینه دیارنده بربیوك قبیله وانده برقبیله دخی واردرکه انلره
اوس دیرلر بوذکر اولنان ایکی قبیله چوقلق کیمسه‌لردر مدینه‌ده ساکن اولان یهود
طائفه‌سی بوقبیله‌لره نسبت آزایدیلر وبونلره مغلوب ایدیلر هر زمانده مابینلرنده
برنزاع اولسه یهود طائفه‌سی بونلره دیرلردیکه اشته یقین زمانده برپیغمبر کلسه
کرکدر چوق قالمدی بوکون یارین ظهور ایلر وبزاکاتابع اولوب قوت بولورز
دخی سزك حقکزدن کلورز دیرلر ایدی رسـول الله صلی الله تعالی علیه وسـلم
حضرتلری بونلری دینه دعوت ایدنجه نظر ایدوب یهود طـائفه‌سندن استمـاع
ایتدکلری اوزره پیغمبریمز صلی الله تعـالی علیه وسلم حضرتلرنده نبوت نشـانلرینی
کوردیلر و بری برلرینه ایتدیلر یهود بزدن اول پیغمبر صلی الله تعـالی علیه وسلم
حضرتلرینك خدمتنه یتشه‌مدیلر دیو شـاد اولدیلر اوراده التی نفر کیمسه ایمانه
کلدیلر جله‌سی خزرج قبیله‌سندن ایدیلر بریسی ابوامامه اسعدبن زراره‌ایدی بری
دخی رافع بن مالك ایدی بری دخی عوف بن حارث ایدی بری دخی قطبة بن عامر ایدی
بری دخی عقبة بن عامر ایدی بری دخی جابر بن عبدالله بن ریاب ایدی بعض علما جابر بن
ریاب یرینه عبادة بن صامت ایدی دیمشلردر . آندن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری بونلره ایتـدی سز شمدنکرو بکا معاونت ومظاهرت اوزره اولور-
میسزکه بن حق سبحانه و تعالی حضرتلرینك رسـالتنی خلقه تبلیغ ایده‌یم دیدی
بونلر ایتدیلر یارسـول الله معلوم شریفك درکه زمان قدیمده بزم مابینمزده یوم
بعاث واقع اولوب آنده جنکلر ایتمشزدر حالا بزم ارامزده عداوت ثابتدر ینه
اوس وخزرج قبیله‌لری بری بریله کاکان دشمندر سن بزم ارامزه بوحالت طورر
ایکن کلدیکك تقدیرجه بزسکا معاونت ایده‌مه‌یز هله بوسنه بزه دستور ویر

جمعـه تقیـد ایتمزلر ایدی (والا) یعنی موی مبارکلری بنفسه متفرق وایکی بلوك اولمسـه (فلا) یعنی شعر شریفلرینی تفریق وباشلر ینك ایکی جانبنه ارسـال ایتمیوب مجمـوع اولدیغی حال اوزره ترك ایدرلر ایدی. حاصلی کشاده‌اولان شعرك عقصی ومعقوص اولان شـعرك فتحی ایله تقید بیورمزلر ایدی

 نظم

اتفاق ایتدیلر اشراف عرب
که اوشاه رسلك صاچلری هب
سمع پاکینـه چو تار عنبر
باصبرابر کورنوردی اکثر
هم اول افلاك جمالك ماهی
زلفنی درت بولردی کاهی
ایکی جانبـدن ایدوب ایکی بلوك
دوش پاکینه براغیردی چوزك
کاه اوکیسولر ایچنده کوشك
چیقاروب خلقك آلوردی هوشك
کاه اول طرهٔ عنبر نسبی
دوشرردی قولنی اوزره نبی
بوینونك نوری ایدردی هر آن
تااوزلفك آره‌سنده لمعان

(یجاوز شعره شحمة اذنیه اذاهووفره) یعنی رسول اکرم شعر شریفلرینی تکثیر ایتـدیکی وقتـده مبارك قولقلری یومشاغنی تجاوز ایدر ایدی (ازهراللون)

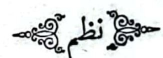
وارهلم قبيلهلريمز اراسنه كيدهلم اولهكه حق تبارك وتعالى مابينمزده صلح ميسرايليه
سن بزه ايتديكك دعوتى وارهلم بزده اونلره ايدهلم اميددركه حق تعالى حضرتلرى جمله
مزى سكا معين ايليه شويلهكه اوس ايله خزرج باريشوب هپ سكا تابع اولهلر
هيچ دنياده سندن عزتلو بركيمسه اولماز هله بوسنه وارهلم كيدهلم نيجه اولور كورهلم
دخى كلهجك موسمده سنكله ينه بولوشهلم ديديلر دونديلر ينه مدينهيه كيتديلر .
روايت اولنوركه مدينهيه واروب رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك
خبرينى كتورديلر مدينه شهرنده شويله اولديكه پيغمبريمز عليه الصلاة والسلامك
خبرى سويلنمدك براوقالمدى كلهجك سنه اولديغى كبى ينه موضع مذكورده اونايكى
كيمسهيه راست كلدى بش كيمسهلرى كچن سنه كلنلرك جابر بن عبدالله دن غيريسى
ايدى ويدى نفرى معاذبن حارث وذكوان ابن عبد قيس ايديكه بوهمان ايمانه
كلوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريله مكهده قالدى هم مهاجريندن
وهم انصاردندر ديلمشدر احد غزاسنده شهادت ميسر اولدى وعبادة بن صامت
وابو عبدالرحمن يزيد بن ثعلبه وعباس بن عبادة بن نضله ايديلر بونلر دخى خزرج
قبيلهسندن ايديلر ايكى كيمسهده اوس قبيلهسندن وارايدى بريسى ابوالهيثم بن تيهان
برى دخى عويم بن ساعده ايدى پس بويدى نفر دخى ايمانه كلوب بيعة النسا اوزره
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريله مبايعه ايتديلر . وبيعة النسا بودركه
فتح مكهده نازل اولمش ايدى يعنى من بعد حق تعالى حضرتلرينه شرك كتورميهلر
واوغرولق ايتميهلر وزنا ايليهلر وقتل اولاد ايتميهلر وكيمسهيه بهتان وافترا ايتميهلر
حق تعالى امر ايتديكى نسنهلرده عصيان ايليهلر وهرحالده سمع وطاعت اوزره اولهلر
يعنى كلام حقى ايشيدوب اطاعت ايدهلر عناد ومخالفت ايتميهلر آندن رسول الله
صلى الله عليه وسلم حضرتلرى بيورديكه هركيم بوعهده وفا ايليه حق سبحانه وتعالى
حضرتلرى انى جنته ادخال ايلر وهركيم مخالفت ايلرسه آنك ايشى الله تعالى نك
ارادتنه مفوضدر ديلرسه عذاب ايدر وديلرسه عفو ايدر ديو بيوردى يعنى ايمانه
كلدكدنصكره كناه اشلمكله ينه كافر اولماز الله تبارك وتعالى حضرتلرى عفو ايتمك
جائزدر ديمكدر آندنصكره ذكراولنان مسلمانلر دونديلر مدينهيه كيتديلر بومرتبهده
دخى قتال فرض دكل ايدى ومدينهده اولان مسلمانلرك رئيسلرى اسعد بن زراره
رضى الله تعالى عنه ايدى آندن اوس وخزرج قبيلهلرى مكتوب يازوب رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه كوندرديلر كنديلره قرآن عظيم تعليم ايدهجك
بركيمسه ايستديلر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم دخى مصعب بن عمر رضى الله
تعالى عنه حضرتلرينى انصاره قرآن اوكردوب سائر آداب اسلاميه تعليم ايتمك
ايچون مدينهيه كوندردى مصعب واردیغى زمانده مدينهده اهل اسلام قرق كشى
اولمشلر ايدى صكره د آنك النده چوق كيمسهلر مسلمان اولديلر بونلرك اراسنده سعد
بن معاذ واسيد بن حضير رضى الله عنهما دخى اسلامه كلديلر ومذكورلر اسلامه

ابن حجر بيوركه حجرت ايله
مخلوط اولان بياضه ازهر
ديرلر. يعنى رسول اكرم
حضرتلرينك لون شريفلرى
احسن ايدى

نظم

اتفاق ايتدى بومعنيده امم
ازهر اللون ايدى فخر عالم
مصحف حسن ايدى اول وجه جميل
خط رخسارهسى نص تنزيل
وجه براقنك اصحاب صفا
حمرتى غالب ايدى دير حق
كل يوزندن اوتانوب آب حيات
مسكنك ايتدى وراى ظلمات

(واسع الجبين) جبههنك
يمين وشمالنده صدغ ايله
حاجب مابيننده اولان مو.
ضعه جبين ديرلر . يعنى
رسول اكرمك جبينى كشاده
وطولاً وعرضاً ممتد
وكشيده ايدى

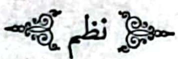

نظم

يعنى اول جبههٔ خورشيد اثر
نته كيم چشمهٔ مهر خاور
واسع پاك ضيا كستر ايدى
فلك حسننه مه انور ايدى
آنك ايتمشدى جذب خالق
كرمندن يوزك آق آنك آچق
نه عجب اولسه اكر جبههٔ پاك
روشنا بخش عيون افلاك
نص تنزيل ملاحتده عيان
والضحى ايدى شريف آلنى همان

(ازج الحواجب) بعضلر
طرفى طويل اولان حاجبده

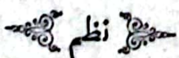
کلکله جمله بنی عبدالاشهل طائفه‌سی ارلری وعورتلری برکونده اسلامه کلدیلر همان اصرم دیدکلری کیمسه‌که اسمی عمروبن ثابتدر اول قالمش ایدی اولدخی احد غزاسنده جنك کونی ایمانه کلوب کفارله محاربه ایلدی الله تعالی‌یه برسجده قیلمدن شهادت میسر اولدی. رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم اصرم اهل جنتدن اولدی دیو خبر ویردی وذکر اولنان بنی عبدالاشهل برمبارك قومدرکه هرکز ایچلرندن برمنافق قوپمامشدر جمله‌سی خالص ومخلص مسلمانلر ایدیلر رضی‌الله تعالی عنهم اجمعین. آندن اوچنجی سنه موسمی اولدیغی کبی ذی‌الحجه آینده ایام تشریق اورته‌سنده ینه ذکر اولنان.عقبه‌ده اهل مدینه‌دن یتمش نفر کیمسه کلوب رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایله ملاقات ایلدیلر بعض علما قولنجه یتمشدن برقاچ کیمسه زیاده ایدی ارالرنده ایکی خاتونده وارایدی اول محلده فخر عالم صلی‌الله تعالی علیه‌وسلم ایله شویله عهد ومیثاق ایلدیلرکه بوکوندنصکره کندی نفسلرینی وخاتونلرینی واوغللرینی هرنه‌دن صاقنورسه رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی دخی آندن صاقنه‌لر وهرکیمکه اول حضرتله عداوت اوزره اولورسه اکا قلنج اوره‌لر رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه‌وسلم حضرتلرینك یولنه عرب وعجمله جنك ایده‌لر . روایت اولنورکه بوعهدله اولا الینی رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مبارك الینه قویان براء بن معرور رضی‌الله تعالی عنه ایدی . بعضیلر قولنجه ابوالهیثم ایدی. بعضیلر دخی اسعد بن زراره ایدی دیمشلردر رضی‌الله تعالی عنهما. بومرتبه‌دن صکره کفارله قتال ایتمکه حق تبارك وتعالی حضرتلری جانبندن اذن اولنوب ﴿ اذن للذین یقاتلون ﴾ آیت کریمه‌سی نازل اولدی ورسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ذکر اولنان مسلمانلرك ارالرندن اون ایکی کیمسه‌یی باقیسنك اوزرلرینه نقیب نصب ایتدی . ابن اسحق رحمة‌الله علیه ایدر پیغمبریمز علیه‌الصلاة والسلام حضرتلرینك ذکر اولنان قومله بیعتلری قریش کفارندن کزلی ایدی . مکهٔ مکرمه‌ده اولان صحابهٔ کرامه امر ایلدیکه هجرت ایدوب مدینهٔ منوره‌یه چکیله‌لر همان اصحاب کرام رضی‌الله تعالی عنهم بلوك بلوك مکه‌دن چیقدیلر ومدینهٔ منوره جانبنه روان اولدیلر کندوسی مکه‌ده قالوب حق تبارك وتعالی حضرتلرندن اذن وارد اولمغه منتظر ایدی . روایت اولنورکه مهاجرین ایچنده جمله‌دن اول هجرت ایدوب مدینه‌یه کیدن ابوسلمة ابن عبدالاسد رضی‌الله عنه ایدی عقبه‌ده اولان بیعتدن بریبل مقدم حبش ولایتنه کیتمش ایدی مکه‌یه کلدی وقریش کندوسنی انجتدیلر وانصار قومندن بعض کیمسه‌لر اسلامه کلدکلرینی ایشیدنجه همان مدینه جانبنه چیقوب کیتدی آندنصکره عامر بن ربیعه خاتونی لیلی ایله کیتمشلر ایدی . آندنصکره عبدالله بن جحش کیتدی آندنصکره جاعت جاعت چکیلمکه باشلدیلر چوق کیمسه کتدیلر . آندنصکره حضرت عمر بن الخطاب وقرنداشی زید وعیاش بن ربیعه جمله‌سی یکرمی نفر کیمسه

تقوس وجیده‌لکه ازج دیدیلر. بعضلر حاجبلرك رقیق اولوب کوز قویرو. غنه منتهی اولنجه ممتد اولمسنه ازج دیدیلر. حاجب فارسیده ابرو ترکیده قاش دیمکدر

نظم

بویله نقل ایتدحکیم ابن‌حزام
خم ابروی رسول علام
کوسترشده‌یدی هلالیله شریك
ماه نو کبی طویل و باریك
چکمه پرکار ازل آ که مثال
قاشی پرکارینه بکزردی هلال
سورهٔ فتح‌ایدی اول حلیهٔ ماه
مد ابروسی ایدی بسم‌الله
قاب قوسین تذکرده عیان
غرض اول قاشی کمان‌ایدی همان
قاشلرك وصف ایده‌من اهل مقال
صرف ایدرسه نه قدر اینجه خیال
تیغ توحید ایدی ابروی رسول
کورینوردی ایکی سیف مسلول
حاصلی اینجه وطولانی ایدی
کوییا دستهٔ ریحانی ایدی

(سوابغ) کامل وتام معناسنهٔ یعنی رسول اکرم حضرتلرینك ابرولری بغایت طویل ورقیق ومقوس وزیاده کامل وتام وبری برینه ملاق اولمغه قریب اولمش لکن ملاقی اولمامش ایدی

نظم

بی قرن ایدی هم اول بدرجبین
نته هم آینهٔ شرع مبین

دوه‌لره بینوب کیتدیلر ومدینهٔ منوره‌یه کلدیلر «عوالیده» قوندیلر بونلردنصکره حضرت عثمان بن عفان رضی الله عنه چیقدی والحاصل مکه شهرنده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك یاننده حضرت ابوبکر الصدیقله حضرت علی بن ابی طالبدن غیری کیمسه قالمدی حضرت ابوبکر رضی الله عنه دخی کیتمکه اجازت ایستدکجه قاتلان یاابابکر عجله الله بن رجا ایدرمکه حق تبارك وتعالی حضرتلری سنی بکا یولداش ایلیه دیو بیوررلر ایدی. حضرت ابوبکر دخی اول رجا اوزره ایدی آندن برکون قریش طائفه‌سی مکه‌ده «دارالندوه‌ده» جمعیت ایلدیلر ابلیس علیه اللعنه دخی نجد قومندن بر پیر صورتنه کیردی و «دارالندوه» ده قریشله بیله مشورتده حاضر اولدی والحاصل اول کون طانیشق ایتدیلر تدبیرلری بونك اوزرینه مقرر اولدی‌که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی قتل ایده‌لر همان جبرائیل علیه السلام کلدی یامحمد قریش قومی بویله تدبیر ایتدیلرکه سنی قتل ایده‌لر ایمدی بو کیجه سن اولکی یتاغکده یاتمه دیو تنبیه ایلدی آندن کیجه اولدیغی کبی کفار رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قپوسنه جمع اولدیلرکه اویقویه واردیغی زمانده کیره‌لر هلاك ایده‌لر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دخی حضرت علی بن ابی طالبی کندو دوشکی اوستنه یاتوردی و کندوسی سورهٔ یس باشلدی ﴿ وجعلنا من بین ایدیهم سدا ومن خلفهم سدا ﴾ آیت کریمه‌سی آخرینه وارنجه اوقودی و طشره چیقدی طوران کافرلرك باشلرینه بر آوج طپراق صاچدی و استدیکی یره کتدی ملعونلر کور کبی باقوب طوردیلر پیغمبر عزیز علیه الصلاة والسلامی کوره‌مدیلر صکره‌دن بر کافر کلوب طورانلری کوردی و بونده نه طوررسکز دیدی ایتدیلر محمدی کوزه‌دیرز ایتدی والله محمد چیقدی استدیکی یره کتدی سز کوره‌مامشسکز. ابن عباس رضی الله عنهما روایت ایلشدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری طپراق صاچدیغی زمانده هرکیمه طوقندیسه بدر غزاسنده انلر قتل اولندیلردیمشدر بو مرتبه دنصکره رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه دخی هجرت ایلمکه اذن وارد اولدی. ابن عباس رضی الله عنهمادن مرویدرکه اذن ویرلمك بو آیت کریمه ایله واقع اولمشدرکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری کلام قدیمنده بیورر ﴿ وقل رب ادخلنی مدخل صدق واخرجنی مخرج صدق واجعل لی من لدنك سلطانا نصیرا ﴾ روایت مذکوره اوزره معناسی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه امردرکه بویله دعا قیله یارب بنی رضانیله وخوشلغله مدینه شهرینه ادخال ایله ورضا وآسانلقله مکه‌دن اخراج ایله وسنك قتکدن بر حجت و برکه شو مخالفت ایدنلر اوستنه بکا یاردمجی اوله دیمکدر. ائمهٔ حدیثدن حاکم رحمة الله علیه ایدر رسول الله حضرتلرینك مکه‌دن چیقدیغی انصارله عقبه‌ده بیعت ایتدکدنصکره اوچ آی یاخود اوچ آیه قریب زمان ایدی وبوندن غیری روایات دخی وارد

اول کوزل قاشلری محرابی آنك
قبله‌کاهی ایدی هپ دنیانك
قیدینه صید قلوبك یامکر
ایکی قلاب ایدی اول ابرولر
غمزه‌نك بوکدی بلن بی تکلیف
کوکده اول خنجره ابروی شریف

(فی غیر قرن) ابرولر بری برینه متصل اولمغه قرن اطلاق اولنور. یعنی رسول اکرم حضرتلرینك ابرولری چاتق دکل ایدی. رسول اکرم حضرتلرینك ابرولری وصفنده صحیح اولان بو روایتدر. امام معبد روایتنده رسول اکرم حضرتلرینك ابرولری بر برینه متصلدر دیدی. توضیح بودرکه ظاهرا رسول اکرمك ابرولری بربرینه متصل کورینوردی لکن امعان نظر اولندقده ایکی ابرولری مابیننده بر فرجهٔ رقیقه محسوس اولور ایدی. پس ابروی همایون بحسب الظاهر بربرینه مقرون وبحسب الواقع غیر مقرون ایدی

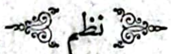
نظم

دخی مالك بن ابی هاله دیدی
ماه نو کبی آچیق قاشلی ایدی
ایکی ابرولرینك آره‌سی هم
سیم خالص کبی ایدی هردم
قاشلر بن آره‌سین ایتمشدی خدا
اوچ افلاك شریعتده سها

اولمشدر. وینه حاکم رحمة الله علیه بیورمشدر که رسول الله صلی الله علیه وسلم دوشنبه
کونی چیقدی ودوشنبه کونی مدینه‌یه کیردی دیو اخبار تواتر بولمشدر. اما محمد بن
موسی خوارزمی ایدر چیقدیغی پنجشنبه کونی ایدی. لکن بعض علما بوایکی روایت
بیننی توفیق ایدوب بیورمشلردرکه مکه‌دن پنجشنبه کونی چیقدی اما اوچ کیجه
مغاره‌ده یاتدی جمعه کیجه‌سی سبت کیجه‌سی یکشنبه کیجه‌سی یاتدی. دخی دوشنبه
کیجه‌سنك ایچنده مغاره‌دن چیقوب یوله کیردیلر ونبوت ویرلدکدنصکره بو تاریخه
کلنجه اون سنه‌دن زیاده کچمش ایدی. وابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنه ایله
یولداش اول دیو جبرائیل علیه السلام امر ایتمش ایدی. آندن فخر کائنات
علیه اکمل التحیات افندیمز علی بن ابی طالب کرم الله وجهه‌یه ایتدی یاعلی ایشته
بن الله تبارك وتعالی حضرتلرینك امریله مدینه‌یه کیدیورم سن برقاچ کون بوراده
قال بنده اولان امانتلری صاحبلرینه تسلیم ایله وآردمجه سنده کل دیدی آندن
کندوسی حضرت ابوبکرك اوینه کلدی اویله زمانی ایدی حضرت ابوبکره رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك تشریفلرینی خبر ویردیلر ایتدی نه عجب بوزمانده
کلدی والله بووقت کلدیکنك براصلی واردر دیدی همان پیغمبریمز علیه الصلاة
والسلامه یارسول الله ایچرو بیور دیدیلر واول زمانده حضرت عایشه رضی الله عنها
آنده ایدی یا ابابکر یانکده کیمسه وارایسه کیتسون بیوردی حضرت ابوبکر
یارسول الله انام آتام سکا فدا اولسون بیاندن کیمسه یوقدر سنك اهلکدر دیدی.
آندن ایچرو کیروب بیوردیکه یا ابابکر بکا اذن ویرلدیکه مدینه‌یه کیدم حضرت
ابوبکر بن بیله کیدرمی‌یم یارسول الله دیدی اول دخی نعم دیو بیوردی حضرت
ابوبکر ایتدی ایمدی یارسول الله ایکی بینه‌جك دوه‌م واردر بریسنی سن آل دیدی.
پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام ایتدی یاابابکر بخشیش الملازم بهاسیله قبول ایتدم
دیوب دوه‌یی آلدی وبهاسنی ویردی وابوبکر حضرتلرینك نیجه دفعه بخشیشینی
قبول ایتمش ایکن بوکره دوه‌یی اقچه ایله آلدیغنك وجهنده بیورمشلردرکه مراد
شریفی کندو نفسیله ومالیله کیدوب فضائل هجرتی تکمیل ایتمك ایدی. تاکه اتم
احوال اوزره واره کیمسه‌نك معاونتیله اولمیه ومالی قاریشمیه‌یه. عایشه رضی الله عنهادن
مرویدرکه همان عجله ایله بونلره لازم اولان اثوابی حاضرلدق وبرسفره ایچنه
برمقدار طعام قویوب اغزینی باغلدق عبدالله بن اریقط دیرلر برکافر وار ایدی.
قولاغوزجیلقده ماهر ایدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری آنی
اجاره ایله قلاغوز طوتدی دوه‌لری واثوابی اکا تسلیم ایتدیلر وعامر بن فهیر آدلو
خدمتکارلرینی دخی بیله کوندردیلر واصمارلدیلرکه اوچ کوندنصکره دوه‌لری ثور
طاغنده مغاره قربنه کتوره‌لر. آندن بونلر دوه‌لرله ایزلرینی شاشیرتمق ایچون چیقوب
دریا جانبنه کیتدیلر. پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام دخی حضرت ابوبکرایله چیقوب
مغاره‌یه طوغری کیتدیلر. روایت اولنورکه چیقوب کیتدکلرینی حضرت ابوبکرك

قاشنك کوشهٔ پیچ وتابی
جامع حسنك ایدی محرابی

(بینهما عرق یدره الغضب)
عرق عینك کسری وراءنك
سکونیله فارسیده رك وترکیده
طمر معناسنه‌در لکن عرق
مجوف ودم ایله مملو اولمیان
طمردریعنی رسول اکرمك
ایکی ابرولری مابیننده برطمر
وارایدیکه غضب اول طمری
تحریك ایدوب حین حلملر-
نده اول طمر محسوس دکل
وقت غضبلرنده نمایان
اولوردی

 نظم

دخی سیمای شریفنده آنك
بیلنوردی غرضی اول شاهك
نور ایدی آینهٔ وجه نبی
ظاهر اولوردی رضاو غضبی
کندو نفسی ایچون اول پاك نسب
ایتمدی کمسه‌یه عمرنده غضب
اولمدی هرکز او لعل نایاب
هیچ کمسه‌یله جهانده شکراب

(اقنی العرنین) عینك کسری
وراءنك سکونی ونونك کسری
بعده یا بعده نون ایله عرنین
برون معناسنه‌در وعرنین
برونك ایکی قاش بولشدیغی
برك آتنده اولان جانبیدرکه
قوت شم آنده‌در. اقنی انفك
عرنین دینلدیکی محل فی
الجمله مرتفع اولمسیدریعنی
رسول اکرم حضرتلرینك
انف شریفنك حاجبینك
مجمعنه قریب اولدیغی یر

اونده اولنلرله حضرت علیدن غیری کیمسه اصلا بیلمز ایدی وچیقدقلرینی کفار
کورمسونلر دیو اوك اول برجانبنده‌اولان پنجره‌دن چیقدیلر قپودن چیقمدیلر ایدی.
روایت اولنور که قریش طائفه‌سی بونلری ایرتسی کون کورمینجه مکه شهرینك
ایچنده اشاغی یوقاری آراشدردیلر وهرطرفه آدملر کوندردیلر بونلرك چیقوب
کیتدکلری قریش طائفه‌سنه قتی کوچ کلدی هرکیم بولوب دوندررسه اکا یوز ناقه ویره‌لم
دیدیلر. والحاصل ثورطاغی جانبنه کیدن آدملر یولده ایزلرینی کوروب تاطاغ اوستنه
چیقنجیه ده‌قدر ایزی سوردیلر بونلر دخی مغاره‌نك ایچنه کیردکلری کبی حق تعالی
حضرتلرینك امریله قپوسنك اوکنه برجفت کوکرچین کلوب یمورطه براقدیلر
واورمجك دخی قپونك اغزینه‌او یایدی قریشك اشقیا وبدبختلری سلاح وایشقلریله
طاغك هرطرفنی طولاشوب مغاره قپوسنه کلدیلر باقدیلر یمورطه‌لریله کوکرجینلری
واورمجکی کوردیلر بورایه آدم کیرمیشه بکزه‌مز دیدیلر بریسی ایتدی هله برکره
ایچرو کیروب نظر ایده‌لم بلکه بونده اوله‌لر دیدی. امیة بن خلف دیدکلری ملعون
ایتدی کورمز میسکز بونده محمد طوغمازدن اول اورمجکلر یوه یاپمش وکوکرچینلر
یمورطله‌مش دیدی والحال مغاره قپوسنده بوحالتلر وارایکن ایچرو کیروب یوقلمغی
حماقت عد ایدوب هیچ کیمسه کیرمکه اقدام ایده‌مدی دونوب کیتدیلر. حدیث صحیحده
انس بن مالکدن مرویدرکه ابوبکر الصدیق رضی الله عنه ایتدی اکر کفارك بریسی
ایاقلرینه نظر ایده ایدی بزی کورر ایدی. رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردی‌که یاابابکر سن نه ظن ایلرسك اول ایکی کشینك خصوصنده که اوچنجیسی
حق تعالی حضرتلری اوله دیو بیوردی یعنی حق تعالی حضرتلری یولداش اولنجه
کفاردن ضررمی کلسه کرك ایدی دیمکدر ینه ابی بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرندن
منقولدرکه ایتدی مغاره ایچنده نظر ایتدم رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضر-
تلرینك مبارك ایاقلری قنامش اغلدم وبیلدمکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری یالك ایاق یورومك وجفا چکمك معتادی دکل ایمش دیدی. روایت
ایدرلرکه ابی بکر الصدیق رضی الله عنه کندولر اردنجه کلان کفاری کورنجه حزنی
مشتد اولدی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری ایچون قتی محزون اولوب
کلی اضطرابه دوشدی ایتدی اکربنی قتل ایدرلرایسه بن یالکز برکیمسه‌یم اماسکا
برضرر یتشدیررلرایسه جمیع امت هلاك اولمق لازم کلور دیدی رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم یاابابکر ﴿ لاتحزن ان الله معنا ﴾ دیدی یعنی یاابابکر محزون اولمه
تحقیقا حق سبحانه وتعالی بزمله در بیوردی بوندن مراد عون ونصرتی بزمله
در دیمکدر. ائمهٔ حدیثدن ابونعیم رحمة الله علیه نقلنده عطاء بن میسره رضی الله تعالی
عنهدن مرویدرکه اورمجك پیغمبرلر اوستنه ایکی کره پرده چکمشدر برکره داود
علیه السلام اوزرینه چکمشدر اول زمانده که طالوت آراشدیرر ایدی. برکره
دخی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری غارده ایکن چکدی دیو بیوردی

(روایت)

سهل یوکسك ایدی

﴿ نظم ﴾

شولقدر خوب ایدی اول
انف شریف
ایده‌مز اهل معارف تعریف
هم اوبینی قاشی مابینی ایله
کاف‌ها شکلی ایدی عینی ایله
سدره‌دن آیرلیجق روح امین
کل کبی قوقوسن آلوردی همین
دائم ایلردی اودولتله مشام
قرب حق رایحه‌سن استشمام

(له نور یعلوه) رسول اکرم حضرتلرینك انف شریفلر-ی ایچون برنور وارایدیکه انفه عالی اولمشدی (یحسبه من لم یتأمله اشم) اشم انفك قصبه‌سی بلند واعلاسی هموار واوجی پست اولمقدن عبارتدر یعنی رسول اکرم حضرتلرینك انف سعادتنه کاهو حقه نظر وتأمل ایتمدن وهلهٔ اولیده نظر ایدن کمسنه رسول اکرمی اشم ظن ایدردی. اماامعان نظردن صکره اقنی اولدقلرینه عالم اولورلردی

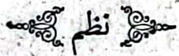
﴿ نظم ﴾

مه جبین‌دی اونی نور شریف
خوب وهموار ایدی موزون لطیف
حاجبینینه قریب اولدیغی بر
پرسهل یوکسك ایدی دیرجابر
کورینوردی اونی العربی
قرشودن مرتفع الانف کبی
انی ایتمشدی خدای متعال

روایت مشهوره بودرکه غارده اوچ کیجه یاتدیلر. اما بعض روایتده اون کوندن
زیاده یاتدی دینلمشدر . عبدالله بن ابی بکر رضی الله تعالی عنهما کیجه ایله کلوب
بونلرله یاتار ایدی اول کون قریش ایچنده واقع اولان حوادثدن خبر ویرردی
ینه صباح قرا کلغنده مکه‌یه کلور ایدی هیچ کیمسه حالنه واقف اولماز ایدی خلق
مکه‌ده یاتدی صانورلر ایدی . روایت اولنورکه رسول‌الله صلی الله تعالی علیه‌وسلم
ابوبکرالصدیق رضی‌الله تعالی‌عنه ایله‌مغاره‌دن چیقوب مدینه جانبنه متوجه‌اولوب
کیدرکن یولده «قدید» دیدکلری موضعه اوغرادیلر آنده برخاتون‌وار ایدی «ام‌معبد»
دیرلر ایدی کلوب کچن یولجیلره بعض مأکولات قسمندن شیلر صتار ایدی بونلر
دخی واردیلرکه برشیء آلوب اکل ایده‌لر بغایت آجقمشلر ایدی ای‌خاتون نه‌ك‌وار
ونه بولنورکه بزه صاته‌سك دیدیلر. ایتدی والله شمدی هیچ برشیء قالمدی معذور
بیورك دیوجواب ویردی رسول‌الله صلی الله تعالی علیه‌وسلم حضرتلری نظرایدوب
خانه‌سی طرفنده برقیون کوروب ایتدی شوقیونك سودی وارمیدر دیدی خاتون
ایتدی سود قنده اولور غایت زبوندر مجالی اولمدیغی ایچون سوری‌یه کیده‌مدی
اوراده طوریبور دیدی پیغمبریمز علیه‌الصلاة والسلام ایتدی اکر اجازت‌ویررسك
برمقدار صاغه‌لم نه‌چیقارسه بزه کفایت ایلر دیدی خاتون دخی نوله دیو اجازت
ویرنجه رسول‌الله حضرتلری قیونی اوکنه آلوب «بسم الله الرحمن الرحیم» دیوب
صاغمغه باشلدی. روایت اولنورکه رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
برکاتندن حق تبارك‌وتعالی حضرتلری‌اولقدر سودویردیکه کندیلری وخدمتکارلری
ودوه‌جیلری طویدقدنصکره برمقدار دخی چناق ایچنده قالدی . آندن ینه یوللرینه
روان اولدیلر برزماندنصکره خاتونك اری کلوب چناقده قلان سودی کورنجه
بزم‌خود صاغیلور قیونمز یوق‌ایدی بوسود نه‌دن حاصل اولدی دیو سؤال ایتدی
خاتون ایتدی والله برمبارك آدم‌اوغرادی قصه‌شویله شویله واقع اولدی‌دیو بربر
خبر ویردی . اری حیران ومتحیر قالدی نه‌عجب حال اولور بونده برکلی حکمت
وار انجق نصل آدم‌ایدی نه‌شکلده نه‌سیماده ایدی دیومحکم صورمغه باشلدی خاتون
ایتدی‌والله برخوش نورانی صورتلو آدم ایدی . قره‌کوزلی وقاشلری وکیرپیکلری
کوزل کیمسه ایدی وکوزینك قاره‌سی غایت سیاه وآقی غایتله بیاض ایدی. قاشلری
اینجه وچاتیق ایدی بوینی اوزون ایدی صاچینك وصقالنك قیللری اعتدال اوزره
لطیف ایدی آوازی نه‌چوق اینجه ونه‌چوق بلند ایدی کمال فصاحت وبلاغت
اوزره لطفله‌سویلر ایدی بویی‌دخی معتدل ایدی‌نه‌غایت‌اوزون‌ونه‌غایت قیصه ایدی
دیدی. اول ایتدی کرچك بودیدیکك آدم قریش‌قومی ایچنده ظهورایدن‌پیغمبردر
اکر کورمش اوله‌ایدم‌بن اکا تابع‌اولوردم‌دیدی. علمای حدیثدن ابن‌سعد وابونعیم
رحمهماالله نقللرنده هشام رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری کندی اتاسندن اولدخی
ام‌معبددن روایت ایتمشلردر . رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك

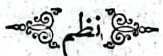
اومه‌ك اوج جالنده هلال
کوییا انف حبیب الرحمان
غنچهٔ ورد سفید ایدی مان

(كث‌اللحیة) رسول‌اکرم حضرتلرینك صقال شر یفلری عظیم ایدی

نظم

اول خداوند خداوند انك
یعنی اول‌ذات عظیم الشانك
ریش‌پاکنده‌اصولی‌چوغیدی
قی چوق تاربیاضی یوغیدی
دخی اجماع ایله مردان اله
دیمش اول‌لحیهٔ مشکین‌سیاه
نه‌قویرجق نه‌درازایدی قی
اعتدال‌اوزره‌ایدی هرجهتی

(سهل‌الخدین) سهل‌دوز خدرخ معناسنه‌در یعنی رسول اکرم‌حضرتلرینك مبارك رخلری هموار ایدی مرتفع ویمری دکل ایدی

نظم

معجزاتی رخنك بالاجمال
ایده‌مز نقلنی عقل فعال
شولقدرخوب‌ایدی‌اول‌وجه‌جمیل
عاشق حسن جمالیدی‌جلیل
عرض‌حسن‌ایتسه‌اومخدوم‌خلیل
یوسفی اکنز ایدی اسرائیل
واضح‌ایتمشدی‌اویوزدن فتاح
نیدوکن آیت فیها مصباح

(ضلیع‌الفم) رسول اکرم حضرتلرینك دهان شر یفلری عظیم ایدی یعنی قوت فصاحت ووسعت

صاغدیغی قیون تا حضرت عمر رضی‌الله تعالی عنه زمانـنـه دکین قالدی . واول زمانده اولان مشهور قحطلقلر وقیون خسته‌لقلریکه عرب ایچنده زمان رماده دیمکله معروفدر اول زمانده صباح واقشام اول قیونی صاغوب سـودینی ایچردك یریوزنده قیونك یه‌جکی اوت بولنماز ایدی دیمشلردر . روایت ایدرلرکه حضرت ابی بکرك قزی اسماء رضی‌الله عنها بابام ایله رسول‌الله حضرتلری چیقوب کیتدیلر دخی نیجه اولدقلرینی بیلمز ایدك برکون قریشدن برجماعتله ابوجهل قپویه کلدی بن دخی نه ایسترسکز دیو چیقدم ابوجهل بکا «این ابوك» دیدی یعنی بابالك نره‌در دیو سؤال ایتدی بن دخی والله بیلمیورم نره‌در شمدی بونده دکلدر دیدم ابوجهل غایت بد نفس خبیث ودلی یرامز ایدی . همان یوزیمه برطبـانجه چالدی قولاغمدن کوپم دوشدی دخی دونوب کیتدی رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسـلم حضرتلری نیجه اولدی ونره‌یه واردی دیو تشویش اوزره ایدك همان برجنی کلوب یولده نه‌واقع اولدیسـه خبر ویردی آوازینی ایشـیدیردك کندینی کورمز ایدك دیدی . روایت اولنورکه یولده کیدرکن سراقة بن مالك دیدکلری آدم آتله یوللرینـه ارقوری کلدی ابوبکر رضی‌الله تعالی عنه رسـول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسـلم حضرتلرینه ضرر یتشه دیو غایت خوف ایدر ایدی سراقه‌یی کورنجه اغلدی یارسول‌الله کفار کلدیلر بزی باصدیلر دیدی رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسـلم حضرتلری یا ابابکر «حاشاوکلا» که کافرلر بزه ضرر کتوره دیدی ودعا ایلدی سراقه‌نك آتنك ایاقلری یره کچدی طوتلدی قالدی سراقه ایتدی بیلدم بنم علیهمه دعا ایتدیکز دیدی امالطف وکرم ایدوب بکا امان ویرك وسلامتم ایچون دعاایدوب آتمی خلاص ایلیکز والله بندن ضرر کورمیه‌سـکز وسـائر کفارلریده اوزریکزدن دفع ایده‌یم دیدی سراقه حکایه ایلمشدرکه طوردیلر دعاایدوب آتمی خلاص ایتدیلر اوزرینه سوار اولوب یانلرینه واردم کفارك مقصـدلری نه اولدیغنی خبر ویردم وباشمـه بو ایش کلنجه رسول‌الله صلی‌الله علیه وسلم حضرتلرینك یقین زمانده ظهوری نه مرتبه‌یه واره‌جغنی بیلدم دیدی وآخر ایمانه کلوب صحابهٔ کرامدن اولمشـدر رضوان‌الله تعـالی علیهم اجمعین . ینه کیدرکن یول اوزرنده برچوبانه راست کلوب برمقدار سـود ایستدیلر چوبان ایتدی صـاغیلور قیونم یوقدر اما شـوراده برکچی واردرکه ابتدا حامله اولمشـدر آنکده هیچ سودی یوقدر سزدن برشئ صاقلامیورم دیدی . رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اول کچی‌یی کتیر دیدی چوبان اوکنه کتیردی مبارك النی ممه‌سی اوستنه قودیغی کبی سودی بوشاندی ابوبکر رضی‌الله عنهك قالقانی طوتدی طولدیردی آنی ابوبکر رضی الله تعـالی عنهه ایچـوردی وخدمتکارلره وچوبانه‌ده ویردیلر صکره ینه صاغدی کندیسی ایچدی چوبان ایتدی لله تعالی سن نصل آدمسك والله بن هیچ سنك کبی آدم کورمدم دیدی پیغمبریمز علیه الصـلاة والسلام ایتدی اکر دیرایسه‌م شمدی صاقلارمیسك وکیمسه‌یه بزم خبریمزی سویلزمیسك

بلاغتنه اشـارتدر . حتی
رسول اکرم حضرتلری
محتاج حروفه اول مرتبه‌ده
تکلم ورعایت ایدرلرایدیکه
غیر فصحانك قدرتندن خارج
ایدی .

﴿ نظم ﴾

نطقه کلسه اوسخندان بسیم
رشك ایدردی کلماتینه کلیم
لعل جان بخشی اولنجه کویا
امر نور دی لبنه آب بقا
شویله مطبوع ایدی اول فم بهتر
کاکه میال ایدی بالطبع بشر
سر صنع ایدی اوانسان لطیف
برنمونه‌یدی اکا نظم شریف
مکر اولمشدی اولعل ممتاز
حقـهٔ لؤلؤ صـند وقهٔ راز
قتی شرمنده اودینك سندی
قهقهه ایتمدی هیچ دیرلرایدی
خنده‌سی ایدی تبسم اوکلك
یعنی سـلطان ملوك رسلك
شویله محجوب ایدی اوسدره جناب
که ملك باقمغه ایلردی حجاب

ابن عباس دیر اول خاص خدا
کولمکه ایلر ایدی استحیا
(مفلج الاسنان) رسـول اکرم حضرتلرینك مبارك اون دیشلری انجو کبی دانه دانه ایدی

﴿ نظم ﴾

دشلری صاف ایدی هم سیرك ایدی
رشتهٔ دانهٔ دردن یك ایدی
کویـا اول درندان نفیس
ایکی مصرع ایدی موزون وسلیس

دیدی چوبان نعم دیدی . ایمدی «محمد رسول الله» که دیرلر اول کیمسه بنم دیدی
چوبان ایتدی شو قریش طائفه‌سنك «صبی» دیدکلری سن میسك دیدی . قریش
رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه «صبی» دیرلر ایدی . پیغمبریمز علیه
الصلاة والسلام ایتدی قریش اویله دیرلر دیدی چوبان ایتدی «اشهد انك نبی
وانما جئت به حق وانه لایفعل مافعلت الانبی وانا متبعك» یعنی بن شهادت ایدرمکه سن
حق پیغمبرسك وسنك کتوردیکك دین حق دیندر وسنك ایشلدیکك ایشی پیغمبر اولمیان
ایشلیه‌مز وبن سکا تابع اولدم سنکله کیدرم دیدی رسول‌الله صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلری ایتدی شمدی کیده‌مزسك صبر ایله قچن بنم ظهورم ایشتدیکك
زمانده بکا کله‌سك دیوب ینه یوللرینه روان اولدیلر وقتا کم مدینهٔ منوره‌ده اهل
اسلام رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مکه‌دن چیقدیغن اشتدیلر
هرکون صباحدن چیقوب تمام کون قزنجه منتظر اولورلر ایدی اندن دونوب
اولرینه کلورلر ایدی برکون ینه عادت مألوفه‌لری اوزره بکلیوب اولرینه کلدکلری
کبی بر یهودی وار ایدی برمصلحت ایچون اوینك طامی اوزرینه چقمش ایدی
رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله ابوبکری ایراقدن کورنجه اونلر
ایدیکن بیلدی همان مسلمانلره چاغروب یامعاشر المسلمین اشته سزك استدیککز
کیمسه‌لر کلیورلر دیدی مسلمانلر شاد اولوب همان سلاحلرین قوشاندیلر زینتله
قارشو چیقدیلر کوردیلر رسول‌الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری ابوبکر حضرتلری
ایله آق قفتانلر کیمشلر صحرادنبرو طورمیوب کلورلر عزت واکرامله استقبال
ایدوب شهر قربنده «قبا» دیدکلری ناحیه‌ده بنی عمرو بن عوف طائفه‌سنك اولرینه
قوندردیلر قتی اسی زمان اولوب اول موضع یقین یر اولمغین همان راحت اولسونلر
دیو اورایه ایلتدیلر اندن رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اوتوروب
حضور ایلدی ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه قالقوب کلان کیدن
خلقله سویلشدی بلوك بلوك انصار قومی اورایه کلدیلر رسول‌الله صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك کلدیکندن صفا وسرورلر کسب ایتدیلر. ومدینه دیارنه
قنغی کون کلدیکنده چوق اختلاف ایتمشلردر ربیع الاول غره‌سنده دیمشلر
وایکنجی کونی واوچنجی کونی دیمشلردر واون ایکیسنده دیمشلردر ودخی غیر
روایتلر ایتمشلردر صحتی اوزره حق جل وعلا حضرتلرندن غیری‌یه معلوم دکلدر
و«قبا» ناحیه‌سنده قاچ کون طوردیغی اختلافلیدر بعضیلر یکرمی ایکی کیجه یاتدیلر
دیدیلر صحیح مسلمده یکرمی درت کیجه اولدی دیمك واقع اولمشدر بعضیلر قولنجه
همان دوشنبه کون وسه شنبه کون وچارشنبه کون وپنجشنبه کون طوردی دیمشلردر
تفسیر قاضی‌ده دخی بوقول ذکر اولنمشدر . حضرت علی بن ابی طالب کرم الله
وجهه رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندنصکره اوچ کون مکه‌ده طوروب
امانتلری صاحبلرینه تسلیم ایتدی دخی چیقوب کلدی قبا ناحیه‌سنده ایکن پیغمبریمز

اکا اولمزدی محصل هم سر
کان امکانده اولان کوهرلر
اوله‌لی چرخ زمرد پیدا
انبیا ایچره اودر یکتا

(دقیق المسربة) رسول اکرم حضرتلرینك صدر سعادتندن سرهٔ سعادتنه دك اینجه خط کبی مویلری وار ایدی

 نظم

مصحف صدرنده الف کبی اوخط
مویدن چکمشدی خامهٔ نقط
تار عنبر کبی اوموی سیاه
یراشوردی نته کم هالهٔ ماه

(کان عنقه جید دمیة فی صفاء الفضة) جید عنق معناسنه‌در دمیه‌دن مراد مطلقا صورتدر مصورلر تصویر ایتدکلری صورتك اعضاسنده کلی اهتمام وحسن وبهاسنه صرف قدرت ایدرلر کذلك وصافلر برشیٔ حسن بلیغ ایله توصیف وجمال اتم ایله تعریف مراد ایتسه‌لر اول شیٔ صورت مصوره‌یه تشبیه ایدوب کمال حسنك بیان وتفهیم ایدرلر بومقامده دخی رسول اکرمك عنق شریفلرینی جید دمیه‌یه تشبیهدن مقصود عنق مبارکلرینك غایت اعتدال

علیه‌الصلاة والسلامه یتشدی اندن رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلری مسجد قبایه بنیاد اوردی اگرچه بوندن مقدم بعض کیمسه کندی‌یه مخصوص مسجدلر یاپمشلر امادین اسلامده اولا جماعت مسلمین ایچون بنا اولنان مسجد قبادر حق سبحانه وتعالی کلام قدیمنده ﴿ لمسجد اسس علی‌التقوی ﴾ دیو ذکر ایتدیکی قول صحیح اوزره بو مسجددر دیو بیورمشلردر معناسی شول تقوی اوزره تملی اوریلن مسجد دیمکدر رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلری اصحاب کراملە جمع اولوب اولا آشکاره جماعتله نماز قیلدیغی مسجد بو مسجددر دیمشلردر اندن جمعه کون کرکی کبی کونش یوکسلدیکی زمانده قبادن چیقوب بنی سالم بن عوف جماعتنک ایچنه کلدی یانچه یوز نفر کیمسه‌وارایدی‌اوراده (رانوناء) دیدکلری وادینک اورتاسنده مسلمانلرله جمعه نمازین قیلدی اوراده نماز قیلدیغی یرك آدی مسجد الجمعه قالدی برکوچك مسجددر همان اطرافنه آدم بلنه چقنجه دیوار چورلمشدر. اوسقی آچیقدر مدینه‌دن قبا مسجد نه‌کیدن کیمسه‌نك صاغ قولنه کلور اوراده جمعه نمازنی قیلدقدنصکره دوه سنه بنوب مدینه‌یه متوجه اولدی واول زمانده مدینه اطرافی بغایت معمور ایدی بری بری اوستنه کویلر وکندلروقبیله‌لر ایدی. رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه‌وسلم حضرتلری ارالرندن کچوب کیدرکن هر کشینك اوی اوکنه‌اوغره‌سه رسول‌الله صلی‌الله تعالی‌علیه وسلم حضرتلرینی اوینه دعوت ایلر ایدی پیغمبریمز علیه‌الصلاة والسلام قیوك کوره‌لم دوه قنده کیدر بوحق تبارك‌تعالی حضرتلرینك جانبندن مأموردر دیو بیورر ایدی دوه‌نك یولارین بوینی اوستنه براقمش ایدی هیچ کندیسی تحریك ایتمز ایدی دوه صاغنه صولنه بقه بقه مدینه‌یه طوغری کیدر ایدی مدینه‌یه کلنجه‌مالك بن نجارك اوی‌یاننه کلدیکی کبی مسجد قپوسنده چوکدی ومسجد یری‌اول‌زمانده‌سهل‌وسهیل آدلو ایکی یتیمك‌دوه‌لری آخوری‌ایدی‌واول‌یتیملر رافع بن عمروك اوغلانجقلری ایدی رافع وفات ایدوب اسعد بن زراره‌نك یاننه وارمشلر ایدی‌اول‌کورب کوزه دیرایدی‌اورادن قالقوب واردی ابوایوب‌انصاری رضی‌الله‌عنه حضرتلرینك قپوسی اوکنه چوکدی رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلری دخی دوه‌نك اوستنده طوررایدی اورادن ینه قالقوب واردی اولکی یرینه چوکدی وبوینی اوزادوب بوغازنی یرآوستنه قودی دخی آواز ویردی اغزنی اچمدین ککزندن برصوت پیدا ایتدی دیمشلردر اندن رسول‌الله صلی‌الله علیه‌وسلم حضرتلری‌اوزرندن‌اشاغی‌ایندی دخی «هذا المنزل ان‌شاءالله» دیدی. یعنی ان‌شاءالله تعالی قوناغمز بودردیدی اندن حضرت ابی‌ایوب رضی‌الله عنه اثوابنی کوتوروب کندی اوی ایچنه الدی کتدی وزید بن حارثه دخی آنکله‌بله ایدی وبونلر بنی‌نجارقومندن ایدیلرانصاراراسنده بونلر بغایت معتبرجماعتدر ورسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وسلم حضرتلرینك جدی‌عبدالمطلبك دایيلریدر مابیننده بودکلوقرابت دخی واردر . روایت اولنور که رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وسلم حضرتلری ابوایوب

(حضرتلرینك)

ونهایت حسن وجمال اوزره اولدیغینی بیاندر یعنی رسول اکرمك عنق مبارکلری غایت لطیف ومعتدل وکموش کبی براق وصاف ایدی

﴿ نظم ﴾

بوبی غایتده لطیف‌ایدی‌انك
حسن‌العنق ایدی دنیانك
غالب‌اولمشدر اوکردان کزین
شمع کافور سراپردهٔ دین
انی‌خلق ایتمشیدی حق‌ممتاز
اعتدال‌اوزره‌نه‌کوته نه‌دراز
کردن پاکنه دیرلر شراح
هرکزایتمزدی اثرشمس ورياح
طوق کردانی ایدی‌حب‌خدا
عنق‌پاکنده‌ردا ایدی‌رضا

(معتدل الخلق) رسول اکرم حضرتلرینك جمیع اعضاسی متناسب وجمله اجزاسی مطبوع ومحبوب ایدی

﴿ نظم ﴾

ایلمشدی انی خلاق ازل
حسن‌واخلاقده بی‌مثل وبدل
صدف صنع الهیده عیان
درشهوار ایدی بردانه همان

(بادن متماسك) بادن ضخم معناسنه در که فارسیده بزرك و ترکیده بیوك دیمکدر پس ضخامت که اعضا بیوك اولمقدن وکاه سمن وفربه لکدن

حضرتلرینك اولرینه كیردیكی زمانده یراوینه قونمغی اختیار ایتدی اوزرنده اولان چار طاغی استمدی اندن ابوایوب رضی الله تعالی عنه خاتوننه ایتدی لایق دكلدركه پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام اشاغیده اوله اكاجبرائیل علیه السلام كلور وقرأن نازل اولور اول یوقاروده اولمق كركدردیدی والحاصل اول كیجه كندیسی وخاتونی اضطرابدن یاتمدیلر آخر سویلدیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمی یوقارو چیقاردیلر كندیلر اشاغیده اولورلرایدی . تحقیق النصرة آدلو كتابده مذكوردركه ابوایوبك اوینی زمان قدیمنده یمن پادشاهلرندن بری مدینه یه كلدیكی زمانده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایچون یاپمش ایدی انكیچون پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام تشریفلرنده اكاقونمش ایدی دیدیلر تفصیلی بودر كه اول پادشاه مدینۀ منوره یه كلدی براو بنیاد ایلدی ومدینه شهرنده علمادن درتیوز نفر كیمسه قودی ورئیس العلمانك النه برمكتوب ویروب اصمارلدیكه بن بواوی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایچون یاپدم ظهورایدوب بودیاره كلدیكی زمانده اوی تسلیم ایدوب بومكتوبی دخی اكا اولاشدیره سز دیدی اندن مرور ایامله اوالدن اله دوشدی ابوایوب حضرتلرینك تصرفنده ایكن رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری واروب سعادتله قوندی ابوایوب اول رئیس العلمانك اولادندن ایدی وانصار قومی دخی انده قلان علمانك نسلندن ایدیلر صكره دن سرور كائناتك خدمت شریفنه یتشوب نصرتلر ایتدیلر دیو بیورمشلردر . ائمۀ حدیثدن بعضیلر روایت ایتمشلردر پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام مدینه یه كلدكده شهر خلقی برمرتبه ده شادوخندان اولدیلر كه اهل پرده خاتونلر طاملر اوستنه چیقدیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اشتیاقلر عرض ایدوب شعرلر اوقودیلر. امام بیهقی وابوالحسن بن مقری رحمة الله علیهما روایتلرنده اوقودقلری شعرك بری بودر

طلع البدر علینا ❋ من ثنیات الوداع
وجب الشكر علینا ❋ ما دعا لله داع

معناسی بودركه بزم اوزریمزه ثنیات وداعدن بدراولمش آی طوغدی ثنیات وداع دیدكلری مدینه قربنده بریوكسك یوقش باشیدر كه مدینه خلقی زمان قدیمدن عادتلری اوزره بر كیمسه یی تشییع ایتسه لر اورایه قدر تشییع ایدرلر ایدی یعنی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اورادن چیقوب كلدیكنی برطاغ اوستندن بدراولمش آی طوغدیغنه تشبیه ایتدیلر ودخی شكر بزم اوستمزه واجب اولدی مادامكه بردعاجی الله تعالی حضرتلرینه دعا ایلیه دیمكدر وبونك محصلی بودركه پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینك بودیاری مشرف ایتدیكی بزه حق تعالی حضرتلری قبلندن براولو نعمتدر دائما دعاجیلر درگاه حق تعالی حضرتلرندن دعا ایتدكجه بزه واجبدر كه بو نعمت عظمی ایچون حق تعالی

اولور رسول اكرم حضرتلری سمن ایله وصف اولنمامشدر بادندن مراد رسول اكرم حضرتلرینك اعضای شریفلری بزرك ایدی متماسك اول كمسنه دركه بعض اعضاسی بعض اعضاسنی امساك ایدوب طوتمش كویاحد اعتدالدن اخراج ایتممش اوله ایمدی رسول اكرم حضرتلرینك اعضای شریفلری بیوك اولدیغی سموز اولدقلری ایچون اولمیوب اعضالرینك ضخامتی اعتداللرینه مانع دكلدر یعنی رسول اكرم حضرتلرینك وجود شریفلرنده اولان لحم شریفلری صقی اولوب مسترخی دكلدر حاصل كلام رسول اكرم حضرتلری سمن ونحافت ما بیننده در

نظم

دیدی اصحابله ارباب حرم
لحمی اول جسم شریفك هردم
تازه كل كبی مطهرایدی هب
بدن پاكی مصفا ایدی هب
عهد ایام جوانی كبی تا
تروتام تازه ایدی اول اعضا
یعنی كتدكجه اوكلزار جمال
تازه لنمكده ایدی غنچه مثال

دیكر

جسمنك لحمی خفیف ایدی تمام

حضرتلرینه شکر ایده‌لم دیمکدر وینه امام بیهقی رحمة الله علیه ایدر بنی نجار قومندن
عادت عرب اوزره قیزلر اللرینه دفلر آلوب چیقدیلر شنلکلر ایتدیلر رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بنی سورمیسز دیو بیوردی اونلر دخی نعم
یارسول الله دیدیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری الله تعالی حضرتلری
بیلور بنم قلبمده سزی سوردیدی وشهرك ایچنده اوغلنجقلر وخدمتکارلر رسول الله
حضرتلری کلدی دیو چاغریشورلر ایدی والحاصل نیجه کون بیرام کونلرندن
زیاده شنلکلر ایتدیلر رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی بونوعله اعزاز
واکرام قیلدیلر اندن براز کون کچد کدنصکره ابوبکر الصدیق وبلال رضی الله
عنهما محموم اولدیلر کوکللری مکه دیارندن اوزالدی اول آب وهواسن ونباتاتن
ذکر ایدوب بعض ابیات اوقورلر ایدی واندن چیقمغه باعث اولان کفاره لعنت
ایدرلر ایدی خصوصا ایکی ملعونی ذکر ایدوب «اللهم العن شیبة بن ربیعه وامیة بن
خلف» دیو حضرت بلال رضی الله تعالی عنه لعنت ایلر ایدی اندن رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری دعا ایدوب بیوردیکه «اللهم حبب الینا المدینة کحبنا مکة
اواشد اللهم بارك لنا فی صاعنا ومدنا وصححها لنا وانقل حماها الی الجحفة» یعنی یارب
مکه شهرینی سودیکمز کبی بزه مدینه‌یی سن سودر بلکه مکه‌دن دها زیاده سودر
یارب اولچکلریمزه وکیله‌لریمزه سن برکت ویر یعنی ترکه‌لریمزه برکت ویر زیاده ایله
ومدینه شهرین بزم ایچون صحت اوزره قیل هواسن خوب ایله وحماسنی جحفه‌یه
ایلت دیمکدر وجحفه بریردر که انده جهودلر اولورلر ایدی. حضرت عایشه‌دن
مرویدر که ایتدی بز مدینه‌یه کلدیکمز زمانده مدینه برحالده ایدیکه حق تعالی
حضرتلرینك جمیع یرلرندن بونك مرضی ارتق ایدی بز کلدك دخی بطحان دره‌سنك
صویی آقمغه باشلدی یکی صو کلدی توز طپراق قرشمقدن رنکی ولذتی بوزلمش
ایدی دیو بیورمشدر. وحضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه دعا قیلوب یارب بکا
رسولك شهرنده شهادت نصیب ایله دیدی امام بخاری رحمة الله علیه بویلجه روایت
ایلمشدر که عاقبت دعاسی مقبول اولوب مدینهٔ منوره‌ده شهید اولمشدر رضی الله
عنهم وعن جمیع الصحابة الکرام. روایت اولنمشدر که رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلری ابوایوب انصاری رضی الله عنهك اونده یدی آی ساکن اولدی
بعضلر قولنجه ایکنجی ییلك صفر آینه کلنجه انده طوردی دیدیلر واول زمانه دکین
نماز وقتی قنده یتشور ایسه اوراده ادا ایلر ایدی برکون مراد شریفلری اولدیکه
مدینهٔ منوره‌ده برمسجد بنا ایده‌لر بنی نجار جماعتندن شمدیکی مسجد شریفلرینك
یرینی بهاسی ایله استدیلر آنلر دخی بزاقچه ایله صاتمزز شویله رضای حق ایچون
ویریرز دیدیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بخشیش قبول ایتمیوب
اون التونه صاتون الدی وبهاسنی حضرت ابوبکر الصدیق مالندن ویردی . انس
بن مالك رضی الله تعالی عنه روایت ایتمشدر که مسجد شریف یرینك برمقداری

لحم وشحم اسی دکلدی او همام
صقین ای عارف مقبول شناس
انی غایتده نحیف ایتمه قیاس
همدخی اول سند شرع مبین
اویله ظن ایله کیم اوله سمین
نه ضعیف ونه قتی اتلو ایدی
معتدل براولو دولتلو ایدی
لحم وشحمن دیدیلر اهل درون
بربرندن نه فزون ایدی نه دون
اعتدال اوزره ایدی پاك تنی
نوره غرق ایدی سراپا بدنی

(سوآء البطن والصدر)

رسول اکرمك مبارك
بطن وصدری مساویدر
یعنی بطنی صدری اوزرینه
وصدری بطنی اوزرینه
زائد دکلدر

نظم

پرده‌داران شبستان ادب
قارنی کوکسیله برابر ایدی هب
پاك بطنیله او نازك سینه
خوب هموار ایدی بربیرینه
حاصلی دوبدوز ایدی آینه‌وش
صاف ویکسان ایدی اول ای
قردش
نور محض اولسه نوار جسم رسول
شعلهٔ شمع تجلا ایدی اول
صفحهٔ سینه‌سنی ایتسه مفتوح
عالمی قپلر ایدی فیض وفتوح
عشقه اولنجه محل تشریف
نیجه اولمق کرك اول صدر شریف

خرمالق ایدی وبرمقداری خراب یر ایدی وبرمقداری دخی کافرمقبره‌لکی ایدی
رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلری امر ایلدی خرما اغاجلرینی کسدیلر
وخراب‌یری دوزتدیلر وکافرلری مقبرلرندن چیقاروب یابانه آتدیلر ومقبره‌لکی
دوزتدیلر. اندن امر ایلدی کرپچ کسدیلر دخی مسجد شریفه بنا قوردیلر اوستنك
اورتوسنی ودیرکلرینی خرما اغاجلرندن ایتدیلر مسلمانلریاپدیلر وکرپچن طاشدیلر.
عمار رضی‌الله عنه ایکیشر کرپچ کوتورر ایدی بری کندو ایچون بری رسول‌الله
صلی‌الله‌علیه‌وسلم ایچون وپیغمبریمز علیه‌الصلاة والسلام اکا بیورمشدرکه «للناس
اجر ولك اجران وآخرزادك من‌الدنیا شربة‌لبن وتقتلك الفئة الباغیة» یعنی‌سائر
کیمسه‌لره برثواب حاصل اولور سکا ایکی ثواب حاصل اولور وسنك دنیادن آخر
نصیبك برایچم سود اولسه کرکدر وسنی باغی عسکری قتل ایتسه‌لر کرکدر دیو
بیوردی. ومقتول اوله‌جغندن خبر ویردیکینك وجهی بوایدیکه اصحاب کرام قتنده
شهادتدن عزیز نسنه یوغیدی آنلره بشارت خبری ایدی انکیچون بیوردی فی‌الحقیقه
بیوردیغی کبی اولوب رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلرینك زماندنصکره
ظلمه‌النده شهاب میسر اولمشدر. روایت اولنمشدرکه فخرعالم صلی‌الله‌تعالی‌علیه‌وسلم
حضرتلری دخی اصحاب کرامله کرپچ طاشر ایدی وبوبیتلری اوقوردی.

هذا الحمال لا حمال خیبر ❋ هذا أبر ربنا واطهر
اللهم ان الاجراجر الآخره ❋ فارحم الانصار والمهاجرة

معناسی بودرکه بزم ربمز قتنده زیاده خیرلو وزیاده‌پاك اولان یوکلر بوکوتوردیکمز
یوکلردر خیبر یوکلری دکلدر یارب ثواب آخرت ثوابیدر انصار ومهاجرینه
سن رحمت ایله دیمکدر. وخیبر یوکلرندن مراد خرمادر وقوری اوزمدرکه اول
دیاردن چوق کلور ایدی مراد شریفلری بومسجد خدمتنده کرپچ کتورمك
بزه اول خیبر یوکلرندن انفعدر بوآخرت تجارتیدر بونك ثواب ومنفعتی باقیدر
دیمکدر. وصحابهٔ کرامدن انصار قومی دیدکلری اهل مدینه‌درکه رسول‌الله
صلی‌الله‌تعالی علیه وسلم حضرتلرینه نصرتلر ایتمشلردر. ومهاجرین انلردرکه
وطنلرینی ترك ایدوب حق تبارك وتعالی حضرتلرینك ورسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه
وسلم حضرتلرینك رضاسیچون آخریره کیتمشلردر. برمقداری اول حبشه ولایتنه
کیتمشلر ایدی وبرنیجه‌سی دخی رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلریله مدینه‌یه
کتدیلر کیمی مقدم کتدی. وحضرت ابوبکر الصدیق برابر کتدی. وحضرت علی
صکره‌دن کتدی هپ بونلر مهاجرلردر رضوان‌الله‌تعالی علیهم اجمعین. وسائر صحابهٔ
کرام دخی روایت اولنان اوزره لطیف بیتلر اوقویه اوقویه مسجدك اثوابنی طاشرلر
وخدمت ایدرلر ایدی. ابن شهاب ایدر رسول‌الله صلی‌الله علیه‌وسلم حضرتلرندن تمام بیتلر
صادر اولمق بوذکر اولنان بیتلردن غیری واقع اولدیغی بزه واصل اولمدی. بعض
علما رحمهم‌الله‌تعالی بیورمشدرکه رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلرندن

(عریض الصدر) رسول
اکرم حضرتلرینك صدرِ
سعادتلری واسعدر

﴿ نظم ﴾

سینه‌سی غایت ایله واسع ایدی
نورساطع کبی هم لامع ایدی
وسعت صدرنه یتمزمی کواه
صغدی آنده بوقدر سرالله
فیض نور ایتسه‌نوار صدر رسول
مخزن نورهدایت ایدی اول
یعنی اول صدرذوی الحالاتی
ایتدی مرآت تجلیاتی

(بعید ما بین المنکبین)
رسول اکرم حضرتلرینك
ایکی دوشلرینك مابینی
وسعتلیدر (ضخم الکراد
یس) رسول اکرم
حضرتلرینك مفصلده
مجتمع اولان استخوانلری
عظیمدر

﴿ نظم ﴾

اتفاق بودرر عرفانك
کیم سردوش همایونی آنك
غیره نسبت بیوك ایدی دیدیلر
جسم پاکینی کورن اهل نظر
وصف ایدنلر اومعالی نسبی
دیدیلر ایری کمو کلیدی تنی
احتشام شرف ذاتندن
اوتانوردی فلك برق افکن

(انور المتجرد) رسول
اکرم حضرتلرینك
اعضای نظیفه‌سی ثیابدن
برهنه اولدقده غایت
نورلی وبراقدر. متجرد

ممنوع اولان کندولر شعر سویلمك ایدی یوقسه غیریلرك سویلدیکی شعری اوقورلر
ایدی غیرك شعرینی اوقومقدن منعه دلیل یوقدر کندولری سویلمدکلری دخی
انکیچوندر که وارد اولان آیات کریمه‌یی کندودن سویلر دیو کفار سلیقهٔ شعره
اسناد ایتمسونلر دیمك ایدی والامطلقا شعر حقنده منعه دلالت ایدر نسنه وارد
اولمامشدر مادامکه شرع شریفه مخالف نسنه اولمیه مباح ایدوکنده شبهه یوقدر احادیث
وفروع کتابلرنده مفصل ومشروح یازمشلردر. پیغمبریمز علیه الصلاة والسلامدن
نیجه دفعه اوقومق واقع اولمشدر برمقداری دخی اشاغیده خندك غزاسنده کلسه
کرکدر خصوصا سائر شعرانك کوزل بیتلرینی دکلمکدن بغایت حظ ایدرلر ایدی.
کعب بن زهیرك قصیده‌سنه مبارك برده‌لرینی جائزه احسان ایتمشلردر واول قصیده
آخر قصیدهٔ برده دیمکله مشهور ومعروف اولمشدر . وائمهٔ حدیثدن امام مسلم
رحمة الله علیه صحیحنده شرید بن سوید ثقفی رضی الله تعالی عنهدن روایت ایلر که
ایتدی برکون رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بنی دوه سنك آردینه
بندیردی وکیدرکن «هل معك من شعر امیة بن ابی الصلت» دیو بیوردی. امیة بن ابی
الصلت دیرلر سابقده برشاعر وار ایدی انك شعرندن خاطرکده نسنه وارمیدر دیو
سؤال ایتدی بندخی بربیتنی اوقودم دها اوقو دیو بیوردی بربیت دها اوقودم
ینه اوقو دیو بیوردی بربیت دها اوقودم بوطریق اوزره تایوز بیت اوقودم
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دکلدی دیو بیورمشدر بوخصوصك
تفصیلینی بلمیانلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی واصحاب کزینی هجو
ایدن کافرلر حقنده نازل اولان آیت کریمه‌یی عمومی اوزره اخذ ایدوب مطلقا شعره
وشعرایه طعن ایدرلر خبرلری یوقدر که مخالفت شرع اولمیان شعر مقبول وممدوحدر
خصوصا مواعظ وحکمی مشتمل اوله بوتقدیرجه قائلی مثاب ومأجور اولمق مقرر
در بو نوع اشعار اصحاب کبار واهل بیت رسول مختاردن صادر اولمشدر حتی
ابی بکر الصدیق وعمر بن الخطاب وعثمان بن عفان وعلی المرتضی وفاطمة الزهرا
وعایشة الکبری وسائر آل واصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین دن سویلمك
واوقومق واقع اولمشدر نتکیم کتب احادیث واخبار تتبع ایدن علمایه معلومدر والله
اعلم. اندن مسجد شریفی بوطریقله تمام ایدوب قبله‌سنی قدس شریفه ایلدیلر واوچ
یردن قپوایلدیلر قبله جانبندن وایکی یانلرنده اولان دیوارلرك اوزونلغی یوز ذراع
ایتدیلر واوچ ذراع مقداری تمل ایتدیلر ومسجد شریفك دیبنده برقاج اولر یاپدیلر
انلرك دخی بنالری کرپچدن واوستی خرما دالندن ایدی ویاپلدقدنصکره حضرت
عایشه رضی الله تعالی عنها ساکنه اولدیغی اودن مسجد شریفه یول آچدیلر
وحضرت عایشه اوینك قربنده کی اوی «سودة بنت زمعه رضی الله تعالی عنها» یه
ویردی. اندن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ابوایوب اویندن کوچوب مذکور
اولره کلدی زید بن حارثه ایله کندو معتقی اولان ابورافعی مکه‌یه کوندرمش ایدی

معری معناسنه‌در ولسان
ترکیده صویلمش دیمکدر

نظم

جسم تابندهٔ محبوب خدا
صاف ایدی مهر منورکبی تا
کوییا قلزم انوار ایدی اول
صدف لجهٔ دیدار ایدی اول
هم اومحبوب مسلم اسلوب
بدنی آچلسه اولوردی محبوب
نوردن سرو ایدی اول سیم اندام
نوله دیر ایسم عمود اسلام
یاری سیر ایتمکیچون بی تکلیف
جملهٔ چشم ایدی اول جسم لطیف
نوره بکزردی تن بی مویی
نیجه مدح ایده‌یم اول پهلویی

(موصول ما بین اللبة والسرة
بشعر یجری کالخط) لبه لامك
فتحی وبانك فتح وتشدیدیله
سینه‌نك فوقنده اولان نقره
یه یعنی چقوره دیرلر رسول
اکرمك لبه وسره‌سی ما بینی
شعر ایله اولشمشدر اول
منوال اوزره که رقت
وطولده اول شعر خط کبی
ممتد اولور. بومقامده بیان
اولنان شعر رقیق المسربه
کلامنك معناسیدر

نظم

دخی کوکسنده ایا ذخر ملك
اوغزال حرمك نافه‌دك
خط چکلمش دی سیاه قللردن
نقل ایدرلر بونی عاقللردن
لوح محفوظ ایدی اول صدر نکو
اکا کویا قلم اولمشدی اومو

واردیلر حضرت فاطمه‌یی وام کلثومی وسودة بنت زمعه‌یی واسامة بن زیدی وام ایمنی کتوردیلر وحضرت ابی بکر الصدیقك اوغلی عبدالله دخی باباسی جماعتنی آلوب بونلرله بیله چیقوب کلدی ومسجد شریفده بر یروار ایدی اوستی صوندرمه ایدی صحابۀ کرامك فقراسی اوراده یاتورلر ایدی اورانك آدی صفه ایدی انده اولان مساکینه اصحاب صفه دیرلر ایدی کیجه اولنجه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انلری اصحابه اولشدیرر ایدی واروب هر بری بر یرده اخشاملر ایدی برمقداری دخی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلریله اخشاملر ایدی. صحیح بخاریده ابوهریره رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه ایتدی والله بن اصحاب صفه‌دن یتمش کشی کوردمکه هیچ بریسنك رداسی یوق ایدی همان یا ازاری وار ایدی یاخود برکیسه‌سی وار ایدی بوینه باغلردی کیمیسنك بالدیری اورتاسنه کلوردی کیمیسنك طوبوقلرینه ایناراردی اللریله قاوشدیررلر ایدی آچیلور دیو قورقارلر ایدی دیمشدر رضی الله تعالی عنهم اجمعین. ابوهریره‌نك بو قولی دلالت ایلرکه اصحاب صفه یتمش نفردن زیاده اوله زیرا «رأیت سبعین منهم» دیمشدر یعنی اونلردن یتمش کشی یی بویله کوردم دینجه بعضی دخی بویله اولمامق فهم اولنور وبوذکر اولنان یتمش کشی مقدما «بئر معونه» غزاسنه کیدوب شهید اولان یتمش کیشنك غیریدر زیرا انلر ابوهریره اسلامه کلمدن شهید اولمشلردر رضی الله عنهم اجمعین . روایت اولنور که مدینه‌یه کلدکدن بش آی صکره رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مهاجرینله انصاری بری بریله قرنداش ایلدی شول شرطله که بری برینه حق اوزره معاونت ایده‌لر و بری برندن میراث بیه‌لر و بونلر طقسان کشی ایدیلر بو حال اوزره کچندیلر تا بدر غزاسندن صکره ﴿واولوا الارحام بعضهم اولى ببعض﴾ آیتی نازل اولدی دخی اول حکم منسوخ اولوب قرابت رحمیه اولمینجه کیمسه کیمسه‌دن میراث آلمز اولدی آندن طقوزنجی آیك باشنده حضرت عایشه ایله بربره کلدیلر سوق کلاملرندن فهم اولنورکه مقدما نکاح اولنوب بو تاریخده جمع اولمش اوله‌لر زیرا مکه‌ده ایکن ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنهك اوینه واروب ایچرووده بیاندن کیمسه وار ایسه کیتسون دیو بیوردقده حضرت ابوبکر الصدیق ، یا رسول الله بیاندن کمسه یوقدر سنك اهلكدر دیو حضرت عایشه ایچون بیوردیغی دلالت ایدرکه اول زمانده نکاح واقع اولمش اوله . روایت اولنورکه اولکی ییلده نماز وقتلری اولدیغی کبی اصحاب کرام کندولرندن کلوب جمع اولورلردی دعوت یوق ایدی صکره‌دن رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری صحابۀ کرامله مشورت ایدوب خلقی نمازه نه طریقله دعوت ایده‌لم دیدیلر. بعضیلر ایتدی بزده نصاری کبی ناقوس قوللانالم نماز وقتلرنده چاکلر چالنسون دیدیلر. بعضیلر دخی یهود عادتی اوزره بوری چالنسون دیدیلر . کیمیسی ایتدی نماز وقتنده آتش یاقوب یوقارو قالدیره‌لم خلق کورسونلرده مسجده کلسونلر دیدیلر. اندن عبدالله بن زید بن ثعلبه رضی الله عنه

صدرنا پاکنده دکل موی رسول
آیة الکرسی ایدی عرشده اول

(عاری الثديين والبطن مما سوى ذلك) ثديين فارسیده پستانلر وترکیده ممه‌لر دیمکدر. یعنی رسول اکرمك مبارك ثديلرنده وبطننده مسربه‌دن غیری شعر یوق ایدی. مرویدرکه مبارك ثدیلرنده لحم اولمیوب سائر بدنلریله برابر ایدی

نظم

شول قدر داغ ایدی اول صدر کبیر
انی صانوردی کورن بدر منیر
اولمسه سینه‌سی ینبوع حکم
لوحه یازمزدی بو احکام قلم
دخی کوکسنده وقرننده انك
قلی یوغیدی اوناذك بدنك
یوغدی مسربه‌دن غیری قلی
دیدیلر وصف ایدن اوصاف بدنی

(اشعر الذراعين والمنكبين و اعالى الصدر) ذراع مرفقدن اصابعه وارنجه قول تعبیر اولنان عضودر منکب بازو وکورك کموکلری جمع اولان موضعدرکه فارسیده دوش وترکیده اموز دیرلر. اعالی اعلانك جمعیدرکه فوق معناسنه‌در صدر سینه دیمکدر . یعنی رسول اکرمك ذراعلرنده و منکبلرنده وصدرینك اعالارنده شعر کثیر وار ایدی .

حضرتلرینه بر کیمسه واقعه‌سنده اذان واقامت تعلیم ایلدی صباح اولدیغی کبی
رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم خدمتنه کلدی یارسول‌الله بو کیجه کوردم بر کیمسه
کلدی آلتنه واوستنه یشیل قفتانلر کیمش بکا شویله شویله تعلیم ایتدی بن بر حالتده
ایدمکه اکر اویومزدم دیسه‌م کرچك سویلرم دیدی اذانی واقامتی واقعه‌سنده
اوکرندیکی کبی رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اوقویی ویردی
رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی ان شاء الله تعالی حق رؤیا
کورمش‌سن طور یوقارو بلاله تلقین ایله آنك آوازی سندن آرتوقدر اول سندن
ایشتدیکی کبی اذان اوقوسون دیو بیوردی. عبدالله بن زید رضی الله عنه حضرتلری
ایتدی امر شریفلری اوزره بنده قالقوب بلاله تلقین ایدردم اول اذان
اوقوردی حضرت عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه اونده ایدی اذانی ایشتمش
عجله ایله رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلدی. یارسول‌الله اول
تکری حقیچونکه سنی حق پیغمبر کوندردی بن واقعه‌ده نیجه کوردم ایسه بلال
دخی اذانی اویله اوقودی دیدی . مکر حضرت عمر رضی الله تعالی عنه‌ده واقعه‌سنده
عبدالله رضی الله عنه‌ك کوردیکنی عینیله کورمش ایمش وبو اذان خصوصنده مذکور
اولان تفصیلی امام احمد رحمة الله علیه معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه‌دن روایت
ایلمشدرکه بو خصوصده رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه وحی کلیوب
صحابۀ کرامدن بعض کیمسه‌یه واقعه‌ده کوسترلمك وجهی بو اولهکه بعض احوالی
امت کندولری بالذات مشاهده ایدنجه سائر طاعات وعبادات واحکام شرعیه‌نك
جمله‌سی من عند الله ایدیکنه اعتقادلری محکم ویقینلری ثابت ومستحکم اولور.
طاعة اللهده تکاسل احتمالی قالماز دائما شوق اوزره اولورلر بو دخی بر نعمت عظیمدر.
بر روایتده وارد اولمشدرکه معراج کیجه‌سی رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
بر ملك لساندن بالتمام اذانی ایشتمش ایدی اما بو اذاندر واذانی بویله اوقویاسز
دینلمدی ایدی صکره اذان خصوصنده وحی اکلنجه عبدالله رضی الله عنه حضرتلرینه
واقعه‌سنده تعلیم اولنمش ایدی بو سببدن ایدیکه حضرت عبدالله بن زید کلوب
واقعه‌سینی تقریر ایدنجه یا عبدالله حق رؤیا کوردك ان شاء الله دیو بیوردی.
وبعضیلر دخی بیورمشلردرکه حضرت عبدالله بن زید رسول‌الله صلی الله علیه وسلمه
کلوب خبر ویردکدنصکره حضرت عمر رضی الله عنه کلنجه رسول‌الله حضرتلرینه
وحی دخی کلمشیدی حضرت عمر کلدیکی زمانده یا عمر وحی‌ده بویله وارد اولدی
دیو بیوردی بو تقدیرجه انلره واقعه‌ده کوسترلمك فائده‌سی یقینلری زیاده اولمغیچون
اولور. وانلره کوسترلدکدنصکره وحی دخی کلمك انلری تصدیق ایچون وهر طریقله
خصوص اذانی تحقیق ایچون اولور. واذان اوقمق فضیلتنده چوق حدیث شریف وارد
اولمشدر کبار اصحاب وتابعین وسلف صالحین رضی الله تعالی عنهم اجمعین اذان
اوقومغه حریص ایدیلر ائمۀ حدیثدن نیجه‌لرك روایتنده رسول‌الله صلی الله تعالی

(علیه)

نظم

اموزنده وار ایدی مسئله بو
نافۀ مشك کبی بر نیجه مو
مبتلا ایدی او مویه اکثر
نقدر وار ایسه کرویلر

(طویل الزندین) بلك استخوانلرینك طرفلرینه زندین دیرلر. رسول اکرم حضرتلرینك مبارك بلکلرنده اولان ایکی استخوانکه بری اصل ابهامه وبری اصل خنصره ملاصقدر طویل ایدی

نظم

جمله اعضای شریف نبوی
بری بیرندن ایدی تند قوی
حاصلی خوب ایدی هر عضوی آنك
جمله آیاتی کبی قرء آنك

(رحب الراحة) رحب واسع معناسنه‌در. راحه ال آیه‌سی دیمکدر . یعنی رسول اکرمك مبارك اللری آیه‌لری واسع ایدی زیرا وسعت راحه علامت سخادر

نظم

اللری آیه‌سی اول سلطانك
منبع جود وسخا ایدی آنك
واسع پاك ایدی نازك مرغوب
برك كل کبی لطیف ومحبوب
پنجه‌سنده ایدی آنك شام سحر
قبضۀ قوس قضا ایله قدر

علیه وسلم حضرتلری سفر اوزرنده اذان اوقومشدر دیووارد اولمشدر. نقل اولنورکه مدینه‌یه کلدیکندن بر آی کچدکدنصکره صباح واخشام نمازلرندن‌غیری فرض اولان نمازلر دردر رکعت اولدی حضرده دردر رکعت وسفرده ایکیشر رکعت قلنمغه امر بیورلدی اول جلهسی ایکیشر رکعت ایدی دردر اولمق صکره اولدی. بعضیلر قولنجه اوّل دردر ایدی صکره‌دن تخفیف اولنوب مسافره‌ایکیشر قیلنغه امر بیورلدی‌دیتلمشدر. تفصیلی اشاغیده صلاة‌بابنده کلسه کرکدر ان شاءالله تعالی. ابن اسحق وغیریلر رحمهم الله روایت ایدرلرکه رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک انتظام احوالی بومرتبه‌یه واصل اولنجه یهود علماسی بغی و حسد ایلیوب عداوت بغلدیلر. وبنی زریق یهودیلرندن لبید بن اعصم پیغمبر علیه‌الصلاة والسلامه سحر ایلدی شویله اولدیکه رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی اپسم طورر ایکن کندویی ایش ایشلر صانور ایدی. خیالنده بویله کورینور ایدی. وسحری برطراق وبرمقدار طراقدن دوشن صاچ قلیله ایدوب «بئر ذی آروان» دیدکلری‌قویی ایچنه براقش‌ایدی‌صکره ﴿قل اعوذ برب الفلق. وقل اعوذ برب الناس﴾ سوره‌لری نازل اولدی وسحر نه‌محلده اولدیغنی جبرائیل علیه‌السلام خبر ویردی دخی رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حضرت علی بن ابی طالبی کوندردی واردی حضرت علی بولوب کتوردی صاچ قیللرینی بوکوب اون بر دوکم دوکمشلر ایدی حضرت علی کرم‌الله وجهه هرآتی اوقودقجه بر دوکم چوزیلور ایدی. اندنصکره رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه برمقدار خفت کلدی. وسحر تأثیر ایلمك نبوته مانع اولماز عادة الله‌ده انبیا علیهم الصلاة والسلام انواع بلا ایله مبتلا اوله کلمشلردر نیجه‌سنك بدنلری مجروح اولوب بعضنه زهر ویریلوب بعضی قتل‌ایتمك واقع اولمشدر آندن‌اوس وخزرج قبیله‌لرندن بعض منافقلر پیدااولوب یهود طائفه‌سنه قارشدیلر انواع حیله وخدعه‌یه باشلدیلر ظاهرده اهل اسلام کچنورلرایدی کیزلودن‌فتنه وفساده‌مباشر اولورلر ایدی رئیس المنافقین عبدالله ابی بن‌ابی سلول دیدکلری ملعون ایدی ظاهرا اللرندن نسنه کلمز ایدی زیرا اسلام تمام غلبه وشوکت بولمش ایدی کفار مقهور ومغلوب ایدیلر اما آچقدن حرام زاده لکلرینی قومزلر ایدی قتل قورقوسندن آشکاره فساد ایده‌مزلر ایدی وبوزمانه کلنجه قتاله اذن یوغیدی زیرا مکه‌ده ایکن مشرکلر چوق ایدی مسلمانلره قتال‌ایتمك مشکل ایدی صکره‌دن مدینه‌یه کلنوب اصحاب چوغالدقده وانصار معاونتیله قوت حاصل اولدقده جهاد مشروع‌اولوب ﴿اذن للذین یقاتلون بانهم ظلموا وان‌الله علی نصرهم لقدیر﴾ آیت کریمه‌سی نزول‌ایتدی. زهری رضی‌الله تعالی‌عنه ایدرقتاله اذن بابنده اول نازل‌اولان آیت کریمه‌بودر ومعناسی بویله‌دیمکدرکه شول کیمسه‌لرکه مشرکلر آنلرکله قتال ایدرلر اذن ویرلدیکه اونلر دخی مشرکلرله قتال ایده‌لر آنلره

هم دیدی وصف‌ایدن‌اول‌اللری
مشك بوی ایدی الی آیه‌لری
مرحبا ایلسه برکمسه‌یه‌کر
دولت عزت ایله پیغمبر
دویولوردی نته‌کیم وردچمن
اول کشی رایحهٔ طیبه‌دن
جانله اولمشدی الحاصل
ید بیضاسنه موسی مائل

(شثن الکفین والقدمین)

رسول‌اکرم حضرتلرینك مبارك اللرینك واپاقلرینك پرمقلری فرموده ایدی (سائل الاطراف) سائل طویل‌معناسنه‌در. اطرافدن مراداصابعدر. یعنی‌رسول اکرمك مبارك پرمقلری علی وجه الاعتدال طویل ایدی (او قال شائل الاطراف) ابن ابی هاله بیوررکه امام‌حسن یاخود شائل الاطراف دیدی. شائل ارتفاع اصابع معنا. سنه‌درکه‌منقبض‌مقابلیدر. حاصل‌معنی رسول‌اکرمك کفینی‌وقدمینی‌وباقی‌اطرافی فرموده ایدی دیمکدر

﴿نظم﴾

بوطفیل اول فضلای‌سرحیل
دیدی جانیله‌اولوب آکه‌طفیل
هر برانکشت همایونی آنك
قلم صنعی ایدی مولانك
دست‌زیباسی قضاقسمت‌ایدی
یدعلیاسی قدر قدرت ایدی
نخل فردوسدی بالاسی‌مکر
سیمدن شاخلر ایدی پرمقلر

ظلم اولندقلری سببیله اذن ویرلدی وتحقیقا حق جل وعلا آنلره یاردم ایتمکه کمال قدرتله قادردر نصرت ایدردیمکدر. وظلم اولندقلری سببیله دیو بیورلدیغنك وجهی اولدرکه مشرکلر مسلمانلره اذا ایدوب کیمسنی دوکرلرایدی وکیمنك باشنی یاررلرایدی ورسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه کلوب مسلمانلر تظلم ایدرلرایدی یارسول الله بزه مشرکلر شویله ایتدیلر دیرلرایدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری صبر ایدیکز وبکا قتال ایتمکه اجازت ویرلمدی دیو بیوررایدی هجرت اولنوب شوکت اسلام بومرتبه یه کلنجه آیت کریمه نازل اولوب اذن واردا ولدی قتاله باشلدیلر بالذات کندیلری واصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین کفاره قلیج قویدیلر آندنصکره طائفهٔ عرب بلوك بلوك دین اسلامه کیرمکه باشلدیلر اطراف ونواحی یه عسکرلر وسریه لر کیتمکه باشلدی وکندیلر بالذات سعادتله یکرمی یدی غزا ایتمشلردر وطقوزنده بنفسه قتال ایتمك میسر اولمشدر وآنلر بوغزالردر که ذکر اولنور: بدر، احد، مریسیع، خندق، قریظه، خیبر، فتح مکه، حنین، طائف وبوقول مکه قهرا فتح اولندی دیيانلر قولیدر اما صلحا فتح اولندی دیيانلر قولنجه بالذات قتاله مباشرت بیوردقلری سکز غزادر.

فصل

شمدنکرو رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك غزالرینی واطرافه ارسال ایتدیکی سریه لرینی تفصیل ایدوب نیجه واقع اولدی ایسه ترتیب اوزره بیان ایده لم. شویله معلوم اوله که لسان عربده «سریه» دیو آز وبرازعسکره دیرلرکه نهایتی درتیوز نفرکشی اوله بش کشیدن درتیوزه وارنجه قاچ کشی اولورایسه اولسون سریه دینلور مثلا بش کشی التی کشی اون کشی اللی کشی یوزکشی تا درتیوزه وارنجه کزیده کیمسه لر اولسه سریه دیرلر. بعضیلر قولنجه بشیوزه چیقنجه دخی سریه دیرلر. اماقول صحیح اولکی قولدر بشیوزدن زیاده اولان عسکره «منسر» دیرلر سکزیوزدن زیاده اولانه «جیش» دیرلر درت بیکدن فضله اولانه «جحفل» دیرلر قتی بیوك برعسکر اولنجه «خمیس» دیرلر واطرافه پراکنده اولان عسکره «بعث» دیرلر وبریرده جمع اولوب طوران عسکره کتیبه دیرلر فصحای عرب عسکر خصوصنده بودکلو تفصیل ایتمشلردر. روایت اولنمشدرکه تاریخ هجرتدن یدنجی آی باشنده رمضان آینده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم عمیسی حمزة بن عبد المطلبی اوتوز نفرکشی یه امیر نصب ایدوب قریشك قافله سی اوزرینه کوندردی ابوجهل لعین قافله ده بیله ایدی حضرت حمزه رضی الله تعالی عنه واردی کفار اوچیوز نفر کیمسه ایدی دریا کنارنده بولشدیلر جنك ایده جك حینده جهینه قبیله سندن مجدی بن عمرو ارایه کیروب مانع اولدی جنك ایتمدیلر پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری حمزه یه برآق سنجاق ویرمشیدی. بوندنصکره ﴿سریه عبیدة بن الحارث﴾ در سکزنجی آی باشنده

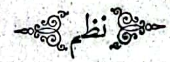
خامه وش هربری موزون وطویل
میل فتاح در لطف جلیل
یاز ممشدر قلم زبانی
خامه انکشتنه آنك ثانی
ساعدی بسمله شکلیدی همان
اکا «ن والقلم» اولمشدی بیان
دست عیسایه صونردی کاسی
فن احیاده ید طولاسی
بویله دیرصاحب احیای علوم
یانه وارسه اکر برمعصوم
لطفله اوخشاسه اول کان کرم
یعنی سلطان سلاطین امم
سائر اطفالك ایچنده اوصبی
حاصل ایلردی متاع ادبی
قوقوسندن بولنوردی فی الحال
کا کال سوردی رسول متعال
نیجه کون کتمزایدی رایحه سی
مشك ترکیبی اولوردی نفسی
(خمصان الاخمصین) قدمدن برموضعدرکه زمینه باصدقده اول موضع زمینه دوقنمز اکا اخمص دیرلر. خمصان اول قدمدرکه آنك اخمصی اوله. یعنی رسول اکرمك قدملرینك اسفلی زمیندن مرتفع ایدی اعتدال اوزره (مسیح القدمین) رسول اکرمك قدملرینك ظاهری غایت هموار ایدی وهرکز اوزرلرنده وسخ وانکسار دن اثر یوق ایدی (ینبو عنهما الماء) رسول اکرمك ظهر قدملری زیاده مستوی

التمش نفر کیمسه ایله «بطن رابغ» دیدکلری موضعه کوندرلمشیدی بوکادخی آق سنجاق
ویروب ابوسفیان اوزرینه کوندرمشیدی. وابوسفیان کفار اوزرینه سردار ایدی.
وبعضیلر کفارك سرداری اولان ابوجهلك اوغلی ایدی دیدیلر. بعضیلر دخی
مکرز بن حفص ایدی دیدیلر حاصلی واردیلر بولشدیلر کافرلر ایکیوز کیمسه ایدی جنك
واقع اولمدی همان سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنه براوق آتدی اسلامده اول
آتیلان اوق اول اوقدر. بوندنصکره ﴿سریه سعد بن ابی وقاص﴾ در طقوزنجی
آی باشنده یکرمی نفر کیمسه ایله «خراره» دیدکلری وادی یه قریشك قافله سنی باصمغه
کوندرلمشیدی بوکاده آق سنجاق ویرمشلر ایدی واردیلر بشنجی کیجه نك صباحنده ذکر
اولنان وادی یه یتشدیلر قافلهٔ قریش اولکی کیجه کچوب کتمشلر ایمش خبر آلوب دوندیلر.
بوندنصکره ﴿غزوهٔ ودان﴾ درکه بوکا غزوهٔ «ابوا» دخی دیرلر رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اول غزاسی بوغزادر تاریخ هجرتدن اون
ایکنجی آی باشنده واقع اولدی قریش اوزرینه التمش نفر کیمسه ایله کتمشیدی سنجاغنی
حضرت حمزه رضی الله تعالی عنه کوتورردی مدینه اوزرینه سعد بن عباده یی عامل
نصب ایتمشیدی آخر بونك اوزرینه صلح واقع اولدیکه بنی ضمره بونلرك اوزرینه
آرتق کلمیه لر وچوقلق جمعیت ایتمیه لر دشمنلرینه معاونت ایتمیه لر «ودان وابوا» ایکی
موضعدرکه اورته لری یدی سکز میل یردر مذکور غزا کاه ودانه کاه ابوایه اضافت اولنور.
وبوندنصکره ﴿غزوهٔ بواطه﴾ در بوغزا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك ایکنجی غزاسیدر اون اوچنجی آیده ربیع الاول ایچنده واقع اولمشیدی
مدینهٔ منوره اوزره سائب بن عثمان بن مظعونی عامل نصب ایتمشیدی یعنی شهری
کوزتمکه قومشیدی کندولر صحابهٔ کرامدن ایکیوز نفر کشی ایله قریشك قافله سنی
باصمغه کیتدیلر ایدی قافله ده امیة بن خلف دیدکلری ملعون بیله ایدی قتال میسر
اولمادی دونوب کلدیلر بوندنصکره ﴿غزوة العشیره﴾ در عشیره دیدکلری ینبوع
ناحیه سنده بنی مدلج قومنك یرلریدر یوز اللی نفر کیمسه ایله موضع مذکوره
کتمشلر ایدی قریش کافرلرینك حجازدن شامه تجارت ایچون قافله لری چیقمش ایدی
مراد اول قافله یی آلمق ایدی سنجاغنی حضرت حمزه رضی الله تعالی عنه کوتورردی
اوتوز دوه لری وارایدی نوبت ایله بنرلر ایدی محل مذکوره وارنجه قریش کچوب
کتمشلر ایدی آخر بنی مدلج طائفه سیله صلح ایدوب دوندیلر بودفعه مدینه اوزرینه
ابوسلمة بن عبدالاسدی قومشلر ایدی. بوندنصکره ﴿غزوهٔ بدر الاولی﴾ در ابن
اسحق رحمة الله علیه نقلنده غزوة العشیره دن کلدیلر دخی برقاچ کیجه مدینه ده یاتوب
همان بوغزایه چیقدیلر کرز بن جابر الفهری دیدکلری کافر برمقدار کیمسه ایله کلوب
مدینه نك طشره ده کزن طوارینی سوروب کیتدیلر و رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم آردلرنجه چیقوب بدر ناحیه سنده «سفوان» دیدکلری موضعه دك واردیلر اول
ملعون قاچوب کیتدی یتشه مدیلر بودفعه مدینه اوزرینه زید بن حارثه یی قومشلر

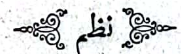
اولوب وخشونتی اولماغله
اوزرلرینه صو دوکلسه
طورمیوب هرجانبه روان
اولوردی. شیخ جزری
بیورر که مسیح القدمك
معناسی مبارك آیاقلرینك
لحمی خفیف ایدی (اذا
زال زال قلعا) رسول اکرم
مبارك قدملرینی حین مشیده
زمیندن رفعی وقتنده رفع
قویله رفع ایدر ایدی (یخطو
تکفیا) رسول اکرم حضر.
تلری مشی ایلدکلرنده
مطلوب اولان سمته توجه
ایدوب یمین وشماللرینه میل
ایتمیوب قداملرینه میل
ایدرلر ایدی (ویمشی هونا)
رسول اکرم وقار وسکونت
اوزره مشی ایدر ایدی.
وقدملرینی زمینه ضرب
ایتمیوب وکفشلرینك صدا.
سی اولمدیغی حالده تواضع
اوزره مشی ایدر ایدی
(ذریع المشیة) ذریع سریع
معناسنه واسع الخطوة معنا.
سنه در یعنی رسول اکرمك
مشی سریع وخطواتی واسع
ایدی شو وجهله که کویا
زمین زیرپالرنده طوررلر
ایدی مع هذا هون اوزره
عجله ایله دکل ایدی (اذا
مشی کانما ینحط من صبب)
رسول اکرم مشی ایلدیکی
وقتده کویا مکان بلنددن

ايدى سنجاغنى على بن ابى طالب كتورر ايدى رضى الله تعالى عنه. بوندنصكره ❊ سريۀ
عبدالله بن جحش ❊ در اون يدنجى آيده رجب ايچنده واقع اولمشدر. بر قولده سكز
بر قولده اون ايكى كشيله مكه قربنده «نخله» ديدكلرى موضعه كوندرلمش ايدى قريش
طائفه‌سنك قافله‌لرينه راست كلديلر يوكلرى قورى اوزمله بعض مأكولات
قسمندن نسنه ايدى مسلمانلر مشورت ايدوب ايتديلر اكر جنك ايدرسك رجب
آينك حرمتنه رعايت ايتمامش اولورز اكر ايتمز ايسه‌ك يارين بونلر مكه حرمنه داخل
اولورلر نه ايلمك كرك ديو تردد ايدوب آخر اتفاق ايلديلر قافله‌ده عمرو ابن الحضرمى يى
قتل ايتديلر وعثمان بن عبدالله وحكم بن كيسان آدلو كافرلرى اسير ايتديلر كيرو
قلان كفار قاچديلر اثوابلرين ويوكلو دوه‌لرين سورديلر عبدالله بن جحش رضى الله
تعالى عنه دخى خمس فرض اولنمادن مذكور مالك خمسنى چيقاروب ماعداسنى
قسمت ايلدى. بعض روايتده وارد اولمشدر كه غنيمتى رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرينه كتوردكلرنده بن شهر حرامده سزه قتال امر ايتمدم ايدى ديو
بيوردى واسيرلرى وغنيمتى تا بدر غزاسندن كلنجه تأخير ايدوب اندنصكره بدر
غنيمتلريله بيله قسمت ايلدى ديديلر وبوخصوص ايچون قريش كفارى محمد شهر
حرامده قان دوكدى ومال آلدى ديو كفتكو ايتديلر اندن حق سبحانه وتعالى
﴿ يسئلونك عن الشهر الحرام قتال فيه قل قتال فيه كبير وصد عن سبيل الله وكفر به
والمسجد الحرام واخراج اهله منه اكبر عند الله والفتنة اكبر من القتل ولا يزالون
يقاتلونكم حتى يردوكم عن دينكم ان استطاعوا ومن يرتدد منكم عن دينه فيمت وهو كافر
فاولئك حبطت اعمالهم فى الدنيا والآخرة واولئك اصحاب النار هم فيها خالدون ﴾
آيت كريمه‌سين انزال ايتدى. تفسير قاضيده مسطوردر كه رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرينك كندى عمه‌سى اوغلى عبدالله بن جحش رضى الله تعالى عنه
حضرتلرينى بدر غزاسندن ايكى آى مقدم جمادى الاخره آينده بر سريه اوزرينه
امير نصب ايدوب قريش كفارينك كاربانلرينى باصمغه كوندرمش ايدى كاربانده كفاردن
عمرو بن عبدالله واوچ كافر دخى وار ايدى مسلمانلر عمروى قتل ايدوب ايكى كافرى
دخى اسير ايتديلر وبو حادثه رجب آينك اولكى كوننده واقع اولمش ايدى. اما سريه
خلقنك اعتقادلرى بو ايدى كه اول كون جمادى الآخره آيندن اوله واول زمانده
اشهر حرمده قتال ايتمك حرام ايدى صكره‌دن نسخ اولنوب حلال قلنمشدر. والحاصل
سريه خلقندن خطاءله غرۀ رجبده قتال صادر اولدى دخى كافرلر رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينه طعن وتشنيع يازوب كوندرديلر. محمد شهر حرامى
حلال عد ايلدى بو آى خود امن وامان زمانى ايدى خلق حضور قلبله معاشلرى
امرينه مشغول اولاجق وقت ايدى بونك كبى زمانده بويله ايلدى ديديلر. بو واقعه
سريه خلقنه قتى كوچ كلدى غايت بحضور اولديلر تا توبه‌مز نازل اولنجه يريمزدن
آيرلمزز ديديلر. پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام دخى غنيمتلرينى قبول ايتميوب رد ايلدى

نزول ايدر ايدى

نظم

هم اوسرمايۀ فضل و شرفك
سلف اشرافنه خير الخلفك
ديديلر وصف شريفنده بنه
يوريسه مائل اولوردى اوكنه
بوهريره ديدى اوفخر كرام
قتى سرعتله ايدر ايدى خرام
عاشق ايتمشدى انى رؤيت رب
صوكى تيزرو اولسه نعجب
نره‌يه كيتسه اوماه قرشى
پرچم حور ايدى جاروب كشى
كلسه رفتاره قدم محترمى
كويا ارضى دوررردى قدمى
يعنى يوكسكدن ايدر كبى نزول
يوريسه نازله كاوردى رسول
نوله دال اولسه اوقد مقبول
صفحۀ صنعه الف لام ايدى اول
مزدياينه ويرردى صلوات
قطب افلاك سريع الحركات
مدحتى سبحۀ سكان فلك
نعتى اوراد سحرگاه ملك
(واذا التفت التفت جميعا)
رسول اكرم برشيئه التفات
ايلدكلرنده جميع بدن وجمله
اندام وتنلرى ايله اقبال
وتوجه ايدرلر ايدى

نظم

دونوب اطرافنه قيلدقجه نظر
سجده ايلردى جمادات وشجر
نره‌يه دونسه اوقد چالاك
حاصلى بيله دونردى افلاك
(خافض الطرف) خافض
رافعك ضديدر طرف عين

اندن آیت مذکوره نازل اولدی . معناسی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه
خطاب ایدوب بیوررکه یا محمد شهر حرامده قتال اتمکدن مشرکلر سکا سؤال ایدرلر.
بعضیلر قولنجه سریه اصحابی سؤال ایدرلر. یعنی بو آیده قتال ایده‌نه نه لازم کلوردیرلر
سن جواب ویرکه بو آیده قتال اولو کناهدر وحق تعالی یولندن خلقی منع اتمك
اسلامه مانع اولمق وکافر بالله اولمق ومسجد حرامدن یعنی کعبه‌دن مانع اولمق وکعبه
اهلنی کعبه‌دن چیقارمق الله تعالی قتنده سریه خلقنك خطا ایله ایتدکلری ایشدن
اکبردر وفتنه یعنی بونلرك فسادی قتلدن آرتوقدر ودائما کفار سزکله قتال ایدرلر
تاکیم قادر اولورلرسه سزی دینکزدن دوندوره‌لر وسزدن شول کیمسه‌لرکه دینلرندن
دونه‌لر دخی کافر ایکن موت یتیشه فوت اوله‌لر اونلر شول کیمسه‌لردرکه اعمال
صالحه‌لری باطل اولدی ایتدکلری خیرات مقابله‌سنده دنیاده وآخرتده بر نفع
کورمزلر اونلر اهل جهنمدر اونلر جهنمده ابدی. قالورلر دیمکدر . محصلی بودرکه
کافرلر اصحابدن خطا ایله برایش صادر اولدیغیچون طعن وتشنیع ایدرلر اما کندولردن
قصدله درت فساد عظیم صادر اولمشدرکه الله تعالی قتنده بونلر اندن اکبردر. بری
بودرکه خلقی اسلامدن منع ایدرلر. بری بودرکه کندیلر حق جل وعلا حضرتلرینه
ایمان کتورمزلر کافر بالله اولمشلردر. بری دخی بودرکه مسلمانلری کعبة الله زیارتندن
منع ایدرلر. بری دخی بودرکه مسجد حرام اهلنی یعنی رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرینی واصحابنی جفا واذا ایله مسجد حرامدن یعنی مکه‌دن چیقاردیلر
هیچ کندیلرینك بوکفرلرینه بو قباحتلرینه باقمزلرده سریه خلقندن خطا ئله برکناه
صادر اولدیغیچون طعنلر ایدرلر دیمکدر. اندن کفارك اهل اسلامه قصدلری دینلرندن
چیقاروب مرتد اتمك اولدیغنی ومرتد اولانك حالی عاقبت نیجه اولدیغنی بیاندر.
روایت اولنورکه اول اسیر اولان ایکی کیمسه ایچون قریش کافرلری رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه فدا کوندردیلر یعنی بهالرینی کوندروب اسیرلکدن
خلاص ایتدیلر . انلرك برینه عثمان بن عبدالله، وبرینه حکم بن کیسان دیرلر ایدی
اول عثمان بن عبدالله دیدکلری واردی مکه‌یه کیتدی انده کفر اوزرینه وفات
ایلدی. وحکم بن کیسان ایمانه کلدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك یانندن
کیتمدی قالدی آخر «بئر معونه» غزاسنده شهادت نصیب اولدی رضی الله تعالی عنه
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم مدینهٔ منوره‌ده اون التی آی نمازی قدس مبارکه‌یه
طوغرو قیلدی. وبعض روایتلرده دخی چوق زمان قیلدی دیمشلردر. وقبله کعبه‌یه
دوندیکی قنغی آیده واقع اولدیغی، وقنغی کونده. وقنغی نماز ایچنده واقع اولدیغی
هپ اختلاف اوزره‌در صحتنی خدا بیلور. بعضیلر جمادی الاولاده، وبعضیلر رجب
اورته‌سنده بازار ایرتسی کونده وبعضیلر شعبان اورته‌سنده صالی کونده ایدی دیمشلردر.
امام بخاری رحمة الله علیه نقلنده براء بن معرور رضی الله تعالی عنه روایتی اوزره
ایکندی نمازنده ایکن ﴿ فول وجهك شطر المسجد الحرام ﴾ آیت کریمه‌سی نازل

معناسنه‌در . یعنی رسول
اکرم حضرتلری بلاسبب
اطراف وجوانبه باقمزایدی
بلکه همیشه عالم غیبه
مشغول اولوب او کنه
نظر ایدر کبی ایدی (نظره
الی الارض اطول من نظره
الی السماء) رسول اکرم
حضرتلرینك روی زمینه
نظرلری جانب آسمانه
نظرلرندن اکثر ایدی
نهایت تواضع وزیاده
خضوع وحضرت
ذو الجلالدن غایت
حیاسندن ایچون. خفی
اولمیه که ابو داودك عبدالله
بن سلامدن رسول اکرمك
اکثر نظری جانب سمایه
ایدی دیو تخریج ایتدیکی
حدیث شریفدن مراد
انتظار وحی واحکام
شرعیه نزولنه انتظار
وقتنده ایدی دیمکدر

نظم

عین اعلاسنی کاه وبیکاه
غیره بقدرمز ایدی غیرالله
ماسوی الله‌ه نظر قیلدی هم
هیچ عیننده دکلدی عالم
بقسه اول علم لدن سلطانی
رحك آغزینه کلوردی جانی
دلشکار اولسه نوار چشم رسول
کحل مازاغ ایله مکحول ایدی اول

(جل نظره الملاحظة)
جل معظم معناسنه‌در

اولدی. معناسی یا محمد یوزیکی مسجد حرام جانبنه دوندر دیمکدر نمازك ایکی رکعتی قلنمش ایدی. آیت کریمه نازل اولنجه دوندیلر ایکی رکعتنی دخی مکة الله جانبنه قیلوب تمام ایتدیلر بعض روایتده اویله نمازینی قیلور ایکن نازل اولدی دیمشلردر. مدینه قربنده «قبا» ناحیه‌سنده اولان مسلمانلر اول کون ایشتمیوب نمازی ینه قدس مبارك جانبنه قیلدیلر . امام بخاری وامام مسلم رحمة الله علیهما صحیحلرنده عبدالله ابن عمر رضی الله عنهمادن روایت ایدرلرکه «قبا» ناحیه‌سنده اولان خلق ایرته‌سی کون صباح نمازی ایچنده ایکن بر کیمسه واردی خبر ویردی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کعبه‌یه قارشو طورمغه امر اولندی دیدی مسلمانلر قدس مبارکه طوغری نمازده طوررکن همان کعبة الله جانبنه دوندیلر بو روایتده دلیل واردرکه ناسخه علم واقع اولمایجه حکمی لازم اولمایه. زیرا اهل «قبا» یه اعادهٔ صلاة امر اولنمدی دیمشلردر یعنی اول زمانده‌که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کعبه‌یه قیلمق امر اولندی قیاس بوایدیکه قدس مبارکه قیلمق جائز اولمایه اما اهل «قبا» قبله‌نك دوندیکنی ایشتمدکلری یچون اول کون ینه قدس مبارکه قیلدقلری نماز جائز اولدی . زیرا اکر جائز اولمییدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انلره اول نمازلری تکرار قیلمق ایله امر ایلمدیکندن معلوم اولدیکه وارد اولان آیتك موجبیله عمل ایتمك ایشتدکدنصکره لازم اولورمش . طبری رحمة الله علیه روایتنده ابن عباس رضی الله تعالی عنهمادن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مدینه‌یه هجرت ایتدیکی زمانده مدینه خلقنك اکثریسی یهود طائفه‌سی ایدی وقبله‌لری «بیت المقدس» ایدی حق تعالی حضرتلری رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه دخی امر ایلدیکه قبله‌سی «بیت المقدس» اوله بویله واقع اولدیغنه یهود مسرور اولدیلر اندن پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام اون یدی آی بیت المقدسه قیلدی اما مراد شریفی بوایدیکه ابراهیم علیه السلام قبله‌سنه استقبال ایده دائما یوزینی کوکلره طوتوب حق تعالی حضرتلرندن دیلردیکه قبله کعبه‌یه دونه. اندنصکره حاجتی روا اولوب آیت کریمه نازل اولدی قبله اول جانبه دوندی . فتح الباری صاحبی ایدر ابن عباس رضی الله عنهما حدیثنك ظاهری بودرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم مدینه‌یه کلدکدنصکره بیت المقدسه قیلمق ایله امر اولنمش اوله اما امام احمد رحمة الله علیه نقلنده ینه ابن عباس رضی الله عنهمادن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری «مکه» ده ایکن نمازی بیت المقدسه قیلار ایدی کعبه اوکنده طورر ایدی اکا قیلماز ایدی دیمشدر. بوندن فهم اولنورکه بیت المقدسه قیلمق اولدن ایمش مدینه‌یه کلدکدنصکره امر اولنمه دکل ایمش دیدی. بوکا جواب بودرکه روایت سابقه‌ده مدینه‌یه کلدکدنصکره امر اولندی دیمکدن مراد اولکی قبله‌سنی مقرر ایتمکه امر کلدی دیمکدر یوقسه یکیدن تعیین قبله ایچون امر اولندی دیمك دکلدر. ینه طبری طریق آخردن روایت ایتمشدر که رسول الله صلی الله علیه

ملاحظه کوزقویرغیله نظر ایلمکدر. یعنی رسول اکرم حضرتلری امور مباحیه معظم نظرلری کوشهٔ چشم ایله نکاه ایدی

نظم

قرة العین خلیل ایدی او خوب
اکا میراث ایدی چون جذب قلوب
دوات اولمشدی او کوزلر دینه
عین اقبال ایدی حور العینه

(یسوق اصحابه) رسول اکرم حضرتلری اصحابیله همراه اولدقده کندولری جمله‌نك اردنجه یوررلر ایدی صحابهٔ کرامی حفظ وحمایت وضعفاسنه رعایت وفقراسنه اعانت ایچون معلوم اوله که دارمی اسناد صحیح ایله روایت ایتدیکه رسول اکرم حضرتلری بنم ظهرمی ملائکه ایچون ترك ایدك دیو اصحابه تنبیه بیوردیلر (ویبدر من لقی بالسلام) رسول اکرم حضرتلری ملاقی اولدیغی کمسنه‌یه سلام ایله سبقت ایدردی. یعنی اول ملاقاتنده سلام ویرر ایدی زیرا بو شیوه عادت متواضعیندر سلام ایله ابتداء کلام ایتدکلرینك توجیهنده بعض علماء بیورررلرکه سلام ابتداء سنت وجواب سلام فرض اولمغله فرضك ثوابی

وسلم حضرتلری اولا نمازی کعبه‌یه قارشو قیلمشدر دخی کندولری «مکه»ده ایکن قبله بیت المقدسه دونمشدر اوچ سنه بیت المقدسه‌یه قارشو قیلمشدر آندن هجرت ایدوب مدینه‌یه کلدکدنصکره اون التی آی دخی بیت المقدسه قیلوب صکره‌دن حق تعالی حضرتی کعبه‌یه متوجه ایتمشدر دیدی. وقبله دوندیکی قنغی مسجدده نماز قیلور ایکن واقع اولدیغی دخی اختلاف اوزره‌در. بعضیلر قولنجه مدینهٔ منوره‌ده کندو مسجد شریفنده اویله نمازینی مسلمانلر ایله ایکی رکعت قیلمش ایدی «مسجد حرامه» متوجه اولمغه امر کلدی و کندوسی کعبه‌دن یکا دوندی مسلمانلر دخی بیله دوندیلر دینلمشدر. وبعض روایتده رسول الله حضرتلری «ام بشر» دیدکلری خاتونی زیارت ایچون «بنی سلمه» طائفه‌سنك اراسنه واردی «ام بشر رضی الله تعالی عنها» طعام بیشیروب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه ضیافت ایلدی. آندن اویله زمانی اولنجه اصحابه نماز قیلویردی ایکی رکعتنی قیلمش ایکن امر کلوب کعبه‌یه دوندیلر. پیغمبر عزعلیه الصلاة والسلام آلتون اولوغه طوغری توجه ایتدی بویله واقع اولدیغی ایچون اول مسجدك آدی اول زماندن مسجد قبلتین قالدی دیمشلردر. امام واقدی رحمة الله تعالی علیه بو روایتی ترجیح ایتمشدر بونك ثبوتی بزم قاتمزده زیاده‌در دیو بیورمشدر. روایت اولنورکه قبله «بیت المقدس» دن «کعبهٔ معظمه»یه دوندیکی زمانده منافقلر ویهود ومشرکلر بو حالی انکار ایدوب ﴿ماولیهم عن قبلتهم التی کانوا علیها﴾ دیدیلر. یعنی بونلری اولکی قبله‌لرندن دوندرمکه سبب نه اولدی بونلر کاه برقبله‌یه کاه برقبله‌یه استقبال ایتمه‌نك اصلی نه‌در دیدیلر. آندن حق سبحانه وتعالی جواب انزال ایدوب ﴿قل لله المشرق والمغرب یهدی من یشاء الی صراط مستقیم﴾ دیو بیوردی. یعنی یا محمد سن دیکه مشرق ومغرب حق تعالی‌نك ملکیدر بویله دکلدرکه برمکانك اکا اختصاصی اوله برمکانك اولمیه اعتبار حق تعالی‌نك امرینه امتثالدر غیری شیئه دکلدر حکم وتصرف وامر هپ حق تعالی‌نك در بزی هرقنده متوجه قیلارسه بز اول طرفه توجه ایده‌ریز طاعت حق جل وعلانك بیوردیغنی طوتمقدر اکر هرکون برجانبه توجه ایتمك بیورسه بز اول جانبه توجه ایده‌رز الله تبارك وتعالی دیلدیکی کیمسه‌یی صراط مستقیمه هدایت ایلر کاه بیت المقدسه وکاه کعبه‌یه دوندرمك موجب حکمت ومقتضای مصلحت اوزرینه برفعلدرکه رسولنه وامتنه عنایت عظمادر زیرا کندینك خلیلی ابراهیم پیغمبر علیه الصلاة والسلام قبله‌سنه هدایت ایلدی دیمکدر. امام احمد رحمة الله تعالی علیه روایتنده عایشه رضی الله تعالی عنها بیورمشدرکه تحقیقا یهود طائفه‌سی بزه اوچ شیٔ میسر اولدیغنه حسد ایتدکلری کبی هیچ برشیئه حسد ایتمزلر. بریسی بودرکه حق سبحانه وتعالی بزه جمعه کونی ارزان بیوردی آنلره نصیب اولمیوب بزه میسر اولدیغنه غایت بیحضورلردر. بریسی دخی «کعبهٔ معظمه» بزه قبله اولدیغنه. بری دخی امام اردنده بزم آمین دیدیکمزه. والحاصل بو اوچ نعمت اهل اسلامه روزی قلندیغنه یهود

سنتك ثوابندن اکثر اولدیغنه بناءً رسول اکرم حضرتلری ثواب کثیره نائل اولمغه ملاقی اولدیغی کمسنه‌یی کندی نفسلرینه ترجیح ایتدکلرندندر دیدیلر. بعضلر دیدیلرکه سلام خصوصنده قاعدهٔ مقرره بودرکه ایکی مؤمن ملاقی اولدقلرنده ادنی اولان اعلا اولنه سلام ایله ابتدا ایدر اکر مساویه‌لر هربری سلام ایله ابتداء ایتمك لازمدر ودخی معلوم اوله که ابتداء سلام ورد سلامك سنت وفرضیتنده اختلافات کثیر واردر اصح اقوال بودرکه ابتداء سلام سنت ورد سلام فرض کفایه‌در امام ابو یوسفدن مرویدرکه برآدم برجماعته سلام ویرسه هر برلرینه فردا فردا رد سلام واجبدر دیدی اما ابو داود بزاز حضرت علیدن روایت ایتدکلری بودرکه سلام ویریلان جماعتدن بر فرد رد سلام ایلسه سائرندن کفایت ایدر پس بو روایتی قول اصح مؤید در والله اعلم

الحدیث الثامن

حدثنا محمد بن المثنی) کتب سته مشایخندندر وبصریدر وشهرتی زمنده

طائفه‌سى هلاك لردر لعنهم الله تعالى «قبله» كعبه‌يه دوندكدنصكره . بعض مسلمانلر ايتديلر شمدى‌يه قدر بزم بيت المقدسه قيلديغمز نمازلريمز نيجه اولور واول قرنداشلريمزكه بيت المقدسه قيلارلر ايدى كعبه‌يه قيلمدن وفات ايتديلر آنلرك احوالى نصل اولور ديديلر . يعنى تداركه محتاج برنقصان وارمى اوله‌ديو تردد ايلديلر حق سبحانه وتعالى ﴿ وما كان الله ليضيع ايمانكم ﴾ آيت كريمه‌سنى كوندردى . معنى حق سبحانه وتعالى سزك ايمانكزى ضايع ايتمز ديو مسلمانلره تسليه ايلمكدركه قلبلرنده شبهه قالميه . روايت اولنوركه قبله دونديكى زمانده يهود طائفه‌سى ايتديلر محمد باباسنك شهرينه مشتاق اولدى ايستركه قومنى خشنود ايليه آنك ايچون كعبه‌يه متوجه اولدى . اكر بزم قبله‌مز اوزرينه ثابت اولوب طوره ايدى كتابلريمزده كورديكمز كله‌جك پيغمبر بودر در ايدك ديديلر آندن حق جل وعلا بيورديكه ﴿ وان الذين اوتوا الكتاب ليعلمون انه الحق من ربهم ﴾ يعنى يامحمد سزك «بيت المقدس»دن «كعبهٔ مشرفه»يه دونديككزى انكار ايدن يهود طائفه‌سى الله تبارك وتعالى‌سنى «كعبه»يه دوندره‌جكنى كتابلرنده كورمشلر ايدى پيغمبرلرندن اشتمشلر ايدى بيلورلر عبث سويلرلر انكاره عذر وبهانه ايدرلر ديمكدر . رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك «صاحب القبلتين» ايدوكنى انبيا خبرويرمشلر ايدى امم سالفه‌نك كتابلرنده مسطور ايدى يهود طائفه‌سى لعنهم الله تعالى جاهللرى آلداتمق ايچون درلودرلو سوزلر وانواع حيله وخدعه‌لر پيدا ايدرلر ايدى بودكل ايديكه كنديلرى حقيقت حالى بيلميه‌لر بيلورلر ايدى اما ملعونلقلرينى براقمازلر ايدى . تاريخ هجرتك اون سكزنجى آيى اولديغى كبى كه قبله دونديكندن برآى كچمش ايدى صوم رمضان فرض قلندى وصدقة الفطره واجب قلندى هركشى كندى نفسى ايچون وفقير اولان طفلى ايچون يعنى كوچك چوجقكه اناسندن ياغيرى وارثندن انتقال ايتمكله يابركيسه بغشلمغله مالى اولميه باباسنه محتاج اوله . والحاصل اوغلان ايچون وخدمت ايدن قولى ايچون ياجاريه‌سى ايچون اول جاريه كرك مدبره اولسون وكرك ام ولد اولسون هپ بونلر ايچون فطره ويرمك كركدر . اكر ويرديكى بغداى ياخود بغداى اوندن ياخود قورى اوزمدن اولورسه هرآدم ايچون يارم شنك ويرمك كركدر . اكر خرمادن يااربه‌دن ياخود آربه اوندن اولورسه برشنك ويرمك كركدر . اما شنك شويله كركدركه ايچنه بيك درتيوز قرق درهم مرجك صيغه . اكر ويرديكى آقچه ايسه بوذكر اولنانلردن برينك قيمتنى ويره . خاتونى ايچون وبيانده كزن فرار قولى ايچون واورتاقلق قولى ايچون ويرمك واجب دكلدر . بوزمانه كلنجه‌يه قدر بونلر فرض اولنمشيدى مال زكاتى فرض اولنمامشيدى اولدخى صكره‌دن فرض اولنمشدر بوذكر اولنان غزوهٔ بدر اولى دنصكره واقع اولان ﴿غزوهٔ بدر كبرى﴾ در . بو غزايه : بدر عظمى ، بدر ثانيه ، بدر القتال دخى ديرلر . وبدر ديدكلرى برمشهور قريه‌در غزا آنده واقع اولمشيدى . بعضيلر قولنجه اوراده برقويينك آديدر صكره‌دن واقع اولديغى

(موضعه)

(حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن سماك بن حرب) تابعى مشهور در سكسان قدر صحابه‌يه لاحق اولمشدر (قال) سماك ديدى (سمعت جابر بن سمرة) بن جابردن ايشتدم (يقول) جابردر ايدى (كان رسول الله صلى الله عليه وسلم ضليع الفم) رسول اكرمك مبارك دهانى واسع ايدى كمال بلاغت وتمام فصاحته علامتدر .

﴿ نظم ﴾

دهنى لعل كبى دولت ايله
اعتدال اوزره ايدى غايت ايله
كوثر لعلنه ايتمشدى جليل
سلسبيل سركوبنده سيل

(اشكل العين) رسول اكرم حضرتلرينك مبارك ديده لرنده شكله وارايدى يعنى ديده لرينك بياضنده براز حمرت وارايدى . صاحب قاموس ديديكه شكله اولدر كه ديده‌نك بياضى حمرتله مخلوط ياخود بياضى حمرته مائل اوله

﴿ نظم ﴾

مست عشق اولمغين اول چشم خمار
حمرته مائل اولوب برمقدار
سينه چاك ايدى رسولك هرآن
اول ايكى قوتلو كوزينه فرقان
ديده سنده نه ايدى ديرسن اول آل
دخى چشمنده ايدى جام وصال

موضعه بدر دیمشلردر. ابن کثیر رحمة الله علیه ایدر بو غزا اولدیغی کونه «یوم الفرقان» دیرلر حق سبحانه وتعالی اول کون اسلامه عزت ویردی و کفری مغلوب ومقهور ایتدی. مسلمانلر آز کمسنه ایدی کفار چوقلق ایدیلر جبه لری وجوشنلری وجمیع سلاحلری کامل ایدی یخشی یرار آتلری وار ایدی هیچ بزه کیمسه ظفر می بوله جقدر دیو غرور وسرور اوزره ایدیلر. حق جل وعلا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی اوزرلرینه غالب وقاهر قیلدی لشکر ملاعین وجند شیاطین مقهور ومغلوب اولوب بونجه کوندنبرو ایتدکلری فتنه وفساد وبغی وعنادك نکبتلری باشلرینه اوغرادی. اولدرکه حق تبارك وتعالی کلام قدیمنده امتنان ایدوب ﴿ ولقد نصرکم الله ببدر وانتم اذلة ﴾ دیو بیورمشدر. یعنی حق سبحانه وتعالی سزه «بدر» غزاسنده نصرت ایلدی شول حالده که سز ذلیللر ایدیکز یعنی عددیکز آز ایدی کفارك عددی چوق ایدی بویله ایکن سزه نصرت اولندی تا بیله سکزکه نصرت من عند الله در کثرت عدد ایله وسلاح چوقلغیله دکلدر دیمکدر. بو بدر غزاسی اسلام غزالرینك اعظمیدر زیرا اسلامك ظهور وغلبه سی بورادن اولمشدر. بوندنصکره کفارك اوتلری صنوب حق تعالی مشرکینه ذلت ویرمشدر. بو غزایه حاضر اولان مسلمانلره حق تبارك وتعالی عزت ویرمشدر بونلر الله تعالی قتنده ابراردن اولمشلردر. روایت ایدرلرکه بدر غزاسنه مبارك رمضان شریفك اون ایکنجی جمعه ایرتسی کوننده چقمشلر ایدی تاریخ هجرتك اون طقوزنجی آیی ایچنده ایدی. ابولبابهٔ انصاری حضرتلرینی مدینهٔ منوره اوزرینه قودی دخی کندوسی انصار قومیله چقدی بوندن مقدم انصار قومی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله غزایه چقمق واقع اولمامشیدی چقانلرك جمله سی اوچیوز بش نفر کشی ایدیلر سکز نفر کیمسه حاضر اولمامشیدی آنلرك دخی حصه لرینی ویردی وجمله خلقده اوچ آت وار ایدی بریسی مقدادك ایدی اکا بعزجه دیرلر ایدی. بری دخی زبیرك ایدی اکا یعسوب دیرلر ایدی. بر آت دخی مرثد غنوینك ایدی. حاصلی بو اوچ آتدن غیری اول کون کیمسه ده آت یوغیدی اما یتمش دوه لری وار ایدی جنك جمعه کونی واقع اولدی دیمشلردر. بعضیلر بازار ایرتسی کوننده، بعضیلر غیری کونلرده اولدی دیمشلردر. اصل مرادلری قریشك کاربانی باصمق ایدی اول نیت ایله چقمشلر ایدی. تفصیلی بودرکه ابو سفیان اوتوز نفر آتلو ایله شام دیارنده ایدی عمرو بن العاص ایچلرنده بیله ایدی شامدن مکه یه متوجه اولدیلر بر عظیم کاربان ایله قریشك ماللرینی کوتوررلردی «بدر» دیدکلری موضعه یقین کلدکلری کبی بو خبر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه واصل اولدی. اندن اصحابنه بیوردیکه قریشك بودکلو مال ومناله قافله سی بدر یانته کلمش قافله ده چوق ایشه یرار کیمسه لری دخی یوق ایمش همان چبقوك امیددر که حق تعالی حضرتلری سزه غنیمت نصیب ایتمش اوله دیدی اورادن پیغمبر عزصلی الله تعالی علیه وسلم صحابهٔ کرام ایله چیقدیلر ابو سفیان دخی بونلرك چقدیغنی اشیدنجه ضمضم بن عمرو دیدکلری کافره بر مقدار نسنه ویروب مکه یه کوندردیکه وارهٔ قریش

متصل اول ایکی چشم شهباز
ساحهٔ عرشه ایدردی پرواز

(منهوس العقب) رسول اکرم حضرتلرینك مبارك اوکچه لرینك آتی آز ایدی

نظم

نه فلك اوپمکه خاك قدمك
کوکده طقوز دولنوردی حرمك
زیرا پای ایتدی بساطنده خدا
روی پر خالنی غلمانك اکا

(قال شعبة قلت لسماك) شعبة دیرکه بن سماکدن سؤال ایتدم (ماضلیع الفم) بو لفظك معناسی ندر (قال عظیم الفم) سماك جواب ویروب دیدیکه دهان واسع معناسنه در (قلت ما اشکل العین) بو لفظك معناسندن سؤال ایتدم (قال طویل شق العین) سماك جواب ویردیکه چشم خانه سی طویل معناسنه در لکن قاضی عیاض بیوررکه بو معنی وهمدر صواب اولان علماء واصحاب عربیه نك اتفاق ایتدکلری معنادرکه اشکل العین بیاضنده حمرت وار دیمکدر حضرت علی رضی الله تعالی عنهدن دخی روایت بویله در (قلت ما منهوس العقب) بن بو لفظك معناسندن سؤال ایتدم (قال قلیل لحم العقب سماك جواب ویردیکه

اوکچه‌نك اتی آز معناسنه‌در
وصلی الله علی محمد وآله
وصحبه وسلم

الحدیث التاسع

(حدثنا هناد بن السری)
طقوزنجی حدیثی سری
اوغلی هناد کوفی بزه خبر
ویردی (حدثنا عبثر بن
قاسم) عبثر دخی بو حدیثی
هناده خبر ویردی (عن
اشعث یعنی ابن سوار) ابن
سوارك اوغلو اشعثدن (عن
ابی اسحاق عن جابر بن سمرة
قال) جابر بیورر (رأیت
رسول الله صل الله علیه
وسلم) بن علیه السلامی
کوردم (فی لیلة اضحیان)
مهتاب کیجه‌ده (وعلیه حلة
حمرآء) رسول اکرم حضر
تلرینك قامت شریفلری
جامهٔ سرخ ایله آراسته ایدی
(فجعلت انظر الیه) جابر
بیورر که بن کاهی روی
رسول اکرمه نظر ایلدم
(والی القمر) کاهی چهرهٔ
قمره نظر ایتدم تا که روی
رسول اکرم ایله قمر مابیننده
حسن کامل قنغیسی ایچوندر
مطلع اولم (فلهو عندی
احسن من القمر) والله
بنم عندمده رسول اکرم
حضرتلرینك وجه مبارکلری
قمردن احسن ایدی. معلوم
اوله که رسول اکرمك حسن

قومنه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك چیقوب اوزرلرینه متوجه اولدیغنی خبر ویره قریشی قالدیره کله‌لر کاربانلرینی خلاص ایده‌لر. اندن بو خبر مکه یه وارنجه بیك نفره قریب توغلغه‌لو کافر چیقدی اشراف مکه‌دن بر کیمسه قالمدی ابولهبدن غیری جمیع اکابر قریش چیقدیلر ابولهب کندو یرینه عاص بن هشامی کوندردی. پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دخی اصحابیله «روحا» دیدکلری موضعه یتشدی اوراده خبر الدیکه اهل مکه کاربانلرینی حمایه ایچون چیقمشلر یولده کلمك اوزره ایمشلر. اندن اصحاب کرام ایله مشورت ایلدی وبیوردیکه حق تعالی حضرتلری وعده قیلدیکه ایکی طائفه‌نك بریسی بزمدر یا کاربان یا قریش عسکری اما اصحاب کرام کاربان اله کیردیکندن حظ ایدرلردی میللری کفارك مال ومتاعلرینی المغه ایدی اندن، ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنه طوروب بر معقول سوز سویلدی. اندنصکره عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه طوروب بر معقول کلام دخی اول سویلدی اندنصکره مقداد رضی الله تعالی عنه طوروب ایتدی یارسول الله همان حق تبارك وتعالی سکا نه امر ایتدیسه انك اوزرینه اول والله بز سکا شول بنی اسرائیلك حضرت موسایه دیدکلری کبی ﴿ اذهب انت وربك فقاتلا انا ههنا قاعدون ﴾ دیمزز بز سکا معینز اول الله حقیچون که سنی حق پیغمبر کوندرمشدر اکر «برك الغماد» دیدکلری یره دکلو بزی آلوب کیدرسك سنکله کیده‌رز سکا معاونت ایده‌رز دیدی. وبنی اسرائیل موسی علیه السلامه دیدکلری کلامك معناسی یاموسی وارسن ربکله ایکیکز اعداکز ایله جنك ایدك بز بوندن اوتوروز سنکله کتمزز دیمکدر. اندن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مقداده خیر دعا ایلدی وخلقه برکره « ایها الناس » دیو خطاب ایلدی مراد شریفی انصار قومنه خطاب ایدی زیرا انلر عقبه‌ده بیعت ایتدکلری زمانده یارسول الله بز سکا شمدی معاونت ایده‌مزز اما شول زمانده که بزم ارامزه کله‌سین اول وقت سنك معاونتك بزم اوزریمزه واجبدر کندی نفسلریمزی واوغللریمزی وخاتونلریمزی هرندن صاقنورایسك سنی دخی اندن صاقنورز دیمشلر ایدی. امارسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خوف ایلردیکه بزم اول عهددن مرادمز سنی مدینه ایچنده حمایه ایدوب عدولریکی دفع ایده‌لم دیمك ایدی یوقسه یانکجه چیقوب کیدوب بیانده اولان اعدا ایله جنك ایتمك دکلدر دیه‌لر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ناسه خطاب بیورنجه سعد بن معاذ رضی الله تعالی عنه که انصار قومنك اولوسیدر ایتدی یارسول الله شویله بکزر که خطابی انصار قومنه بیوردك وخطابدن مراد شریفك انصار قومنه حاضر اولك وایتدیککز وعده‌یه وفا ایلك دیمك ایدی اندن سعد بن معاذه ایتدی یاسعد «نعم» خطابی انصاره ایده‌رم سعد ایتدی یارسول الله تحقیقا بز سکا ایمان کتوردك سنی تصدیق ایتدك وهرنسنه که سن کتوردك اول حق ایدوکنه شهادت ایلدك وسمع وطاعت اوزرینه سنکله عهد ایلدك همان مرادك نه ایسه انك اوستنه اول یارسول الله اول الله

حقیچونکه سنی حق پیغمبر کوندردی اگر بزه شودریانك ایچنه کیروب اوته یقاسنه
چیقمق بیورسك دخی سن کیرسك بزده کیره‌رز بر کیمسه‌مز کیروقالماز وبزدشمنمزه
بولوشمقدن بیحضور اولور طائفه دکیلز بزجنك کوننده صبر ایدیجیلرز وملاقات
زماننده صادقلرز بزدن غدر کلمز امیددرکه بزدن «قرة العینك» اولان نسنه‌لری کوره
سین. یعنی حظ ایتدیکك ایشلر ظهوره کله نصرتلر ومعاونتلر کوره سین همان
یارسول الله بزی قنده بیوررسك آل کیت دیدی. فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری سعدك بوسوزندن مسرور اولدی همان امر ایلدی « سیروا علی برکة الله
وابشروا فان الله قدوعدنی احدی الطائفتین والله لکأنی الآن انظر الی مصارع
القوم » بیوردی. معناسی صحابهٔ کرامه یورك حق تعالی نك برکاتیله وشادمان اولك که
تحقیقا باری تعالی حضرتلری بکا وعده قیلدی ایکی طائفه نك بری بزمدر یا قافله‌یی
المق یا لشکر قریشی قرمق والله حق جل وعلانك وعده‌سی شویله مقرردرکه کویا
شمدی بن قریشك دوشوب یاتدقلری یری کوزم ایله تماشا ایده‌رم دیمکدر. ثابت
ایدرانس رضی الله تعالی عنه روایتنده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
مبارك الینی یراوستنه قور ایدی دخی بوفلانك دوشه‌جکی یردر دیر ایدی. اندن
بریره دخی قور ایدی بوفلانك دوشه‌جکی یردر دیر ایدی. حاصلی جنك یرنده کفارك
دوشوب یاتاجقلری یرلری مبارك الیله تعیین ایلدی هر نره‌یی کیمه تعیین ایتدیسه چاق
اورایه دوشدی اصلا شاشمدی دیمشدر. روایت اولنورکه رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری «بدر» قربنه واردیغی زمانده برقومصال یره قونمشیدیکه انسانك
وطوارك ایاقلری قوم ایچنه بتاردی طیانمزدی مشرکلر مقدم کلوب صو اوزرینه
قونمشلر ایدی وکندولری ایچون قیولر قازمشلر ایدی. مسلمانلر صویه مضایقه چکرلر
ایدی آبدست المغه وغسل ایتمکه صوبوله مزلر ایدی صوسزلق دخی غلبه ایلدی
بوحالده ایکن شیطان علیه اللعنه مسلمانلره کلوب وسوسه‌یه باشلدیکه سز کندوکزی
حق اوزره صانورسکز وارامزده پیغمبر وار دیرسکز وبز اولیاء الله اولدق دیو اعتقاد
ایلرسکز اما ایچمکه وآبدست المغه وغسل ایتمکه صوبوله مزسکز قریش طائفه‌سی سزه
غالب اولوب صویی الدیلر وسزی کوزه دیرلرکه صوسزلق جانکزه کار ایلیه دخی
زبون اولدیغکز زمانده کلوب باصه‌لر بیلدکلری کبی ایده‌لر دیدی. مسلمانلر بو اضطراب
ایچنده ایکن حق تبارك وتعالی برعظیم یاغمور ویردی دره‌لر طوپطلو اولوب اقمغه
باشلدی اصحاب کرام رضی الله عنهم اجمعین صویه غنی اولدیلر مرادلرنجه خرجاندیلر
وقربه‌لرینی طولدردیلر. بوخصوصده درکه حق سبحانه وتعالی کلام قدیمنده بیورمشدر
﴿ وینزل من السماء ماء لیطهرکم به ویذهب عنکم رجز الشیطان ولیربط علی قلوبکم
ویثبت به الاقدام ﴾ یعنی حق تبارك وتعالی کوکدن صواندیرر تاکم انکله سزی
حدثدن وجنابتدن پاك ایلیه وشیطانك وسوسه‌سنی سزدن کیدره وقلبلریکزه
صبر ویره وقدملریکزی ثابت قیله دیمکدر. محصلی بودرکه صوسزلقدن مضایقه

جمالی دیدهٔ عامهٔ مسلمینده
مسلم اولدیغی مبین اولوب
موجوداتدن احسن اولمسی
متعین اولدیغندن ماعدا
مشرکین منکرینك دخی
انکاره مجاللری یوق ایدی
لکن معاندین وآلودهٔ
چرکاب انکار اولان ملحدین
جمال پرکمالك کما هو حقه
مطالعه قیلمزلر ایدی

بیت

کرنبیند بروز شب پره چشم
چشمهٔ آفتابرا چه کناه

پس رسول اکرمك نوری
آفاق وانفسده تابان وپرتو
روی فرخنده‌سی دیدهٔ اولی
الابصارده درخشان وحائز
کمالات صوریه اولمقده بی
مثیل وجامع مزایای معنویه
اولمغله بی عدیل بلکه جمیع
انوارانك نورندن مقتبس
وبنیان وجود کائنات اول
ذات حمیده صفاتك وجود
پرجودی اوزره مؤسسدر
بازار حسن وبهاده قمر نور
مستعاریله مانند سیم نحل
انکشت مه شکافلرینه بها
وعرضگاه جالده حاشا
دعوای برابری ایتمکه سزا
اولمز صلی الله علیه وسلم

الحدیث العاشر

(حدثنا سفیان بن وکیع
حدثنا حمید بن عبدالرحمن
الرواسی) کنیه‌سی ابو

چكرديكز بو حالده ايكن ابليس عليه اللعنه دخى سزى كلوب اينجيدوب وسوسه ويردى . حق جل وعلا ياغمور احسان ايتمكله مضايقه‌لريكز كيتدى وشيطانك وسوسه‌سندن دخى خلاص اولديكز قلبلريكزده صبر حاصل اولدى وياغموردن يرك قومى دخى بركشدى اياقلريكز باتمز اولدى ديمكدر. اندن پيغمبريمز عليه السلامه حين محاربه‌ده طوره‌جق يره اغاج بداقلرندن بر كولكه‌لك چاتديلر اوراده طورر ايدى. اندنصكره كفار ايچندن عتبة بن ربيعه وشيبة بن ربيعه وعتبه‌نك اوغلى وليد اوچ كافر ميدانه چيقديلر. مسلمانلر لشكرندن دخى حارث اوغللرى عوف ومعاذ وعبدالله بن رواحه رضى الله تعالى عنهم ميدانه چيقديلر كافرلر بونلره سز كيملرسكز ديو صورديلر بونلر دخى بز انصار قومندن فلان وفلان كيمسه‌لرز ديو كنديلرينى بيلديرديلر كافرلر ايتديلر بزم سزكله اشيمز يوقدر .اندن حضرت پيغمبر صلى الله عليه وسلمى چاغروب « يا محمد » بزه كندى قوممزدن كندى اقرانمزى ميدانه چيقار ديديلر حاصلى جنك ايتمكه اهل مكه‌دن آدم استديلر اهل مدينه ايله جنكه راضى اولماديلر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى دخى امر ايدوب حضرت حمزه وحضرت على وعبيدة بن الحارث رضى الله تعالى عنهم ميدانه چيقديلر. كافرلر بونلره دخى سز كيملرسكز ديو سؤال ايتديلر بونلر دخى كنديلرينى بيلديرنجه ايتديلر كوزل ايشته سز اقرانمزسكز كلك برو ديديلر. عبيدة رضى الله تعالى عنه بونلرك جمله‌سندن ياشلوجه ايدى اول عتبة بن ربيعه ايله جنك ايتدى. بعضيلر اول شيبه ايله جنك ايتدى وحضرت حمزه رضى الله عنه عتبه ايله جنك ايلدى ديمشلردر وحضرت على كرم الله وجهه وليد بن عتبه ايله جنك ايلدى ووليدى قتل ايتدى حضرت حمزه دخى جنك ايتديكى كافرى قتل ايتدى. اماعبيده‌نك خطا ايله ديزينه قليچ طوقندى ياره‌لو اولدى كندى دخى كافره محكم قليچنى باصمش ايدى . آخر حضرت حمزه و حضرت على معاونت ايدوب آنك جنك ايتديكى كافرى قتل ايتديلر . و عبيده‌يى كتورديلر . ائمهٔ حديثدن ابو داود رحمة الله تعالى عليه بو خصوصى حضرت على دن بويله روايت ايتمشدر كه ايتدى اول كون ميدانه عتبة بن ربيعه چيقدى واردنجه اوغلى وليد ايله قرنداشى شيبه چيقدى. اندن ندا ايدوب ميدانه آدم اوقوديلر انصار قومندن برقاچ يكتلر چيقديلر سز كيملرسكز ديو سؤال ايلديلر بز انصار قومندن فلان كشيلرز ديديلر ايتديلر بزم انصار قوميله مصلحتمز يوقدر بز عميلريمز اوغللرينى ايسته‌رز ديديلر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى دخى «قم ياحمزه قم ياعلى قم ياعبيده» ديو بيوردى. اندن حمزه عتبه‌يه قارشو واردى بن شيبه‌يه قارشو واردم جنك ايتدك وعبيده ايله وليد دخى برى برينى چالوب زبون ايتديلر. اندنصكره بز واردق وليدى قتل ايدوب عبيده‌يى كتوردك ديو بيورمشدر. ابن حجر رحمة الله عليه ايدر بوروايت جميع روايات‌دن اصحدر لكن مشهور بودركه على بن ابى طالب رضى الله تعالى عنه وليد ايله جنك ايتمش

عوفدر كوفيدر ثقه‌در (عن زهير) بو زهيردن مراد زهير بن محمد التميميدر (عن ابى اسحاق قال) ابو اسحاق ديدى (سأل رجل عن البراء بن عازب) بر آدم براء دن سؤال ايتديكه (اكان وجه رسول الله صلى الله عليه وسلم مثل السيف) رسول اكرمك يوزى حسن ولمعانده سيف كبيمى ايدى (قال لا بل مثل القمر) براء بن عازب جواب ويروب بيورديكه رسول اكرمك وجه مباركى حسن ولمعانده قمر كبيدر سيف كبى دكلدر

الحديث الحادى عشر

(حدثنا ابو داود المصاحفى سليمان بن سلم حدثنا النضر بن شميل) نضردن مراد ابو الحسن مازنى نحويدر مروه‌سا كنلرندندر ثقه‌در ائمهٔ سته حديثنى تخريج ايتديلر (عن صالح بن ابى الاخضر) بعض ائمهٔ سته حديثنى تخريج ايتديلر (عن ابى شهاب) اسمى ابوبكر محمد بن سلم الزهريدر تابعيندندر وفقيه وحافظدر (عن ابى سلمة) اسمى عبد-الله‌در عبدالرحمن بن عوف الزهرينك اوغليدر. مدنى

اوله زیرا انلر یکتـلر ایدی وعبیدة وشیبه پیرلر ایدی وعتبه و حمزه دخی پیرلر ایدی مناسـب بوایدیکه جنك روایت مشهوره اوزره اوله . اما اصح بودرکه ابو داود روایت ایتدی دیمشدر . والحاصل کیم کیمك ایله جنك ایتدکلری اختلافلیدر اما مسلمانلر کافرلرك اوچنیده اولدردکلری اتفاقیدر بونده خلاف یوقدر . طبری رحمة الله تعالی علیه نقلنده حضرت علیدن مرویدرکه بن وحمزه عبیده‌یه ولیدی قتل ایتمکده یاردم ایلدك رسـول الله صلی الله تعالی علیه وسـلم حضرتلری بزی عیبلامدی دیو بیورمشدر بوروایت دخی ابو داودروایتنی تقویت ایلر . ابن اسحق رحمة الله تعالی علیه ایدر میدانده بوجنك اولدقدنصکره ایکی جانبدن عسکر یاب یاب بری برینه یاقلشدیلر پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام ابوبکر الصدیقله اول کولکه‌لك التنده طوردیلر متصل رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دعا ایدوب حق جل وعـلادن فتح ونصرت ایستر ایدی « اللهم ان تهلك هـذه العصابة من اهل الایمان فلاتعبد فی الارض ابدا » دیو بیورر ایدی. یعنی یارب اهل ایماندن شو جماعتی اکر هلاك ایلر ایسـك ابدا یر یوزنده عبادت اولنمزسـك دیمکدر . رسـول الله صلی الله تعـالی علیه وسـلم حضرتلری آنکیچون بویله دیدیکه کندیدن صکره پیغمبر کلوب ایمانه دعوت ایتمیه‌جکنی بیلور ایدی . اکر اول کون جمله سی هلاك اوله ایدی عالم ظلمات کفر ایچنده قالور ایدی . ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنه حضرتلری یارسول الله برمقدار تضرع ونیازی ترك ایله یعنی قتی چوق نفسکه تعب ویرمه زیرا البته حق تبارك وتعالی سکا ایتدیکی وعده‌یی یرینه کتورر دیو پیغمبریمز علیه الصلاة والسلامی تسلیه ایلردی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك باری تعالی‌یه اعتمادی جمله‌دن زیاده ایکن اول کون ابوبکر رضی الله عنه آکا بویله دیدیکنك وجهنده بعض علما بیورمشلردرکه رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری اول حینده امتی ایچون مقـام خوفده ایدی ابوبکر رضی الله عنه مقام رجاده ایدی آنکیچون بویله سویلدی دیدیلر. بعضیلر دخی ایتدیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اولوقت دعایه قتی مشغول اولدیغی اصحابه قوت قلب حاصل اولمغیچون ایدی زیرا بیلورلر ایدیکه رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك دعاسی رد اولنماز ابوبکر رضی الله عنه اویله دیدیکی کبی دعادن فراغت ایلدی وبیلدیکه دعاسی مستجاب اولمش زیرا ابوبکر رضی الله عنه سویلدیکی زمانده قوت قلب واطمینان نفسله سویلمش ایدی. پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام دعاسنك مقبولیتنی بورادن فهم ایتدی دخی فارغ اولدی دیمشلردر. وسعید بن منصور رحمة الله علیه روایتند وارد اولمشدرکه بدر غزاسنده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مشرکلرك چوقلوغنه نظر ایلدی واهل اسلامه باقنجه بونلر آز کورندیلر دخی ایکی رکعت نماز قیلدیلر ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنه صاغ یاننه طوردی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم حضرتلری نمازی ایچنده دعا ایدوب « اللهم لاتخذلنی اللهم انشدك ماوعدتنی » دیو بیوردی. معناسی یارب بکا نصرتکی ترك ایله یارب سندن اول نسنه‌یی ایسترمکه بکا وعد ایتمش ایدك دیمکدر

وثقه‌در (عن ابی هریرة) معلوم اوله که ابو هریره حضرتلرینك اسم شریفنده قرق مقداری اقوال واردر اصحی عبدالرحمن بن صخر الدوسیدر مقدما کنیه‌سی ابوالاسوددر رسول اکرم عبد الرحمن تسمیه ایتدی غایت نظیف ابیض اللون و اهل صفه‌در ، رسول اکرمك اخبارینی سائر صحابه‌دن زیاده حفظ ایدر ایدی. امام ابوبکر السمعانی دیدیکه اسحاق بن راهویه بیوررکه رسول اکرمدن احکامه متعلق روایت اولنان اوچبیك احادیثك بشیوزی ابو هریره‌یه دائردر. ابوهریره بیوررلرکه اوائل حالمده کندو جماعتمك کوسفندلرینی رعی ایدردم وبرکدی یاوریسی ایله استیناس ایتمشدمکه کیجه اولدقده آنی برشجر اوزرینه وضع ایدوب نهار اولدقده اول موضعدن اخذ ایدوب انکله ملاعبه ایتدیکم قبیله‌مده شهرت بولمغله ابو هریره دیو کنیه ایتدیلر و ابو هریره‌نك اسلامی حدیبیه ایله خیبر مابیننده واقع اولدی و مهاجرا مدینه‌یه کلدکده رسول اکرم خیبرده بولنمغله

بعض ائمهٔ حدیثدن مرویدرکه حضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه ایتدی
بدر غزاسنده برمقدار جنك ایتدم دخی کلدم رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینی سجده‌ده کوردم «یاحی یاقیوم» دیرایدی. اندن کتدم برآز دخی جنك
ایتدم ینه کلدم اویله بولدم دیدی . اخبار صحیحه‌ده وارد اولمشدرکه رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بدر غزاسنده کولکه‌لك التنده طورررایکن
اویوقلامق واقع اولدی اندن تبسم ایده‌رك مبارك کوزینی آچوب حضرت ابی بکر
رضی الله عنه بشارت خبرینی ویردی وحضرت جبریل علیه السلامی اشارت ایدوب
کوستردی دخی ﴿ سیهزم الجمع ویولون الدبر ﴾ آیت کریمه‌سنی اوقویه‌رق کولکه‌
لکك قپوسندن طشره چیقدی. معناسی یقین زمانده کفارك لشکری صنور
وارقه‌لرینی دوندوررلر دیمکدر حقیقت حال اول کون اویله واقع اولدی وجملهٔ
دلائل نبوتك بری بودر دیمشلردر . وحضرت عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه
بیوردیکه بوآیت کریمه نازل اولدیغی زمانده مراد نه ایدوکنی بیله‌مدم واول کون
که بدر غزاسی واقع اولدی کوردم رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
بوآیت کریمه‌یی اوقویه‌رق مبارك جبه‌سنی کیر ایدی اندن بیلدمکه مراد ندر ،
یعنی مقصود اول کونده اولاجق فتح ونصرته اشارت ایدوکنی بیلدم دیمکدر .
صحیح مسلمده ابن عباس عمر بن الخطابدن رضی الله تعالی عنهم روایت ایلمشدرکه
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مشرکینه نظر ایلدی بیك کشی
ایدیلر واصحابه نظر ایتدی انلر اوچیوز اوندن زیاده ایدیلر اندن کولکه‌لك
التنه کیردی وایکی اللرینی یوقارو قالدیروب اوزاتدی دخی یارب ایتدیکك
وعده‌یه وفا ایله دیو دعا وتضرعه باشلدی شولقدر اللرینی اوزادوب حق
تعالی حضرتلرینه دعا قیلدیکه اوموزلرندن رداسی دوشدی ابوبکر رضی الله
تعالی عنه مبارك رداسنی قالدیروب اوموزلرینه قودی دخی آردندن یارسول الله
یتر دعا وزاری قیلدیغك حق سبحانه وتعالی حضرتلری سکا قیلدیغی وعده‌یه
بهرحال یقینده وفا ایلردیدی اندن حق تبارك وتعالی حضرتلری ﴿ اذتستغیثون
ربکم فاستجاب لکم انی ممدکم بالف من الملائکة مردفین ﴾ آیت کریمه سنی
انزال ایلدی. اهل تفسیر بیورمشلردرکه — اذتستغیثون — آیت سابقه‌ده واقع اولان
«واذیعدکم الله» دن بدلدر . معناسی شویله دیمك اولورکه یامحمد سن شول زمانی ذکر
ایله که انده ربکزه استغاثه ایدردیکز یعنی «اغثنا یاغیاث المستغیثین» دیو یاردم
طلب ایدردیکز اندن حق تبارك وتعالی سزه بری بری اردنجه ملائکه‌دن بیك
ملك ایله مددیتشدیریجی اولمغله دعاکزی مستجاب قیلدی دیمکدر. برآیتده دخی
﴿ بثلثة آلاف من الملائکة منزلین ﴾ واقع اولمشدر. بونك معناسنده بیورمشلردرکه
اول مسلمانلره نصرت ایچون بیك ملك کوندرلمش ایدی اردنجه اوچ بیك ملك دخی
کوندرلدی اول کوندریلن بیك ملك مسلمانلرله بیله جنك ایدرلر ایدی

خیبر فتحنده ابوهریره
حاضر بولندی . واوچ
سنه مقداری رسول اکرمك
شرف ملازمتلریله مستسعد
اولدی . وشام وعراق
وبحرینده حدیث شریف
نشرایتمشدر رضی الله عنه
(قال) ابو هریره دیدی
(کان رسول الله صلی الله
علیه وسلم ابیض کانما صیغ
من فضة) یعنی رسول اکر-
مك لون اعضاسی کویا
سیمدن ایجاد اولندی زیرا
رسول اکرم نورانیت
واضاءتی جامع اولمغله سراپا
سیم صافدن دوکلمش جسمه
بکزردی «صاغ الله فلانا»
دیرلر وجه حسن واسلوب
مستحسن اوزره خلق
اولنسه. پس تعبیرمذکور-
ده رسول اکرمك تناسب
اعضا و تماسك اجزا
ونورانیت واضاءت لمعانده
ازهر اللون اولدقلرینه
اشارت واردر . معلوم
اوله‌که رسو اکرمك لون
عامهٔ اعضا ورنك کافهٔ
اجزالری بیاض ایدی
لکن بعض اجزاسنده شمسك
تأثیرندن وکثرت دمدن
جرت حادث اولمغله
ازهریت واسمریت عارضه
حاصل اولوردی .حاصل
کلام بعض راویلرلون اصلیی

(وانلر)

وانلر ﴿ فثبتوا الذين آمنوا ﴾ دیوامر اولنمشدی. یعنی مؤمنلره ثبات و برك دینلمشدی
انلردخی اهل ایمانه « اثبتوا فان عدوكم قليل و ان الله معكم » دیرلر ایدی. یعنی
یرلو یریكزده ثابت اولك دشمنلریكز آزدر حق تعالی حضرتلری سزكله در دیمكدر
حاصلی بوطریقله مسلمانلره قوت قلب ویررلر ایدی. ربیع بن انس ایدر اول كون
حق تعالی حضرتلری مسلمانلره بیك ملكله مدد یتشدیردی صكره اوچ بیك اولدیلر
صكره بش بیك اولدیلر. قتاده دن دخی روایت اولنمشدركه حق تعالی حضرتلری
اول كون مسلمانلره بش بیك ملكله عدد یتشدیردی دیمشدر. عبد الله بن عباس رضی
الله تعالی عنهما روایت ایلمشدركه بدر كوننده ابلیس علیه اللعنه برآلای شیطانله
وسنجاق ایله كلدی كفاره بنی كنانه طائفه سندن سراقة بن مالك صورتنده كورینوب
آره لرینه كیردی دخی ایتدی سزه بوكون آدم اوغلانلرندن غالب اولور كیمسه
یوقدر بن سزی خلاص ایلرم دیدی مشركلردن برینك الینه یاپشوب طورور كن
جبرائیل علیه السلام ملائكه لر ایله رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه یاردمه
كلنجه ابلیس علیه اللعنه الینی چكدی دخی آردینه دونوب كتدی اول كافر ایتدی
یاسراقه نیلرسن قنی سن اول نه دیمش ایدك شمدی دونوب كیدرمیسك دیدی
ابلیس بن بر نسنه كورورمكه سز انی كورمزسكز دیدی بوقصه دركه حق سبحانه
وتعالی حضرتلری كلام قدیمنده بیورمشدر ﴿ واذ زين لهم الشيطان اعمالهم وقال
لاغالب لكم اليوم من الناس وانی جار لكم فلما تراءت الفئتان نكص علی عقبيه وقال
انی بری منكم انی اری مالا ترون انی اخاف الله والله شديد العقاب ﴾ یعنی یا محمد
ذكر ایله شول زمانی كه شیطان مشركلره ایتدكلری عمللرینی تزیین ایدوب خوش
كوستردی وبوكون بنی آدمدن سزه غالب كیمسه یوقدر دیدی وتحقیقا بن سزی
قورتاریرم دیدی وقتا كه ایكی عسكر بری برلرینه ملاقات ایتدیلر شیطان آردینه
دونوب كتدی ومشركلره بن سزدن بیزارم دیدی تحقیقا بن حق تعالی حضرتلرندن
خوف ایدرم والله تعالی حضرتلرینك عقاب وعذابی شدیددر دیدی. بر روایتده
وارد اولمشدركه اول كون جبرائیل ومكائیل علیهما السلام بشر بیك ملكله
ایندیلر ملائكه لر رجال صورتنده ایدیلر ابلق آتلر اوستنده آق لباسلر كیوب آق
عمامه لر صارنمشلر ایدی. وحنین غزاسنده یشل عمامه لر صارنمشلر ایدی. وحضرت
علی دخی بیورمشدركه بدر كوننده ملائكه نك نشانلری آق صوفلر ایدی آتلرینك
آلنلرنده دخی نشانلر وار ایدی. بعض علما بیورمشدركه بدر غزاسندن غیری
غزاده ملائكه جنك ایتمامشدر كیرو قلان غزالرده همان عدد ومدد اولورلر ایدی
یعنی لشكر چوق كورنمك ایچون واهل اسلامه قوت قلب اولمق ایچون كلورلر
ایدی دیمشلردر. تفسیر ابن كثیرده عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنهمادن بویله
نقل اولنمشدر وابن مرزوق دخی قول مختار اوزره بویله دركه ملائكه بدر غزاسندن
غیری یرده قتال ایتمدیلر بلكه همان حاضر اولورلر ایدی دیمشدر. اما بوقوللری صحیح

و بعضیلر لون عارضینی اعتبار ایدوب هر بری عندنده ملحوظ اولان وجهله بیان ایتدیلر. معلوم اولدیكه رسول اكرمك لوننده بیاضلق محققدر. غایت ما فی الباب بعض اجزالری عارض سببیله ازهر اولمش اوله علما اعلام بیوردیلركه بركمسنه رسول اكرم اسود ایدی دیسه كافر اولور. زیرا تواتر ایله ثابت اولان وصفندن غیری وصفله توصیفك مآلی حاشا رسول اكرمك تكذیبنه منجر اولور نعوذ بالله من ذلك (رجل الشعر) رسول اكرمك موی عنبربویلری قیورجق ایله دوز ماییننده متوسط ایدی صلی الله علیه وسلم

الحدیث الثانی عشر

(حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا الليث بن سعد) عینك سكونیله در لیث مذكور فقیه وحدیثده امام ایدی امام شافعی دیدیكه لیث مذكور امام مالكدن افقه ایدی لكن اصحابی فقهنی ضایع ایتدیلر ودخی دیدیكه درونمده برغصه جایكیر اولمشدركه بندن حین موتمه دك مفارقت ایتمز كه لیثك زمانه لاحق اولمدم

مسلمده سعدبن ابی وقاصدن روایت اولنان حدیث شریف رد ایلر زیرا سعد رضی
الله تعالی عنه بیورمشدرکه احد غزاسنده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك صاغنده وصولنده ایکی کیمسه کوردم اندن اول هیچ کورممش ایدم
جنك ایدرلر ایدی اشدقتاله مقاتله ایلرلر. ایدی دیمشدر مرادی جبرائیل ومکائیل
علیهما السلام ایدی دیمشلردر. امام نووی رحمةالله علیه ایدر بو حدیث
شریفده بیان واردرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله ملائکه بیله
جنك ایدرلر ایدی وانلرك جنك ایتمسی بدر غزاسنه مخصوص دکل ایدی صواب
دخی بودرکه بدره مخصوص اولمایه وملکلری کورمك انبیایه مخصوص دکلدر
بلکه صحابۀ کرام واولیاء الله دخی کوررلرایدی دیمشدر. ابن انباری رحمة الله
علیه ایدر آدم اوغلانی نیجه قتل اولندیغنی ملکلر بیلمزلر ایدی حق سبحانه وتعالی
حضرتلری انلره تعلیم ایدوب ﴿ فاضربوا فوق الاعناق واضربوا منهم کل بنان ﴾
بیوردی. معناسی بوینلری اوزرینه وهر مفصللرینه چالك دیمکدر مراد باشلرینه
چالك وهر الك پرلرینه چالك دیمکدر دیدیلر. روایت اولنورکه اول کون ملائکه‌لرك
قتل ایتدکلری کافرلرك بیونلرنده وپرمقلری اوجنده قره‌قره نشانلر وار ایدی
اوندن بیلورلردیکه ملائکه‌لرك اولدردکلری انلردر. ابن عباس رضی الله تعالی
عنهما بیورمشدرکه بنی غفاردن بر کیمسه بکا ایتدیکه عم اوغلیله بن بر یوکسك
طاغ اوستنه چیقدقکه بدرك اوزرینه حواله ایدی جنکی تماشا ایدردك غرضمز بو
ایدیکه قنغی طائفه بوزیلورسه اینوب اثوابلرینی یاغما ایده‌لم بو حالتده طوررکن
یوقارودن بر بلوط اینوب بزه یاقلشدی ایچندن آت آوازلرینی ایشتدك وبر کیمسه
«اقدم حیزوم» دیدیکنی بن کندم ایشتدم عم اوغلینك یورکی قوپدی اوراده هلاك اولدی
بن دخی هلاك اوله یازدم دیدی. امام بیهقی وابو نعیم روایت ایتمشلردر. حیزوم جبرائیل
علیه السلامك آتنك اسمیدر «اقدم حیزوم» دیمك ایلرو یوری «یاحیزوم» دیمکدر. ائمه
حدیثدن حاکم و بیهقی وابو نعیم رحمهم الله روایتلرنده ابو امامه سهل بن حنیفدن
اولدخی اتاسندن نقل ایتمشلردرکه بدر کوننده مسلمانلرك بریسی قلیجیله بر مشرکه
اشارت ایتدیکی کبی اول مشرکك باشی قلج طوقنمدن یره دوشردی دیمشدر.
شیخ تقی الدین سبکی رحمةالله علیه ایدر سؤال ایتدیلرکه حکمت نه‌ایدی بدر
غزاسنه بودکلو ملائکه کلمکه باوجودکه جبرائل علیه السلام یالکز برقنادی اوجیله
کفاری دفع ایتمکه قادر ایدی. بن ایتدم مراد اول ایدیکه فعل پیغمبر علیه السلامك
واصحابنك اوله ملکلر مدد اوله شول بر عسکر بر عسکره مدد یتشمك کبی عادة
الله ده جاری اولان اسباب صورتنه رعایت ایتمك ایچون بویله قلنمش اوله
وجمله‌سنك فاعلی الله تعالی در دیدم دیو بیوردی. بو سوزك محصلی بودرکه الله تعالی
حضرتلرینك مرادی بو ایدی که کفار پیغمبر عزعلیه السلام حضرتلری ایله
صحابۀ کرامك الینده قتل اولنوب فضیلت جهاد بونلره میسر اوله بو تقدیرجه

(کرکدرکه)

لکن جمال پرکمالیله
شرفیاب اولمدم. ولیث
مزبور اکثریا مصرده
ساکن ایدی. برکره
بغدادده رشید مجلسنه
داخل اولدقده شرف
قدومنی غنیمت بیلوب رسوم
میزبانی وقواعد اکرامی
مرعی طوتدقدن صکره
هنکام موادعت و زمان
مفارقتده آخر اجازت
ارضیۀ مصریه‌دن مرفه الحال
و مجتمع البال اولمغیچون
ایرادات وافره وقطائع
متکاثره تعیین ایتدکده
عمال مصرده صورت ظلم
وحیف نمایان اولورسه
دست تطاولی دراز ایتمک
آغاز ایدنلرك عزلی وتأدیبی
لیث مرقومك دست مشیتنه
مربوط وصلاح حال رعایا
وضعفایی مزبورك رأی
اصابت پیراسنه منوط قیلدی.
حکایت اولنورکه رشید
حلیله‌سی زبیده خاتونله که
عم زاده‌سی برکون اثنای
مکالمه‌ده لساندن «انت
طالق ان لم اکن من اهل
الجنة» عبارتی صدور ایتدی
اهل بهشت ودوزخ دنیاده
متعین اولمیوب بلکه روز
فرداده متبین اولدیغندن
طلاقك وقوعی خوفی
شوهروزنی عظیم حزن

كوركدركه بونلره قوت قلب حاصل اولمغيچون وافر ملكلر كلەلر دخی مؤمنلری يوركلنديرەلر نتكيم عادتا بر عسكر جنك ايدرايكن معاونت ايچون بر عسكر دخی كلديكی كبی جنك ايدنلر تمام قوت قلبله هجوم ايدوب دشمنی شكست ايدرلر بونلره دخی اويله واقع اولدی ديمكدر. وبوندن لازم كلمزكه ملائكه هيچ كافر قتل ايتميەلر زيرا كفار مسلمانلرك اوچ مقدارندن زياده ايدی اهل اسلام ملائكەيه ارقەلنوب اقدام ايليوب هربرينه كافر قتل ايتمك ميسر اولدقدنصكره زياده قالان كفارك بعضنی دخی جائزدركه ملائكه قتل ايتمش اولەلر اكر ملائكه عسكرينی كوروب يوركلنميەلردی مسلمانلره قتال مشكل اولورايدی زيرا كفارعسكری كنديلرينه نسبتلەقتی چوق ايدی وسلاحلوطائفه ايدی مؤمنلرك اكثريسی فقرا ايدی وسلاحلری دخی مساعد دكل ايدی لاجرم بو طريق اولمسه بونلره غزاميسر اولماز ايدی الله تعالی نك مرادی خود بونلره غزا نصيب ايتمك ايدی والا حق تبارك وتعالی قادر ايديكه برملك كوندروب جملەسنی هلاك ايده ياخود امم سالفەيه واقع اولديغی كبی كوكدن عذاب نازل اولوب جميع كفار بر آنده هلاك اولەلر ايدی . روايت اولنوركه اول كون ايكی عسكر بربرينه ياقلشدقلری كبی رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری يردن بر آوج اوفاق طاشجغزلر آلدی دخی كفاره قارشو آتوب «شاهت الوجوه» ديدی. يعنی صورتلری قبيح اوله ديوبددعا ايتمكدر. اندن مشركين ايچنده كوزلرينه وبورنی دلكلرينه قوم كيرمدك كافر قالمدی همان صنديلر قريش اولولرينك نيجەسی قلجدن كچدی ونيجەسی اسير اولديلر. عبدالرحمن بن زيدبن اسلم رحمة الله حق جل وعلا حضرتلرينك ﴿ومارميت اذرميت ولكن الله رمی﴾ آيت كريمەسنك تفسيرنده بيورمشدركه معناسی. يامحمد آتديغك زمانده سن آتمدك ولكن الله تعالی حضرتلری آتدی ديمكدر اول زماندن مراد بدركونی ايديكه رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری كفارك يوزلرينه بر آوج اوفاق طاشلر آتمش ايدی دخی كفار صنمشلر ايدی. علمادن نيجه كيمسه روايت ايتمشلردر بو آيت كريمه بدر كوننده نازل اولمش ايدی اكرچه كيم حنين غزاسنده دخی رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينه اويله ايتمك واقع اولمشدر ديديلر نتكيم اشاغيده بيان اولنسه كركدر ان شاء الله تعالی. بر جماعت بو آيت كريمەدن مراد فعل رسولی اندن سلب ايدوب باری تعالی يه اضافت ايتمكدرديو اعتقاد ايدوب جبر مذهبنه بونی اصل ايتديلر وافعالی عباده نسبت ايتمكی ابطال ايدوب يالكز باری تعالی حضرتلرينه نسبت ايتمكی تحقيقه تمسك طوتديلر. وآيت كريمەنك معناسنی بويله فهم ايتمك نعوذ بالله خطادر زيرا بوندن لازم كلوركه اكر طاعت اكر معصيت جملەسی الله تعالی دن صادر اولوب قولك اراده هيچ مدخلی اولميه بو تقديرجه فسق وفجور ايدوب قتل نفس ايدنلرك هيچ صوچلری وكناهلری اولميوب انلره مؤاخذه اولنمامق كورينور خود بويله دكلدر بلكی هركشی طاعت ايله ثوابه ومعصيت

وغمه القا ايتمكله بو معمانك حلنی علمای عظامدن استفتا ايلدكلرنده هيچ بر فرد قضيەيه فيصل ويرمكه جرأت ومزبوری بند غمدن آزاد ايتمكه جسارت ايتمدی . بالاخره ليث بن سعدی دعوت وبوقفلك فتحی آنك كليد همتنه حواله ايدوب مسئلهٔ مزبورهٔ معضلەيی ليثك پيش رأی مشكل كشاسنه عرض ايلدكده ليث لب جنبان استنطاق اولوب شوسياقده رشيددن استفسار ايتديكه ياامير المؤمنين عظمت و جلال حضرت خداوند متعال روز حسابده اولين وآخرين حفاة وعراة ديوان محاسبهٔ اعماله حاضر اولدقلرنده بعضی مظهر لطف ونعيم وبعضی فتادهٔ چاه جحيم اولەجقلرينه اعتقادك مجزوم ومعاذالله فرقهٔ ثانيهٔ غير ناجيەدن اولمق احتمالندن [خوف و بيمك محتوميدر ديدكده رشيد دخی ميدان سخنده كميت جوابه جولان ويروب ديدی كه ياليث حق بوكه فكر احوال قيامتدن زهرم چاك وروز باز خواست حضور رب العالمينده مقام خطاب وجوابی واحتمال

ایله عقابه مستحق اولور زیرا حق جل وعلا هر کشینك الینده اختیار جزئی قومشدر اول حسبله صادر اولان افعالندن مثاب اولور ومعاقب اولور . اکر سؤال اولنوب اختیار جزئی دیدکلری نسنه‌یی دخی تکری تعالی یراتمشدر اول یراتمیدی قول نیه قادر اولور ایدی بو تقدیرجه ینه جمله‌سی الله تعالی‌دن اولمش اولور دنیلورسه جوابی بودرکه اکرچه هر نسنه‌یی خلق اتمك الله تعالی حضرتلرندندر قول نسنه یراتمغه قادر دکلدر اما اول اختیار جزئینك صرفنی قوله مفوض قیلمشدر دیلدیکی یره صرف اتمکده قولی مستقل ایدوب اول بابده کندی ارادن چیقمشدر بو مرتبه‌دن صکره قول اختیار جزئی‌سنی خیر جانبنه صرف ایدر ایسه دخی خلق ایدیویرر شر وفساد جانبنه صرف ایدر ایسه دخی خلق ایدیویرر وشر وفساده صرف ایتدیکی زمانده خلق ایدیویرمکدن راضی اولمق لازم کلمز زیرا مقدما کتابلر وپیغمبرلر کوندروب خیر وشری بیلدیرمشدر وخیردن خشنود اولوب شردن خشنود اولمیه‌جغنی اعلام اتمشدر انکیچوندرکه قول اختیارنی قنغی جانبه صرف ایدر ایسه انك جزاسنی کورور زیرا بیلدکدنصکره صرف ایدنجه عذره یر قالمز مثلا بر کیمسه‌نك بر قولی اولسه‌که هرکز بر حبه‌یه قادر اولمسه همان افندیسنه باقوب طورسه افندیسی دخی اول قولك شاننی امتحان ایچون الینه بر مقدار التون ویروب شویله دیسه‌که بره اوغلان سن بنم قولمسك وبو التون دخی بنم ملکمدر اما بونی سکا ویردمکه سنك تدبیر وتصرفك نه مرتبه ایدیکنی بیلم واستحقاقکی کورم اکر آته وطونه وسائر مهماتکه صرف ایدوب بر خوشجه آدملك سمتنی طوترسك سکا انواع رعایتلر ایدرم یانمده مرتبك زیاده اولور . اکر فسق وفجوره ومهملاته خرج ایدوب نکبتلك سمتنی طوترسك باشکه بلالر کتوروب سکا انواع عقوبتلر ایدرم ایشته سکا دیه‌جکمی دیدم وارایمدی شمدن کیرو بو التونی صرف ایدنجه بن ارادن چیقدم کوره‌یم سنی نیلرسك دیسه بو مرتبه‌دنصکره اوغلان التونی فسق وفجوره صرف ایتدیکی تقدیرجه تقصیری کیم اتمش اولور ظاهر بودرکه افندیسی لازم اولان نه ایسه بیلدیرمشدر انك جانبندن قصور یوقدر ایمدی لازم کلورکه خطا خدمتکارك اوله . اکر سؤال اولنوب حق تعالی حضرتلرینك تجربه وامتحانه نه احتیاجی وار ایدیکه قوللرینی تجربه ایلیه دنیلور ایسه . جوابی بودرکه حق جل وعلا حضرتلری قوللرینی تجربه وامتحان ایلر دیمکك معناسی کندویه علم حاصل اولمغیچون ایلر دیمك دکلدر زیرا حق سبحانه وتعالی حضرتلری علام الغیوبدر جمیع مخلوقاتك احوالنه تا ازل آزالدن عالمدر علمندن خارج نسنه یوقدر علم الله جمیع اشیایی محیطدر بلکه امتحاندن مراد هر کشینك شاننی کندویه بیلدرمکدرکه حدندن تجاوز ایدوب مراتب عالیه‌یه استحقاق دعواسنی قیلمیه قصور کندی جانبندن ایدیکنی فهم ایلیه تاکه حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك عدل ودادی مرتبه‌سی وفضل واحسانی دائره‌سی تمام ادراك واذعان اولنه مثلا بر صاحب دولت

عتاب وعقابی ملاحظه ایتدکجه قتاده چاه هلاك اولمغه قریب اولوب شدائد یوم المیزان خوفندن دل صدپاره‌م مانند برك خزان لرزان وهمیشه مآل احوالم یوم السؤالده نیه منجر اولور دیو هراسان اولدیغم محل اشتباه دکلدر . لیث چون بو کلام صحت انجامی استماع ایدنجه دیدی‌که یا امیر المؤمنین خاطرندن شبهه‌یی کیدرکه مقتضای وعد بی خلف سبحانی وپیغام مژده‌ٔ بی خلاف قرآنی یعنی نص کریم ﴿ ولمن خاف مقام ربه جنتان ﴾ مضمونی اوزره ایکی جنته مستحق واهل بهشتدن اولدیغك متحققدر وبو عقده اشکالنی کشاده ودل غمکینلرینی بند المدن آزاده ایلدکده رشید وزبیده جوائز وخلع بسیار ونوازش بی شمار ایله مقابله ایتدیلر یوز یتمش بش سنهٔ هجریه‌سنده جوار رحمت حقه واصل اولدی رحمة الله علیه (عن ابی الزبیر) اسمی محمددر . اسلم مکینك اوغلیدر کتب سته اصحابی حدیثنی تخریج ایتدیلر (عن جابر بن عبدالله) انصاردندر رسول اکرمدن روایتی چوقدر اون طقوز غزایه

برقولنك شاننده استقامت يوق ايديكني بيلسـه رعايتنده اهمال اوزره اولور. اما مذكور قول كندى حدينى بيلسه زعمنجه كندويى مصلحت كذار ملاحظه ايلسـه صاحب دولت بكا رعايت ايلمز ديو دائما شكايتدن خالى اولماز. اماحدينى بيلديروب كنديسنك عدلنى وفضلنى ظهوره كتورمكيچـون برمصلحت اصمارلسه قول دخى كنديسنك قصور شانى مقتضاسنجه ايشك آخرينى ملاحظه ايلميوب دائما اهمـال و تكاسل اوزره اولسه مال ومنالى تلف ايدوب حين محاسبه‌ده انواع قباحت وخيانتى ظهوره كلسه انك سوزى قالماز كندو صفحات اعمالنده صورت حالنى مشاهده ايلر بومرتبه‌دنصكره عدل مقتضاسنجه حقندن كلور ايسه تقصير كنديسنك ايديكنى بيلور فضـل حسبنجـه عفو ايلرسـه لطف وكرم انك ايدوكنى اذعان ايلر وبوندن غيرى امتحـانك نيجـه اسرار خفيه‌سى دخى واردر كه بزم عقللريمز انك فهم وادراكنده قاصردر و كيمسه‌يى اسرارينه مطلع قيلمق حق جل وعلا حضرتلرينك اوزرينه واجب دكلدر همان بزم وظيفه‌مز سمع وطاعت وبيان اولنان مرتبه‌لرايله قناعتدر والله اعلم. ايمدى معلوم اوله‌كه ﴿ ومارميت اذرميت ﴾ آيت كريمه‌سندن مراد بودركه آتمقده ايكى حال واردر. بريسى ابتدادر كه آتلان نسنه‌يى الدن بوشاندرمقدر. بريسى دخى انهادركه اول نسنه‌يى يرينه ايصال ايتمكدر. پس بو مقامده دخى اول آتلان اوفاق طاشلرى الدن چيقارمق رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرينكدر اما جميع كفارك كوزلرينه قويمق يالكز بارى تعالى حضرتلرينكدر زيرا بو انسان فعليله اولور نسنه دكلدر كه بر آوج قوم آتيلوب بيك نفر كيمسه‌نك كوزلرينه كيره اصلا بريسى قالميه. والحـاصل آيت كريمه‌نك اشارتى بودركه اول كون حق سبحانه وتعالى حضرتلرى كرچه ظاهرا انسان الندن بعض سبب ظهوره كتوردى اماهزيمت فى الحقيقه كنديسنك ايدى. محمد بن اسحق رحمة الله عليه روايتنده وارد اولمشدركه بدر كوننده عكاشة بن محصن رضى الله تعالى عنه شولقدر جنك ايتديكه الينده قليجى اوفاندى دخى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك يانـه كلدى پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام دخى الينده بر اغاج بوداغنى ويروب واربونك ايله جنك ايله ديدى عكاشه رضى الله عنه الينده بوداغى بركره سلكى ويرديكى كبى بركوزل اوزون محكم اوقه‌لو قلج اولدى. اندن كندى تا بارى تعالى حضرتلرى مسلمانلره فتح ميسر ايدنجه اول قلجله جنك ايلدى صكره دن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريله نيجه غزالره كيدوب اول قليجى قوللندى حتى شهيد اولديغى زمانده دخى كندى ايله بيله ايدى ديو بيوردى. پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينك اول كونده ظهوره كلان معجزاتندن برى دخى بودركه قاضى عياض رحمة الله تعالى عليه نقلنده ابن وهبدن روايت اولنمشـدركه معاذبن عمرو رضى الله تعالى عنه رسول الله صلى الله عليه وسـلم حضرتلرينك يانـه برحالده كلديكه برالينى عكرمة بن ابى جهل شويله چالمش كه همان دريسندن ايلشه قالمش رسول الله صلى الله

رسـول اكرم ايله حاضر اولدى مصر وشامه رحلت ايتدى و مكهٔ مكرمه‌ده براز زمان مجاور وآخر عمرنده اعمى اولدى. سن شريفلرى طقسـان درده بالغ اولدقده هجرتك التمش يدنجى سنه‌سنده مدينهٔ منوره‌ده آخرته انتقـال ايتدى (ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال عرض على الانبيـاء) رسول اكرم بيورديلر كه انبيـاء بنم اوزريمه عرض اولنديلر يعنى كوسـترديلر. ايمدى بوعرض ليلهٔ معراجـده اولديغى احاديث صحيحه ايله ثابتدر. لكن مكان عرضده روايت مختلفدر اكثر اهل سير قولى بودركه رسول اكرم سمواته عروج ايتمزدن اول انبياء عظـام ايله بيت مقدسده جمع اولديلر (فاذا موسى ضرب من الرجال) ناكاه موسى‌يى كوردم رجال مابيننده متوسط اللحم ايدى (كانه) كويا موسى عليه السـلام (من رجال شنوءة) شنوءه رجالندندر شينك ضمى ونونك ضمى وهمزه‌نك فتحى بعده تاء ايله يمنده برقبيلهٔ معروفه‌نك اسميدر. بوقبيله‌نك اهـاليسى غايت نظيف

تعالی علیه وسلم حضرتلری الینه توکوردی دخی الی‌ینه یاپشوب بتدی . آندنصکره حضرت معاذ تا عثمان رضی‌الله‌عنه زمانه دکن حیاتده اولدی دیمشلردر. حضرت عایشه رضی‌الله تعالی عنها بیورمشدرکه بدر غزاسنده رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلری امر ایلدی کفاری سورکلدیلر دخی «قلیب» ایچنه طولدردیلر امامیة بن خلف دیدکلری ملعون دوشدیکی یرده شویله شیشدیکه زرخنه صیغماز اولدی اصحاب کرام اول ملعونك اوستنه شولقدر طاش وطپراق آتدیلرکه التنده نابدید اولدی قتی موذی ملعون ایدی لعنة‌الله علیه. وقلیب شول قیودرکه ایچی طاشله یاپلمش اولمیه سابقا ذکر اولندیغی اوزره. انس بن مالك رضی‌الله تعالی عنهدن مرویدرکه رسول‌الله صلی‌الله تعالی‌علیه‌وسلم حضرتلری بدرغزاسندن برکون اول اشارت ایدوب ایشته محل فلان کافرك یریدر وبو محل فلان کافرك یریدر دیو بیوردی ایرتسی کون اولدیغی کبی ذکر ایتدیکی کافرلرك هر بری اشارت بیوردیغی یرلره دوشدیلر هیچ بریسی آخر یره دوشمك واقع اولمدی دیو بیورمشدر. آندن کفار قلجدن کچوب قلیب ایچنه آتلدقلرندنصکره رسول الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اورایه واردی. دخی یافلان بن فلان . ویافلان بن فلان دیو برقاچنی آدلو آدیله چاغروب « هل وجدتم ماوعد ربکم الله ورسوله حقا فانی وجدت ماوعدنی‌الله حقا » بیوردی. معناسی الله تعالی ورسول‌الله سزه وعده ایتدکلرینی حق بولدیکزمی تحقیقا حق سبحانه وتعالی بکاوعده ایتدکلرینی بن حق بولدم دیمکدر . یعنی کوردیکزمی ایمانه کلیوب کفر اوزرینه کیدنلرك عاقبتلری عذاب جهنم اولدیغی شمدی بیلدیکزمی بکا وعده قلنان فتح ونصرتی بن کوردم دیمشدر . روایت اولنمشدرکه پیغمبریمز علیه‌الصلاة والسلام کفار اوزرینه واروب میتلرینه خطاب ایتدیکی زمانده حضرت عمر رضی‌الله تعالی‌عنه یارسول‌الله برالای جانسز بدنلره نیجه خطاب ایدرسك دیدی. پیغمبریمز علیه‌الصلاة والسلام بیوردیکه « ماانتم باسمع لمااقول منهم غیرانهم لایستطیعون ان یردوا شیئا » یعنی یاعمر بنم سوزمی سز انلردن زیاده اشیدیجی دکلسکز الا بوقدر وارکه انلر جواب ویرمکه قادر دکللردر دیمك اولور . ابن مرزوق رحمة‌الله علیه عبدالله بن عمر رضی‌الله تعالی عنهما حضرتلرندن روایت ایلمشدرکه برکره بدره اوغرادم دخی کوردمکه بر کیمسه‌یه عذاب ایدرلر ایکلر کچوب کتدکدنصکره اردمدن ندا ایدوب یاعبدالله دیدی ابن عمر حضرتلری ایتدی اسمم ایله چاغردی بیلمزمکه بنی بیلدیکندنمی ایدی یوقسه بیلمیوب همان عادت عرب اوزره یاعبدالله دیمکمی ایدی هله دوندم یانته واردم بندن صواستدی بنده صوویرمك قصدینی ایتدیکم کبی اول عذاب ایدن قره صورتلو کیمسه بکا یاعبدالله صاقن ویرمه بو رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قیردیغی مشرکلردندر دیدی دیمشدر. امام طبرانی رحمة‌الله علیه ایدر بدرده ظهور ایدن علامتلرك بعضیسنی حاجدن چوق کمسه حکایه ایتمشیدی ایشتمش ایدك که بدره

ونسبلری طاهر وسیرتلری حسن وعملری پسندیده وضعف وسمن ماییننده متوسطلردر بناءً علی ذلك حضرت موسی بو قومه تشبیه اولندی (ورأیت عیسی بن مریم علیه‌السلام) بن عیسی بن مریمی کوردم (فاذا اقرب من رأیت به شبها) بنم کوردکلرمده صورت جهتنده اکا پك مشابه اولان (عروة بن مسعود) مسعود الثقفینك اوغلی عروه‌در. معلوم اوله‌که رسول اکرم عیسی علیه‌السلامی عروة بن مسعوده تشبیه ایتدی . عروه‌یی کوروب قیافتنه مطلع اولان اصحاب کرام عیسی‌نك حلیه‌سنی قیاس ایله فهم ایدرلر. قاضی عیاض شفاسنده ابو هریره‌دن روایت ایلدیکی حدیث شریفك معناسی بودرکه رسول اکرم بیوردیکه بن عیسایی کوردم اورطه بویلو و جهنده بکاری چوق حامدن چیقمش کبی قزارمش دیو نقل ایتدی. معلوم اوله‌که رسول اکرم طائفدن رجعت ایتدکده مدینه‌یه داخل اولمزدن اولجه عروة بن مسعود رسول اکرمی آرزو ایدوب کلوب یولده یتیشدی .

اوغرایان کیمسه‌لر جنك اولان یرده طبل آوازینی اشیدردیرلرایدی. وبویله واقع اولدقده اهل اسلامه فتح ونصرت علامتی طوترلر ایدی بن بونی انکار ایدردم قنده اولاجقدر که کرچکدن طبل آوازی کله جائزدرکه طوار ایاغی طاشلره طوقنوب قیسالر یالکلانور دیرایدم وبکا دیرلردی اورالر یومشق یرلردروقومدر انده طاش یوقدر واورایه اوغرایان اکثری‌دوه‌در دوه‌ایاغندن قوم‌اوزرنده‌صوت وصدا چیقمق احتمالی یوقدر دیرلرایدی برزمانده حق جل وعلا بکانصیب قیلدی مکةالله سفرنده اتفاق برکون بدره اوغرادم‌دوه‌دن ایندم‌بیان‌یوریوب کیدرایکن یانمده دوه‌جیلردن برعرب اوغلانی وارایدی‌بکا ایتدی طبل آوازینی‌اشیدیرمیسك دیدی بن بوفکردن فارغ وکندی ملاحظه‌مه مشغول کیدردم عرب بوسوزی سویلدیکی کبی خاطرمه کلدی وبونك سویلدیکندن بدنم دتردی قولاق طوتوب دکله‌دم واقعا طبل آوازی کلدی برمقدار روز کار اسرایدی والمده برسعدان اغجی بوداغی وارایدی‌المدن براقدم جائزکه روز کار بوداغه طوقنمقدن برصوت پیدا اوله‌دیدم وحقیقتنی بلمك تمام مرادم ایدی همان یراوزرینه اوتوروب دکله‌دم وقالقوب دکله‌دم محقق طبل آوازینی ایشتدم هیچ شبهه‌قالمدی اماآوازعن طرفندنبرو کلور ایدی بزمکه‌یه طوغروکیدردك اوکون بدرده قوندق بتون کون نوبت نوبت طبل آوازینی ایشتدم دیوبیوردی. وشویله خبر ویررلر که هر کشی اشتمزمش برجاعتك ایچنده بعضیسی اشیدوب بعضیسی اشتمك اولورمش. امام طبرانی رحمه‌الله نقلنده وارد اولمشدرکه‌اول کون«ابوالیسر.عباسی»طوتوب اسیر ایلدی وعباس بیوك آدم‌ایدی ابوالیسر کوزه‌خور کیمسه ایدی عباسه ایتدیلر نه‌خوشسك بوواصل آدمه طوتلدك دیلسك خود اوجك‌ایچنه آلورایدك دیدیلر عباس ایتدی قارشومدن کلدیکی کبی کوزمه «خندمه» کبی کورندی دیدی. وخندمه دیدکلری مکة اللهده برطاغدر. روایت اولنورکه طوتیلان‌اسیرلری باغلیوب ضبط ایتلك حضرت عمره اصمارلنمش ایدی عباسی دخی باغلدی عباس اکلیوب یاتوردی رسول‌الله صلی‌الله تعالی‌علیه‌وسلم حضرتلری‌اکلدیسنی ایشتدی دخی‌اول کیجه بیحضورلغندن اویومدی انصار قومی بوحالتی طویدیلر دخی واردیلر عباسك باغنی چوزدیلر رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلرینك رضای شریفلری بویله ایدیکنی فهم ایتمشلردی صکره‌دن ینه تمام رضای شریفلرینی طلب ایدوب عباسك فداسی ترك اولنمق خصوصنی‌سویلدکلرنده رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وسلم حضرتلری جواب ویرمدی . امام‌احمد رحمةالله‌تعالی‌علیه نقلنده انس‌بن‌مالك‌رضی‌الله‌تعالی‌عنه روایت‌ایتلشدرکه رسول‌الله صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم حضرتلری بدر کوننده اصحاب کرامله اسیرلر خصوصنده مشورت ایدوب حق سبحانه‌وتعالی بونلرك‌فرصتنی سزه ویردی شمدی بونلری‌نه‌ایتلك کرکدر دیوبیوردی. حضرت عمر رضی‌الله تعالی عنه‌حضرتلری‌یارسول الله بن بونلرك بوینلرینی‌اوریرم دیدی. پیغمبرعز علیه‌الصلاة والسلام‌حضرت‌عمرك

وهجرتك طقوزنجی سنه‌سنده اسلامه کلوب قومنه رجعت ایتمك‌ایچون برایکی کره اذن طلب ایتدکده اوچنجی دفعه‌ده اذن‌ویردیلر. قومنه‌واصل اولدقده هربرینی اسلامه دعوت ایتدی . معاندلر عداوت‌ایدوب صلاة فجر ایچون کندی خانه‌سنده عروة بن مسعود اذان اوقورایکن‌قومندن‌برخبیث اوق ایله شهید ایتدی رضی الله عنه . بوخبر رسول اکرم حضرتلرینه واصل‌اولدقده بیوردیلرکه عروه‌نك مثلی صاحب « یاسین » مثلیدرکه قومنی حضرت‌الله‌ه‌دعوت‌ایتدی قومی ابا ایدوب‌قتل‌ایتدیلر (ورأیت‌ابراهیم‌علیه‌السلام) بن ابراهیمی کوردم (فاذا اقرب من رأیت به شبها صاحبکم) کوردکلرمده صورت جهتندن اکا پك مشابه اولان سزك صاحبکزدر (یعنی نفسه) راوی بیوررکه رسول اکرم حضرتلری کندی نفس سعادتلرینی مراد ایدرلر (ورأیت جبرائیل) بن جبرائیلی کوردم (فاذا اقرب من رأیت به شبها دحیة) کوردکلرمده آکا

کلامندن اعراض ایدوب صحابۀ کرامله ینه مشورت ایلدی حضرت عمرینه اویله
دیدی. حاصلی اوچ کره بویله واقع اولدقدنصکره ابوبکر الصدیق رضی الله عنه ایاق
اوزرینــه طوروب یارسول الله فدالرینی آل دخی بونلری عفوایله دیدی. پیغمبریمز
علیه الصلاة والسـلامه ابوبکر رضی الله عنهك بوکلامی خوش کلوب مبارك یوزندن
اضطراب اثری کتدی وعفوبیوروب فدالرینی قبول ایلدی. اندن حق تعالی ﴿لولا کتاب
من الله سبق لمسکم فیما اخذتم فیه عذاب عظیم﴾ آیت کریمه سنی انزال ایلدی وبو آیت
کریمه نك تحقیقی مقصد سادسده کلسه کرکدر ان شاء الله تعالی. ابن عباس رضی الله
تعالی عنهما حضرتلرندن روایت اولنمشدرکه ایتدی بدر غزاسنده بابام عباس اسیر
اولدی دخی رسول الله صلی الله تعـالی علیه وسلم حضرتلری ایتـدی یاعباس کندی
نفسـك ایچون وقرنداشلرك اوغللری عقیل بن ابی طـالب ونوفل بن حارث ایچون
ودوستك عتبه بن عمروایچون فداویر دیوبیوردی عباس ایتدی بن مسلمان اولمشدم
قریش بنی بونده کوجله سوروب کتوردیلر بوقسه بن کندم کلمدم دیدی. رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی یاعباس سوزکك حقیقتنی الله تعالی بیلور
اکرسوزك کرچك ایسه الله تعالی سکااجرینی ویره اماهله ظاهرحالك بوایدیکه بزم
اوزریمزه کلمش ایدك دیوبیوردی. موسی بن عقبه دن منقولدر که اسیرك فداسی قرق
قیه التون ایدی دیمشدر. ابونعیم رحمة الله علیه ابن عباس رضی الله عنهما حضرتلرندن
روایت ایلمشدر که اول کون عباسی یوزقیه التونه وعقیل بن ابی طالبی سکسان قیه التونه
کسمشلر ایدی. عباس رسول الله صلی الله تعـالی علیه وسلم حضرتلرینه قرابتمز ایچونمی
بویله ایتدك دیدی یعنی سنـك عمك اولهم بکا نیچون بودکلوفدا تکلیف ایدرسـك
دیمك استر ایدی. اندن حق سبحانه وتعالی ﴿یاایها النبی قل لمن فی ایدیکم من الاسری
ان یعلم الله فی قلوبکم خیرا یؤتکم خیرا مما اخذ منکم ویغفر لکم والله غفور رحیم﴾ آیت
کریمه سنی کوندردی. معناسی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه خطاب ایدوب
بیوررکه یامحمد شول اللریکزده اولان اسیرلره سن دیکه اکرحق تعالی حضرتلری
سزك قلبکزده ایمـان واخلاص وار ایدیکنی بیلورســه سزدن اخذ اولنان فدادن
ایو نسـنه یی سزه ویرر وسزی مغفرت ایلر وباری تعـالی حضرتلری غفور رحیم در
مبالغه ایله غفران ورحمت ایدیجیدر دیمکدر. حضرت عبـاس رضی الله تعالی عنه
نه زمانده ایمـانه کلدیکی علما ماییننده اختلاف اوزره در. بعضیلری ایتدیلر حضرت
عباس چوقدن ایمانه کلمش ایدی اما بدر غزاسنده مشرکلرله بیله ایدی رسـول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اصحابنه اصمارلمش ایدیکه عباسه کیم راست
کلور ایسه قتل ایتمیه زیرا کندو ارادتیله کلمشدر مشرکلر کوجله کتورمشلردر
دیو بیوردی. بعضیلری ایتدیلر بدر کونندهایمانه کلمشیدی وفتح مکه ده رسـول الله
صلی الله تعالی علیه وسـلم حضرتلرینه «ابوا» دیدکلری موضعده قارشو کلدی ومکه
فتحنده پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلریله بیله ایدی صکره مدینه یه کتدی

پك مشابه اولان دحیه در.
معلوم اوله که دحیه حضر-
تلری بنی کلیب قبیله سندندر
صحابی جلیل القـدردر.
غزوۀ بدرده حاضر اولمیوب
بعده واقع اولان غزواتك
جمله سنه حاضر اولدی.
وتحت الشجرده بیعت ایتدی
هجرتك التنجی سـنه سنده
ایلچیلك ایله رسـول اکرم
دحیه یی قیصر رومه ارسال
ایتدی. غایت حسن وجمال
ایله موصـوف ایدی حتی
مدینه یه کلدکجه اهالی تماشایه
چیقارلر ایدی. شام قریه-
لرندن برقریه ده وفات ایتدی
رضی الله عنه. جبرائیل
علیه السـلام رسول اکرم
حضرتلرینه کلدکجه اکثریا
دحیه صورتنه تمثل ایدوب
کلوردی. معلوم اوله که
مصنف حضرتلرینك بو
حدیث شریفی روایتـدن
مرادلری حضرت ابراهیمك
رسول اکرمه مشابهتلرینی
افاده در. معلوم اوله که بو
حدیثدن استفاده اولنورکه
بعض عظما وعلما وصلحانك
صـورت وهیئتنی کوروب
شرف ملاقاتلریله مشرف
اولان کمسـنه لر کورمیان
کمسنه لره منبورلرك هیئتلرینی
تبلیغ ایده لر. زیرا انلرك
شـکل وهیئتلرینه نظرده

هجرت عباس ایله ختم اولندی دیدیلر. بعضیلر دخی خیبر غزاسنده ایمانه کلدی دیدیلر. بعضیلر دخی بدردن مقدم ایمانه کلمش ایدی ومشرکلرك احوالنی یازوب مکتوبله مدینه‌ده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اعلام ایلر ایدی مکه فتح اولندیغی کون ایمانی اظهار ایتدی اول کونه کلنجه مشرکلردن صاقلر ایدی دیمشلردر. وفتح مکه‌دن اول رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه مدینه‌یه کلمك استردی پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام مکه‌ده طوردیغك سکا خیردر دیو بیوردی دیدیلر. بو تقدیرجه مکه‌ده طورمق خیر اولدیغنك اصلی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه مکتوب کوندروب مشرکینك تدبیرلرندن خبردار ایتدیکی اولمق کرکدر الله اعلم. اما تفسیر قاضیده مسطوردر که ذکر اولنان ﴿ یاایها النبی قل لمن فی ایدیکم ﴾ آیت کریمه‌سنك نزولنه سبب حضرت عباس خصوصی اولمشدر اولوقتکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری عباس رضی الله تعالی عنهدن فدا استیوب یا عباس کندی نفسك ایچون وقرنداشلرك اوغللری عقیل ونوفل ایچون فدا ویردیدی ذکر اولنان اوزره بر مقدار التون تکلیف ایلدی عباس ایتدی یا محمد بنی شویله ایلدك که عمرم اولدقجه قریش طائفه‌سنه الیم اوزادوب دیلنجیلك ایدم دیدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی خاتونکه ویردیکك التون نیجه اولدیکه بویله سویلرسك مکر عباس رضی الله تعالی عنه بدر صواشنه مشرکلرله کیدر اولدیغی زمانده بر کیجه خاتوننه وافر التون ویروب دیمش ایدیکه بنم بو سفرده باشمه کیم بیلور نه کله اکر بن برحال اولور ایسم بو التونی درت اوغلوم ایله کندو مابینکده قسمت ایده‌سکز دیمش ایدی اما بو خصوصی خاتونی ایله کندودن غیری کیمسه واقف دکل ایدی انجق حق تعالی حضرتلری بیلوردی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری عباسه بویله دینجه حیران قالدی دخی « ومایدریك » دیدی. یعنی بنم خاتونمه التون ویردیکمی سن ندن بیلدك سکا کیم اعلام ایتدی دیدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری « اخبرنی به ربی » یعنی اونی بکا ربم خبر ویردی دیو بیوردی همان عباسك اختیاری قالمیوب ایتدی « اشهد انك صادق وان لا اله الا الله وانك لرسوله لم یطلع علیه احد الا الله ولقد دفعته الیها فی سواد اللیل » یعنی بن شهادت ایدرمکه تحقیقا سن کرچك پیغمبرسك وحق تعالی بردراندن غیری تکری یوقدر وسن انك رسولیسك دیدی بن خاتونمه التون ویردیکمی حق تعالیدن غیری کیمسه بیلمز ایدی. والله بن انی خاتونمه کیجه قرانلغنده ویرمش ایدم دیدی وبدر غزاسنده حق سبحانه وتعالی حضرتلری صحابهٔ کرامدن اون درت کیمسه‌یی مرتبهٔ شهادتله اکرام ایلدی التیسی مهاجریندن سکزی انصاردن ایدیلر وانصاردن اولنلرك دخی التیسی خزرج قبیله‌سندن ایکیسی اوس قبیله‌سندن ایدی. روایت اولنورکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بدر غزاسندن رمضان شریفك آخرنده شوالك برنجی کوننده فارغ اولدی. دخی زید بن حارثه ایله مدینهٔ منوره‌یه

برکت اولدیغی کبی حلیه و صورتلرینك خزانهٔ خیالده حاضر اولمسنده دخی برکت کثیره مقرردر. پس بو کلامده رسول اکرمك حلیه و شمائل شریفه‌سنی حفظ ایتمکه ترغیب کلی واردر صلی الله علیه وسلم

﴿ الحدیث الثالث عشر ﴾

(حدثنا سفیان بن وکیع) اون اوچنجی حدیثی بزه وکیع اوغلی سفیان خبر ویردی (ومحمد بن بشار) دخی بشار اوغلی محمد خبر ویردی (المعنی واحد) مصنف بیورورکه سفیان ومحمدك بزه خبر ویردکلری حدیثلرك معنالری بردر (قالا اخبرنا یزید بن هارون) سفیان ومحمد بو حدیث شریفی بزلره یزید بن هارون خبر ویردی دیدیلر. معلوم اوله که یزید سلمی قبیله‌سندندر. عابد و حدیث وفقهله مشهورلردندر ائمهٔ سته مشایخندندر. یحیی بن ابی طالب بیوردیکه بغدادده یزید بن هارون مجلسنه حاضر اولدم واندن حدیث استماع ایتدم یتمش بیك مقداری آدم مجلسنده حاضر ایدی (عن سعید الجریری) ائمهٔ سته حدیثنی

بشارت خبرینی کوندردی زید دخی مدینه‌یه شول زمانده کلدیکه پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قزلرندن بریسی وفات ایلمش اول ساعت مسلمانلر
دفن ایتمشلر. وفات ایدن: بعضیلر قولنجه حضرت «رقیه» ایدی. بعضیلر قولنجه حضرت
«ام کلثوم» ایدی دیمشلردر حضرت عثمان رضی الله عنه رقیه مصلحتی ایچون مدینه‌ده
قالمش ایدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مال غنیمتدن غیریلری کبی اکا دخی
تمام حصه ویردی دیمشلردر . اندن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری غزادن
دوندیکی زمانده عاصم بن ثابت رضی الله عنه حضرتلرینی کوندردی واردی عقبة بن ابی
معیط دیدکلری ملعونی دپه‌لدی واسیرلری سوروب مدینه‌یه توجه ایلدی کفار
قریشدن آلنان مال غنیمتی یوکلدوب کتوردیلر «صفرا» دیدکلری دربندن
چیقاردقلری کبی مال غنیمتی مسلمانلره قسمت ایلدی ومذکور صفراده حضرت علی
ابن ابی طالبه امر ایلدی نضر بن الحارث دیدکلری کافرك بوینینی اوردی اندنصکره
رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری کندیسی ایلرو کیدوب اسیرلردن برکون
مقدم مدینه‌یه کلدی واسیرلر شهره کلدیکی زمانده اصحاب کرامه اولشدردی
« استوصوا بهم خیرا » دیو بیوردی. معناسی انلرك احوالنی مراعاته امر ایدوب کوروب
کوزتمك دیمکدر دیمشلردر . واسیرلر خصوصنده جمهور علما مذهبی بودر که امام
اولان کیمسه مخیردر دیلر ایسه قتل ایدر نتکیم رسول الله حضرتلری بنی قریظه
طائفه‌سنی جمله قلیجدن کچوردی ودیلر ایسه فدالرینی آلور یعنی نفسلرندن بدل مال
آلور دخی اطلاق ایلر ودیلر ایسه قوللنور . روایت اولنور که بدر غزاسنده کفاره
بوحقارت واقع اولدی دخی ابوسفیان چاپارق مکه‌یه کلدی ابولهب مکه‌ده قالمش
ایدی ابوسفیانی کورنجه قریشدن خبر صوردی ابوسفیان ایتدی هیچ بزم حالمزی
صورمه دیدی ابولهب ندر اصلی نه اولدیکز دیدی ابوسفیان ایتدی همان اونی
بیلورمکه محمده بولشدیغمز کبی آرقه‌لریمزی دوندردك دخی بزی استدکلری
کبی قیردیلر واستدکلری کبی باغلیوب اسیر ایتدیلر دخی آلوب کتدیلر دیدی ابولهب
ایتدی نه قضایه اوغرادیکز که بوقدر کشی ایله تابویله رسوایلق ایتدیکز دیدی
ابوسفیان ایتدی والله بالله بوخصوصده هیچ کیمسه‌یی عیبلامق اولماز دیدی یرایله
کوك ماییننده اولقدر بیاض صورتلو ابلق آتلره بنمش آدملر کوردمکه آنلره کیمسه
قارشو طورمق احتمالی یوق ایدی دیو عینلر ایلدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك معتقی اولان ابورافع بوسوزلری ابوسفیاندن ایشدنجه ایتدی والله
اول کوردیکك ملکلر ایدی همان ابولهب ابورافعك صورتنه برطبانجه چالدی عباسك
خاتونی ام الفضل دخی اوغلانه نیچون طبانجه اوررسك دیو بربیوك چوب
قالدیروب ابولهبك باشنه چالدی اندنصکره ملعون همان یدی کیجه صاغ اولوب
جانی جهنمه اصمارلدی واوله جکنه یقین «عدسه» دیرلر برمرض واردر که
سویلجیلردر طائفه عرب اندن قتی قچارلر انی چیقاردی دخی اوغللری بیله

روایت ایتدیلر (قال) سعید
دیدی (سمعت ابا الطفیل)
بن ابوطفیلی استماع ایتدم
ابو طفیل حضرتلرینك
اسمی عامردر . واثله
اوغلیدر هجرتك اوچنجی
سنه سی تولد ایتدی .
رسول اکرم حضرتلرینك
حیاتنده سکز یاشنده ایدی
بعده حیاتده قالوب هجرتك
یوز سنه سنده وفات ایتدی
صحابیدن وجه ارضده بوندن
غیری کمسنه قالمامش ایدی
(یقول رأیت النبی صلی الله
علیه وسلم) ابوطفیل بیورر
بن رسول اکرمی کوردم
(ومابقی علی وجه الارض)
روی زمینده باقی قالمدی
(احد) برکمسنه (رآه)
رسول اللهی کوردی
(غیری) بندن ماعدا یعنی
ابوطفیل دیدیکه یاسعید
رسول اکرمی کورن کمسنه
لردن حالا روی زمینده
بندن غیری قالمدی . ایمدی
بندن سؤال ایله پس سعید
جریری دیدیکه (قلت)
بن ابوطفیله دیدم (صفه)
رسول اکرمی وصف ایله
یااباطفیل (لی) بنم ایچون
کوردیکك کبی (قال) ابو
طفیل دیدی (کان ابیض)
رسول اکرمك جسم
شریفلری بیاض ایدی

يانته كلديلر اولديكندنصكره اولوسى اوچ كون ياتدى كيمسه يانته اوغرامدى
آخرعارلنديلر دخى خلقك ديلندن قاچدقلريچون برچقور قازوب ايراقدن اغاجله
ايچنه ايتديلر واوزرينه ايراقدن طاش طپراق آتارق طولدرديلر رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرينه جفا ايدن ملعونلرك عاقبت هر برى بر طريقله ايتدكلرى
خباثتك نكبتلرينى كورديلر. ابن عقبه رحمة الله عليه ايدر بدرده قيريلان ملعونلرك
قاريلرى اوزرلرينه كلديلر دخى برآى تمام فرياد وفغانلر ايلديلر لعنة الله عليهم اجمعين
بوندنصكره واقع اولان ﴿ سريۀ عمير بن عدى الخطمى ﴾ در تاريخ هجرتك
اون طقوزنجى آينده رمضان شريفدن بش كيجه قالمش ايدى مذكور عمير براعمى
كشى ايدى انك قبيله سنده عصما بنت مروان آدلو بركافر قاريسى وار ايدى اسلامى
تعييب ايدردى وچوق بى حيالق ايدوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينى انجيدردى عميره امر ايتديكه واره اول ملعونه يى قتل ايده اولدخى كيجه
ايله اوينه كيردى دخى اوغلانى اوشاغى اطرفنده ياتوب اويورايكن قلجنى چيقاروب
كوكسنه طيادى ارقه سندن چيقاروب هلاك ايلدى بنه كلدى صباح نمازنى رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريله قيلدى. وبو اعمى كيمسه يى كوندرمكك وجهى اول
ايديكه كندو قبيله سندن ايدى وبوندن كيمسه حيله اكلمز ايدى اوينه كيروب چيقديغنى
كورسه لر دخى كيمسه بوندن اول اصل نسنه كلك احتمالنى ويرمزدى معجزات محمدى
برله واردى مصلحتى بجردى دخى كلدى. اندن شوالك اولنده بيرام نمازينى قيلدى
بنه اول كون بنى سليم قبيله سنك اوستنه عزيمت ايلدى. بعضيلر قولنجه بدر غزاسندن
يدى كون صكره كتدى ديديلر بوندن غيرى دخى دعشلردر اندن واردى «كدر»
ديدكلرى صويك اوزرينه قوندى اوچ كيجه انده طوردى كيمسه يه راست كله مدى
دوندى كلدى بودفعه سنجاغى حضرت على رضى الله تعالى عنه كتوردى. بوندنصكره
﴿ سريۀ سالم بن عمير ﴾ در ابو عفك ديرلر برملعون يهودى وار ايدى عمرى
يوز يكرمى يه وارمش ايدى بودكلو پيرايكن ايشى كوچى اعداى دينى رسول الله
صلى الله عليه وسلم حضرتلرى اوزرينه تحريك ايتمك ايدى. وپيغمبريمز عليه الصلاة
والسلام حضرتلرينك حقنده انواع هذيان ايلر ايدى رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرى امر ايدوب سالمى كوندردى سالم واروب قلجنى جكرى
اوستنه قودى دخى طوتوب اول بر ياندن چيقاردى ملعون فرياد ايلدى كندو توابعندن
بعض كيمسه لر كلديلر كتوروب اوينه قويدقلرى كبى جانى جهنمه اصمارلدى وبو
خصوص تاريخ هجرتدن يكرمنجى آيده ماه شوال ايچنده اولدى. بوندنصكره
﴿ غزوۀ بنى قينقاع ﴾ در وبونلر مدينه يهوديلرندن شجاعتله مشهور بر طائفه در
بو غزادخى مذكور شوالك نصفنده جمعه ايرتسى كونى واقع اولمش ايدى. معلوم اوله كه
پيغمبريمز عليه الصلاة والسلامك هجرتندنصكره كفار اوچ قسم اولمشلر ايدى. بر
قسمى بويله ايديلركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايله معاهده

(مليحا) زياده كوزل دلنشين
مطبوع اولديغى حالده
پس مليح صبيح معناسنه
اولدقده ديمك اولوركه
رسول اكرم حضرتلرينك
بدن مباركلرينك لوننده
آن تعبير اولنان حسن زائد
وار ايدى (مقصدا) رسول
اكرم حضرتلرينك جسم
شريفلرى نه طويل ونه
قصير ونه سمز ونه ضعيف
ايدى بلكه جمله اعضالرى
براشقلى معتدل ايدى.
حاصل كلام باشدن اياغه
نور ايدى (صلوات الله
وسلامه عليه) اللهك تجليسى
وسلامى اول سلطان اوزرينه
اولسون. معلوم اوله كه
ابو طفيل حضرتلرندن
غيرى وجه ارضده رسول
اكرمى كورنلردن بركمسنه
قالمدى بيوردقلرى بر معجزه
بيانيچون عليه الصلاة
والسلام حضرتلرى
وفاتندن برآى مقدم
بيورديلركه اصحابم معلوم مكز
اولسونكه بوكون بريوزنده
موجود اولانلردن يوزسنه
رأسنده كيمسه قالمز. واقعده
بيوردقلرى كبى اولوب
يوزنجى سنه ده اولكون
موجود اولانلردن الك آخر
ابو طفيل حضرتلرى وفات
ايتدى امام مسلم صحيحنده

اتمشلر ایدیکه جنك وجدال اتمیه‌لر ودشمنلرنی دخی جمع ایدوب اوزرینه صالمغه
مباشرت اتمیه‌لر بونلر اوچ بلوك یهود طائفه‌سی ایدیکه بریسی بنی قریظه بریسی
بنی نضیر بریسی دخی بنی قینقاع ایدی. وبر قسم کافر دخی جنك وجدال اوزره
دائما عداوتلری مشتد اولمقده ایدی وبونلر قریش طائفه‌سیدر. بر قسمی دخی هیچ
طمع‌لرایدی کوره‌لم ایش نیه‌واردیرلرایدی بونلرك دخی ایچلرنده بعضیسی استرایدیکه
پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام ظهوربوله‌بونلر خزاعه طائفه‌سی ایدی بعضیسی استمز
ایدیکه ظهور بوله بونلر بنی بکر طائفه‌سی ایدی بعضیسی دخی ظاهرده رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله وباطنده دشمنلریله ایدیلر وبونلر منافقلر ایدی
پس اول عهد اوزره اولان اوچ بلوك یهود طائفه‌سندن اولا عهدلرینی بوزان
ملعونلر بنی قینقاع طائفه‌سی اولدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
دخی بدر غزاسندنصکره شوال ایچنده مذکور ملاعین ایله محاربه ایلدی ونقض عهد
اتملرینه باعث بو اولمش ایدیکه طائفهٔ عربدن برخاتون بر قیومجی یهودینك دکاننده
اوتورمش ایدی یهودی مراد ایدندیکه عورتك یوزینی آچوب کوره عورت رضا
ویرمدی یهودی دخی عورتك قفتانی اوجنی بوطریقله اوتوردیغی یرده‌ارقه‌سنه
باغلادی عورت یرندن قالقدیغی کبی سری آچلدی یهودیلر کولشدیلر عورت همان
فریاد ایلدی مسلمانلردن برکیمسه‌قیومجی‌یهودینك اوزرینه صچره‌دی اوروب هلاك
ایتدی یهودیلردخی اوشدیلر مسلمانی قتل ایتدیلر اورادن اهل اسلامله یهود
اراسنده فتنه ظهور ایلدی.اندن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
ابولبابه‌یی مدینه‌ده یرینه قودی وکندو اصحاب کرامله چیقدی بنی قینقاع اوزرینه
کتدی ذی‌القعده غره‌سنه وارنجه محاصره ایدوب ملعونلری اورته‌یه الدی
آخررسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك فرمان شریفنه اطاعت کوستروب
یارسول الله نه بیوررسك اویله ایده‌لم دیدیلر خاتونلریمز وذریاتمز بزم اولسون
مال ومنالمز سنك اولسون بزی انجتمه دیدیلر پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام منذر
ابن قدامه‌یه امرایلدی نه‌قدر یهودی وار ایسه بغلدیلر اندن عبدالله بن ابی بن سلول
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه بونلر خصوصنده سویلیوب وافر
ابرام والحاح ایتدی آخر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری قرمقدن
فراغت ایدوب امر ایلدیکه مدینه‌دن چیقوب کیده‌لر اول دیارده آنلردن بر کیمسه
قالمیه چیقدیلر دیارشامده «اذراعات» دیدکلری یره کتدیلر جمیع اثواب وسلاحلرینی
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری المش ایدی همان شویله باشلرینی
قورتاروب کتدیلر واولدن عبدالله بن ابی وعبادة بن صامت مذکور طائفه‌ایله
حلف ایدیلر. وحلف‌شول‌دوستدر که دوستنه‌غدرایلمکه‌یمین اتمش اوله صکره‌دن
عبادة بن صامت رضی الله تعالی عنه دوستلقلرندن چکیلوب تبری ایلدی اما عبدالله
بن ابی منافق ایدی‌ظاهرده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایله ایدی

(اما)

بو معنایی جزم ایتدیکه
آخر وفات ایدن ابو طفیلدر
رضی الله عنه

﴿ الحدیث الرابع عشر ﴾

اون دردنجی حدیث
شریف (حدثنا عبدالله بن
عبد الرحمن) بزه عبدالله
خبرویردی مذکور عبدالله
طائفلیدر و ثقف قبیله‌
سندندر صدوقدر (اخبرنا
ابراهیم بن المنذر الحزامی)
عبدالله دیدیکه بوحدیث
شریفی منذر اوغلی ابراهیم
بزه خبر ویردی مذکور
ابراهیم کتب ستّه مشایخندندر
(اخبرنا عبدالعزیز بن ثابت
الزهری) ابراهیم دیدیکه
بوحدیث شریفی زهیرقبیله‌
سندن اولان ثابت اوغلی عبد
العزیز بزه خبرویردی (قال
حدثنی اسماعیل بن ابراهیم
ابن اخی موسی بن عقبة)
عبدالعزیز دیدی بوحدیث
شریفی موسی بن عقبه‌نك
قرنداشی اوغلی اسماعیل بکا
خبر ویردی (عن موسی بن
عقبة) عمیسی اولان موسادن
مذکور موسی فقیه ومعتمد
ومغربده امامدر (عن کریب)
موسی بن عقبه قرنداشی
اوغلی اسماعیله خبر ویردیکی
حدیث شریفی ابو مسلم
هاشمینك اوغلی کریبدن
اخذ ایتدی (عن ابن عباس)

اما معامله‌سی کفار ایله ایدی ﴿ یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا الیهود والنصاری اولیاء ﴾
آیت کریمه‌سی نازل اولدی. معناسی اهل ایمانی یهود و نصاری ایله دوستلق ایتمکدن
نهی قیلمقدر. بوندنصکره ﴿ غزوهٔ سویق ﴾ در هجرتك یکرمی ایکنجی آینده
ذی الحجه‌نك بشنجی بازار کوننده واقع اولمش ایدی. سویق دیدکلری قاورلمش
بغدای اونیدرکه طائفهٔ عرب یاغله قارشدیروب یرلر بو غزاده مشرکلرك اکثر
یدکلری سویق ایدی و مسلمانلر کفار الندن بر مقدار سویق غنیمت المشلر ایدی
انکیچون بو غزایه غزوهٔ سویق دیمکله مشهور اولدی دیمشلردر وبوکا سبب اول
اولمش ایدیکه بدر غزاسنده ابوسفیان خلاص ایده بیلدیکی اثوابی آلوب مکه‌یه واردیغی
زمانده نذر ایلمش ایدیکه لشکر چکوب محمدك اوزرینه وارمینجه نه خاتونلری یاننه
واره نه کندویه دهن سوره عرب طائفه‌سنده عادتدر بدنلرینه یاغ سوررلر. حاصل
کلام آندی یرینه کلمك ایچون قریش طائفه‌سندن ایکیوز نفر راکبله چیقوب مدینه
ناحیه‌لرندن «عریض» دیدکلری یره کلدیکه اورادن مدینه‌یه اوچ میل یردر انده
برقاچ خرما اغاجنی یاقدی و انصار قومندن بر مسلمان قتل ایتدی وشمدی آندم
یرینه کلدی دیو دوندی کیدر ایکن رسول الله صلی الله علیه وسلم اردنجه
مهاجرین و انصاردن ایکیوز کیمسه ایله چیقدی ابو سفیان قاچغه باشلدی و یوکلرینی
تخفیف ایچون یولده طغرجقلریله سویقلرینی بیبانه اتارلردی مسلمانلر بولوب
الورلردی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بش کون بیبانده اولدی
آخر ابوسفیان قاچوب خلاص اولدی اصحاب کرام ایله پیغمبر عز علیه الصلاة والسلام
مدینه‌یه کلدیلر و بو ذی الحجه‌نك اوننده بیرام نمازنی قیلدی و قربان بوغازلمق امر
ایلدی و عثمان بن مظعون رضی الله تعالی عنه بو آیده وفات ایلدی. و بو ییلده حضرت
فاطمه‌یی علی بن ابی طالب رضی الله عنه ویردی. طبری رحمة الله علیه ایدر نکاح
ایکنجی ییلك صفر آینده واقع اولمشیدی اما یکرمی ایکنجی آی واقع اولان ذی
الحجه‌ده بریره کلدیلر دیمشلردر. و اول زمانده حضرت فاطمه رضی الله عنها اون
بش یاشنده و بش آیلق یادها زیاده‌جه ایدی و حضرت علی کرم الله وجهه یکرمی بر
یاشنده و بش ایلق ایدی. امام احمد و ابو حاتم رحمة الله علیهما روایتلرنده وارد اولمشدرکه
حضرت فاطمه‌یی دیلمکه اول ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه کلدی. اندنصکره
عمر بن الخطاب رضی الله عنه کلدی پیغمبر عز علیه الصلاة السلام حضرتلری جواب
ویرمدی واردیلر یاعلی سن کندك وار فاطمه‌یی دیله دیدیلر اندن علی واروب
دیلدیکی کبی یاعلی دنیا لکدن هیچ نسنه‌یه مالکمیسك دیدی علی ایتدی یا رسول الله
بر آتله بر جبه‌یه مالکم رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی
آتك سکا لازمدر اما وار جبه‌کی صات حضرت علی دخی واردی درتیوز سکسان
اقچه‌یه جبه‌سنی صاتدی دخی اقچه‌سنی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه
کتوردی اول دخی مبارك الیله بر مقدار اقچه الوب وار طیب آل دیو بلاله ویردی

موسی بن عقبه‌یه خبر ویردیکی
حدیثی کریب رسول اکرمك
عم زاده‌سی اولان عبدالله‌دن
اخذ ایتدی (قال) ابن عباس
بیوردی (کان رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم
افلج الثنیتین) درت اوك
دیشلری که ایکیسی اوستنده
ایکیسی آلتنده اولور بونلره
ثنیتین دیرلر افلج منفرج
معناسنه‌در. یعنی رسول
اکرم حضرتلرینك مبارك
ثنیتینلری منفرج ایدی.
ابن عساکر حضرت علیدن
رسول اکرمك ثنایالری
براق ایدی دیو تخریج
ایتدی (اذا تکلم) رسول
اکرم تکلم ایتدیکی وقتده
(رؤی) کورینوردی
(کالنور) نور کبی (یخرج)
ظاهر اولوردی (من بین
ثنایاه) رسول اکرمك
ثنایاسنك آرالرندن (صلی الله
علیه وسلم) رسول اکرم
تکلم بیوردقلری وقتده
مبارك ثنایالری انجولر کبی
ظاهر اولوب دخی ارالرنده
نور ظهورینی حاضرینك
رؤیتلری جملهٔ معجزاتندندر
امام قسطلانی مواهب
لدنیه‌سنده ابی قرصافدن
روایت ایتدی. ابی قرصافه
بیوردی که بن و والدم و
خالتم رسول اکرم حضر-
تلرینك شرف صحبتلریله

اندن فاطمه‌یه جهاز امر ایلدی بر سریر یاپدیلر وبر سختیان یصدیق یاپدیلر ایچنی خرما لیفی ایله طولدردیلر وپیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرت علی‌یه بن سزه وارمینجه فاطمه‌یه تقرب ایتمیه‌سك دیو اصمارلمش ایدی. اندن فاطمه رضی الله عنها حضرتلرینی ام ایمن ایله حضرت علی‌یه کوندردیلر حضرت علی کرم الله وجهه ایدر فاطمه کلدی اوك بر جانبنده اوتوردی بن بر جانبنده اوتوردم. اندن پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام تشریف ایلدی قرنداشم بونده میدر دیو حضرت علی‌یی صوردی ام ایمن ایتدی قزیکی قرنداشکه می ویردك دیدی. رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری «نعم» بیوردی . یعنی رسول الله حضرتلری کلوب علی ایچون قرنداشم بونده میدر دیدیکندن ام ایمن بویله صاندیکه همان بویله دیمکله نکاح جائز اولمیه. رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری نعم بیوردیغی بوکا اشارت ایدیکه نکاحه مانع اولان بر انادن طوغمش قرنداش اولمقدر یوقسه بر کیمسه دامادینه قرنداش دیمکله یاخود اوغل دیمکله نکاحه ضرر کلمز اندن رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری حضرت فاطمه‌یه صو کتور دیدی اول دخی برچناق ایله صو کتوردی پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام چناغك ایچنه بر مقدار مبارك اغزی یارندن براقدی وفاطمه‌یه بر وکل یا قزم دیدی فاطمه قارشوسنه کلدی صودن بر مقدار الوب فاطمه‌نك کوکسنه وباشنه صاچدی دخی « اللهم انی اعیذها بك وذریتها من الشیطان الرجیم » دیدی. اندن ارقاکی دون دیو بیوردی برازدخی یاغرینه صوسرپدی. اندن حضرت علی‌یه دخی فاطمه‌یه ایتدیکی کبی ایدوب « ادخل باهلك باسم الله والبركة » دیو بیوردی. یعنی الله تعالی‌نك اسمیله وبركتیله اهلکه دخول ایله دیوب کندوسی چیقدی کتدی . روایت اولنور که حضرت فاطمه‌نك مهری درتیوز مثقال کموش ایدی. اسما بنت ابی بکر رضی الله تعالی عنهما روایت ایلمشدر که اولزمانده حضرت علینك ولیمه‌سندن یکرك ولیمه کیمسه ایتمامشیدی. ولیمه دیو اولنمك دوکونده چکیلن طعامه دیرلر وحضرت علینك ولیمه‌سی بر مقدار اریه اتمکی وبر مقدار خرما بر مقدار دخی حیس ایدی. وحیس دیدکلری بر آشدر که بر مقدار یاغ ویوغرت و خرما ایله اولور. بوندن قیاس ایله که انلرك دنیایه رغبتی نقدر ایمش ودنیا لذتندن نقدر تنعم ایتمشلر . امام احمد رحمة الله علیه روایتی اوزره حضرت فاطمه رضی الله عنهانك جهازی بر خمیله وبر قربه وبر یصدق ایدیکه ایچنه لیف طولدرمشلر ایدی. وخمیله دیدکلری کبه‌یه بکزر یره دوشنه‌جك بر نسنه‌در. بعضیلر قولنده بر سریر دخی ذکر اولنمشدر بوکا دخی نظر اولنه که فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اثواب دنیویه‌دن نقدر تمتع ایتمش کندی جکر کوشه‌سنه ویردیکی جهاز نه ایمش. بوندنصکره واقع اولان ﴿ سریهٔ محمد بن مسلمه ﴾ در تاریخ هجرتك یکرمی بشنجی آینده ربیع الاولك اون دردنجی کوننده درت نفر کیمسه ایله کعب بن اشرف دیدکاری یهودینك اوزرینه کوندرلمش ایدی اول ملعون

مشرف اولوب بیعت ایتدکدنصکره رجعت ایلدك اثناء طریقده والدم وخالتم بکا دیدیلر که بز شویله بر ذات مثللو اصلا کورمدك که وجهی زیاده کوزل ثوبی زیاده پاك کلامی زیاده لطیف حین تکلمده مبارك فمندن نور لامع اولور صلی الله تعالی علیه وسلم

﴿ نظم ﴾

بزده یوقدر مدحنه نطقه مجال
وصفنی الله بیلور بی احتمال
بیك صلاتیله سلام اولسون آكه
دخی آلینه و هم اصحابینه

﴿ باب ماجاء فی خاتم النبوة ﴾

بو باب رسول اکرمك مهر نبوتی شرحنده واقع اولان اخبارك بیانده‌در ، معلوم اوله که سلمان فارسیدن مرویدر که رسول اکرم کتب متقدمه‌ده خاتم نبوت ایله توصیف اولنمشدر دیو بیوردی ودخی اهل کتاب عندنده نبی آخر الزمانك مهر نبوت علامتی اولمق اوزره معروف ایدی زیرا خاتم النبیین والمرسلین اولوب وجود شریفلریله نبوت ورسالت ختم اولدی انکچون مهر نبوت جسم

رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرینی هجو ایدردی وقریش طائفه‌سنی تحریك
ایدوب فتنه وفساد ایتدرمکه حریص ایدی رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلری بوندن قتی بیحضور ایدی انی قتل ایتمکه آدم ایستدی محمد بن مسلمه
یارسول الله بن واره‌یم قتل ایده‌یم دیدی وار ایمدی اکر قادر ایسك قتل ایله دیو
بیوردی ینه محمد بن مسلمه ایتدی یارسول الله واردیغمز زمانده نه دیه‌لم دیدی. یعنی
نه بهانه ایده‌لمکه ظرافتله قتل ایده‌لم بزدن حیله اکلیه دیمك استردی پیغمبریمز صلى
الله تعالى عليه وسلم حضرتلری ایتدی همان خاطریکه نه کلور ایسه یاب بو مصلحتده
جائزدر برشی لازم کلمز اولدخی اصحاب کرامدن ابو نائله‌یی وعباد بن بشری وحارث
ابن اوس بن معاذی وابو عبس بن حبری یانته الدی بش کشی اولدیلر دخی
واردیلر ملعونی بعون الله قتل ایتدیلر ودونوب مدینه‌نك مقابری یانته کیجه ایله
کلوب بلند آوازله تکبیر کتوردیلر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلری
نمازه طورمش ایدی اصحابك تکبیرلرینی ایشیدنجه ملعونی قتل ایدوب کلدکلرینی
بیلدی کندیسی دخی تکبیر ایتدی. اندن اصحاب چیقه کلوب ملعونك باشنی رسول
الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرینك او کنه براقدیلر تمام حظ ایدوب حق
تبارك وتعالى حضرتلرینه حمد ایلدی اسلامده اولا مدینه‌یه کلان عدو باشی کعب
بن اشرفك باشی ایدی دیمشلردر وکیدن اصحابدن حارث بن اوسه قلج اوجی طوقنوب
یاره‌لو اولمش ایدی کلدیکی کبی رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلری
یاره‌سنه توکوردی همان یاره‌سی انجتمز اولدی. بوندنصکره ﴿غزوهٔ انمار﴾ در
وانمار دیدکلری «نجد» ناحیه‌سنده بریردر بوکا غزوهٔ ذی امر وغزوهٔ غطفان دخی
دیرلر. ذکر اولنان ربیع الاولك اون ایکیسنده کیدلمش ایدی بوکا سبب اول واقع
اولمش ایدیکه دعثور بن الحارث دیرلر ایدی برشجیع کافر وار ایدی بنی ثعلبه
وبنی محارب طائفه‌لرندن برمقدار کیمسه جمع ایتمشیدی اهل اسلامی غارت ایلك
استردی رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلری ایشیدنجه مدینهٔ منورده
حضرت عثمان بن عفانی قودی دخی کندوسی درتیوز اللی نفر آتلو ایله چیقدی
کفار پیغمبریمز علیه الصلاة والسلامك بو عزیمتنی ایشیدنجه طوره‌مدیلر بو کسك
طاغلر باشنه قاچدیلر صحابهٔ کرام مذکور بنی ثعلبه طائفه‌سندن برینی طوتوب رسول
الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرینه کتوردیلر پیغمبریمز صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلری اسلامی عرض ایلدی اولدخی قبول ایدوب مسلمان اولدی انی حضرت
بلالك یانته قودی. اندن براز یغمور یاغدی پیغمبریمز صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرینك لباسلری ایصلندی ارقاسندن چیقاروب برتنها یرده بر اغاج بداغنه
سردی کفار بوقارودن کوزه‌درلر ایدی همان سردارلری اولان دعثوره نه طوررسك
یتش محمد ایشته یالکز یاتمش یانده هیچ کیمسه یوق دیدیلر همان قلجنی آلوب تا رسول
الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرینك یاتدیغی یره کلدی مبارك باشی اوجنده طوردی

شریفلرنده ظاهر اولدی
﴿الحدیث الاول﴾
(حدثنا قتیبة بن سعید)
مصنف رضی الله عنه بیوررکه
بو حدیث شریفی سعیدك
اوغلی قتیبه بزه خبرویردی
(قال اخبرنا حاتم بن
اسماعیل عن الجعد بن عبد
الرحمن) قتیبه دیدی بو
حدیث شریفی عبدالرحمن
اوغلی جعددن اخذ ایدوب
حاتم بن اسماعیل بزه خبر
ویردی . مذکور حاتم
کتب ستّه مشایخندندر
مذکور جعد بخاری ومسلم
مشایخندندر (قال) جعد
دیدی (سمعت السائب بن
یزید) بن سائب بن یزیددن
اشتدم (یقول) سائب
بیوردی (ذهبت بی خالتی
الی رسول الله صلى الله علیه
وسلم) خالتم بنمله برسول
اللهه کتدی (فقالت یارسول
الله ان ابن اختی وجع)
سائب دیدیکه خالتم نبی
رسول اکرمك حضورینه
کتوروب دیدیکه یارسول
الله همشیره زاده‌م الم
صاحبیدر (فمسح رسول
الله صلى الله علیه وسلم رأسی)
پس رسول اکرم مبارك
اللریله بنم باشمی صیغادی
درحال الم زائل اولدی .
معلوم اوله‌که سائب بن یزید

دخی « من یمنعك منی الیوم » دیدی . یعنی سنی بندن کیم منع ایلر شمدی کیم الیقور دیدی . پیغمبر عز علیه الصلاة والسلام دخی « الله » دیو بیوردی . اندن جبرائیل علیه السلام یتیشوب دعثورك کوکسنه قاقدیغی کبی قلج الندن دوشدی همان رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری قلجی النه الدی دخی « من یمنعك منی » دیدی دعثور ایتدی هیچ بر کیمسه یوقدر که شمدی بنی سنك الکدن الیقویه دیدی اوراده کلمهٔ شهادت کتوروب ایمانه کلدی واردی قومنی دخی ایمانه دعوت ایلدی . اندن حق سبحانه وتعالی حضرتلری بو آیت کریمه‌یی انزول ایلدیکه بیورر ﴿ یا ایها الذین آمنوا اذکروا نعمة الله علیکم اذهم قوم ان یبسطوا الیکم ایدیهم فکف ایدیهم عنکم واتقوا الله وعلی الله فلیتوکل المؤمنون ﴾ یعنی ای شول کیمسه‌لر که ایمان کتوردیلر حق سبحانه وتعالی حضرتلرینی ذکر ایدك سزك اوزریکزده اولان نعمتنی شول زمانده که بر قوم سزه اللرینی اوزاتمق استدیلر سزی قتل ایتمك دیلدیلر . اندن حق سبحانه وتعالی آنلرك اللرینی سزدن منع ایلدی سزه ال اوزاتدرمیوب مضرتنی سزدن دفع ایلدی ایمدی الله تعالی حضرتلرندن خوف اوزره اولك والله تعالی حضرتلرینه توکل ایتسونلر مؤمنلر زیرا خیره ایصال ایتمکده وشری دفع ایتمکده حق تعالی حضرتلری کافیدر دیمکدر . حاصلی حق جل وعلا حضرتلری اول زمانده ایتدیکی لطف واحسانی مؤمنلره ذکر ایتدیروب بن اول تکریم که دشمن بودکلو فرصت بولوب هلاك مقرر اولمش ایکن ضررینی دفع ایتدم غالب اولمش ایکن مغلوب ایتدم ایمدی بر کشی خوف ایدرایسه بندن خوف ایلسونکه بنم المدن کیمسه المغه قادر دکلدر وبکا توکل ایتسونکه خیر یتشدرمکده وشر دفع ایتمکده بن کفایت ایدرم دیمکدر . بعضیلر قولنجه بو خصوص غزوهٔ ذات الرقاعده اولمشدر وغزوهٔ انمارده جنك میسر اولمیوب مدینه‌یه رجوع ایتمشلردر جمله اون بر کیجه بیانده یاتمشلردر . وبوندنصکره ﴿ غزوهٔ نجران ﴾ در وبوکا غزوهٔ بنی سلیم دخی دیرلر بونك سببی اول واقع اولمشدیکه « فرع » ناحیه‌سنده بنی سلیمدن چوق کافر جمعیت ایتدی دیو رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه خبر ویرمشلر ایدی صحابهٔ کرامدن اوچ یوز نفر کیمسه ایله چیقوب واردی کوردیکه طاغلمشلر ینه دوندی مدینه‌یه کلدی بودفعه چیقدیغی زمانده مدینه‌یی ابن ام مکتوم حضرتلرینه اصمارلمش ایدی رضی الله عنه وجمله اون ایکی کیجه بیانده اولدی . بوندنصکره ﴿ سریهٔ زید بن حارثه ﴾ در « قرده » دیدکلری صو اوزرینه وارمشلر ایدیکه نجد دیارنده‌در . بعضیلر بو صویك اسمنی « فرده » ضبط ایتمشلردر فتح فا وکسر را ایله . ابن اسحق رحمة الله علیه قولنجه بو سریه‌نك سببی اول اولمش ایدیکه قریش طائفه‌سی شامه کتدکلری معتاد یولی بدر غزاسندنصکره ترك ایدوب عراق یولندن کتمکه باشلمشلر ایدی بر کون ینه ابوسفیان برکاربانله شام یولنه چیقمش ایدی خیلی کموش اثوابلری وار ایدی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری خبر آلوب زیدبن حارثه‌یی برمقدار

(کیمسه)

حضرتلری صحابی ابن صحابیدر کنیه‌سی ابو یزید الکندیدر هجرتك ایکنجی سنه سنده تولد ایدوب باباسیله حجة الوداعده حاضر اولدی بیهقی بیوردیکه سائب حضرتلرینك باشنده رسول اکرمك مبارك اللری طوقنان مواضع معلوم ایدیکه باشندن غیری اعضاسنك مویلری جمله اغاردی وباشنك قیلی آغارمیوب سیاه قالدی . بو حدیثدن رسول اکرمك اصحابنه غایت تلطفلری معلوم اولور (ودعا لی بالبرکة) سائب بن یزید بیوررکه رسول اکرم بنم ایچون برکت ایله دعا بیوردی جعد بن عبدالرحمن روایت ایدرکه بن سائب حضرتلرینی طقسان درت سنه‌یه بالغ اولمش کوردم اعضاسی اعتدال وسلامت اوزره ایدی سائب حضرتلری بکا بیوردیکه بنم سمع وبصردن حالا شبابمده اولدیغی کبی انتفاعم رسول اکرمك دعاسی برکتیدر (وتوضأ) سائب دیدی که رسول اکرم ابدست الدی (فشربت) بن ایچدم (من وضوئه) رسول اکرمك ابدستیچون ستعمال ایتدکلری صودن

(وقت خلف ظهره) سائب دیدیکه رسول اکرمك آردینه طوردم (فنظرت الی الخاتم) پس مهر نبوته نظر ایتدم (بین کتفیه) اول مهر نبوت رسول اکرمك ایکی کورکلری بیننده (فاذاهو) ناکاه مهر نبوتی کوردم (مثل زر الحجلة) بیت العروس دیدکلری شیئك دوکمسی مقدارنجه معلوم اوله‌که زر زانك کسری وراء مشدده ایله دوکمه دیمکدر. حجله حانك و جیمك فتحلریله عروس ایچون قبه کبی بر خانه‌درکه بزم دیارلریمزده جبنلك دیه تعبیر اولنور آنك سیمدن یاخود ابریشمدن ککاك یمورطه سی قدر دوکمه‌لری اولور. اول جبنلك دیدکلری قبه‌یی ثیاب وجهاز وپرده‌لر ایله تزیین ایدرلر. یعنی سائب ابن یزید حضرتلری مهر نبوتك جرم و مقدارینی بیان ایتدی

الحدیث الثانی

(حدثنا سعید بن یعقوب الطالقانی) مصنف بیورر بو حدیث شریفی یعقوب اوغلی سعید طالقانی بزه خبر ویردی مذکور سعید ثقه‌در ترمذی وابو داود ونسائی

کیسه ایله یوللرینه کوندردی. ابن سعد روایتنده یوز نفر راکبله کوندرمش ایدی واردیلر کاربانی آلوب مدینهٔ منوره‌یه کتوردیلر مال غنیمتك خمسنی چیقاردیلر یکرمی بیك درهم کموش دیکر خمسی حاصل اولدی. بعضیلر یکرمی بش بیك درهم دیمشلردر. وبو خصوص تاریخ هجره‌تك یکرمی سکزنجی جمادی الآخر آینده واقع اولمشدر. اما محمد بن اسحق رحمة الله علیه بو خصوصی کعب بن اسرفك قتلندن مقدم ایتمشدر. بوندنصکره غزوهٔ احد در و «احد» مدینهٔ منوره قربنده بر طاغدر مابینلری بر فرسخدن آز یردر سائر طاغلردن منفصل ومتوحد اولدیغیچون احد دینلمشدر وبوکا «ذوعیین» دخی دیرلر رسول الله صلی تعالی علیه وسلم حضرتلری بو طاغك حقنده «احد جبل یحبنا ونحبه» دیو بیورمشدر. یعنی احد بر طاغدرکه اول بزی سور بز دخی آنی سورز دیمکدر. وحضرت موسانك قرنداشی حضرت هارون علیهما السلام احدده یاتور رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مشهور غزاسی بونده واقع اولمشدر اوچنجی ییل شوالنك اون برنده جمعه ایرتسی کونی واقع اولمشدر اتفاق بونك اوزرینه‌درکه اوچنجی ییلده اولمش اوله. اما بعضیلر مذکور شوالنك یدنجی کوننده. وبعضیلر نصفنده اولمشدر دیدیلر. امام مالك رحمة الله تعالی علیه بدر غزاسندن بر ییل صکره اولمشدر دیو بیوردی. علمای حدیث روایتلرنجه بو غزانك سببی اول اولمشیدیکه قریش طائفه‌سی بدر غزاسنده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن کوره‌جکلرینی کوروب خلاص اولنلری ابو سیفانله رسوای وملامتله مکه شهرینه کلدکلرنده کوردیلر کیمنك باباسی قتل اولنمش کیمنك اوغلی کیمنك قرنداشی قرلمش واشراف مکه‌نك مشهور ومتعارفلری قلجدن کچمش آتش غیرت جاهلیه جانلرینه تأثیر ایدوب مشورت ایتدیلرکه ابو سفیانك قافله‌سنده کندینك وسائر تجارك امواليله کله‌لر پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلریله جنك ایده‌لر. اندن تجار راضی اولوب متاعلرنده نه وارایسه صاتدیلر وبیك دوه‌لری وار ایدی جمله‌سنی بیع ایتدیلر جمیع مبلغ اللی بیك التون اولدی حق جل وعلا حضرتلری کلام قدیمنده ﴿ان الذین کفروا ینفقون اموالهم لیصدوا عن سبیل الله فسینفقونها ثم تکون علیهم حسرة ثم یغلبون﴾ آیت کریمه‌سنی بونلر حقنده انزال ایتمشدر. معناسی کافرلر الله تعالی یولندن خلقی منع ایتمك ایچونماللرینی خرج ایدوب صکره پشیمان اوله‌جقلرندن وفتح مکه‌ده مغلوب اوله‌جقلرندن خبر ویرمکدر اندن کفار قریش پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلریله جنك ایتمکه اتفاق ایدوب جمعیت ایلدیلر. وعباس بن عبد المطلب رضی الله عنه مکتوب یازوب کفارك تدبیرلرینی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه اعلام ایتدی وابو سفیان سردار اولوب کفار عسکرینی مکه‌دن چیقاردی کلدیلر احد جانبندن مدینه‌یه قارشو بر وادینك ایچنه قوندیلر. واهل اسلام ایچنده نیجه کیسه‌لر وار ایدیکه بدر غزاسنه حاضر اوله‌مدقلرینه حسرت چکرلر ایدی. حاصلی مسلمانلر دخی غزایه تمام حرص واشتیاق